

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β' - Τεύχος 55 - Παρασκευή, 8 Ιουλίου 1994, Δρχ. 300

ΚΥΠΡΟΣ:

Twenty years after

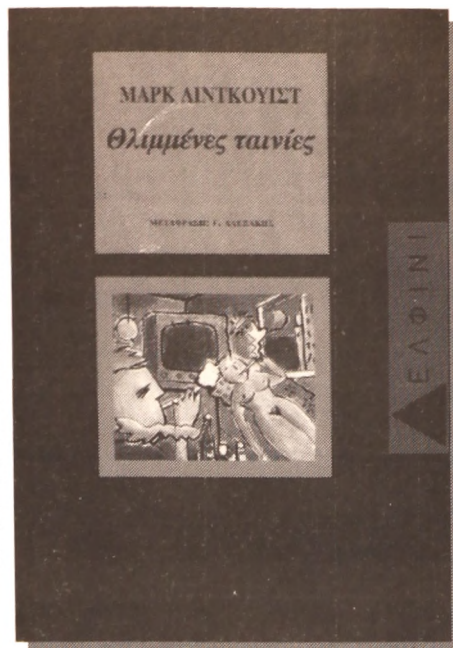
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: ΤΑ «ΧΟΝΤΡΑ ΚΟΛΠΑ» ΤΟΥ Κ. ΤΖΕΚΑΚΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ: ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΨΗΦΙΖΟΥΝ, Ο Κ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΕΠΙΛΕΓΕΙ
ΜΟΥΝΤΙΑΛ '94: «ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΚΥΡΙΕ ΜΑΡΑΝΤΟΝΑ»

ΕΛΙΟ ΒΙΤΤΟΡΙΝΙ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΓΑΡΙΦΑΛΟ

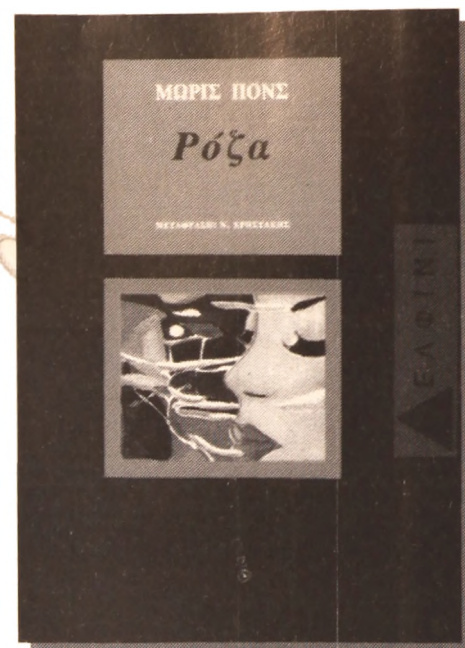
Ένα βιβλίο γραμμένο την εποχή του ιταλικού Φασισμού, παράδοξως, αποδεικνύεται επίκαιρο

ΜΑΡΚ ΛΙΝΤΚΟΥΙΣΤ ΘΛΙΜΜΕΝΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Τρελές και ξέφρενες περιπλανήσεις στην άγρια ομορφιά του σύγχρονου Λος Άντζελες

ΜΟΡΙΣ ΠΟΝΣ ΡΟΖΑ

Ένα φιλήσυχο σώμα στρατού σε μια εξωφρενική σχέση με το θελκτικό σώμα μιας γυναίκας

Το χρώμα της εποχής

είναι το χρώμα

των διακοπών

και της θάλασσας

Χαρείτε το

συντροφιά με πολλά Δελφίνια

Καλό
Καλοκαίρι

ΕΛΣΑ ΣΤΑΓΚΟΥ ΓΙΑ ΣΕΝΑ

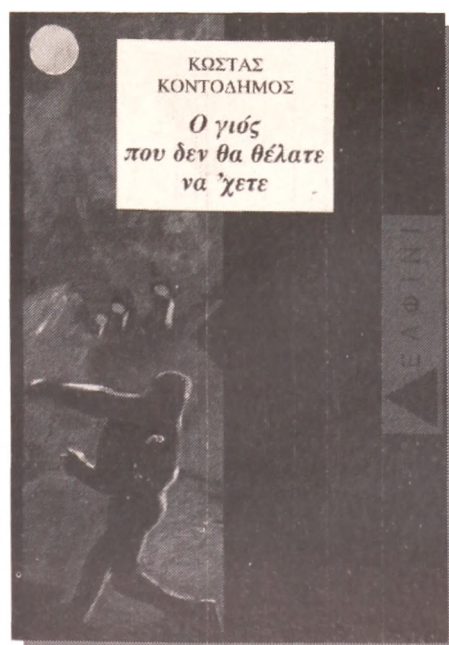
Ένας γλυκός, χρωματιστός και τρυφερός λόγος αγάπης

ΓΙΟΒΑΝΝΑ ΒΑΜΜΕΝΟΣ ΗΛΙΟΣ

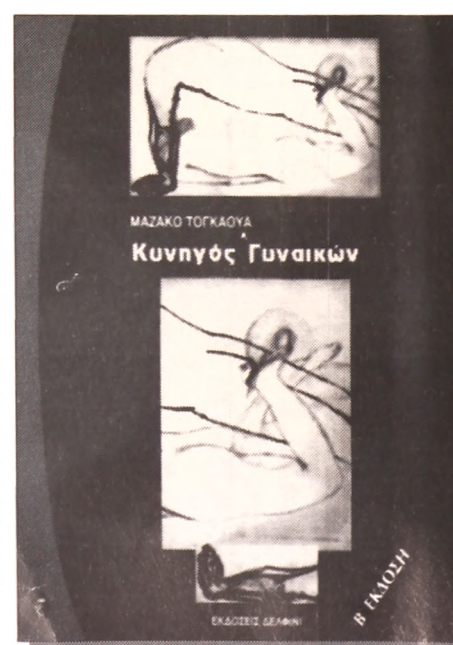
Η μοναξιά κι η καθημερινότητα των ανθρώπων, ο έρωτας, η νίκη τους απέναντι στον χρόνο

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΝΤΟΔΗΜΟΣ Ο ΓΙΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΎΧΕΤΕ

Σε μια προσπάθεια αναβίωσης του Ζορμπά μπλέκονται σύγχρονα πρόσωπα και πράγματα

ΜΑΖΑΚΟ ΤΟΓΚΑΟΥΑ ΚΥΝΗΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Το μεγαλείο του γιαπωνέζικου αισθησιασμού σ' ένα κυνηγητό που μοιάζει φαύλος κύκλος

ΚΥΠΡΟΣ: TWENTY YEARS AFTER

Είκοσι χρόνια μετά τον Αττίλα, το Κυπριακό, το πραγματικά σημαντικό εθνικό μας θέμα και, συνάμα, η εθνική μας ήττα, είναι παραγκωνισμένο στη λίστα των εκκρεμοτήτων για την πολιτική μας ηγεσία. Κάτι παραπάνω: «δεν πουλά» - που σημαίνει ότι και για την κοινή γνώμη θεωρείται παραγκωνισμένο. Είκοσι χρόνια μετά, το Κυπριακό μοιάζει να έχει χαθεί.

Ποιοι το πολεμούν ακόμα. Ελάχιστοι. Οι Ελληνοκύπριοι θα ήθελαν ευχαρίστως να κλείσει με κάποιο τρόπο που να φαντάζει συναινετικός. Κι οι Ελληνοκύπριοι πάλι το ίδιο θα ήθελαν -για ν' αφεθούν απερίσπαστοι στο οικονομικό θαύμα της Κύπρου. Ελάχιστοι έχουν άλλη γνώμη, ελάχιστοι πολεμούν για το αντίθετο. Σ' αυτούς τους ελάχιστους συγκαταλέγεται κι η παρέα του «Αιγαίου», της Λευκωσίας, στην οποία αναθέσαμε εν λευκώ την επιμέλεια του σημερινού αφιερώματος στην Κύπρο. Ο Βάσος Πτωχόπουλος, ο Πρόδρομος Προδρόμου, ο Γεώργιος Κολλοकाσίδης και ο Κώστας Γεωργίου ανταποκρίθηκαν με θέρμη και πάθος. Κι ο δικός μας, Δημήτρης Χαντζόπουλος, καταθέτει την πραγματικά εθνική μας στάση, απ' τη μεριά της μητρόπολης Ελλάδας. Χωρίς λόγια. Προσφεύγοντας απλώς στις εικόνες του δάσκαλου Φωκίωνα Δημητριάδη. (ΣΕΛ. 24-38)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

14 ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΨΗΦΙΖΟΥΝ, Ο Κ.ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΕΚΛΕΓΕΙ

Λιάσκας, Δαμανάκη: τα πρώτα ονόματα, και τα δυο από την ανανεωτική Αριστερά, ακούστηκαν ως σχεδόν υπερκομματικές ρύσεις για τη δημαρχία της Αθήνας. Και τα δυο (σύμπτωση, άραγε;) ακούγονται ευχάριστα στα φιλόμουσα αυτιά του πολυπράγμονος κ. Χρ. Λαμπράκη...

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ 4

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ 5
Κόμικς του Γ. Φιλιδιάκου

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ 6
Αντήνων

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ 8

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 12

BLACK OUT 54
Π. Μεθενίτης

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ 39

ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ 52
Γ. Αρκουλή

20-21 56
Ακης Μπογιατζής

ΔΙΑΛΟΓΟΣ 57

16 ΑΛΛΑΞΕ Ο ΜΑΝΩΛΙΟΣ, Ο ΘΟΔΩΡΟΣ, Ο ΓΙΩΡΓΟΣ...

Ανασχηματισμός. Πρόσωπα. Όχι πολιτικές. Γράφει ο Τ.

18 ΘΕΣΜΟΙ-ΔΕΣΜΟΙ-ΕΣΜΟΙ

Παππάς. Περί δημοσίου διαλόγου ο λόγος. Μια συνεργασία του πρώτου

(την εποχή της δικτατορίας) διευθυντή του ΑΝΤΙ Δ.

20 Η ΚΟΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΤΙ

καταμαρτυρούν οι φοιτητές του στον κ. Τζεκάκη, του

Αρχιτεκτονικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Θεσσα-

λονίκης. Ρεπορτάζ: Απόστ. Λυκεσάς. 48

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ, ΚΥΡΙΕ ΜΑΡΑΝΤΟΝΑ

Ενας μύθος είναι πάντα μύθος. Μουντιάλη, περιγραφή, αναλύσεις:

Μιχάλης Σηφάκης, Ηλίας Κανέλλης.

Περίοδος Β' • Έτος 21ο • Τεύχος 555 • Παρασκευή 8 Ιουλίου 1994 • Δρχ. 300

ΑΝΤΙ • ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Πάνος Κωνσταντόπουλος - ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν - ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι, τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 3.400 δρχ., Ετήσια 6.800 δρχ., Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 25.000 δρχ.

Φοιτητική ετήσια: 6.100 δρχ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ: Εξαμ.: 27 δολ., Ετήσια: 54 δολ.,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Εξαμ. 30 δολ., ετήσια 60 δολ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 300, ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 500

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας περιοδικό ΑΝΤΙ, για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας: Κέντρο του βιβλίου - Α Πουλυουκστή και Σία Ε.Ε. Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ του έργου της ελληνικής προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής

Ενωσης πρέπει να γίνει με ψυχραιμία και κυρίως χωρίς κομματικές παρωπίδες. Διότι δεν αφορά μόνο το κυβερνών κόμμα. Αφορά ολόκληρη τη χώρα και τη διεθνή της θέση, που κάθε άλλο παρά ισχυρή είναι τα τελευταία χρόνια.

ΑΣ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΟΥΜΕ το κλίμα μέσα στο οποίο η νεοεκλεγείσα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ

ανέλαβε την προεδρία. Ομοβροντίες αρνητικών και σκωπτικών σχολίων από τον διεθνή τύπο -έγκυρο και μη- ακόμα και φήμες να μας αφαιρεθεί το δικαίωμα άσκησης της προεδρίας. Για να επακολουθήσει η λήψη "αντιμέτρων" εναντίον της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και η πρωτοφανής ενέργεια

της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να μας παραμέμψει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για παράβαση του κοινωνικού Δικαίου. Δεν χρειάζεται να προσθέσουμε τις προηγηθείσες οκληρές δηλώσεις του αθυρόστομου πολιτικά κ.

Πάγκαλου εναντίον της Γερμανίας για να έχουμε την πλήρη εικόνα.

ΜΕΣΑ ΣΕ αυτές τις συνθήκες, η ελληνική προεδρία κινήθηκε αθόρυβα, με μετριοπάθεια και με αρκετή ευστοχία σε πάρα πολλούς τομείς κι όχι μόνο στον πολιτικό-διπλωματικό με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων ένταξης των τεσσάρων νέων μελών της Ενωσης. Δεν θα κάνουμε εδώ τον λεπτομερή απολογισμό.

Εχει γίνει και μπορεί και να ελεγχθεί και να σταθμιστεί ανάλογα.

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ η ελληνική προεδρία υπήρξε σε γενικές γραμμές θετική, αποδεικνύοντας ότι ακόμα και μια μικρή χώρα, "μαύρο πρόβατο" μάλιστα της Ενωσης, μπορεί να διαχειριστεί με αξιόλογο βαθμό επάρκειας και αποτελεσματικότητας τις κοινοτικές υποθέσεις, χωρίς περιττές εξάρσεις κυρίως όσον αφορά τα δικά της "στενά" εθνικά συμφέροντα. Και ως προς αυτό η ελληνική προεδρία έδειξε αυτοσυγκράτηση και διπλωματικότητα.

ΑΝΑΣΤΗΛΩΘΗΚΕ έτσι και το πθικό και το κύρος της χώρας χωρίς βέβαια να αποκατασταθεί. Όχι μόνο διότι εξακολουθούν να παραμένουν εκκρεμή τα προβλήματα των Σκοπίων και της σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας, αλλά γιατί θα χρειαστεί πολύς κόπος ακόμα για να αποδείξουμε ότι πράγματι είμαστε σοβαρή χώρα κι ότι αντιμετωπίζουμε με τη δέουσα σοβαρότητα και τα εσωτερικά και τα εξωτερικά μας προβλήματα.

ΑΠ' ΑΥΤΗ την άποψη, ακατανόητη και αδικαιολόγητη ήταν η στάση όλων των κομμάτων

της αντιπολίτευσης που έσπευσαν να επικρίνουν την ελληνική προεδρία από διάφορες σκοπές στη βάση μικροκομματικών υπολογισμών. Διότι τέτοια θέματα δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο κομματικής, άκαρης μάλιστα, διαμάχης που ουσιαστικά αποδυναμώνει άνευ λόγου ένα θετικό έργο το οποίο μάλιστα αναγνωρίστηκε και από τους εταίρους μας (!)

ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ μικρόψυχη στάση δεν είναι βέβαια ανεξήγητη στο ελληνικό πολιτικό πλαίσιο. Αλλά αν θέλουμε να κινηθούμε σ' ένα άλλο πολιτικό σκηνικό και να δημιουργήσουμε μια άλλη πολιτική κουλτούρα, Θα πρέπει να αρχίσουμε από τέτοια βασικά θέματα, ανεξάρτητα αν μας αρέσει ή όχι η εκάστοτε κυβέρνηση. Αλλά αυτά, δυστυχώς είναι ακόμα για μας "ψιλά γράμματα". Το μόνο που φαίνεται να μας ενδιαφέρει είναι ο σημερινός ανασχηματισμός και κατόπιν... οι θερινές διακοπές.

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ του Γιώργου Φιζδισάνου

ΑΡΕ ΑΚΗ, ΤΙ
ΤΡΑΒΑΜΕ ΜΕ ΤΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΛΗΚΙΑ
ΣΟΥ!

ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΤΟΝ
ΣΗΜΙΤΗ ΑΠΟ' ΔΟ ΝΑ
ΤΟΝ ΠΑΜΕ ΕΚΕΙ!

Ε, ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΣΟΒΟΛΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ!

ΚΙ Ο ΠΕΠΟΝΗΣ;!
ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ Ο
ΠΕΠΟΝΗΣ!

ΤΣ... ΤΣ...
ΤΣ..

ΑΝ ΔΙΑΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ
ΠΡΟΕΔΡΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ
ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ;

ΑΚΗ, ΕΛΕΟΣ!

ΠΑΛΙ ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ
Ο ΠΕΠΟΝΗΣ!

ΤΟ ΣΠΑΣΙΜΟ ΕΙΝΑΙ
ΟΤΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΠΑΛΙ ΤΟΥ
ΚΕΦΑΛΟΥ ΤΟΥ ΘΑ
ΚΑΝΕΙ!

ΡΕ ΠΑΔΙΑ!....

ΤΙ ΣΟΥ 'ΠΕΓΑ;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΤΟ
ΦΙΡΦΙΡ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΥΝ
ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ;

Οι δημοτικές επέρχονται...

Η ΔΕΚΑΝΟΜΑΝΤΕΙΑ περί ανασχηματισμού πήρε «επιτέλους, τέλος»! Και αν δεν μεσολαβούσε η δολοφονία του Τούρκου διπλωμάτη Ομέρ Σιπαχίογλου από τη συμμορία της «17 Νοέμβρη», το θέμα θα παρέμενε «ανελλιπώς πρώτη είδηση». Αλλά καθώς ο γραπτός και ηλεκτρονικός Τύπος παίζει τα δικά του παιγνίδια — «πού το πάνε τα ΜΜΕ;», ερωτά και ξαναρωτά ο κ. πρωθυπουργός... — επέπρωτο και ο ανασχηματισμός να ευτελισθεί: «Τι θα είναι ο ανασχηματισμός; Επιλεκτικός, διορθωτικός, πτερωτός;» — ερωτούσαν, με τη σειρά τους, τον κ. Παπανδρέου, διάφορες παραπολιτικές στήλες. (Ο Ανδρέας Πετρουλάκης, στην *Αυγή*, ταύτισε τον ανασχηματισμό με έναν... Ινδιάνο Τίουα, με πολλά φτερά!).

ΤΕΛΙΚΑ, ο κ. Παπανδρέου, μέσω ανασχηματισμού, κατάφερε να λησμονηθούν διάφορες δυσάρεστες καταστάσεις, όπως λ.χ. η απώλεια 800.000 ψήφων στις τελευταίες ευρωεκλογές — θέμα το οποίο, μέχρι στιγμής, δεν έχει συζητηθεί ούτε στην Κεντρική Επιτροπή ούτε στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του κυβερνώντος κόμματος. Και όταν, κάποτε, συνέλθουν τα όργανα αυτά, τα θέματα που θα πρυτανεύσουν θα είναι ασφαλώς ο «θρίαμβος» της ελληνικής προεδρίας, στην Κέρκυρα, το «ράπισμα» που εδέχθη ο ανθέλληνας Βαν ντερ Μπουκ με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Κύπρο, κ.λπ. [Κάπου, βέβαια, ο βέλγος πρωθυπουργός Ζαν Λυκ Ντεάν, που η υποψηφιότητά του, για τη θέση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συγκέντρωσε 11 (και όχι 12 ψήφους), αφήνει να νοηθεί ότι αν η ελληνική προεδρία αντιμετώπιζε το θέμα έγκαιρα —και όχι, την τελευταία στιγμή— η τροπή των πραγμάτων μπορούσε να ήταν διαφορετική... Αλλά ποιος ακούει τους Βέλγους ή τους Ολλανδούς, που είναι —κατά κανόνα— «εσμός ανθελλήνων»;].

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, η στήλη —που γράφεται Τετάρτη βράδυ— αδυνατεί να σχολιάσει τον ανασχηματισμό, εφόσον δεν έχει, στη

διάθεσή της, τις τελικές αποφάσεις του πρωθυπουργού.

ΑΣΦΑΛΩΣ, ΣΤΑ «συν» της ελληνικής προεδρίας συγκαταλέγονται η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τέσσερα νέα μέλη (Αυστρία, Νορβηγία, Σουηδία και Φινλανδία), η σχετικά θετική αναφορά του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην αίτηση της Κύπρου για ένταξη στην Ένωση (παρά τις αμφίσημες διατυπώσεις που παρενέβαλε, την τελευταία στιγμή, η βρετανική αντιπροσωπεία) και η υπογραφή συμφωνίας εταιρικής σχέσης ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Ρωσία.

ΚΑΤΑ ΚΟΙΝΗ παραδοχή, η συμφωνία αυτή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς η Ρωσία γίνεται ένας από τους σημαντικότερους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο ίδιος ο Γέλτσιν αισθάνθηκε την ανάγκη να «κυρώσει» τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της χώρας του. «Θα εργασθούμε —δήλωσε— για να γίνει πράξη η μεγάλη ενιαία Ευρώπη». Από την άλλη, αυτή καθ' εαυτή η συμφωνία δίνει απάντηση σε όλους όσοι επιχείρησαν τη βαθμιαία αποξένωση της χώρας μας από την Ευρώπη και τη μεταγωγή μας σε άλλους «άξονες», είτε λέγεται αμερικανικός είτε ρωσικός.

[Για τη μεταγωγή αυτή —ακριβέστερα για την απόπειρα μεταγωγής— πολλά γνωρίζουν οι Έλληνες, με αφορμή την επίσημη επίσκεψη του πρωθυπουργού στις ΗΠΑ. Τα γεγονότα είναι γνωστά. Και πιο γνωστή η προσπάθεια του κ. Παπανδρέου να αντιπαραβάλει σε μεγάλη συγκέντρωση ομογενών τους «καλούς Αμερικανούς» με τους «κακούς Ευρωπαίους», κ.λπ. Θ' αντιληχθεί, ίσως, ότι δεν πρέπει να επανέρχεται κανείς σε πράξεις που έχουν ήδη σχολιασθεί και επικριθεί. Αλλά όταν, τρία μόλις εικοσιτετράωρα, μετά το πέρας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στην Κέρκυρα, ο κ. Παπανδρέου επικαλείται τον κ. Χρ. Σαρτζετάκη, για ν' αποδείξει ότι ...«είμεθα έθνος ανάδελφον», ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα «συνεχές πεδίο μάχης» (ποιος

είπε το αντίθετο;) και ότι ο συσχετισμός δυνάμεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει 11:1 (λές και όλοι οι Ευρωπαίοι συνωμότησαν «επί τω αυτώ» εις βάρος μας), τότε, εκ των πραγμάτων, υποχρεώνεται να θυμίσει ότι η Ελλάδα είναι πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι καμιά πολιτική δεν μπορεί να καρπίσει, όταν δεν διαθέτει όραμα, σχεδιασμό, προγραμματισμό, μια συνολική στρατηγική].

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ τα «συν», όμως, ο απολογισμός της ελληνικής προεδρίας έχει και πολλά «πλην». Δεν μπόρεσε η ελληνική προεδρία να διαδραματίσει οποιοδήποτε ρόλο στη βαλκανική κρίση. (Και ήταν κάτι το πολύ φυσικό, αφού δεν μπορέσαμε, εμείς οι ίδιοι, να λυτρωθούμε από τη σκοπιανοποίηση της εξωτερικής μας πολιτικής, από τη σημερινή ασφυξία της βαλκανικής μας πολιτικής). Άλλο τόσο δεν μπορέσαμε να βελτιώσουμε τις σχέσεις μας ούτε με τους βόρειους γείτονές μας, ούτε με την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχουν και άλλα τινά, που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του πρωθυπουργού αλλά δεν είναι του παρόντος.

ΕΝΑ ΑΠΟ τα ειδεχθή εγκλήματα του Δεκαπενθημέρου, ήταν ασφαλώς και η δολοφονία του τούρκου διπλωμάτη Ομέρ Χαλούκ Σιπαχίογλου, από τους τρομοκράτες της «17 Ν». Και ο μεν άθλιος ρόλος των υποκειμένων αυτών είναι γνωστός. Πρόκειται για επαγγελματίες του φόνου και του αίματος, που το παίζουν (ναρκισσεύμενοι...) πότε «διεθνιστές», πότε τραπεζορήτορες «εθνικιστές» και πότε περισπούδαστοι «οικονομολόγοι», που έχουν άποψη, ακόμα και για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας! Στην πραγματικότητα βέβαια, είναι όργανα στην υπηρεσία ξένων συμφερόντων, με διασυνδέσεις στο εξωτερικό, θλιβερά κατάλοιπα της εποχής του διπολισμού και του στείρου δογματισμού.

ΩΣΤΟΣΟ, ΑΝ κάτι εξοργίζει είναι η εμφάνιση των περισσότερων εφημερίδων να

ιναπαράγουν (και, μάλιστα, in extenso) ις κατά καιρούς, «προκηρύξεις» της οργάνωσης αυτής, οι δολοφονικές επιδόσεις της οποίας «συμπίπτουν», κατά κανόνα, με κρίσιμες ώρες του ελληνικού δημόσιου βίου, με στόχο την αποσταθεροποίηση! Στην ιροκειμένη περίπτωση, η δολοφονία του ούρκου διπλωμάτη «συνέπεσε» με την ιροοπτική επανέναρξης του ελληνοτουρκικού διαλόγου. Και το ερώτημα που τίθεται είναι: Ποιοι, στην Τουρκία (αλλά και στην Ελλάδα) δεν θέλουν το διάλογο αυτόν; Και ποια σχέση να υπάρχει, άραγε, ανάμεσα στις ελληνικές μυστικές υπηρεσίες και το έντυπο που δημοσιεύει –κατά καιρούς– τις διευθύνσεις των τούρκων διπλωματών, με απειλητικές, μάλιστα, παροτρύνσεις; Τα ερωτήματα αυτά εξακολουθούν να πλανώνται, μαζί με το ερώτημα αν η εικόνα διάλυσης και ανικανότητας που εμφανίζουν οι «αντιτρομοκρατικές υπηρεσίες» είναι απλώς (και μόνον) συλλυπησιακή.

ΕΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, και ενώ ο Ιούλιος επέλασε ήδη εξαιρετικά θερμός, οι ζυμώσεις και οι προβληματισμοί, σε όλα τα κόμματα, προχωρούν! Θέμα, φυσικά, οι δημοτικές εκλογές! Μέχρι στιγμής, η Νέα Δημοκρατία φαίνεται να έχει προχωρήσει αρκετά, στη «διευρέυνση» του υποψηφίου για το δήμο της Αθήνας. Αρχικά αναζήτησε «υπερκομματικό υποψήφιο» ή, τουλάχιστο, «υποψήφιο ευρύτερης αποδοχής», αλλά οι σχετικές κρούσεις προς τους Κ.Λιάσκα, Σταύρο Ξαρχάκο και Κωστή Στεφανόπουλο, δεν απέδωσαν. [Ο κ. Λιάσκας δηλώνει τώρα ότι, μετά την εκλογή του στην προεδρία του Τεχνικού Επιμελητηρίου, αισθάνεται ευτυχής και δεν τον συγκινεί η δημαρχία: ο μουσικοσυνθέτης Σταύρος Ξαρχάκος προτιμά την ενασχόλησή του με τον κόσμο του πενταγράμμου, ενώ ο πρώην αρχηγός της ΔΗΑΝΑ, κ. Στεφανόπουλος, δεν πιστεύει ότι, το επόμενο βήμα, μετά την αυτοδιάλυση του κόμματος, έπρεπε να ήταν το δημαρχιλίκι!]. Τούτων δοθέντων, τις μεγαλύτερες πιθανότητες συγκεντρώνει, μέχρι στιγμής, ο κ. Δ. Αβραμόπουλος, καθώς η κ. Ντόρα Μπακογιάννη δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται για τη θέση της δημάρχου.

ΣΤΟ ΚΥΒΕΡΝΩΝ κόμμα, εξακολουθούν να ισχύουν οι ηχηρές δηλώσεις του γενικού γραμματέα του κόμματος κ. Α. Τσοχατζόπουλου περί προτεραιότητας που έχουν όχι τα πρόσωπα, αλλά «η ενημέρωση των πολιτών και της κοινωνίας πάνω στο περιεχόμενο της νέας πολιτικής προοπτι-

κής, όπως διαμορφώνεται με τη νέα περιφερειακή συγκρότηση» κ.λπ., κ.λπ. Αλλά, πρωτίστως, ο κ. Τσοχατζόπουλος αποφεύγει να δώσει απάντηση, κάθε φορά που ερωτάται αν το ΠΑΣΟΚ θα υποστηρίξει στους μεγάλους δήμους «υποψήφιους κοινής αποδοχής». Ονόματα υποψηφίων (για το δήμο της Αθήνας) υπάρχουν, βέβαια, με πρώτο, στη σειρά, το όνομα του πρώην δημάρχου Καλαμάτας (και νυν βουλευτή Μεσσηνίας) κ. Στ. Μπένου. [Ο κ. Μπένος δήλωσε στον κ. Τσοχατζόπουλο ότι, σε περίπτωση που προκριθεί η υποψηφιότητά του, θα έχει και τη στήριξη της ΠΟΛ.ΑΝ –σύμφωνα με διαβεβαίωση του ίδιου του κ. Α. Σαμαρά]. Ένα δεύτερο όνομα, που υποστηρίζεται, κυρίως από την εκσυγχρονιστική τάση του ΠΑΣΟΚ, είναι το όνομα της πρώην προέδρου του Συνασπισμού, κ. Μαρίας Δαμανάκη, η οποία ενδιαφέρεται για το αξίωμα της δημάρχου, εφόσον θα ήταν υποψήφια ευρύτερης αποδοχής. Σχετικά, αναφέρεται ότι την υποψηφιότητα της κ. Δαμανάκη θα μπορούσε, ενδεχομένως, να υποστηρίξει και η Νέα Δημοκρατία, αν υποθεθεί ότι ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία συμφωνούν ότι «οι καιροί ου μενετοί» και ότι θα μπορούσε ν' αποφευχθεί μια νέα –οδυνηρή και δαπανηρή– αναμέτρηση μεταξύ των δύο αυτών κομμάτων. ΕΤΣΙ, ΟΜΩΣ, ερχόμαστε και στον Συνασπισμό και στη συνάντηση που είχαν, την περασμένη Δευτέρα, ο πρόεδρος του κόμματος κ. Νίκος Κωνσταντόπουλος και η κ. Μ. Δαμανάκη. Για τη συνάντηση αυτή δεν ανακοινώθηκαν πολλά πράγματα, πέρα από το ότι η κ. Δαμανάκη διαδήλωσε την επιθυμία της να είναι «υποψήφιος δήμαρχος ευρύτερης αποδοχής» και την ανακοίνωση του ΣΥΝ ότι ο κ. Κωνσταντόπουλος ενημέρωσε σχετικά την Πολιτική Γραμματεία του κόμματος. Και η Πολιτική Γραμματεία; Η Πολιτική Γραμματεία τόνισε την ανάγκη «να μην υπάρξει υποκατάσταση των συλλογικών διαδικασιών, που προβλέπονται από το καταστατικό». Πάντως, το όλο θέμα των δημοτικών εκλογών αναμένεται να συζητηθεί, αυτό το Σαββατοκύριακο, στην Κεντρική Πολιτική Επιτροπή του ΣΥΝ, που θα συνέλθει με διευρυμένη σύνθεση. Στο μεταξύ, εντύπωση προκάλεσε σχόλιο της κ. Α(λίκης) Χα(τζή), συντάκτριας της Αυγής, η οποία παρατηρεί ότι «δίνεται η εντύπωση ότι, ανάμεσα στον ΣΥΝ και τη Μ. Δαμανάκη δεν υπάρχει κανένας... δεσμός. Το μεν κόμμα αντιμετωπίζει την τέως πρόεδρό του ως μια από τις πολλές "προσωπικότητες του προοδευτικού χώρου", η δε Μ. Δαμανάκη συμπερι-

φέρεται σαν "ανεξάρτητη" προσωπικότητα».

ΤΕΛΟΣ ως προς το ΚΚΕ, οι μόνες πληροφορίες που υπάρχουν είναι ότι το κόμμα θα μπορούσε –σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών– να υποστηρίξει υποψηφίους ευρύτερης αποδοχής, αλλά αυτό δεν μπορεί να ισχύσει και για τις μεγάλες πόλεις, όπου η αναμέτρηση είναι συνήθως αναμέτρηση πολιτική, αν όχι κομματική.

ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ του Δεκαπενθήμερου θα μπορούσε να προσθέσει κανείς δύο ακόμα σημαντικά γεγονότα. Το πρώτο αναφέρεται στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, που απαγορεύει τις εισαγωγές στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προϊόντων από το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου. Η απόφαση έχει και έναν συμβολικό χαρακτήρα, καθώς συμπίπτει με τα εικοσάχρονα της τουρκικής κατοχής της Βόρειας Κύπρου και διαμηνύει προς όλους (και ειδικότερα προς τους Τουρκοκυπρίους) ότι το μέλλον του νησιού βρίσκεται στην Ευρώπη.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΕΓΟΝΟΣ είναι η παρουσία του Γιάσερ Αραφάτ στη Γάζα και στην Ιερικώ –μια παρουσία που έρχεται να επιβεβαιώσει ότι τα τείχη της οποίας Ιερικούς μπορούν να καταρρεύσουν, όταν ο ρεαλισμός, η λογική, ο συμβιβασμός, η επίγνωση του αμοιβαίου συμφέροντος αντικαταστήσουν το μίσος, την προκατάληψη, τον στείρο φανατισμό. Και μια λεπτομέρεια! Ανάμεσα σε αυτούς που έσπευσαν να συναντηθούν με τον Γιάσερ Αραφάτ (και να τον συγχαρούν) ήταν και αντιπροσωπεία της εβραϊκής «Νατουρέι Κάρτα», μιας φανατικής αίρεσης που πιστεύει ότι οι Εβραίοι –ως «περιούσιος λαός του Θεού»– δεν πρέπει να συγκροτούν «κοσμικό κράτος». Το Ισραήλ, βέβαια, ως «κοσμικό κράτος» –και όχι ως «κράτος του Θεού»– υπάρχει. Και υπογράφει «ιστορικές συμφωνίες» με τους Παλαιστίνιους, που άνοιξαν νέες σελίδες, στην πολυτάραχη γύρω περιοχή... Τι λένουν κάποιοι «ημέτεροι», που ενώ πιστεύουν ότι είμεθα «ανάδελφον έθνος», αλλά και «περιούσιος λαός», διακηρύσσουν την εχθρότητα κατά της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, ζητώντας και άλλα μέτρα, και άλλο –σκληρότερο– εμπάργκο; Τίποτε δεν μπορούν να εμπνευσθούν από τη συμφωνία Ισραήλ-Παλαιστινίων;

ΑΝΤΗΝΩΡ

ANTI

Θ έ σ ε ι ς

ΤΙ ΘΑ ΑΛΛΑΞΕΙ;

Σήμερα που κυκλοφορούμε αναμενόμενα και η ορκωμοσία του νέου κυβερνητικού σχήματος. Η φημολογία σύρθηκε για αρκετές μέρες αλλά τα «τελικά αποτελέσματα» θα φανούν σήμερα. Αποτελέσματα που έχουν να κάνουν με πρόσωπα και πράγματα. Τώρα, αν όλα αυτά έχουν σχέση με το μήνυμα των ευρωεκλογών που «ελήφθη», ποιος το θυμάται; Και τι σχέση μπορεί άραγε να έχει αυτός ο ανασχηματισμός με το μήνυμα των ευρωεκλογών; Εδώ, συζητούνται οι μετακινήσεις προσώπων, όχι πολιτικής. Ενδιαφέρει, βέβαια, και η «καλή διαχείριση» από κατάλληλα πρόσωπα. Αλλά ενδιαφέρει πρωτίστως η αλλαγή πολιτικής, η αλλαγή πλεύσης. Ένα νέο προφίλ στην ουσία. Αλλά, ενόσω μαίνεται η μάχη της διαδοχής, κάθε ουσία έχει εκλείψει. Κι έτσι αποκοιμίζεται και η κοινή γνώμη που πάντα βανκαλίζεται να πιστεύει ότι τα αρτηριοσκληρωμένα ελληνικά κόμματα λαμβάνουν μηνύματα.

B.K.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΚΟΥΜΠΟΥΡΙΑ;

Εντάξει, τα λαμπρά παλικάρια ξαναχτύπησαν, αυτή τη φορά τούρκο διπλωμάτη (πισώπλατα, άλλη μια φορά) και το πλάσαραν πολύ πιο έξυπνα... Ε, και;

Το έχουμε ξαναγράψει. Διάλογο με κουμπούρια εμείς δεν κάνουμε -και καλό θα ήταν να το ξεκαθαρίσει στους κουμπουράδες της 17 Ν. ολόκληρος ο ελληνικός Τύπος, απ' τις σελίδες και τα κανάλια του οποίου προβάλλεται η θεαματική επιχειρηματολογία των τρομοκρατών. Ωστόσο, δεν μπορούμε να μην επισημάνουμε τι προσπαθεί να εκμεταλλευτεί, σήμερα, η τρομοκρατία. Πρώτα απ' όλα, βεβαίως, είναι η απόπειρα επαναπόκτησης επαφής με το ομαδικό ασυνείδητο των πολιτών -και, κυρίως, με το περιρρέον πνεύμα εθνικιστικής έξαρσης που συνοδεύει τα επίσημα δόγματα της εξωτερικής μας πολιτικής. Αλλά και επί του πρακτέου, η προσπάθεια δημιουργίας κλίματος έντασης με την Τουρκία, που πλήττει όχι μόνο τη χώρα μας αλλά και τον αγώνα των χειμαζόμενων Κούρδων δεν είναι τίποτα παραπάνω από μια καθαρή προβοκάτσια.

Με τέτοια επιχειρήματα και τις στοχεύσεις τους, εμείς, δεν θέλουμε να έχουμε καμιά σχέση.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ - ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου να απορρίψει το αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων σε βάρος της Ελλάδας, λόγω του εμπορικού εμπάργκο προς τα Σκόπια, ασφαλώς εξέπληξε κυρίως εκείνους που θεωρούσαν δεδομένη την ελληνική καταδίκη, πράγμα φυσικά που θα έφερνε σε αφόρητη διπλωματική θέση την Αθήνα. Απεδείχθη τελικά ανεξαρτησία του ευρωπαϊκού αυτού θεσμού, χωρίς βεβαίως να αποκλείονται και πολιτικοί υπολογισμοί. Γεγονός πάντως είναι ότι η απόφαση αυτή ασφαλώς θα φέρει «τους επικριτές της Ελλάδας σε δύσκολη θέση», όπως εκτίμησε ο πρωθυπουργός. Η απόφαση όμως αυτή δεν πρέπει να παρερμηνευθεί, όπως άλλες αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο παρελθόν. Πρώτο διότι αποτελεί πρόσχημα για τη λήψη της οριστικής απόφασης — τίποτα δεν μπορεί να είναι απολύτως βέβαιο. Και δεύτερον, διότι δεν αλλάζει τις διπλωματικές συντεταγμένες του προβλήματος κατά ουσιαστικό τρόπο. Παρέχει απλώς στην Αθήνα μια ανάσα που τη χρειάζεται για να χειριστεί πιο άνετα διπλωματικά το θέμα. Μια ακόμα ευκαιρία για έναν «έντιμο συμβιβασμό» που όλοι πλέον θεωρούν αναγκαίο δεν πρέπει να χαθεί. Γιατί πρέπει να λυθούν τα χέρια της χώρας η οποία παρά τα χάλια της, μπορεί να ηγεμονεύσει οικονομικά και πολιτικά στη Βαλκανική. Κι αυτό θα αποτελούσε μεγάλο εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό κέρδος. Πολύ αποφασιστική μπορεί να αποβεί η συνάντηση Παπούλια-Βανς στην Νέα Υόρκη στις 15 Ιουλίου, παρά το γεγονός ότι λόγω των εκλογών τον Νοέμβριο στην «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» ο κ. Γκλιγκόρφ ενδέχεται να μην είναι σε θέση να «κλείσει» το θέμα. Αυτό όμως δεν αποκλείει την προετοιμασία του εδάφους ενόψει μάλιστα και της αναμενόμενης εκλογικής νίκης του. Με προσεκτικές κινήσεις και κυρίως με διάθεση έντιμων και αποδεκτών συμβιβαστικών λύσεων στο θέμα της ονομασίας και από τις δύο πλευρές το θέμα μπορεί να βρεί τη λύση του μέχρι τα τέλη του χρόνου. Προς όφελος και των δύο χωρών, της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή. Αυτή η εστία τριβών, αυτή η εκκρεμότητα που παρατράβηξε πρέπει να λήξει.

B.K.

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥ

Αρνήθηκε η Σουηδία να διαπιστεύσει τον πρώην εργατικό μας ακόλουθο Η.Σ., για την ανάληψη νέων καθηκόντων στην πρεσβεία Στοκχόλμης. Ο πρώτος και πρώην εργατικός ακόλουθος στη χώρα τρότυπο εργατικού δικαίου, είχε πρόσφατα καταδικαστεί σε φυλάκιση ενάμισι χρόνου, για αποδοχή κλοπιμαίων ύψους 4 εκ. σουηδικών κορωνών. Δεν είχε απαλλαγεί των ευθυνών του στους ταμειακούς ελέγχους του σωματείου καθαριστών στο οποίο τροφοδρευε. Είχε μηνυθεί από την ομοσπονδία καθαριστών Σουηδίας για ατασθαλίες. Και πιτσαρίες διηύθυνε στο πλαίσιο των συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων του, τα έσοδα των οποίων πήγαιναν στις τσέπες του, σύμφωνα με τις καταγγελίες σουηδού ορκωτού λογιστή προς την έγκυρη σουηδική εκπομπή ΕΚΟ. Θέμα εκτεταμένων ατασθαλιών είχε θέσει ήδη από το 1985 το ελληνικό προσωπικό του περιοδικού "Εμείς στα Ξένα" που χρηματοδοτούσε ο ΟΑΕΔ, η Γ.Γ. Αποδήμου Ελληνισμού και το ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού συν το σουηδικό εργατικό κίνημα. Ο ελληνόφωνος και ο ελλαδικός Τύπος είχε αναφερθεί σχετικά. Και κανένα στοιχείο απ' όλα αυτά δεν στάθηκε ικανό, σχολίαζε ειρωνικά η σουηδική εκπομπή, να ανακόψει την επιθυμία της ελληνικής κυβέρνησης να την εκπροσωπεί ο κ. Η.Σ. και να επιτηρεί την τήρηση των εργατικών δικαιωμάτων των Ελλήνων στην Σουηδία.

Στον μακρύ κατάλογο των άθλων του έλληνα "διπλωμάτη" προστίθενται και κάποια ερωτηματικά για πτωχεύσεις παντοπωλείου στη Σουηδία. Στους χώρους του νέου αυτού παντοπωλείου -λίγο πριν ανοίξει- τον συνέλαβαν άγρια μεσάνυχτα να ξεφορτώνει τσιγάρα αξίας 4 εκ. σουηδικών κορωνών.

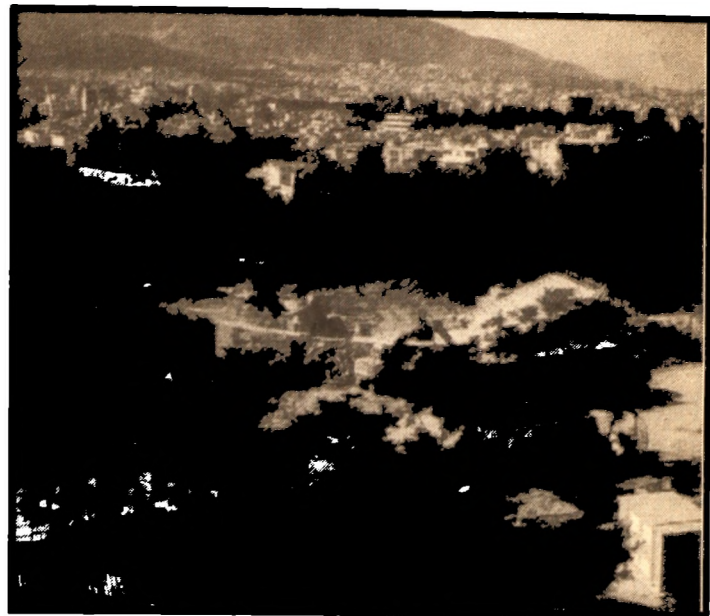
Προέρχονταν από μια αξιοπερίεργη κλοπή με κοντέινερ από το Μάλμε. Κι ούτε του αναγνωρίστηκε το ελαφρυντικό του διεθνιστή. Συνελήφθη και συνδικάστηκε με δύο ιρακινούς συντρόφους του κι έναν Τούρκο. Το αιτιολογικό που προέβαλε ο Έλληνας "διπλωμάτης" ήταν το προηγούμενο για πρόσφατες κλοπές τσιγάρων από το δικό του μαγαζί. Ήταν αυτού του είδους τη ζημιά που προσπαθούσε τώρα με τεράστιες νέες ποσότητες φτηνών τσιγάρων να αποκαταστήσει. Δυστυχώς δεν έπεισε και έχασε τη δίκη και στο εφετείο. Δεν έχασε όμως ποτέ την εμπιστοσύνη των κρατούντων για να εκπροσωπεί την Ελλάδα στα Ξένα. Ήταν η στιγμή που βρισκόταν εν αναμονή εκκένωσης κελιού στις σουηδικές φυλακές για να εκτίσει την ποινή του όταν η Ελλάδα επιχείρησε να τον επαναδιορίσει διπλωμάτη της.

Γ.Κ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

*Παρατείνεται και πέραν του 18μήνου η προφυλάκιση χωρίς δίκη της Βασ. Μίχου. Αιτία: Το ότι δεν κάρφωσε τον Γ. Μπαλάφα, που φυγοδικούσε -κι αυτό, σύμφωνα με τις αρχές, είναι έγκλημα καθοσιώσεως... Μήπως ζούμε σε ένα κράτος που επαφίεται στην εξουσία των χαφιέδων και δεν το καταλάβαμε; Μήπως η Μίχου πληρώνει επειδή είχε αρχές -αυτό που λείπει από πολλούς εκπροσώπους των Αρχών;

Η.Κ.

Στις φωτογραφίες φαίνεται η πρόοδος της κατεδαφιστικής δράσης του Μεγάρου Μουσικής του κ. Λαμπράκη που πραγματοποιείται από την εργολαβική εταιρεία του προέδρου του ΤΕΕ κ. Λιάσκα, σε διάστημα 20 ημερών.

Στη μικρή φωτογραφία, όταν άρχισε το έργο κατακρήμνισης του υπαίθριου θεάτρου, στη μεγάλη, η προεβδομάδος εικόνα των εκσκαφών.

Η καταστροφή στο Πάρκο Ελευθερίας ολοκληρώνεται. Ο ΟΜΜΑ επείγεται να προλάβει τις προσφυγές στο Σ.τ.Ε. και να δημιουργήσει τετελεσμένο.

Στο μεταξύ, τα υποχείρια του Συγκροτήματος και συμμετοχα στη νομή της οικονομικής-πολιτικής εξουσίας ΜΜΕ σιωπούν.

Όσο για τους πολίτες της τσιμεντούπολης που αγωνιούν για την εικόνα τόσο της πόλης τους όσο και της εξουσίας, επιμένουν να θορυβούν. Την Παρασκευή 1η Ιουλίου έγινε συναυλία-διαμαρτυρία έξω από το χώρο της καταστροφής, όπου

συμμετείχαν η Λία Βίσση, ο Γιάννης Γιοκαρίνης, ο Αρης Τόμας και ο Γ. Ματετζόγλου. Από την πλευρά μας, υποσχόμαστε να επανέλθουμε με φωτογραφίες -

ΑΝΤΙ

Θ έ σ ε 1 ς

ΠΟΙΟΣ Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΟΥ ΝΤΕΛΟΡ;

Η εκλογή του διαδόχου του Ζακ Ντελόρ, προέδρου της Κομισιόν, θα είναι το θέμα της εκτάκτου συνόδου κορυφής των Δώδεκα που θα συγκληθεί στις 15 Ιουλίου, στις Βρυξέλλες, έπειτα από γερμανική πρόταση. Ο καγκελάριος Χέλμουτ Κόλ θέλει να έχει την τιμή της εκλογής διαδόχου του Ντελόρ και μάλιστα πριν από τις 19 Ιουλίου, οπότε συνεδριάζει για πρώτη φορά το νεοεκλεγμένο Ευρωκοινοβούλιο. Η διαπραγμάτευση κυρίως με τον Τζων Μέητσορ θα είναι πολύ σκληρή και το μόνο ενθαρρυντικό στοιχείο είναι ότι το 11-1 της συνόδου στην Κέρκυρα είναι πολύ βαρύ για τη βρετανική κυβέρνηση. Βέβαια, ο γερμανός καγκελάριος φαίνεται έτοιμος για ανταλλάγματα, και ίσως για υποχώρηση, στο όνομα του υποψηφίου του Ζαν Λυκ Ντεάν.

Το βέτο των Βρετανών στη σύνοδο της Κέρκυρας εμπόδισε την εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης για το διάδοχο του Ζακ Ντελόρ στην προεδρία της Κομισιόν, εξόργισε τους ευρωπαίους εταίρους τους και στέρησε από την ελληνική προεδρία το «happy end».

Ο βρετανός πρωθυπουργός Τζων Μέητσορ πιέζεται πάρα πολύ από τους ευρωσκεπτικιστές του κόμματός του να μην υποχωρήσει στην υποψηφιότητα ενός ατόμου όπως ο Ντεάν, που οραματίζεται την ομοσπονδοποίηση της Ευρώπης. Αυτή τη φορά υπέκυψε στις πιέσεις τους μια και μετά τα αποτελέσματα των πρόσφατων εκλογών η καρέκλα του τρίζει πραγματικά. Με το βέτο στη σύνοδο κορυφής στην Κέρκυρα κέρδισε σίγουρα χρόνο και ανέστειλε τις πολιτικές εξελίξεις στο κόμμα και την κυβέρνηση, που αναμένονται πια μέσα στο φθινόπωρο.

Τη γαλλογερμανική όμως σύμπραξη στο όνομα του διαδόχου του Ζακ Ντελόρ βλέπουν με καχυποψία και άλλες χώρες. Η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ολλανδία και η Ισπανία παρόλο που συνέναισαν τελικά στην Κέρκυρα στην υποψηφιότητα Ντεάν, ωστόσο εκφράζουν ανοιχτά τη δυσανεξία τους για τον αυταρχικό τρόπο με τον οποίο η Γερμανία κυρίως προσπαθεί να επιβάλει τον ευνοούμενό της.

Ο Κολ θα διαπραγματευτεί βέβαια σκληρά με τους Βρετανούς κι όπως φαίνεται έχει και άλλους υποψήφιους κρυμμένους στο μανίκι της. Τα ονόματα που ακούγονται είναι του Ετιέν Νταβινιόν, πρώην επιτρόπου του Βελγίου για θέματα βιομηχανίας, και του Γουίλφρεντ Μάρτενς, πρώην πρωθυπουργού του Βελγίου.

Αυτή τη φορά οι δώδεκα χώρες-μέλη της Ένωσης καλούνται να επιλέξουν, στον αντίποδα του σοσιαλιστή Ζακ Ντελόρ που προέρχεται από μια μεγάλη χώρα-μέλος, έναν κεντροδεξιό που να προέρχεται από μια μικρή χώρα της Ένωσης.

Κ.Κ.

Να μια έκδοση που αξίζει την ιδιαίτερη προσοχή μας. Μόλις κυκλοφόρησε το βιβλίο Ο σερβικός λαϊκισμός (εκδ. Παρασκήνιο) του Νεμπόισα Πόποβ, σέρβου κοινωνιολόγου, κατόικου Βελιγραδίου, διανοούμενου της δημοκρατικής αντιπολίτευσης, πολίτη αντιστεκόμενου σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες. Θα θυμίσουμε στους αναγνώστες ότι ο Νεμπόισα Πόποβ είχε προσκληθεί και συμμετείχε στο διεθνές συνέδριο που οργάνωσε το ΑΝΤΙ ένα χρόνο μετά την κατάρρευση των ολοκληρωτικών καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης. Είναι, λοιπόν, κατά κάποιο τρόπο, γνώριμός μας.

Η πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη του Νεμπόισα Πόποβ αποτελεί την πρώτη ουσιαστική προσπάθεια κριτικής ανάλυσης του σερβικού λαϊκισμού, φαινομένου που συνέβαλε σημαντικά — όπως αποκαλύπτει ο συγγραφέας — στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και στον πόλεμο που συνεχίζεται στα εδάφη της Βοσνίας.

Η Σερβία υπήρξε πάντα αποφασιστικός παράγων για τις τύχες της Γιουγκοσλαβίας. Εφόσον, λοιπόν, θέλει κανείς να διαμορφώσει κάποια γνώμη για ό,τι συμβαίνει στην πρώην Γιουγκοσλαβία, χρειάζεται οπωσδήποτε να σχηματίσει μια εικόνα του «τοπίου» της πρώην και νυν Σερβίας. Από την άποψη αυτή, το βιβλίο του Νεμπόισα Πόποβ αποτελεί — για λόγους εντελώς αυτονόητους — προσφορά στο ελληνικό κοινό.

Το βιβλίο Ο σερβικός λαϊκισμός, τη διανοητική εγρήγορση και την ακεραιότητα του συγγραφέα του εκθείασε, σε μακροσκελές άρθρο που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στην έγκυρη πολωνική εφημερίδα Gazeta Wyborcza, ο Ανταμ Μίχνικ. Σ' αυτό το άρθρο μάλιστα, ο Μίχνικ συγκρίνει τη στάση του Νεμπόισα Πόποβ σήμερα με εκείνη του Αλεξάντερ Σολζενίτσιν στα χρόνια του Γκουλάγκ...

Ιδιαίτερη μνεία οφείλουμε να κάνουμε στον πάντα αθόρυβο και ακούραστο Λεωνίδα Χατζηπροδρομίδα, που είχε την πρωτοβουλία — μία ακόμη — να μεταφράσει από τα σερβικά τη μελέτη του Νεμπόισα Πόποβ.

Τέλος, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι το βιβλίο αυτό — εκτός από την αξία της ανάλυσης του «σερβικού λαϊκισμού» — εκφράζει ένα ορισμένο ήθος. Τέτοιους ανθρώπους σαν τον Νεμπόισα Πόποβ οφείλουμε να τιμούμε στην Ελλάδα και να τους δίνουμε το χέρι. Το βιβλίο κυκλοφορεί στα ελληνικά. Αξίζει όχι μόνο να το διαβάσουμε, αλλά και να το προτείνουμε.

Τ.ΠΑΠ.

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
ΤΟΥ ΝΕΜΠΟΪΣΑ ΠΟΠΟΒ

Φέτος το καλοκαίρι θα... φορεθεί πολύ το “ΣΚΙΣΜΕΝΟ ΨΑΘΑΚΙ” (το τελευταίο βιβλίο της Αλκυόνης Παπαδάκη)

Μια ζωή θυμάμαι τον εαυτό μου να φτιάχνει στέκια και καταφύγια για την ψυχή μου. Κι εκεί που είναι όλα έτοιμα κι έχω αρχίσει να βολεύομαι, εκεί που είναι τα πάντα τακτοποιημένα και κάθομαι λίγο να ξεκουραστώ και να κάμω τσιγαράκι, μπαίνει ο διάλογος μέσα μου και μου την ανάβει.

– Τι ’ναι τούτα δω τα σκιάχτρα; μου λέει. Δεν είναι για σένα η λούφα, κορίτσι μου. Πάλι πλαστογραφίες κάνεις;

Και βροντάω τότε ένα ασιχτίρ και τα κάνω όλα κεραμιδαριό.

Ύστερα κάθομαι σταυροπόδι και γλείφω τις πληγές μου σαν το σκυλί. Δεν πειράζει, λέω. Πάμε γι’ άλλα. Όπως και να ’χει το πράμα, η Ρόζυ γεννήθηκε με το βλέμμα καρφωμένο στο ξημέρωμα. Όρτζα τα πανιά λοιπόν.

Ένα μικρό ψαροκάικο είναι η ζωή μου. Ένα μικρό φθαρμένο ψαροκάικο που έχει σμαραγδιά φεγγάρια στο κατάρτι του κι έναν ξεσκούφωτο ήλιο αληταρά για τιμονιέρη. Ένα ψαροκάικο, δίχως ρότα.

– Πού πάμε, καπετάνιο; με ρωτάει ο τιμονιέρης και μου κλείνει το μάτι.

– Όπου πάν’ τα κύματα! λέω επίσημα εγώ.

Και τα σμαραγδιά φεγγάρια που είναι στο κατάρτι, σκάνε σαν ρόδια στην κουβέρτα.

Κι ο ξεσκούφωτος ήλιος ο αληταράς παρατάει το τιμόνι του και χορεύει. Και η νύχτα γεμίζει χιλιάδες ήλιους, αληταράδες. Και η ψυχή μου γεμίζει νύχτες πολύχρωμες. Γεμίζει σμαραγδιά φεγγάρια και θαλασσινά πουλιά. Πού να χωρέσουν μέσα μου όλ’ αυτά; Πού να στριμωχτούν, π’ ανάθεμά τα;

Και θυμηθείτε...
“ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ”
μετά τη Φθινοπωρινή “ΜΠΟΡΑ”
φαίνεται καλύτερα από “ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΠΙΤΙ”.

• Μαθαίνουμε, ότι ο **Δημήτρης Κατσιμής** όσο θορυβωδώς έφυγε από την ΕΡΤ τόσο αθόρυβα επιστρέφει ... Είναι γνωστό ότι «φαγώθηκε» από την ΕΡΤ όταν έπρεπε να μπαλωθούν τα διάφορα που είχαν προκύψει από την επίσκεψη του πρωθυπουργικού ζεύγους στην Αμερική, που είχε συμπέσει με το θάνατο του Γιώργου Γεννηματά. Επανερχεται λοιπόν ο κ. Κατσιμής σε θέση ειδικού συμβούλου που δημιουργήθηκε ειδικά γι' αυτόν... Είπατε τίποτα;

• Αν κι έχει περάσει πάνω από ένα δεκαπενθήμερο από τη στιγμή που διετάχθη ένορκη διοικητική εξέταση για το κλεμμένο οπτικο-ακουστικό υλικό της δουλειάς του Μάνου Χατζιδάκι από την ΕΡΤ, ουδέν νεώτερον έχει ανακοινωθεί Εμείς, βέβαια, μάθαμε ότι από την εποχή του πρώτου εμφράγματος του Μάνου, μέρος αυτού του υλικού είχε διοχετευθεί, για ν' αντιγραφεί, σε ιδιωτικό κανάλι και ότι υπάρχουν σχετικά έγγραφα που αποδεικνύουν ποιος από τους τότε μεγαλόσχημους της ΕΡΤ το είχε παραχωρήσει ... Για να δούμε, θα υπάρξει το απαραίτητο θάρρος, θ' αποδοθούν ευθύνες; Λέγεται, πάντως, ότι η Νομική Υπηρεσία της ΕΡΤ συζητεί να καταθέσει μηνύσεις εναντίον των ιδιωτικών καναλιών που χρησιμοποίησαν το κλεμμένο υλικό, αναφέροντας emphaticά τον ΣΚΑΪ. Ίσως, έτσι μάθουμε και το πρόσωπο εκείνου που είχε παραχωρήσει το υλικό...

• Δύο άνθρωποι του Τύπου έφυγαν το προηγούμενο δεκαπενθήμερο: Ο **Δημήτρης Ρούσσος** που εργαζόταν στην *Ελευθεροτυπία* και ήταν πρόεδρος του ΕΔΟΕΑΠ. Και ο **Τόλης Γαρουφαλής** που, αν και συνταξιούχος, εργαζόταν στο

Έθνος ως σύμβουλος δημοσίων σχέσεων των εκδόσεων Μπόμπολα.

• Μετά το θάνατο του Δημήτρη Ρούσσου συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Δ.Σ. του ΕΔΟΕΑΠ, με την εξής σύνθεση: **Ορέστης Φαράκος** πρόεδρος, **Βασίλης Καζάκος** αντιπρόεδρος και νέο μέλος ο **Μενέλαος Δαφνής**. Τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. παραμένουν ως έχουν.

• Αλλαγές ακούγεται ότι θα γίνουν στο συγκρότημα Μπόμπολα: Λέγεται, ότι ο διευθυντής του *Έθνους* κ. **Θοδωρής Καλούδης** ετοιμάζεται να αναλάβει θέση ειδικού συμβούλου στο ΜΕΓΑ, χωρίς όμως να θιγεί η υπάρχουσα ιεραρχία. Λέγεται, επίσης, ότι θα παραμείνει εκδότης και διευθυντής της οικονομικής εφημερίδας *Ημερησία*. Τη θέση του στο *Έθνος* ακούγεται ότι θα καταλάβει η κ. **Όλγα Τρέμη**. Μαθαίνουμε, ακόμα, ότι ο κ. **Μπόμπολας** δεν είναι ευχαριστημένος από την κυκλοφορία των *Εικόνων*. Λέγεται ότι αποφάσεις θα πάρει τον Σεπτέμβριο, όπου δύο τινά μπορούν να συμβούν: Ή θ' αλλάξει η ηγεσία του περιοδικού ή θα μετατραπεί σε μηνιαίο...

• Με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς προετοιμάζεται η *Μεσημβρινή* ή όπως αλλιώς θα λέγεται η νέα εφημερίδα του κ. **Βαρδινογιάννη**. Ο οποίος, όπως τουλάχιστον διαδίδεται, είχε διαβεβαιώσει την ΕΣΗΕΑ πως το μεγαλύτερο μέρος των συντακτών της παλιάς εφημερίδας θα απορροφηθεί από την καινούργια. Άλλες, όμως, φαίνεται να είναι οι βουλές του ιδιοκτήτη και άλλες του διευθυντή κ. **Λουκάκου**. Ο οποίος λέγεται ότι πραγματικά περνάει από κόσκινο όλες τις περιπτώσεις των συντακτών της παλιάς *Με-*

σημβρινής και διαμηνύει ότι στη νέα εφημερίδα θα εργαστούν όσοι και όποιοι θέλει εκείνος.

• Κρίση ξέσπασε και στο νεοεκδοθέν περιοδικό ποικίλης ύλης *Πανόραμα* των εκδόσεων **Δραγούνη** υιού, λόγω της χαμηλής κυκλοφορίας που είχαν τα πρώτα τεύχη. Ήδη αποτελούν παρελθόν για το περιοδικό ο διευθυντής κ. **Μπέρτσος** και η αρχισυντάκτρια κ. **Μανουέλλα Μαθιουδάκη**. Λέγεται ότι εντός των ημερών θα ανακοινωθεί ο νέος διευθυντής...

• Πουλιέται, δεν πουλιέται, πουλιέται κατά το ένα μέρος, πολλά ακούγονται για το συγκρότημα **Τερζόπουλου** που κάνουν τον **Άρη** να βγαίνει από τα ρούχα του. Αυτός, για να διασκεδάσει τις πάσης φύσεως φήμες, σκέπτεται να εκδώσει νέο περιοδικό: το αμερικανικό *VANITY FAIR*. Θα είναι το τέταρτο κατά σειράν γυναικείο περιοδικό που θα πειληφθεί στις εκδόσεις του εν λόγω συγκροτήματος...

• Τελευταίο τεύχος του περιοδικού *Ένα* αυτή την εβδομάδα. Ένα περιοδικό που έγραψε μια μικρή και πολυκύμαντη ιστορία στον ελληνικό Τύπο χωρίς να καταφέρει ποτέ να διεκδικήσει πρωτεία...

• Οριστικά τον Σεπτέμβριο η έκδοση του γυναικείου περιοδικού *MADAME FIGARO*, με διευθυντή τον υιό **Φιλίππου** και διευθύντρια σύνταξης της **Μελίνα Αδαμοπούλου**. Σύμβουλος έκδοσης η **Ινώ Κωνσταντοπούλου**. Η επίσημη ανακοίνωση της έκδοσης έγινε με γεύμα σε μεγάλο ξενοδοχείο και αφορούσε κυρίως τους διαφημιστές. Σαν πολλά γυναικεία περιοδικά δεν μαζεύτηκαν στο χώρο;

• Στη Σαμοθράκη έγινε το 3ο δημοσιογραφικό συνέδριο με

θέμα «*Τα ΜΜΕ στον 21ο αιώνα*». Παρήλασαν πολλοί και διάφοροι, αν και δεν υπήρχε σαφής θεματικός άξονας. Ωστόσο, οι συνέδριοι ανέδειξαν την αγωνία που διακατέχει τους ανθρώπους του χώρου για τη μορφή του επικοινωνιακού τοπίου μετά τις εξελίξεις στον επικοινωνιακό τομέα και το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ΜΜΕ.

• Απολύθηκε από το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, όπου εργαζόταν, ο δημοσιογράφος **Βασίλης Ζήσης**. Επίσημη αιτιολογία: περικοπές δαπανών και οικονομία.

• «*Στον άνθρωπο του οποίου α επιχειρήσεις συναγωνίζονται σε καθαρότητα (και όχι σε καθαριότητα) τα ανάκτορα του Αυγεία. Σε κείνον που δυσφήμισε μια ολόκληρη συνοικία, με την εγκατάστασή του σ' αυτήν...*». Αυτά (και άλλα πολλά), που αφορούσαν τον εκδότη **Γεώργιο Κουρή** του συγκροτήματος του Ταύρου, γράφτηκαν σε εφημερίδα της περασμένης Δευτέρας. Σε ποια; Στη *ΝΙΚΗ*! Η οποία απογαλακτίσθηκε διαμιάς, ως φαίνεται, από τον ως την περασμένη εβδομάδα αφανή εκδότη της και εκδίδεται πλέον από μόνη της στις εγκαταστάσεις της *Τυποεκδοτικής*, στον Περισσό.

Το περασμένο Σάββατο, 2 Ιουλίου, η εφημερίδα δεν τυπώθηκε. Τυπώθηκε κανονικά τη Δευτέρα. Σε άρθρο μάλιστα του εκδότη της **Γιώργου Σκαρβελάκη** αφήνεται να διαφανεί ότι ο Γ. Κουρής πέταξε τα χειρόγράφα της και αρνήθηκε να την τυπώσει. Κατόπιν τούτου, επήλθε ρήξη και διαζύγιο της *Νίκης* με τον Ταύρο. Τα υπόλοιπα, εν είδει ευτράπελου αφηγήματος, στις στήλες της χειραφετημένης *Νίκης* αλλά και των εναπομεινάντων εντύπων του Γ. Κουρή.

ΟΤΑΝ Ο ΤΥΠΟΣ ΣΝΟΜΠΑΡΕΙ

Μια από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις που διοργάνωσε η ΕΣΗΕΑ στη διάρκεια του προηγούμενου δεκαπενθήμερου, ήταν η πρόσκληση τριών επιφανών ιταλών συνδικαλιστών, που μίλησαν για το πώς διαμορφώνονται τα πράγματα στη γειτονική χώρα υπό το πρίσμα των πρόσφατων πολιτικών εξελίξεων εκεί. Προσκεκλημένοι ήταν οι : **Τζιόρτζιο Σαντερίνι**, Γενικός Γραμματέας της Ιταλικής Εθνικής Ομοσπονδίας Τύπου («Κατάσταση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος στην Ιταλία σε σχέση με την πολιτική κατάσταση στη χώρα»), **Αντόνιο Βελούτο**, μέλος της Εθνικής Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων της Ιταλικής Εθνικής Ομοσπονδίας Τύπου («Δικαιώματα και καθήκοντα των δημοσιογράφων στη σύνταξη των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σύμφωνα με τη Συλλογική Σύμβαση και οι προσπάθειες για επέκτασή τους σε όλους του δημοσιογράφους», με ιδιαίτερη μνεία στην R.A.I. και την ιδιωτική τηλεόραση) και **Μάσιμο Αλπερίτσι**, Εθνικός Σύμβουλος της Ιταλικής Εθνικής Ομοσπονδίας Τύπου («Δεοντολογία και επαγγελματική ζωή των δημοσιογράφων σε μια μεγάλη εφημερίδα σήμερα»).

Το φαινόμενο Μπερλουσκόνι που έχει απασχολήσει εδώ κι αρκετό καιρό τα ελληνικά ΜΜΕ μοιάζει, ως ένα βαθμό, με πρόβα τζενεράλε όσων θα μπορούσαν να συμβούν και στην Ελλάδα. Άλλωστε, αυτή η εξήγηση δίνεται στο γεγονός ότι, ξαφνικά, οι διάφοροι επιχειρηματίες επιδιώκουν να μονοπωλήσουν τον χώρο των ΜΜΕ. Ας μην ξεχνάμε ότι, από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε στην ιταλική πολιτική σκηνή ο Μπερλουσκόνι, το θέμα που απασχόλησε την ελληνική κοινή γνώμη ήταν κατά πόσο ένα τέτοιο φαινόμενο θα μπορούσε να κερδίσει έδαφος κι εδώ! Για να μη συμβεί αυτό, απαιτείται γενικότερη αντιμετώπιση, την οποία όμως ούτε η πολιτεία ούτε οι άνθρωποι των ΜΜΕ φαίνονται διατεθειμένοι να οργανώσουν. Γι' αυτό το λόγο άλλωστε δεν συγκίνησε κανέναν η έλευση των τριών ιταλών συνδικαλιστών, που αν μη τι άλλο έδινε την ευκαιρία να συζητηθούν κάποια θέματα με πραγματικούς δημοσιογράφους, που έχουν επιδοθεί σε πραγματικούς αγώνες...

Οι ιταλοί προσκεκλημένοι μίλησαν για το πώς οργανώνονται οι δημοσιογράφοι για ν' αντεπεξέλθουν στη λαίλαπα και πώς αισιοδοξούν ότι θα τα καταφέρουν. Τέθηκαν πολλά θέματα. Μικρό δείγμα : Το πώς αντιμετωπίζουν θέματα δωροδοκιών, αφού οι δημοσιογράφοι κοντά στην εξουσία δεν έμειναν αμόλυντοι κι ανέφεραν πως αίτημά τους πια είναι τα πειθαρχικά τους συμβούλια ν' αποτελούνται τουλάχιστον κατά το ήμισυ από δικαστικούς λειτουργούς. Έκαναν επίσης τις εκτιμήσεις τους για την άνοδο του Μπερλουσκόνι στην εξουσία, μίλησαν για την οργάνωση των δημοσιογράφων που τους κάνει να αισθάνονται δυνατοί μέσα από το συνδικαλιστικό τους όργανο και υπογράμμισαν ότι δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή ο ιταλός πρωθυπουργός έχει ανοίξει πόλεμο κυρίως με τους δημοσιογράφους. Ανέλυσαν ακόμη την έννοια της ανεξαρτησίας του δημοσιογράφου που κατοχυρώνεται μέσα από την

Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Μίλησαν για το πώς λειτουργεί η R.A.I. (πρώτος στόχος του Μπερλουσκόνι -ήδη έχει παραιτηθεί ολόκληρο το διοικητικό της συμβούλιο) κι αναφέρθηκαν ιδιαίτερα στο μεγάλο τους όπλο, την απεργία.

Όσα καταγράφηκαν είναι μόνο μερικές μικρές αναφορές σ' όσα ειπώθηκαν σ' αυτό το διήμερο της ΕΣΗΕΑ. Θέματα που αφορούν στην προέκτασή τους όλους τους δημοσιογράφους, ιδιαίτερα επίκαιρα σ' αυτή τη ρευστή εποχή μας.

Θ' αναρωτηθείτε βέβαια, μπροστά σε ποιο κοινό μίλησαν οι τρεις ιταλοί συνδικαλιστές... Κοινό τους αποτέλεσαν οι νέοι δημοσιογράφοι που παρακολουθούν τα σεμινάρια της ΕΣΗΕΑ! Από μια μεριά θα μπορούσε να πει κανείς ότι ήταν θετικό. Τουλάχιστον, τα νέα παιδιά ενημερώθηκαν από πρώτο χέρι για όσα συμβαίνουν, απειλούν τα ίδια, για τα οποία ουδείς ως σήμερα τα έχει ενημερώσει. Απ' την άλλη, όμως, οι ίδιοι οι ιταλοί συνδικαλιστές κατάλαβαν ότι το ώριμο σώμα των δημοσιογράφων τους σνόμπαρα. Ποια εξήγηση άλλωστε θα μπορούσε να δοθεί, όταν το πράγμα μιλούσε από μόνο του...

Είναι εύκολο να γράφει κανείς αντιγράφοντας τις ξένες εφημερίδες. Φαίνεται, ωστόσο, ότι είναι δύσκολο να διαθέσει ελάχιστο από τον ελεύθερο χρόνο του, ίσως και λίγο από τον εργάσιμο, για να επικοινωνήσει με επαγγελματίες που ήδη αντιμετωπίζουν προβλήματα κι αναζητούν λύσεις ... Φευ, προβλήματα που πιθανόν αύριο να είναι και δικά μας, αν δεν συμβαίνουν κιόλας και δεν τους έχουμε δώσει την πρέπει σημασία...

Είναι κουραστικό και χωρίς όφελος πια να παρακολουθεί κανείς τον πόλεμο των εκδοτών-επιχειρηματιών μεταξύ τους. Συμφωνίες που σχεδόν είχαν θεωρηθεί βέβαιες τη μία ημέρα την επόμενη αθετούνται, γιατί ο τάδε κατάφερε να βάλει τρικλοποδιά στους δείνα, γιατί αυτός κατάφερε να εξασφαλίσει τα μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με τον άλλο και να ελέγχει προς όφελός του το τάδε κανάλι ... Ένα όμως είναι σίγουρο : Ο πόλεμος μεταξύ των εκδοτών-επιχειρηματιών περνάει διάφορες φάσεις, πίσω από όλες τις δήθεν συμφωνίες που ακούγονται κατά καιρούς κρύβονται μεγάλα συμφέροντα αδιανόητα ίσως για τον απλό κόσμο. Ελάχιστοι ίσως καταλαβαίνουν ότι κανάλι σημαίνει εξουσία, που σε μια εποχή ρευστή σαν αυτή που περνάμε θεωρείται απαραίτητη στους μεγιστάνες του πλούτου για να αισθάνονται ακόμη πιο δυνατοί, για να μπορούν να επιβάλλουν τους όρους τους στην πολιτική εξουσία προς ίδιον συμφέρον... Προφανώς, η καλοκαιρινή ραστώνη να έχει τις επιπτώσεις της στον πόλεμο που διεξάγεται στα παρασκήνια, χωρίς όμως να τον αποδυναμώνει. Σίγουρο είναι πάντως, ότι ο τελικό γύρος θα δοθεί το δίμηνο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου, με καινούργιες εφημερίδες και νέες συμμαχίες στον τηλεοπτικό χώρο.

Οι Αθηναίοι ψηφίζουν, ο κ. Λαμπράκης επιλέγει

του Ρεπόρτερ

«Σημειώνεται ότι ο Συνασπισμός υποστήριξε την παράταξη "Ενότητα" του κ. Λιάσκα (Αυγή, 5.7.94)».

ΤΟ ΠΑΡΑΠΛΑΝΩ απόσπασμα δεν έχει να κάνει με την ενδεχόμενη υποψηφιότητα του πρώην οικουμενικού υπουργού Περιβάλλοντος κ. **Κώστα Λιάσκα** για τον Δήμο της Αθήνας. Στην πρώτη συνεδρίαση του νεοεκλεγέντος διοικητικού συμβουλίου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ) για την ανάδειξη προεδρείου, ο πλειοψηφών κατά την πρώτη (ενδεικτική) ψηφοφορία κ. **Αυγερίκος**, που υποστηριζόταν από τη Νέα Δημοκρατία, απέσυρε τελικά την υποψηφιότητά του ανοίγοντας με τον τρόπο αυτό το δρόμο για την προεδρία στον εξ Αριστεράς προερχόμενο κ. **Λιάσκα**, τον οποίον βεβαίως υπερψήφισαν όσοι είχαν επιλέξει στον πρώτο γύρο τον κ. **Αυγερίκο**. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, ο τελευταίος αποσύρθηκε ύστερα από παρέμβαση του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας, κ. **Μιλτιάδη Έβερτ**.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ή ΚΛΗΤΗΡΑΣ;

Τι σχέση όμως μπορεί να έχει η εκ νέου ανάδειξη του κ. **Λιάσκα** στην προεδρία

Μαρία Δαμανάκη. Ο κ. Λαμπράκης δεν θα είχε αντίρρηση για την υποψηφιότητά της. Ο Συνασπισμός;

του ΤΕΕ, με τη Νέα Δημοκρατία, τον Συνασπισμό, και με τη μέχρι τώρα πανταχόθεν προβολή του πρώην οικουμενικού

υπουργού ως υποψηφίου δημάρχου της Αθήνας;

Απλούστατα, ο προερχόμενος από την

Σας Περιμένουμε...

Στου ΓΚΟΒΟΣΤΗ

στο Νέο μας Κατάστημα Ασκληπιού 3

ριστερά κ. Λιάσκας, εργολάβος-διαχειριστής των καταστροφικών έργων που πραγματοποιούνται στο πάρκο Ελευθερίας, προβλήθηκε ως ο πλέον κατάλληλος υποψήφιος υπερκομματικής αποδοχής με τεχνοκρατικό προφίλ. Εκφραστής των ενδιαφερόντων του συγκροτήματος Λαμπράκη, υποδείχθηκε ως το όχημα για τον τόλυτο έλεγχο του Δήμου της Αθήνας σε οικονομικό, πολιτισμικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, και εγκρίθηκε κατ' αρχήν ως υποψήφιος σχεδόν απ' όλες τις κομματικές ηγεσίες — πλην ΚΚΕ —, μια και τουλάχιστον τα δύο μεγάλα κόμματα μαζί με την Πολιτική Άνοιξη θέλουν να περιορίσουν στο ελάχιστο την πολιτική αντιπαράθεση.

Βεβαίως, την υποψηφιότητά του επισήμως δεν την προώθησε κανένα κόμμα. Ωστόσο, πάντα ανεπίσημα, μέσω δημοσιυμμάτων και δημοσκοπήσεων, εμφανιζόταν ως υποψήφιος ευρύτερης αποδοχής.

Με την ανάδειξή του, ωστόσο, εκ νέου την προεδρία του ΤΕΕ, ο Κ. Λιάσκας ξεαθαρίζει ότι δεν ενδιαφέρεται πλέον να είναι υποψήφιος για τον Δήμο της Αθήνας. Έτσι δεν εκτίθεται στο ρίσκο της υποψηφιότητας, ενώ τα συμφέροντα του συγκροτήματος που τον προωθούσε μπορούν άριστα να υπηρετηθούν και από τη θέση που κατέλαβε.

Η όλη ιστορία της υποψηφιότητας του κ. Κ. Λιάσκα, ο τρόπος που εμφανίστηκε, του προωθήθηκε, αλλά και ο τρόπος που αποσύρθηκε δείχνει βεβαίως την άνεση με την οποία το συγκρότημα Λαμπράκη έχει τη δυνατότητα να ελέγχει τις υποψηφιότητες των δύο μεγάλων κομμάτων.

«ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΩΝ» ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Με την απόσυρση της υποψηφιότητας του κ. Λιάσκα, δεν έκλεισε βεβαίως ο κύκλος των οικουμενικών υποψηφίων, αφού και η

Ο προερχόμενος από
την Αριστερά
κ. Λιάσκας, εργολάβος-
διαχειριστής των
καταστροφικών έργων
που πραγματοποιούνται
στο πάρκο Ελευθερίας,
προβλήθηκε ως ο πλέον
κατάλληλος υποψήφιος
υπερκομματικής
αποδοχής με
τεχνοκρατικό προφίλ.

κ. Μαρία Δαμανάκη ακολούθησε όλο αυτό το διάστημα την ίδια τακτική: συνέστησε δηλαδή μια «ομάδα φίλων», η οποία προωθεί την υποψηφιότητά της ως υπερ-

κομματικής προσωπικότητας. Έχοντας απόσχει από κάθε κομματική διαδικασία —πριν και μετά τις ευρωεκλογές— η κ. Δαμανάκη προβάλλει το κύρος της πρώην προέδρου του ΣΥΝ και προκαταλαμβάνει όποιες διαδικασίες τηρούνται στο κόμμα της.

Οι πληροφορίες μας θέλουν επίσης την πρώην πρόεδρο του ΣΥΝ να ενδιαφέρει το Συγκρότημα, μια και εκτός του ΣΥΝ που δεσμεύεται μαζί της, τόσο κύκλοι της Νέας Δημοκρατίας όσο και του ΠΑΣΟΚ βλέπουν με καλό μάτι την προώθηση της υποψηφιότητάς της. Σε αυτό βοηθά και το γεγονός ότι η εικόνα της μετά την αποχώρησή της από την ηγεσία του ΣΥΝ είναι πολιτικά θολή, καθώς έχει αποστασιοποιηθεί —όχι τυχαία μάλλον— από τον πολιτικό της χώρο.

Σίγουρο είναι, επίσης, ότι το συγκρότημα Λαμπράκη μπορεί να ελέγξει την εκλογή στον Δήμο της Αθήνας και χωρίς την ύπαρξη ευρύτερων πολιτικών συμμαχιών. Ενδεικτικό είναι ότι τα ονόματα που ακούγονται στα μεγάλα κόμματα (π.χ. Αβραμόπουλος στη Νέα Δημοκρατία, κομματικοί υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ) έχουν σε μεγάλο βαθμό την έγκριση του Συγκροτήματος. Οι γνωρίζοντες καλά την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, κάνουν λόγο για παιχνίδι με... σημαδεμένη τράπουλα.

Υπάρχει άραγε κάποια πολιτική δύναμη που θα μπορέσει να ανταποκριθεί στην αναμέτρηση με αυτή την «μπερλουσκονικού τύπου» επέλαση; Οι υγιείς δυνάμεις που υπάρχουν και στα δυο μεγάλα κόμματα, αλλά κυρίως στα κόμματα της Αριστεράς, δείχνουν προς το παρόν απονευρωμένες, αδύναμες και χωρίς το απαραίτητο κουράγιο για μια αντιπαράθεση.

Έστω και για την τιμή των όπλων...

Σας Περιμένουμε...

Στου ΓΚΟΒΟΣΤΗ

στο Νέο μας Κατάστημα Ασκληπιού 3

Αλλάξε ο Μανωλιός, ο Θοδωρής κι ο Γιώργος...

του Τάσου Παππά

Η λάμψη που συνοδεύει κάθε κυβερνητικό ανασχηματισμό θα εξαφανιστεί σε λίγες μέρες. Αφού τελειώσουν οι συζητήσεις για τα πρόσωπα που ήρθαν και τα πρόσωπα που έφυγαν, τα πράγματα θα πάρουν τις σωστές τους διαστάσεις. Η πολιτική θα αποκτήσει την τρέχουσα, πλην όμως καταλυτική, σημασία της. Στο παρελθόν οι ανασχηματισμοί δεν σηματοδότησαν αλλαγή πολιτικής εκτός από μία φορά, τότε που επί ΠΑΣΟΚ αποπέμφθηκε ο Γ. Αρσένης για να τον διαδεχθεί ο Κώστας Σημίτης και η ευρωπαϊκού τύπου «εκσυγχρονιστική» λιτότητα που εξέφραζε. Σήμερα οι πιθανότητες αλλαγών στους δύο κρίσιμους τομείς — εθνικά θέματα και οικονομία — είναι ελάχιστες.

ΕΔΩ και μερικά χρόνια ο πατριωτισμός πολιτικών και πολιτών κρίνεται με βάση τη θέση που παίρνουν στο ζήτημα των Σκοπίων. Με ευκολία μπαίνουν οι ετικέτες και εκτοξεύονται οι απαξιωτικές αναφορές, με ευκολία αναζητούνται τα εξιλαστήρια θύματα, εντός και εκτός της χώρας. Η εξωτερική μας πολιτική έχει «σκοπιανοποιηθεί» και τα τρία μεγάλα κόμματα συναγωνίζονται για το ποιο θα καταθέσει εγκυρότερα διαπιστευτήρια αντίστασης απέναντι στον αντίπαλο Γκλιγκόρφ και στα βυρσοδομούντα εναντίον της Ελλάδας ξένα κέντρα. Είναι προφανές ότι η κατάσταση έχει περιέλθει σε αδιέξοδο, παρά τη νίκη που σημείωσε η ελληνική διπλωματία στο θέμα του εμπάργκο με την άρνηση του ευρωπαϊκού δικαστηρίου να μας καταλογίσει ευθύνες.

Ο ΒΟΡΕΙΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Η πραγματικότητα όμως εξακολουθεί να είναι δυσοίωνη για τα εθνικά μας συμφέροντα. Ποιοι δρόμοι ανοίγονται μπροστά μας;

- Υπάρχει περίπτωση να προσχωρήσουν οι μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις και οι ΗΠΑ στις απόψεις μας και να αρχίσουν να πιέζουν την ηγεσία των Σκοπίων να δεχθεί τις ελληνικές θέσεις; Ουδείς εχέφρων κάτοικος τούτης της χώρας μπορεί να περιμένει βασίμως τέτοια μεταστροφή. Ούτε διάθεση φαίνεται να εκδηλώνεται από τη

μεριά των συμμάχων μας ούτε ενδείξεις έχουμε ότι είναι δυνατόν στο εγγύς μέλλον να αντιστραφεί το κλίμα.

- Υπάρχει περίπτωση η ηγετική ομάδα των Σκοπίων να μεταβάλει την άποψή της για το μείζον, όπως κατάντησε για μας, θέμα της ονομασίας; Δεν προκύπτει από πουθενά· αντιθέτως, θα λέγαμε πως αντί να καμφθεί η στάση των Σκοπίων ενδυναμώνονται οι φωνές αδιαλλαξίας καλλιεργούμενες τώρα και από δυτικούς κύκλους, οι οποίοι με κάθε ευκαιρία ξιφουλκούν κατά της χώρας μας και διαμορφώνουν μέσω των ΜΜΕ μια εικόνα για την Ελλάδα που δεν μας κολακεύει. Αλλά και στην υποθετική περίπτωση που ο Γκλιγκόρφ δεχόταν τις απόψεις της χώρας μας για το όνομα, είναι εξαιρετικά δύσκολο — αγγίζει τα όρια του αδυνάτου — να καταφέρει να πείσει το Κοινοβούλιό του και να φιμώσει τις έξαλλες φωνές στα Σκόπια που οφείλουν κι αυτές, όπως άλλες εδώ στην Ελλάδα, την πολιτική τους ύπαρξη στην αντίθεση με τη χώρα μας.

- Υπάρχει περίπτωση να υπονομευθεί η συνοχή και εν τέλει η ενότητα της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας εξαιτίας της δραστηριότητας της ισχυρής αλβανικής μειονότητας και άρα μπορούμε για λίγο καιρό να περιμένουμε — συντηρώντας την ένταση με τα Σκόπια — ώστε να εκμεταλλευτούμε τις περιστάσεις και με κατάλληλους χειρισμούς να

Σας Περιμένουμε...

Στου ΓΚΟΒΟΣΤΗ

στο Νέο μας Κατάστημα Ασκληπιού 3

ιρωθήσουμε τα εθνικά μας θέματα; Στο ενδεχόμενο αυτό φαίνεται να ποντάρουν ίσοι συστήνουν συνέχιση των οικονομικών πιέσεων. Ο κίνδυνος διάλυσης του κράτους των Σκοπίων υφίσταται. Είναι διαρκής. Προς το παρόν όμως φαίνεται ότι απομακρύνεται, γιατί ο αλβανός πρόεδρος **Μπερίσα**, που θα είχε υποτίθεται λόγο να υποδαυλίζει την ένταση στα Σκόπια με όχημα τη συμπαγή αλβανική μειονότητα, δεν παίζει αυτό το χαρτί ύστερα και από τις πιέσεις που δέχτηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης για ποικίλους λόγους θέλουν τη διατήρηση του κράτους των Σκοπίων και θα εμποδίσουν όποια προσπάθεια υπονομεύσει το στόχο τους. Στο ίδιο μήκος κύματος βρίσκονται και οι ΗΠΑ. Αλλά και έτσι να μην ήταν τα πράγματα, οφείλουμε να απαντήσουμε στο ερώτημα αν εμείς επιθυμούμε την εξαφάνιση του κράτους αυτού, αν μας συμφέρει να διαμοιραστεί μεταξύ των αδηφάγων γειτόνων του, οι οποίοι βεβαίως δεν θα μείνουν εκεί, καθότι τρώγοντας έρχεται η όρεξη. Με την απορρόφηση των Σκοπίων ανανεώνονται οι ελπίδες για τη μεγάλη Αλβανία από τη μια και τη μεγάλη Βουλγαρία από την άλλη.

Κατά τη γνώμη μας, η δυσκολία της ελληνικής πλευράς να προσεγγίσει με ψυχραιμία το θέμα χωρίς παλικάρισμούς και υπερπατριωτικές κορώνες, οφείλεται στο γεγονός ότι αυτό έγινε αντικείμενο της εσωτερικής μας πολιτικής. Το ΠΑΣΟΚ προεκλογικά καλλιέργησε υπερβολικές προσδοκίες και άσκησε σκληρή κριτική στην κυβέρνηση **Μητσοτάκη**, την οποία κατηγορήσε για ενδοτισμό. Η νέα ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας από την πρώτη μέρα που ανέλαβε τα καθήκοντά της φρόντισε με τη συμπεριφορά της να στενέψει τα περιθώρια ελιγμών της χώρας, πλειοδοτώντας κι αυτή στο χρηματιστήριο του πατριωτισμού. Το πρόβλημα σήμερα έγκειται στο ποιος θα κάνει το πρώτο βήμα προς τη λογική, και η λογική επιτάσσει να εγκαταλείψουμε το μαξιμαλιστικό όσο και

Ο Α. Παπανδρέου πάντως

ξέρει τη συνταγή. Όταν τα

πράγματα σφίξουν και πάλι,

η απάντηση θα είναι ένας νέος

ανασχηματισμός προσώπων και

όχι πολιτικής.

επικίνδυνο αίτημα-σύνθημα: «Δεν επιτρέπουμε όχι μόνο τη λέξη *Μακεδονία*, αλλά και τα παράγωγά του στον τίτλο του νέου κράτους». Όπως ορθά αναφέρει ο καθηγητής **Νίκος Μουζέλης**, τροφοδοτούμε τη σύγχυση όταν από τη μια πλευρά λέμε η *Μακεδονία είναι ελληνική*, ενώ ξέρουμε ότι η γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας εκτείνεται και πέραν των ελληνικών συνόρων, και από την άλλη ισχυριζόμαστε ότι δεν διεκδικούμε τίποτε.

Στη φάση που είμαστε τώρα απαιτείται πολιτική γενναιότητα από τα δύο μεγάλα κόμματα. Να συμφωνήσουν στο προφανές, ότι δηλαδή δεν μπορείς να απαγορεύεις τη χρήση παραγώγου της λέξης *Μακεδονία*. Πρόκειται για παραδοξότητα και σαν τέτοια εισπράττεται στην Ευρώπη. Βεβαίως αυτή η στάση προϋποθέτει εξοβελισμό από την πολιτική τακτική των δυο κομμάτων της λογικής περί πολιτικού κόστους. Φυσικά η συγκυρία δεν είναι ευνοϊκή για τόσο θεαματικές πρωτοβουλίες. Τα δυο κόμματα βγήκαν ηττημένα από την πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση. Μπροστά μας έχουμε και άλλες εκλογικές συγκρούσεις (δημοτικές/νομαρχιακές, ή και εθνικές εκλογές το 1995, αν δεν βγάλει αυτή η Βουλή Πρόεδρο της Δημοκρατίας) και παραλλήλως υπάρχει η σφήνα της Πο-

λιτικής Άνοιξης που δεν θα αφήσει ανεκμετάλλευτη τέτοια «ουρανόπεμπτη» ευκαιρία. Οφείλουν όμως οι πολιτικές ηγεσίες των δυο κομμάτων να σταθμίσουν τι είναι επωφέλεστερο για το έθνος: η συνέχιση μιας πολιτικής που αποδίδει κομματικά αλλά δεν βοηθά τη χώρα ή η εφαρμογή μιας πολιτικής που μπορεί πρόσκαιρα να έχει κάποιο κόστος αλλά είναι βέβαιο ότι μεσοπρόθεσμα θα συμβάλει στην αναβάθμιση της χώρας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και θα επιτρέψει στο ανθρώπινο δυναμικό της να αφοσιωθεί απερίσπαστο στην αντιμετώπιση των οικονομικών δυσκολιών και του υπαρκτού για τον ελληνισμό κινδύνου που αντιπροσωπεύει η Τουρκία.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Στο θέμα της οικονομίας τα πράγματα είναι εξίσου ζόρικα. Η επιλογή της λιτότητας δεν είναι διαπραγματεύσιμη. Οι κυρίαρχες δυνάμεις στην Ευρώπη επέβαλαν αυτή την πολιτική και η χώρα μας δεν έχει το εκτόπισμα να την ανατρέψει, αλλά και ουδείς προτείνει πειστική εναλλακτική λύση. Όλοι, εκτός ΚΚΕ, δέχονται ότι η σχέση της χώρας μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν πρέπει να διασαλευθεί τουλάχιστον με υπαιτιότητά μας.

Την έχουμε ανάγκη και κατά συνέπεια πρέπει να ακολουθούμε τις ντιρεκτίβες της. Αυτό έχει γίνει συνείδηση σε ευρύτατα στρώματα του πληθυσμού και οι συντηρητικές κατευθύνσεις στο χώρο της οικονομίας ελάχιστα αμφισβητούνται. Ο ελληνικός λαός ή εν πάση περιπτώσει σημαντικά τμήματά του έχουν συμφιλιωθεί με την ιδέα ότι η λιτότητα είναι αναγκαία και προς τούτο έχουμε νίκη στο ιδεολογικό πεδίο των φιλελεύθερων αντιλήψεων.

Κοντολογίς, η «νέα» κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα κριθεί στα δύο αυτά θέματα: Σκόπια, οικονομία. Η αισιοδοξία δεν περισσεύει. Ο Α. Παπανδρέου πάντως ξέρει τη συνταγή. Όταν τα πράγματα σφίξουν και πάλι, η απάντηση θα είναι ένας νέος ανασχηματισμός προσώπων και όχι πολιτικής. ■

Σας Περιμένουμε...

Στου ΓΚΟΒΟΣΤΗ

στο Νέο μας Κατάστημα Ασκληπιού 3

ΘΕΣΜΟΙ-ΔΕΣΜΟΙ-ΕΣΜΟΙ

του Δ. Παπαναγιώτου

Είναι ο εξέχων αδικημένος της εποχής - ακριβώς της εποχής του... Άλλοι εξέχοντες, με το έργο τους, αφήνουν εποχή. Αυτόν τον αφήνει η εποχή του ουσιαστικά περιφρονημένο, παρόλο που τον επικαλείται συνεχώς ως πειστήριο της δημοκρατικότητάς της και ως μοχλό κίνησης των εκ μέρους της — δηλαδή εκ μέρους των εκάστοτε κυβερνήσεων — συντελουμένων δημοκρατικών διαδικασιών! Ο λόγος για το διάλογο...

Η ΜΟΝΗ που του φέρθηκε με ειλικρίνεια ήταν η στρατιωτική δικτατορία: τον είχε καταργήσει επί επτά χρόνια και τρεις μήνες. Επανήλθε στη ζωή με την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Γνώρισε αμέσως την αποθέωση, όλες οι προσπάθειες και οι θυσίες είχαν γίνει γι' αυτόν, όλες οι πολιτικές παρατάξεις, όλες οι κυβερνήσεις τον υιοθέτησαν πανηγυρικά ως κορωνίδα της φιλοσοφίας τους και κινητήρια δύναμη της κυβερνητικής και πολιτικής πρακτικής τους. Δοξάστηκε ως κοινόχρηστος ρυθμιστής πάσης δημοκρατικής έξαρσης και εκτόνωσης. Και είκοσι χρόνια τώρα μένει σιωπηλός στη βιτρίνα της δημοκρατικής κατανάλωσης, είδος πολυτελείας, από τα ουσιώδη εν ανεπαρκεία, που μονίμως διαφημίζονται, αλλά που ο δημοκρατικός πολίτης καταναλωτής δεν τα βρίσκει στα διατιθέμενα αντικείμενα όταν μπει ως «αγοραστής» στο «κατάστημα»...

Είτε στην κυβέρνηση βρίσκονται είτε στην αντιπολίτευση, προοδευτικοί και συντηρητικοί, καθώς και αριστεροί των αποχρώσεων, ως συνεπείς λειτουργοί του διαλόγου αυτοπροβάλλονται, αλλά όλοι στην

πράξη, με την ίδια συνέπεια, τον κακοποιούν.

Χώροι ιδεώδους ανάπτυξης του το Κοινοβούλιο, οι κοινοβουλευτικές επιτροπές, οι εφημερίδες, η «ηλεκτρονική Πνύκα» της κρατικής και της ιδιωτικής τηλεόρασης, τα μικρόφωνα της λεγόμενης ελεύθερης ραδιοφωνίας, ακόμη ο συνδικαλιστικός στίβος, το πολιτισμικό πεδίο, η επιστημονική ανάλυση - προπαντός οι κομματικές συνελεύσεις, κύτταρο υποτίθεται αναδημιουργίας της πολιτικής ελευθερίας...

Όμως, στη διαλεκτική μας καθημερινότητα, ακριβώς σε αυτούς τους χώρους, ακριβέστερα χάριν του διαλόγου, συνήθως... ο διάλογος δέχεται από τους ένθερμους χειριστές του ποικίλα τραύματα, υφίσταται πολλαπλά κατάγματα, ηθελημένους βιασμούς, παραμορφώσεις, υποκριτικές μεθοδεύσεις, συνεχείς ταλαιπωρίες. Καθιερώθηκε διάλογος καταστατικώς, λειτουργεί ως μονόλογος. Προπαντός στο ναό του, στη Βουλή, αλλά και στην ηλεκτρονική δημοκρατία των τηλεοπτικών στούντιο, λειτουργεί από παρουσιαστές, συντονιστές συζητήσεων και καλεσμένους

ως επί μέρους μονόλογος - πολυμελής μονόλογος. Οι αντιπροσωπευτικώς μετέχοντες δεν διαλέγονται, λένουν.

Το βλέπουμε χρόνια τώρα από πρώτο μάτι στις τηλεοπτικές μεταδόσεις συνεδριάσεων της Βουλής, στις τηλεοπτικές συζητήσεις των μεταμεσονυχτίων εξάρσεων, που δεν καταλήγουν συνήθως πουθενά. Η ευκολία του ασήμαντου.

Έτσι, στη φλύαρη δημοκρατία μας, με την πλήρη ελευθερία του λόγου — αρκεί να μένει έξω από τα όρια του ουσιαστικού διαλόγου — φτάσαμε γρήγορα στην κατάχρηση του κενού λόγου. Κρατήσαμε τις λέξεις και χάσαμε τις αξίες. Οι θεσμοί (θεμελιώδεις καταστατικοί νόμοι κράτους και κοινωνίας) στην πράξη έγιναν δεσμοί (δεσμά, παν το δεσμεύον), για να καταλήξουν έως ένα βαθμό εσμοί (αφθονία, πλησμονή, πλήθος, σμήνος μελισσών ή σφηκών...)!

Ακόμη και στις Γενικές Εξετάσεις επικράτησε η «μόδα», θέμα της Έκθεσης Ιδεών ο διάλογος... Και όπως γράφτηκε στις εφημερίδες και παίχτηκε κατά κόρον από τις τηλεοράσεις και τα ραδιόφωνα, το θέ-

Σας Περιμένουμε...

Στου ΓΚΟΒΟΣΤΗ

στο Νέο μας Κατάστημα Ασκληπιά 3

α θεωρήθηκε εύκολο, χαρακτηρίστηκε από (!), είδαμε αγόρια και κορίτσια να αμμογελούν ενθουσιασμένα στο φακό και α λένε πως εν αντιθέσει με το παρελθόν ο φετινό θέμα της έκθεσης ήταν απλό!

Θα είχε ενδιαφέρον να μπορούσε να δει κανείς τις κόλες που παρέδωσαν τα παιδιά, τα κείμενά τους, τι έγραψαν για το διάλογο, πώς ανέλυσαν το τόσο «εύκολο» θέμα; Δεν ανησυχούμε για τα παιδιά, αλλά για το υπόδειγμα του διαλόγου που βλέπουν κάθε μέρα μπροστά τους, στην πολιτική ζωή προπαντός. Αισιοδοξούμε ότι η νεανική τους ανησυχία οδήγησε τους υποψήφιους ακαδημαϊκούς πολίτες στη βωσπή, έστω θεωρητική, ανάπτυξη του θέματος, ότι η παρθενική τους δεκτικότητα δεν μολύνθηκε ακόμη από τα πρότυπα που τους προσφέρει η πενία του πολιτικού λόγου και «διαλόγου».

Πρόσφατο δείγμα — και δήγμα... — δημοσίου διαλόγου, όπως πέρασε στις εφημερίδες και το παραθέτουμε κατά λέξη:

Τίτλος: Θ. Μικρούτσικος: Δεν επιτρέπω ύβρεις. Υπότιτλος: Απάντηση σε έντονο ύφος στους επικριτές του νομοσχεδίου για τις κρατικές σκηνές.

Πρόκειται, βέβαια, για το σχέδιο νόμου του υπουργείου Πολιτισμού που προβλέπει την αναδιοργάνωση των κρατικών θεάτρων. Έχει προκαλέσει κύματα αντιδράσεων εκ μέρους των εργαζομένων στις κρατικές σκηνές, ενώ τόσο το Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών όσο και η Πανελλήνια Ομοσπονδία Θεάματος Ακροάματος διατύπωσαν τις αντιρρήσεις τους επισημαίνοντας ότι χρειάζεται πολλές βελτιώσεις.

Δεν μας απασχολεί εδώ το συγκεκριμένο νομοσχέδιο, αν είναι απορριπτέο ή καλό. Το ζητούμενο είναι πώς γίνεται ο διάλογος, προπαντός για ένα νομοσχέδιο πολιτισμού. Παραθέτουμε κατά λέξη χαρακτηριστικό απόσπασμα του κειμένου-ρεπορτάζ, από την ίδια εφημερίδα, που ακολουθούσε τους ήδη παρατεθέντες τίτλο και υπότιτλο του θέματος:

Στη φλύαρη

δημοκρατία μας,

με την πλήρη ελευθερία

του λόγου — αρκεί να

μένει έξω από τα όρια

του ουσιαστικού

διαλόγου — φτάσαμε

γρήγορα στην

κατάχρηση του κενού

λόγου. Κρατήσαμε τις

λέξεις και χάσαμε

τις αξίες.

«Με ανακοίνωσή του, ο υπουργός (σημ. συντ.: Πολιτισμού) υπενθυμίζει ότι είναι ανοιχτός στον δημοκρατικό διάλογο και τη βελτίωση του προσχεδίου που πρότεινε,

όμως είναι κατηγορηματικός σε εκείνους που υπεράσπισαν το θεσμικό πλαίσιο των αρχών κατοχής και του Τσολάκογλου. Ούτε καν θα τους επιτρέψω ύβρεις, ο επιβεβλημένος πολιτικός και κοινωνικός διάλογος έχει, από τη φύση του, ένα απαγορευτικό όριο: τη χυδαιότητα».

Κατανοεί κανείς εύκολα την ευαισθησία του υπουργού (σημ. συντ.: Πολιτισμού) για το θέμα, για το διάλογο, για τις ύβρεις, για το απαγορευτικό όριο. Οι επικρίσεις, όμως, για ένα προσχέδιο νόμου που διατυπώνονται σε δημόσιο διάλογο εκ μέρους άμεσα ενδιαφερομένων είναι ύβρεις ή πρέπει να εκλαμβάνονται ως ύβρεις; Αν τη διαφωνία, την αντίρρηση, την πλήρη απόρριψη εκ μέρους της «άλλης πλευράς» ενός νομοσχεδίου τις θεωρούμε ύβρεις, τότε πού είναι ο διάλογος; Και τι να γράψουν τα παιδιά στις Γενικές Εξετάσεις για το... διάλογο, μπροστά σε ανάλογα δημόσια παραδείγματα;

Όσον αφορά στο απαγορευτικό όριο (υπερασπιστές θεσμικών πλαισίων των αρχών κατοχής, Τσολάκογλου κ.λπ.), καλύτερα θα ήταν να μη λησμονούσε ο υπουργός (σημ. συντ.: Πολιτισμού) ότι και η κυβέρνηση στην οποία ανήκει (ως εξωκοινοβουλευτικός) και οι άλλες της τελευταίας εικοσαετίας εξακολουθούν να σέβονται και να εφαρμόζουν νόμους μαύρων εποχών, όπως η δικτατορία του Μεταξά και η στρατιωτική δικτατορία του Παπαδόπουλου. Ο νόμος περί ευθύνης υπουργών, βάσει του οποίου παραπέμφθηκαν από την κυβέρνηση της Ν.Δ. υπουργοί της προηγούμενης κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, νομικό παρασκεύασμα της χούντας ήταν. Και για αδικήματα Τύπου, υπόλοιπα του νόμου της 4ης Αυγούστου τέθηκαν πολλάκις σε ισχύ...

Η καλή λειτουργία της μνήμης είναι χρήσιμη σε πολλά - προπαντός όταν διαλεγόμεθα περί διαλόγου. Όσον αφορά στις ύβρεις, ουδείς τις απαγορεύει ή τις... επιτρέπει, όπως και τη χυδαιότητα. Απλώς αυτές χαρακτηρίζουν τους χρήστες τους... ■

Σας Περιμένουμε...

Στου ΓΚΟΒΟΣΤΗ

στο Νέο μας Κατάστημα Ασκληπιού 3

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

του Απόστολου Λυκεσά

Γίνονται ερευνητικά προγράμματα ή μελέτες στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου; Μήπως μια ολόκληρη σχολή από πεδίο εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει μετατραπεί σε γραφεία εκπόνησης ιδιωτικών μελετών; Βαφτίζονται και με ποιον τρόπο μελέτες, ερευνητικά προγράμματα; Τα «προγράμματα» αυτά μπορούν και πόσο να συμβάλλουν στο ανέβασμα του επιπέδου σπουδών των φοιτητών; Πότε προλαβαίνουν οι καθηγητές της σχολής να ασχοληθούν με την εκπαιδευτική διαδικασία για την οποία πληρώνονται φυσικά, όταν «τρέχουν» — με διαστημικές ταχύτητες — προγράμματα δεκάδων εκατομμυρίων δραχμών, τα οποία δεν πρέπει να «χαθούν»;

ΟΛΑ αυτά τα προγράμματα είναι «προγράμματα» ή κάποιοι θα πρέπει να διαχωρίσουν την ήρα από το στάρι; Γιατί οι «άλλες» φωνές που δρουν στο ΑΠΘ βουβαίνονται δημόσια, ενώ ιδιωτικώς οι ιστορίες για τα «σαλόνια» που μοιράζουν «προγράμματα» αλλά και «λαμπρή καριέρα» αποτελούν απλώς άσκηση βραδυνης — κατά προτίμηση — επαναστατικής γυμναστικής; Τα ερωτήματα δεν τελειώνουν εδώ και κάλλιστα από μόνα τους θα συνέστηναν ένα ενδιαφέρον index θεματογραφίας για επίδοξους μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Οι φοιτητές της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Α.Π.Θ. διέκοψαν με την πεντάμηνη κατάληψη των γραφειακών χώρων της σχολής τον ατέρμονο κύκλο των αναπάντητων(;) ερωτήσεων, κερδίζοντας έτσι μια περίοπτη θέση στον κατάλογο των «εχθρών» της μαθήσεως και όσων υποσκάπτουν τον εφησυχασμό, το «ευ ζην» και τη νιρβάνα της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Δύο εκπομπές της ET-3 τον Μάιο αυτού του έτους (και σειρά αναφορών στον 9,58 της EPT B. Ελλάδος) αποπειράθηκαν να «ψηλαφίσουν» το θέμα «ερευνητικά προγράμματα» στο ΑΠΘ με αφορμή και επίκεντρο ταυτόχρονα την Πολυτεχνική Σχολή και ιδιαίτερα το Τμήμα Αρχιτεκτόνων.

ΕΚΠΟΜΠΗ ΠΡΩΤΗ

Έγγραφα τα οποία υπάρχουν, και είναι στη διάθεση οιοδήποτε ενδιαφερθεί, δείχνουν ότι κάποια προγράμματα δεν είναι και τόσο ερευνητικά αφού, για παράδειγμα, δύσκολα μπορεί να αποδειχθεί, ότι επιστημονικά, τουλάχιστον ένας καθηγητής Αρχιτεκτονικής και μάλιστα του Τομέα Ακουστικής έχει σχέση με έρευνα σε χωματερές. Ο κ. Εμμανουήλ Τζεκάκης πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ και, κατά δήλωσή του, άμεσα ενδιαφερόμενος για το περιβάλλον, φαίνεται ότι εκφράζει αυτό το «ενδιαφέρον» και για οποιοδήποτε αμφιθέατρο ή βρεφονηπιακό σταθμό γίνεται από άκρη σε άκρη αυτού του τόπου τόσο, που μας δημι-

ουργήθηκε η απορία τι προσφέρει στον τομέα της διδασκαλίας στους φοιτητές του και πότε προλαβαίνει να διδάξει με τόσες δουλειές. Μας βεβαίωσε πως τέτοιο πρόβλημα δεν υπάρχει και ας τον διαψεύδουν οι φοιτητές του τμήματος, ότι ολόκληρη την προηγούμενη χρονιά τον είχαν εντοπίσει μόνο μια-δυο φορές στους διαδρόμους του τμήματος. Όσο για τις ιδιωτικές δουλειές που έπαιρνε, μέσω του πανεπιστημίου, η απάντηση ήταν πως δεν επρόκειτο ακριβώς για ιδιωτικές δουλειές αλλά απλώς ιδιωτικές συνεννοήσεις, οι οποίες δεν ευδοκίμησαν. Αλλά και αν ευδοκίμησαν θα περνούσαν από την επιτροπή ερευνών για να βαφτιστούν ερευνητικά προγράμματα(;).

Η επιτροπή ερευνών του ΑΠΘ, δηλαδή εύκολα θα χαρακτηριζόταν και ως κολυμβήθρα του Σιλωάμ, στην οποία γιατρεύεται κάθε νόσος και ... ιδιωτική δουλειά.

Δύο επίκουροι καθηγητές του τμήματος (οι κ. Νίκος Παπαμίχος και Πέτρος Μαρτινίδης) αποφάσισαν να μιλήσουν για τα διαδραματιζόμενα στην σχολή και μάλλον θα πρέπει να ξεχάσουν για καιρό την ανέλιξή τους την πανεπιστημιακή ιεραρχία.

Ο πρόεδρος του Τμήματος Κεντρικής Μακεδονίας του ΤΕΕ, κ. Ανδρέας Κουράκης, κατέδειξε γενικότερα ως κέντρο του προβλήματος ολόκληρη την Πολυτεχνική σχολή και όχι μόνο την Αρχιτεκτονική, προκαλώντας την μήνιν των καθηγητών που δεν έχουν σχέση με τα ερευνητικά προγράμματα. Ούτε αυτό το γεγονός όμως ήταν αρκετό για να σπάσει το νόμο της σιωπής που επικρατεί.

Στην ίδια εκπομπή, ο ιδιώτης αρχιτέκτονας Ηρακλής Γερόλυμπος κατήγγειλε ακόμη ότι μέσα στο χώρο του ΑΠΘ ανεγείρονται κτίρια για τα οποία καμιά άδεια δεν υπάρχει από την πολεοδομία. Κάποιοι δηλαδή ανεγείρουν αυθαίρετα στο κέντρο της Θεσσαλονίκης την ίδια στιγμή που οι μπουλντόζες του ΥΠΕΧΩΔΕ γκρεμίζουν παράγκες στη Μακρόνησο.

Απάντηση σε όλα αυτά ήταν ένα δημο-

Ίευμα στην εφημερίδα *Μακεδονία*, σύμφωνα με το οποίο ο κ. Τζεκάκης έκανε μήυση κατ' αγνώστων για διάρρηξη του ραφείου του και κλοπή των εγγράφων ου. (Μπροστά στην κάμερα ο κ. πρόεδρος παραδέχθηκε πάντως ότι τα έγγραφα είναι αληθινά και ότι ανήκουν στο πρωτοδικό του αρχείο).

Σ' αυτό το σημείωμα δεν θα κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά στα όσα είπαν οι φοιτητές στην ίδια πάντα εκπομπή, γιατί αυτά του υποστηρίζουν ήταν αφορμή για την ιεντάμνη κατάληψη στην οποία προχώρησαν και ουσιαστικά επιβεβαιώναν όσα αναφέραμε προηγουμένως. (Οι τακτικοί αναγνώστες του *ΑΝΤΙ* μπορούν κάλλιστα να ανατρέξουν σε παλαιότερα σημειώματα και αναφορές του περιοδικού για το διο θέμα).

ΕΚΠΟΜΠΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Εδώ δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα — την των φοιτητών — γιατί, παρά το γεγονός ότι προσκλήθηκαν, δεν ήρθαν στο πούντιο. Μέλη της επιτροπής ερευνών δεν προσήλθαν γιατί είναι δεσμευμένα να μιλούν δημόσια για τα πεπραγμένα της επιτροπής. (Το απαύγασμα της διαφάνειας...). Ο κ. Τζεκάκης γιατί δεν μπορούσε τη συγκεκριμένη ημέρα. Όλοι οι υπόλοιποι — το μισό Πολυτεχνείο — γιατί ήταν παραμονές πρωτανικών εκλογών και... δεν ήθελαν να προκαλέσουν.

Απόμεινε μόνη της η *ΕΤ-3* να προκαλεί με μια... ανισομερή εκπομπή στην οποία μοναδική εικόνα ήταν η ζωντανή παρέλαση εγγράφων μπροστά στην κάμερα. Εγγραφα που έδειχναν:

α) πώς γίνονται οι κρίσεις καθηγητών στην Αρχιτεκτονική και πώς διαμορφώνονται οι ισορροπίες στις συνεδριάσεις. (Οι διόχειρες σημειώσεις σίγουρα θα ενδιαφέρουν και τον σημερινό υπουργό Παιδείας, κ. **Δημήτρη Φατούρο**, αφού περιγράφουν με ποδοσφαιρική αργκό πώς «κόπηκε» φίλος του στις κρίσεις που έγιναν τον Αύγουστο του 1991)

β) για την απάτη στο διαγωνισμό αρ. 607 του 1992

γ) για τον «Μάκη», ο οποίος προειδοποιεί τον κ. Τζεκάκη ότι δεν τον συμφέρει πλέον να του κόβει πλασματικές αποδείξεις παροχής υπηρεσιών ή τουλάχιστον να του κόβει τόσες όσες στο παρελθόν(!).

ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΗ ΑΠΛΗΣΤΙΑ

Τα παραπάνω είναι μέρος μόνο ενός υλικού το οποίο είναι στη διάθεση όποιων, έστω και τώρα, ίσως ενδιαφερθούν για το ποινικό και το ηθικό μέρος της ιστορίας (υπουργός Παιδείας, πρύτανης, εισαγγελέας).

Σύμφωνα με πληροφορίες πάντως, ο

το ποσό που μου δίνεις για την αμοιβή
μου στο ΤΣΜΕΔΕ το 70% του οφειλόμενου
το έλαβα Ικανοποιητικό
Τέλος για τις οφασματικές αποδείξεις παροχής
υπηρεσιών που μου ζητούσες στο παρελθόν να
δω κόβω, πράγμα έχω υποσχεθεί να κόβω
τέτοιες αποδείξεις γιατί τα ποσά που κρατάνε
για Εφορία κλπ. παίρνω επιστροφή Εφορίας
για 2^η συνεχόμενη χρονιά. κατ'επ' εφορίας
(όχι με βάση ποσά αναπόδεδεικτα, ούτε φέρεται εφ' ου
υπόσχεσής σου, όπως κλπ.) & το υπολείμμα
10 ή 15% στο χέρι, το έλαβα με βάση
να κόβω αυτές τις καλύτερη ποιότητας κλπ.
Σε παρακαλώ για τα ποσά που μου
καταφέρα τα οποία να τα ανα
βαρύνεις εντός

Ο «Μάκης»
προειδοποιεί τον κ.
Τζεκάκη ότι δεν τον
συμφέρει πλέον να
του κόβει πλασματικές
αποδείξεις παροχής
υπηρεσιών

προϊστάμενος της εισαγγελίας Θεσσαλονίκης έδωσε ήδη εντολή για τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης. Η υπόθεση σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ανατέθηκε σε αντεισαγγελέα πρωτοδικών, ο οποίος θα διερευνήσει το κατά πόσο ισχύουν οι καταγγελίες.

Αν σήμερα δημοσιοποιείται (ξανά) μόνο το όνομα του κ. **Τζεκάκη** αυτό γίνεται γιατί τα στοιχεία που αφορούν στον κ. πρόεδρο είναι συγκεκριμένα. Άλλοι, φέρονται αναμειγμένοι, σε ακόμη μεγαλύτερες υποθέσεις, οι οποίες θα πρέπει να διερευνηθούν περισσότερο. Αν χρειαστεί μπορούμε να επανέλθουμε με ολόκληρη λίστα. Αυτό όμως που επείγει είναι οι ίδιοι οι πανεπιστημιακοί να ξεκαθαρίσουν αν οι όποιες «έρευνες» γίνονται αυτόματα διδακτικά παραδείγματα. Και να απαντήσουν στο ερώτημα αν οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται και στο χειρισμό της εργολαβικής απληστίας. Να απαντήσουν ακόμη, αλλά και να τοποθετηθούν, απέναντι στις λέξεις: αξιοπρέπεια και ηθική. Να δικαιολογήσουν τέλος τον τίτλο της *ΑΥΘΕΝΤΙΑΣ* (!).

ΥΓ. Αντί epilόγου, παραθέτουμε το σκληρό, πικρό, αισθαντικό κείμενο του **Μ. Αναγνωστάκη**, ως ερώτηση προς αυτούς που ονειρεύονταν κάποτε να διδάξουν πώς κτίζονται τα σπίτια, οι πόλεις και μαζί τους η ανθρώπινη ακεραιότητα και αξιοπρέπεια:

Όλοι αυτοί οι πολεοδόμοι, φιλόσοφοι, οικονομολόγοι, καθηγητές κτλ. που γράφουν, συζητούν, αγοράζουν σε συνέδρια και σε σεμινάρια για τη βαρβαρότητα των πόλεων, τη μαζοποίηση, την αλλοτρίωση, το αδιέξοδο του σύγχρονου τεχνολογικού πολιτισμού από προοδευτική πάντα σκοπιά, αριστερή και συνήθως άκρως ριζοσπαστική — πόσο βολεμένοι οι ίδιοι σε θέσεις με γερούς μισθούς και επιμίσθια με παροχές και ταξίδια, πόσο δεμένοι οι ίδιοι με το σύστημα που καταριούνται και, υποτίθεται, αγωνίζονται για την ανατροπή του, πόσο βέβαιοι τελικά πως τίποτα ευτυχώς δεν κινδυνεύει ν' αλλάξει, τουλάχιστο στο αμέσως προσεχές μέλλον.

«Με προκαλούν» είπες.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΟΝΕΙΡΑ!

του Α. Ν. Εξεταστέου

ΠΡΙΝ από δύο χρόνια, οι μαθητές των τεχνικοεπαγγελματικών (ΤΕΛ) και πολυκλαδικών λυκείων (ΠΛ) της Θεσσαλονίκης είχαν ξεσηκωθεί και καταγγείλει τη μαζική παραγωγή αριστούχων από τα αντίστοιχα ιδιωτικά ΤΕΛ της πόλης τους, που είχε ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους από τα ΤΕΙ. Για όσους δεν γνωρίζουν —και είναι πολλοί— η είσοδος των αποφοίτων των ΤΕΛ στα ΤΕΙ γίνεται βάσει της βαθμολογίας τους. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει ένα ποσοστό στις σχολές των ΤΕΙ που καλύπτεται αποκλειστικά από τους μαθητές των ΤΕΛ με υψηλή βαθμολογία. Το ζήτημα τότε «κουκουλώθηκε», όπως και όλα τα κακώς κείμενα της εκπαίδευσης, γιατί ο εν λόγω χώρος αφορά δεκάδες χιλιάδες γονείς (βλ. ψηφοφόρους) και το πολιτικό κόστος (ή όφελος) για τις εκατοστη κυβερνήσεις είναι μεγάλο. Εξ ου και οι κομματικοί διορισμοί, όχι μόνο σε επίπεδο γραφείων νομού ή συμβούλων, αλλά και στις διευθυντικές θέσεις των σχολείων, κάθε φορά που αλλάζει η κυβέρνηση.

Είναι γνωστή η χρεοκοπία του συστήματος εισαγωγής των αποφοίτων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ, η οποία οδηγεί αναγκαστικά χιλιάδες παιδιά είτε στο εξωτερικό (με αποτέλεσμα την τεράστια δαπάνη σε συνάλλαγμα) είτε στις ιδιωτικές σχολές, που στη συντριπτική τους πλειοψηφία το μόνο που παρέχουν είναι μια βέβαιη θέση στη στρατιά των ανέργων.

ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΒΙΤΡΙΝΑ

Όχι πως οι σοσιαλιστική εκδοχή της παιδείας είχε επί της ουσίας μεγάλες διαφορές μ' αυτή της Ν.Δ., αλλά όταν η τελευταία επέστρεψε στην εξουσία επιχείρησε με άκαμπτο τρόπο τη θεσμοθέτηση των ιδιωτικών πανεπιστημίων που είχε υποσχεθεί σε μια σειρά από επιχειρηματίες, οι δραστηριότητες των οποίων περιοριζόνταν μέχρι τότε στα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών και τα Ιδιωτικά Λύκεια. Επειδή, όμως, το εγχείρημα δεν είχε αίσιο αποτέλεσμα, λόγω συνταγματικών δυσκολιών, μοίρασε άδειες για Ινστιτούτα (σ.σ. τα εντυπωσιακά ονόματα πάντα προσελκύουν πελάτες όπως διδάσκει και το

marketing) και επέτρεψε τη χρήση παρελκυστικών ονομάτων από ιδιωτικά ΤΕΛ που αλιεύουν πελάτες από τους αποτυχόντες αποφοίτους —όπως ήδη αναφέραμε— με κάτι παραπάνω από υψηλά δίδακτρα. Κι εδώ είναι το όλο κόλπο. Υπόσχονται την εύκολη πρόσβαση των μαθητών τους στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις μια και ισχύει και για τους μαθητές αυτούς το ευεργέτημα για τις χωρίς εξετάσεις εισαγωγή.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΕΓΧΟΣ;

Κι επειδή στη χώρα μας όλα πρέπει να γίνονται με «νομιμοφάνεια», υποτίθεται ότι οι απολυτήριες εξετάσεις στις σχολές αυτές γίνονται από μικτές επιτροπές καθηγητών δημοσίου και ιδιωτικού. Όμως κι εδώ υπάρχουν προβλήματα:

1. Η προφορική βαθμολογία των τριμήνων είναι κατοχυρωμένη. Αυτό σημαίνει εικοσάρια και δεκαεννάρια με το τσουβάλι.

2. Στα θέματα που μπαίνουν σε συνεργασία υφίστανται πολλών ειδών πιέσεις. Γιατί όπως και να το κάνουμε όταν βάζουν δύο τα θέματα (δημόσιος - ιδιωτικός εκπαιδευτικός) δεν μπορεί —και είναι σωστό— να μη λαμβάνεται υπόψη η άποψη του ιδιωτικού. Και κανείς δεν ξέρει πότε η υπόθεση είναι σικέ και πότε όχι. Δηλαδή, να είναι γνωστά τα θέματα ή το... πνεύμα των ασκήσεων από τα πριν.

3. Και μέχρι εδώ μιλάμε για πταίσματα. Από το 1990 και μετά, με μια απόφαση τουλάχιστον ύποπτη, που διευκρινίζει τον τρόπο υπολογισμού της βαθμολογίας των μαθητών των ιδιωτικών ΤΕΛ και όπου σε πρώτη ανάγνωση κανείς δεν διακρίνει κάτι μεμπτό, γίνεται κατάφωρη αδικία σε βάρος των μαθητών του δημοσίου που μπορεί να μείνουν «απέξω» για δέκατα της μονάδας.

Πιο συγκεκριμένα: Ενώ μέχρι τότε ο τρόπος υπολογισμού (Π.Δ. 54/84, ΦΕΚ 15/21.2.84) για τα τέσσερα μαθήματα ειδικότητας προέβλεπε ότι στο άθροισμα των τριών τριμήνων πρόσθετες τον διπλάσιο βαθμό του γραπτού και διαιρούσες διά πέντε, η νέα ρύθμιση (ΦΕΚ 561, τ. β, 31.8.90, 12/3028) που αφορά τα ιδιωτικά ορίζει ότι

αφού προσδιοριστεί ο μέσος όρος των τριών τριμήνων (σ.σ. της προφορικής βαθμολογίας) τριπλασιάζεται και αφού προστεθεί ο διπλάσιος βαθμός του γραπτού διαιρείται διά πέντε.

Η αποθέωση των αριθμών ή της απάτης;

Για τους έχοντες αλλεργικές αντιδράσεις με τους αριθμούς αυτό δεν σημαίνει τίποτα. Μάλιστα, διάφοροι ευφυείς... συμβουλότερες αποδείκνυναν, με μαθηματικό τρόπο, ότι και στη μια και στην άλλη περίπτωση το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο. Τι έλεγαν δηλαδή: Έστω οι βαθμοί πρώτου, δεύτερου και τρίτου τριμήνου α, β, γ και ο βαθμός του γραπτού δ. Έχουμε και λέμε (σ.σ. λένε): Στην περίπτωση των δημοσίων, ο βαθμός του μαθήματος δίνεται από τον τύπο $(\alpha + \beta + \gamma + 2\delta) : 5$, ενώ όσον αφορά τα ιδιωτικά από τον τύπο $\{[(\alpha + \beta + \gamma) : 3] \times 3 + 2\delta\} : 5$. Το τελευταίο με απλοποιήσεις γίνεται $(\alpha + \beta + \gamma + 2\delta) : 5$. Ό,τι ισχύει και στην πρώτη περίπτωση δηλαδή. Είναι όμως έτσι; Φυσικά όχι, γιατί αλλιώς δεν θα γινόταν η όλη ιστορία.

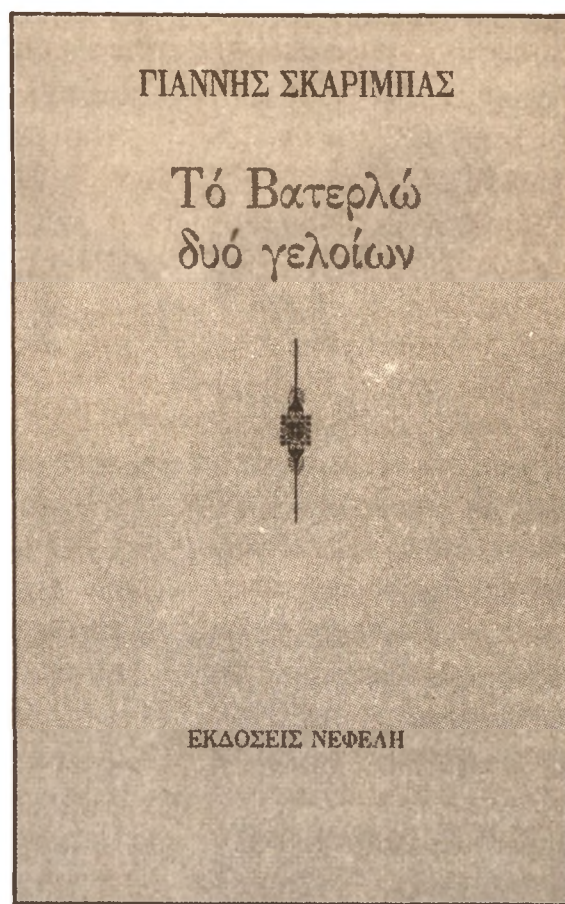
Ας πάρουμε ένα απλό και κατανοητό παράδειγμα. Έστω ένας μαθητής που έχει προφορική βαθμολογία (σ.σ. των τριών τριμήνων) 17, 18, 18 σε ένα μάθημα και το καλοκαίρι γράφει για 17. Αν βρίσκεται σε δημόσιο σχολείο, ο βαθμός που θα πάρει είναι: $(17 + 18 + 18 + (2 \times 17 = 87)) : 5 = 17,4$, δηλαδή 17. Ο συμμαθητής του στο ιδιωτικό με τις ίδιες επιδόσεις θα πάρει: $(17 + 18 + 18) : 3 = 18$ (σ.σ. μέσος όρος) $(18 \times 3 = 54) + (2 \times 17 = 34) = 88 : 5 = 17,6$ που μεταγράφεται με 18. Η μία αυτή μονάδα μπορεί να αποτελέσει το φραγμό (ή το εισιτήριο) για την είσοδο κάποιου στα Τ.Ε.Ι., ιδιαίτερα αν αναφέρεται σε ένα από τα μαθήματα ειδικότητας που υπολογίζονται για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και ρωτάμε. Η όλη ιστορία είναι ή δεν είναι προσφορά στους σχολάρχες; Και αν ναι, θα ζητηθούν ευθύνες; Και κάτι ακόμα. Η δικαιοσύνη θα επέμβει; Γιατί χορτάσαμε με τις «πολιτικές ευθύνες» (που κανείς δεν τις παίρνει, ή κι αν ακόμη αυτό γίνει, πρακτικά δεν σημαίνει τίποτα).

Με τις ποινικές θα ασχοληθεί κανείς;

ΑΠΑΝΤΑ ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

Το Βατερλώ δύο γελοίων

(ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ)

Οι εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ επανεκδίδουν ολόκληρο το έργο του μεγάλου Χαλκιδαίου συγγραφέα σε νέα μορφή και με επιμέλεια της φιλόλογου Κατερίνας Κωστίου. Στις νέες εκδόσεις το κείμενο του έργου συνοδεύεται με κατατοπιστικό σημείωμα της επιμελήτριας, κριτικογραφία με τις κυριότερες κριτικές που έχουν γραφεί για το κάθε έργο, σημειώσεις και γλωσσάρι.

Επίσης κυκλοφορούν

Ο ΜΑΡΙΑΜΠΑΣ
ΤΟ ΣΟΛΟ ΤΟΥ ΦΙΓΚΑΡΩ
ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ

~~~~~

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607744

ΛΕΣ ΒΑΓΓΕΛΗ
ΝΑ ΤΣΑΝΤΙΣΤΕΙ Ο ΦΟΒΟΣ
ΠΟΥ ΑΥΞΗΘΗΚΑΝ Τ' ΑΠΛΥΤΑ;...

Twenty years after

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στους 1.619 αιχμαλώτους πολέμου οι οποίοι εντελώς ηλίθια ονομάστηκαν «αγνοούμενοι». Στη γιαγιά μου Μαρία ετών 97. Κατάκοιτη εδώ και 20 χρόνια, ωραία ως Ελληνίς, αρνείται να πεθάνει ώσπου να επιστρέψουμε στην Γιάλουσα μας.

Πριν 10 χρόνια είχαμε φιλοξενήσει στην Κύπρο τον καθηγητή Νεοκλή Σαρρή για μια σειρά διαλέξεων - συζητήσεων. Στην Κοκκινοτριμιθιά, ένα χωριό της Λευκωσίας, καταφέραμε (κι αυτό για τα δεδομένα ήταν άθλος) η διάλεξη να γίνει σε πολιτικά «ουδέτερο» καφενείο μ'αποτέλεσμα να παρευρεθούν σ' αυτήν δεξιοί, αριστεροί και κεντρώοι. Ο κύριος Σαρρής εξοργισμένος, παραλλήλισε το Κυπριακό (όπως το χειρίζονται οι ηγεσίες μας) με τη σεξουαλική πράξη όπου το ρόλο της γυναίκας υποδύεται η Κύπρος και το ρόλο των ανδρών οι Τούρκοι. Νοείται ότι η όλη πράξη λαμβάνει χώρα μέσα στα οθωμανικά πλαίσια.

Πραγματικά σοκαρίστηκα. Πρώτη φορά άκουα καθηγητή Πανεπιστημίου να εκφράζεται μ' αυτόν τον τρόπο και με τέτοιους παραλληλισμούς. Μετά τη συζήτηση, όλο το υπόλοιπο βράδυ προσπαθούσα να βρω κάποιες δικαιολογίες για τη στάση του κυρίου καθηγητή και τελικά αποφάνθηκα στον εαυτό μου ότι ο άνθρωπος θα πρέπει να είχε φτάσει στο ζενίθ της οργής και της απόγνωσης του. Έπεσα έξω. Την επόμενη μέρα, σε μια ιδιωτική συζήτηση, ο καθηγητής πιο έξαλλος, πιο παρορμητικός και με σπινθήρες να βγαίνουν από το σώμα του, προσπαθούσε να μου εξηγήσει τη μεγαλύτερη συμφορά της Κύπρου έτσι όπως την κατάλαβε ο ίδιος μετά από αλλεπάλληλες συζητήσεις με Κύπριους ηγέτες και με απλούς δεξιούς και αριστερούς Κυπρίους. Περίμενα ότι θα μου έλεγε για τη Ζυρίχη ή τον πόλεμο του '74 ή, τέλος πάντων, για την ηττοπάθεια και την ευμάρεια που επικρατεί σήμερα στην Νήσο, αλλά τίποτα απ' όλα αυτά. Η μεγάλη μας συμφορά κατά τον καθηγητή ήταν ότι ως ηγεσία και λαός είχαμε πια **αποδεχτεί την ίδια την ιδεολογική προπαγάνδα των Τούρκων** όσον αφορά το κυπριακό πρόβλημα. Μου έδωσε πάρα πολλά παραδείγματα, απλοποιώντας τα πάντα

με τον παραλληλισμό της σεξουαλικής πράξης. Φυσικά, αυτά που ειπώθηκαν δεν γράφονται σ' ένα οικογενειακό περιοδικό όπως το **ΑΝΤΙ**.

Ο κύριος Σαρρής είχε απόλυτον δίκαιον. Πουθενά αλλού στον κόσμο όπου υπάρχει κατοχή δεν έχουν αλλοιωθεί οι σημασίες των λέξεων για να ταιριάζουν γάντι στις ορέξεις του κατοχικού στρατού. Πουθενά αλλού δεν έχουν χλευαστεί τόσο πολύ οι λέξεις όπως **απελευθέρωση ή ελευθερία**. Να μερικοί χαρακτηρισμοί γι' αυτούς που χρησιμοποιούν αυτές τις λέξεις: **σωβινιστές, ρομαντικοί, ιδεολόγοι, τουρκοφάγοι, εθνικιστές, φασίστες, πολεμόφιλοι, ιμπεριαλιστές, βλάκες κ.τ.λ., κ.τ.λ.** Και

μη νομίζετε ότι αυτό συμβαίνει μόνο όταν αυτές οι λέξεις χρησιμοποιούνται από περιθωριακά στοιχεία. Η ΟΑΚΚΕ, η ΟΣΕ και τα ΜΛΚΚΕ φαντάζουν κόμματα εξουσίας μπροστά στην περιθωριοποίηση που νιώθει ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος όταν χρησιμοποιεί τέτοιες λέξεις.

Είκοσι χρόνια μετά την εισβολή, αυτό ουσιαστικά έχουν καταφέρει οι Τούρκοι. **Να μιλάμε τη γλώσσα τους**. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ούτε λεκτικό λάθος που πολλοί Κύπριοι λένε ότι: «στις 20 Ιουλίου **γιορτάζουμε** την επέτειο της εισβολής». Αν αυτά φαντάζουν υπερβολή ενός μανιακού, κάντε μια βόλτα στην Κύπρο, έστω για Duty Free ή δερμάτινα, και σας υπόσχομαι ότι δεν θα εξοργιστείτε όπως ο κύριος Σαρρής. Έτσι κι αλλιώς, και σεις Αθηναίοι Ελλαδίτες είστε, αναπόσπαστο κομμάτι του Ελληνικού Έθνους, αναπόσπαστο κομμάτι της κυπριακής τραγωδίας. Μοιάζουμε τόσο πολύ πια, που αρχίζω να πιστεύω ότι ανήκομεν όλοι στο ίδιο έθνος. **Το ελληνοκυπριακόν**.

Τα κείμενα που διάλεξα γι' αυτό το μικρό αφιέρωμα του **ΑΝΤΙ**, παλιά και νέα, δεν έχουν σκοπό ούτε να υπερασπίσουν το νεοσύστατο **ελληνοκυπριακόν έθνος**, ούτε όμως να κλάψουν την καημένη την Κύπρο. Είναι κείμενα τρελά, πελλά ή εντελώς προσωπικά, σχεδόν λογοτεχνικά. (Συγγνώμη, ω Αθηναίοι λογοτέχνες) Δεν έχουν σχέση με την Πολιτική με Π κεφαλαίο. Έτσι κι αλλιώς, η μόνη πολιτική είναι να επιστρέψω ελεύθερος στο χωριό μου ως ένας απλός πολίτης.

Βάσος Φτωχόπουλος

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ

καταστροφικών παραισθήσεων

Είκοσι χρόνια στις διαπραγματεύσεις η ελληνοκυπριακή πλευρά στηρίζεται σε πλάνες και οδηγείται σε συνεχή σφάλματα

Με την παράδοση της επιστολής Γκάλι προς το Συμβούλιο Ασφαλείας έκλεισε ακόμα ένα κεφάλαιο ανεκπλήρωτων προσδοκιών. Τα πράγματα κατά πολύ λίγο θα μπορούσαν να ήταν χειρότερα. Η ελληνική πλευρά μοιράζεται το εδώλιο του κατηγορουμένου με τον Ντενκτάς (ούτε καν με την Τουρκία). Η επιστολή του γ.γ. μέμφεται τόσο τον Ντενκτάς όσο και τον πρόεδρο Κληρίδη, αποκαλώντας τον τελευταίο απλό ηγέτη της ελληνοκυπριακής κοινότητας.

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ δεν γνωρίζουν τη συγκυρία, παραθέτουμε τις παραμέτρους του σημερινού διαπραγματευτικού πλαισίου. Η ελληνοκυπριακή πλευρά είχε αποδεχθεί, ως γνωστόν, τα λεγόμενα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Τα μέτρα στην ουσία τους δημιουργούν ένα υβριδικό και ύποπτο καθεστώς για την Αμμόχωστο και τους παλιννοστούντες κατοίκους της. Σε αντάλλαγμα, προβλέπεται το άνοιγμα του διεθνούς αεροδρομίου Λευκωσίας για χρήση και από τις δύο κοινότητες, μέσα σε ένα πολιτειακό πλαίσιο που για πολλούς έγκριτους νομικούς συντρέχει την αναγνώριση του τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους.

Στη συνέχεια, η ελληνική πλευρά, κρημνοβατώντας επικίνδυνα, αποδέχθηκε και την προωθημένη μορφή των μέτρων, όπως ιχνογραφούνται στο έγγραφο της 21ης Μαρτίου. Η πρόθεση πίσω από την αποδοχή των μέτρων ήταν να εκτεθεί ως αδιάλλακτη η τουρκική πλευρά και συγχρόνως να απαγκιστρωθεί ανέξοδα η ελληνική πλευρά από το θανάσιμο σφιχτα-

γκάλιασμα της παρούσης διαπραγματευτικής φάσης. Το σχέδιο φαινόταν να πηγαίνει κατ' ευχήν. Ο γ.γ., στην έκθεσή του της 30ής Μαΐου 1994 προς το Συμβούλιο Ασφαλείας, κατηγορεί ευθέως τον Ντενκτάς για έλλειψη πολιτικής βούλησης λόγω της άρνησής του να δεχθεί τα μέτρα. Έπειτα από αυτό, άρχισαν οι απρόβλεπτες παρενέργειες. Η ταχεία συνέγερση των Αμερικανών, εν συνδυασμό με την σπουδή των στελεχών της γενικής γραμματείας, άρχισε να γεννά διάφορες μέσες λύσεις. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν φαίνονται διατεθειμένες να αφήσουν οποιαδήποτε κηλίδα στην εικόνα που προσπαθεί να κτίσει διεθνώς η Τουρκία. Μερικές από αυτές τις προτάσεις συγκεκριασμού αποδείχθηκαν, όχι περιέργως, της αρεσκείας του κ. Ντενκτάς. Έτσι, στην εμμονή της πλευράς μας να αρνείται περαιτέρω συζήτηση των μέτρων, προέκυψε η μομφή που περιέχεται στην πρόσφατη επιστολή του γ.γ. προς το Συμβούλιο Ασφαλείας. Με αυτά τα δεδομένα, εξαιρετικά δυσόιωνα προβλέπεται το αναμενόμενο ψήφισμα

του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Ο κύκλος αυτός διέλυσε κάποιους μύθους που, δυστυχώς, ψυχαναγκαστικά καθόριζαν στην τελευταία εικοσαετία τη συμπεριφορά μας στους κατά καιρούς διαλόγους βλάπτοντας αναπόφευκτα και τις θέσεις μας.

ΠΑΛΑΝΕΣ

Η πρώτη φενάκη που οδήγησε την πλευρά μας σε πληθώρα άμετρων υποχωρήσεων είναι η πίστη ότι υπάρχει λυτρωτική επιλογή στο κυπριακό παιχνίδι. Αυτή η στάση που μετατρέπει το Κυπριακό σε απλό επικοινωνιακό πρόβλημα, όπου τα μέρη κάποια στιγμή θα τα βρουν, δυστυχώς ανακλά και τις πλάνες της μεγάλης πλειοψηφίας του ίδιου του κυπριακού ελληνισμού. Η φοβερή πίεση για λύση επί διαδοχικών κυπρίων ηγετών οδήγησε στην υιοθέτηση σφαλερών επιλογών που έτειναν να απομακρύνουν το ζήτημα όλο και περισσότερο από την αντικατοχική του βάση. Και αυτό, με την ελπίδα ότι η κάθε παραχώρηση θα ήταν η καταλυτική για την επίλυση του προβλήματος. Η παλαιότερη συνάντηση Μακαρίου - Ντενκτάς υπό έντονη αμερικανική ενθάρρυνση οδήγησε στην πρώτη συμφωνία ανωτάτου επιπέδου. Αυτή η συμφωνία, όπως και άλλη που την ακολούθησε, αντί να φέρουν τη λύση πιο κοντά εγκαινίασαν έναν συνεχή μονόδρομο προς τις τουρκικές θέσεις. Προς χάρη του καλού κλίματος, σιγά σιγά εγκαταλείφθηκε και η προσφυγή στη γενική συνέλευση του διεθνούς οργανισμού, καθιερώθηκαν οι συναντήσεις μεταξύ του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας και του αρχηγού του ψευδοκράτους υπό το αμφίβολο σχήμα των συναντήσεων αρχηγών κοινοτήτων, άρχισαν να συζητούνται διζωνικά ομοσπονδιακά σχήματα, μερική επιστροφή προσφύγων, αναγνώριση μιας νέας πολιτειακής προγματικότητας στον Βορρά κ.λπ. Είναι σίγουρο ότι, ως οι ηττημένοι του '74, είμαστε η πλευρά που θα υποχρεωθεί στις περισσότερες παραχωρήσεις. Είναι όμως οικτρό διαπραγματευτικό σφάλμα να γίνονται αυτές οι παραχωρήσεις εκ προοιμίου και χωρίς καμία προοπτική για λύση, κατά τρόπον που κάθε φορά να απαιτούνται και άλλες παραχωρήσεις για να τροφοδοτείται μια πειναλέα διαπραγματευτική διαδικασία.

Αυτή όμως η τακτική του σταδιακού κατακερματισμού των ελληνικών θέσεων είχε και μια άλλη τραγική συνέπεια. Συρόμενοι σε μία μεταίχμακτη κατάσταση μεταξύ των νομικών συνθηκών της εισβολής και της νομικής πραγματικότητας μιας λύσης που μερικώς τουλάχιστον αναγνωρίζει τα νέα δεδομένα, έχουμε άθελά μας βοηθήσει στην αλλοίωση της φυσιογνωμίας του Κυπριακού. Από πρόβλημα ει-

σβολής και κατοχής έχει μετατραπεί σε δι-κοινοτική διαφορά. Εξ ου και ο τραγέλαφος της συζήτησης μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης με τους Τουρκοκυπρίους. Έχει εδραιωθεί σε τέτοιο βαθμό αυτή η νέα παράσταση του κυπριακού προβλήματος, που είναι πολύ δύσκολο πλέον να προταχθεί διεθνώς η αντικατοχική του πτυχή χωρίς να μας προσαφθεί η μομφή της αδιαλλαξίας. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι αυτό είναι το αναπόφευκτο κόστος της διαπραγμάτευσης. Αυτό όμως δεν είναι ορθό. Διερευνητική συζήτηση θα μπορούσε να γίνεται σε χαμηλό επίπεδο εκπροσώπησης, χωρίς αχρείαστες ενδιάμεσες συμφωνίες και μόνο αφού διαπιστωθεί η τουρκική διάθεση για λύση.

ΣΦΑΛΜΑΤΑ

Η δεύτερη φενάκη που καθόρισε τις αντιδράσεις μας σε κλήσεις για διάλογο

κές θέσεις. Και αυτό γιατί δεν ενδιαφέρει βέβαια η ηθική βαρύτητα των εκατέρωθεν θέσεων αλλά το σολωμώντειο μοίρασμα της διαφοράς με ένα ιδιαίτερο σπρώξιμο προς την αδύνατη πλευρά. Που σίγουρα είναι η δική μας.

Συνακόλουθο σφάλμα εκτίμησης, όμως, ήταν και η εντύπωση ότι θα μας επιτρεπόταν υπαναχώρηση από τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, όταν η διαφορά θέσεων με την τουρκική πλευρά είναι τόσο μικρή. Εμείς οι ίδιοι αποδεχθήκαμε συζήτηση επί ενός τόσο απαράδεκτου στη φιλοσοφία του πλαισίου όπως είναι τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης που εδραιώνουν τον δικοινοτικό χαρακτήρα της διαφοράς, εισάγουν στοιχεία αναγνώρισης του ψευδοκράτους, οδηγούν σε χωριστικές λύσεις κ.λπ.

Μήπως, αφού διαβήκαμε τον Ρουβίκωνα, θα μας επιτραπεί να εγκαταλείψουμε το

Εμείς οι ίδιοι αποδεχθήκαμε συζήτηση επί ενός τόσο απαράδεκτου στη φιλοσοφία του πλαισίου όπως είναι τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης που εδραιώνουν τον δικοινοτικό χαρακτήρα της διαφοράς, εισάγουν στοιχεία αναγνώρισης του ψευδοκράτους, οδηγούν σε χωριστικές λύσεις...

είναι η εσφαλμένη πεποίθηση ότι η καλή συμπεριφορά ανταμείβεται. Αυτή η ηθικίζουσα αντίληψη των διεθνών σχέσεων έχει υπονομεύσει για χρόνια τις ελληνικές αντιδράσεις. Η χρεωκοπία της, όμως, δεν θα μπορούσε να ήταν περισσότερο κραυγαλέα σε αυτή τη φάση. Αποδεχθήκαμε τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης για να δείξουμε καλή θέληση. Πιστωθήκαμε και με αποδοχή του εγγράφου της 21ης Μαρτίου που είναι και η πιο προωθημένη μορφή των μέτρων. Με αυτά τα δείγματα γραφής αναμέναμε ότι θα μας επιτρεπόταν η αποχώρηση από τη διαδικασία, συναποκομίζοντας συγχρόνως και το βραβείο του «καλού» αυτής της φάσης. Και θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο ένα τέτοιο πιστοποιητικό στο μέτωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπου πολεμούμε να πάρουμε σειρά για ένταξη. Αντί επαίνων, όμως, εισπράξαμε κατηγορίες γιατί αρνούμαστε να προβούμε και σε νέες παραχωρήσεις για να προσεγγίσουμε και άλλο τις άκαμπτες τουρκι-

διαπραγματευτικό τραπέζι, γιατί υπάρχει διαφορά στο κατά πόσον οι τούρκοι σκοποί θα εποπτεύουν την πρόσβαση προς την Αμμόχωστο από τα 500 μέτρα ή από τα 1.000 μέτρα ή αν θα εισπράττονται δασμοί στο αεροδρόμιο Λευκωσίας από τα Ηνωμένα Έθνη ή από τις κοινότητες; Όχι βέβαια. Μόνοι μας λοιπόν κενώσαμε το πρόβλημα από τα ποιοτικά του στοιχεία μετατρέποντάς το σε μια ποσοτική διαφορά. Τώρα, πληρώνουμε το τίμημα της ακρισίας μας.

Εν αναμονή λοιπόν του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας, που κατά πάσα πιθανότητα θα μας καλεί να συνεχίσουμε τη συζήτηση επί των βλαπτικών αυτών μέτρων. Αφού οι εξυπνότατοι ελιγμοί μας απέτυχαν, ας βγούμε πλέον καθαρά: Αυτή η βάση συζήτησης είναι απαράδεκτη για τον κυπριακό ελληνισμό. Κυρίαρχη επιταγή είναι η φυσική και εθνική του επιβίωση — και σε αυτό δεν χωρεί κανένας συμβιβασμός. ■

ΛΑΡΝΑΚΑ '83. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Τα καλοκαίρια μα ΑΠΟ ΤΟΤΕ ...

Τα δικά μας καλοκαίρια, λένε, ήταν λουσμένα, στον λαμπρό ήλιο, γύρω γύρω θάλασσα και στη μέση ένα ξηρό, κυπαρισσένιο αεράκι, που μύριζε λασμαρί και ξερές πευκοβελόνες.

Για μας, που' χαμε την ακαριαία θέα του μωβ όρους (με ήλιο το χειμώνα που, μετά από βροχή, ψηλώνει και είναι χρώματος μπλέ βαθύ), τα καλοκαίρια ήταν ο κυπαρισσένιος αέρας του «βορκά» και το αισθησιακά ανατριχιαστικό ψύχος του γκριζου τσιμέντου.

Μετά το σημαδιακό εκείνο καλοκαίρι του '74 δεν ξανάδαμε γκριζο τσιμέντο σε πάτωμα. Ιδιοτροπίες του βορκά, του βοριά και των βορείων, που τους είδαμε να διασχίζουν την καμένη μεγάλη πεδιάδα, και τα όρη να μακραίνουν και να μην υπονοούν καν τη θάλασσα πια...

Μπήκε το καλοκαίρι για τα καλά...

Εξάλλου από τότε, τα δικά μας καλοκαίρια, μπαίνουν από νωρίς και φτάνουν στο αποκορύφωμά τους, όχι πια το Δεκαπενταύγουστο, μα στις 15 του

Ιούλη. Μας πιάνουν πάντοτε εξ απροόπτου, για πάντα δηλητηριασμένα, σαν ληγμένες κονσέρβες που δεν συντηρήθηκαν, γιατί ο παγοποιός πήγε από αδέσποτη κι ο πάγος, λιώνοντας εξατμίστηκε, αφήνοντας τη φθαρμένη παγοθήκη, χώρο ανάπαυσης φιδιών και σερπετών.

Εξ απροόπτου λοιπόν μας έπιασε και φέτος το καλοκαίρι, με πολλή υγρασία. Τι και αν τα κυπαρίσσια και οι πεύκοι, τα σχίνα και οι χαρουπιές, που κάνουν τον αέρα αέρινο, κάηκαν (για μέρες καίονταν στην πλαγιά της Ρήγαινας, πάνω από τον Κουτσοβέντη). Χάθηκε το αερούδι της χώρας σ' ένα νησί, που' γινε μια μεγάλη μοιρασμένη παραλία γεμάτη σκουπίδια, και πλαστικές νάυλον σακούλες... Ναι. Μια ρυπαρή παραλία είναι η Κύπρος, αφού ο ήλιος έχει ήδη δύσει και οι εκδρομείς έφυγαν κατακαμένοι (ώστε να μπορούν να δικαιολογήσουν την απουσία επαφής μεταξύ τους), επιστρέφοντας στα καφέ και μπεζ δωμάτιά τους...

Τα καλοκαίρια μας έχασαν την αισθητική τους, γιατί γύρω γύρω έχουν κάγκελα και

ψηλούς τοίχους από μπετόν, σαν πολυβολεία που εμάς στοχεύουν, και ούτε χαρακώματα δεν έχουμε, στην περιχαρακωμένη μας ζωή, για να κρυφτούμε, να λουφάξουμε... Δεν προλάβαμε, δεν υπολογίσαμε, εξ απροόπτου μας πιάνουν από τότε... Μπήκε το καλοκαίρι... Δικαίωμα σε επετειακά προγράμματα, με χρονικά των «Μαύρων Επετείων»... Εμείς, τα καλοκαίρια δεν γιορτάζουμε τις γενέθλιές μας ή άλλες επετείους... Καθιερώσαμε τις επετείους του διαμελισμού μας, τις οποίες γιορτάζουμε με έξωμα μπλουζάκια και πολύχρωμα σορτσάκια, για να πληρούμε το κενό που αφήνουν τα απόντα μέλη του μοιρασμένου μας σώματος. Εμείς πια, τα καλοκαίρια μας τα συμβολίζουμε με στημένα σε πλατείες μικρόφωνα και πολλές, όσο μπορούμε πιο πολλές, μαύρες πλαστικές σακούλες, όπου δένουμε το υπόλοιπο της καθημερινής μας θανάτωσης....

Κώστας Γεωργίου

Διολισθαίνοντας...

Δεκαπέντε με είκοσι χρόνια πέρασαν απ' την περίοδο 1975-80. Διαβάζοντας όμως τους κύριους τίτλους των κυπριακών εφημερίδων εκείνων των χρόνων, έχουμε την εντύπωση ότι πρόκειται για τον Τύπο μιας «άλλης εποχής». Η φρασεολογία, τα υπονοούμενα και τα συμφραζόμενα, η όλη λογική και προσέγγιση που χτίζουν την τότε σημειολογία των «πρωτοσέλιδων» παραπέμπουν σε έναν «άλλο κόσμο». Σήμερα, άλλα κι αλλιώς λένε και υπονοούν τα «πρωτοσέλιδα» της Λευκωσίας... Πού είναι όμως το πρόβλημα; Σε τι ενοχλεί αυτή η υφολογική εξέλιξη μέσα από δύο δεκαετίες; Άλλαξαν τα πράγματα, κύλησαν τα χρόνια, άλλαξαν και τα λόγια... Μα δεν πρόκειται για το ίδιο ακριβώς κυπριακό ζήτημα, όπως διαμορφώθηκε μετά την τουρκική εισβολή του 1974 και την παγίωση ενός κατοχικού καθεστώτος στις κατεχόμενες περιοχές; Μήπως έχει αλλάξει και το ίδιο το «Κυπριακό»; Κι αν άλλαξε, ποιος και πώς το άλλαξε, αφού τα δεδομένα επί του εδάφους μένουν ίδια όταν δεν γίνονται ακόμα χειρότερα;

Δεκαπέντε με είκοσι χρόνια πέρασαν απ' την περίοδο 1975-80. Διαβάζοντας όμως τους κύριους τίτλους των κυπριακών εφημερίδων εκείνων των χρόνων, έχουμε την εντύπωση ότι πρόκειται για τον Τύπο μιας «άλλης εποχής». Η φρασεολογία, τα υπονοούμενα και τα συμφραζόμενα, η όλη λογική και προσέγγιση που χτίζουν την τότε σημειολογία των «πρωτοσέλιδων» παραπέμπουν σε έναν «άλλο κόσμο». Σήμερα, άλλα κι αλλιώς λένε και υπονοούν τα «πρωτοσέλιδα» της Λευκωσίας... Πού είναι όμως το πρόβλημα; Σε τι ενοχλεί αυτή η υφολογική εξέλιξη μέσα από δύο δεκαετίες; Άλλαξαν τα πράγματα, κύλησαν τα χρόνια, άλλαξαν και τα λόγια... Μα δεν πρόκειται για το ίδιο ακριβώς κυπριακό ζήτημα, όπως διαμορφώθηκε μετά την τουρκική εισβολή του 1974 και την παγίωση ενός κατοχικού καθεστώτος στις κατεχόμενες περιοχές; Μήπως έχει αλλάξει και το ίδιο το «Κυπριακό»; Κι αν άλλαξε, ποιος και

πώς το άλλαξε, αφού τα δεδομένα επί του εδάφους μένουν ίδια όταν δεν γίνονται ακόμα χειρότερα;

Το κυπριακό ζήτημα είναι ένα και το αυτό. Εμείς ενδέχεται να αλλάζουμε και να μην είμαστε πλέον σε θέση ούτε να το κοιτάζουμε. Γι' αυτό, συχνά-πυκνά, στα λόγια μας το παραλλάζουμε. Θέση απλή εις τον ισχυρισμό της: με τα χρόνια που περνάνε (και δεν περνάνε στο κενό, αλλά μας βαρύνουν με συγκεκριμένο τον κοινωνικό παλμό), κάποια κοινωνικά στρώματα αλλά και συγκροτημένες πολιτικές δυνάμεις φέρονται ολοένα και λιγότερο ικανές να αντιμετωπίσουν το «Κυπριακό».

Έγραφαν τότε οι εφημερίδες για «απελευθέρωση των κατεχομένων εδαφών μας». Το 'λεγαν συχνά-πυκνά και οι πολιτικοί, ενώ πιο κάτω και πιο πέρα το πίστευαν και οι «απλοί». Σήμερα, όμως, η ίδια η λέξη (απελευθέρωση) έχει προγραφεί. Η αναφορά και μόνο σε απελευθέρωση ισοδυναμεί με «επικίνδυνο εξτρεμισμό» για τους δεξιούς, με «σωβι-

Κύπρος 1974

νιστική έξαρση» για τους κομματικούς αριστερούς και με γραφικό ρομαντισμό για τους απλούς μικροαστούς. Είναι λέξη-δυναμίτης, πέρα κι έξω διώχτηκε απ' την πολιτική. Αντί γι' απελευθέρωση μιλάνε για «επανένωση» (όρος που εκλαϊκεύτηκε και διαδόθηκε από τον πρώην πρόεδρο Γ. Βασιλείου, αφού είχε υιοθετηθεί στο επίπεδο της μοιρασμένης Λευκωσίας από τον δήμαρχό της Ε. Δημητριάδη).

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ;

Επανένωση έγινε στη Γερμανία. Όπου τα δύο γερμανικά κράτη, εξίσου νόμιμα από την άποψη του ελέγχου του πληθυσμού τους επί τους εδάφους, καλώς ή κακώς εκπροσωπώντας και τα δύο γερμανικό πληθυσμό (κι όχι εποίκους), με απαράγραπτα δικαιώματα στην τοπική ιστορική κληρονομιά (κι όχι σφετεριστές), ενώθηκαν σε χώρα μία. Όπως και πριν. Χωρίς μετακινήσεις πληθυσμών, χωρίς εκβιαστικές χαρτογραφικές αναθεωρήσεις. Τον λόγο είχαν τα τεχνικά της συνενώσεως των κρατών, αφού η χώρα ήταν εκεί και ήταν μία. Αφού το διαχωριστικό στοιχείο ήταν το πολιτικό και κοινωνικό καθεστώς που ανετράπη στην Ανατολή. Το αυτό περίπου ενδέχεται να γίνει κάποτε και στην Κορέα.

Είναι όμως η ημικατεχόμενη Κυπριακή Δημοκρατία ίδια περίπτωση; Πρός τι άραγε η καθιέρωση αυτής της άστοχης πολιτικής ορολογίας; Μήπως δεν είναι απλά πρόβλημα ορολογίας;

Η ίδια η παρομοίωση που επιχειρείται σιωπηρά, με την υιοθέτηση του «γερμανικού» όρου της επανένωσης, σημαίνει την ντε φάκτο αναγνώριση της τουρκικής κυριαρχίας επί των κατεχομένων. Πράγμα που, εξάλλου, υπονοούν έκτοτε και διάφορα επίσημα έγγραφα των Ηνωμένων Εθνών. Η άκριτη και αστόχαστη υιοθέτηση της «ανέμελης» λογικής της «επανένωσης» προϋποθέτει την εξομάλυνση της κατοχής ως βασική συντεταγμένη μιας διευ-

θέτησης του «Κυπριακού». Ενώ φανερώνει μια ευρύτερη υποβόσκουσα λογική εθνικού μυθριδατισμού.

Τότε, στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '70, αλλά και μέσα στη δεκαετία του '80, γινόταν λόγος για την «αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων» (έστω...στο ΑΚΕΛ προτιμούσαν να μιλάνε για «αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων»). Εφημερίδες, ραδιοτηλεόραση και πολιτικοί μιλούσαν για την «επιστροφή όλων των προσφύγων στις εστίες τους». Τέτοια ήταν η περιγραφή μιας λύσεως. Τέτοια εννοείτο η λύση και έτσι κωδικοποιήθηκε στη λαϊκή συνείδηση ως απόλυτα επιθυμητή, ως εξ ορισμού «θετικό πολι-

Η βία των πραγμάτων...

τικό πράγμα». Σήμερα, μέσα από ατέρμονες, πληκτικές και συνήθως ακατανόητες τεχνικο-διπλωματικές συζητήσεις για μνημόνια, υποπαραγράφους, συμπληρωματικές επιστολές και μελέτες σκοπιμότητας περί «μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης», γίνεται λόγος για μια κάποια «διευθέτηση». Διευθέτηση, στα μέτρα των διεθνών μεσολαβητών και επιδιαιτητών, που δεν μπορεί να αποτελέσει λύση στην ουσία του κυπριακού ζητήματος αφού δεν θα καταργεί την κατοχή (αλλά θα της δίνει πολιτειακό κάλυμμα) ούτε και θα αίρει τα παράγωγα και παρεπόμενά της (αλλά θα τα θεσμοθετεί ως αυτοδίκαια όρια στην ισχύ των βασικών ελευθεριών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων).

Ωσαύτως, η απαίτηση για «επιστροφή όλων των προσφύγων στις εστίες τους»

έγινε «δικαίωμα επιστροφής των προσφύγων» (κι αυτό μετά τους δραστικούς περιορισμούς που επιβάλλει η «δέσμη ιδεών» του Μ. Μ. Γκάλι, προκειμένου να διαφυλάξει την «τουρκική περιφέρεια»). Ενώ κάποιοι, δειλά δειλά, άρχισαν να κάνουν λόγο για «ανθρωπιστική πτυχή» του ζητήματος των εποίκων, αναφερόμενοι στους εποίκους δεύτερης γενιάς που δεν είναι εύκολο να «ξεριζωθούν»... Γενικά όμως γίνεται πλέον λόγος για μια κάποια διευθέτηση. Να διευθετήσουμε κάπως τα πράγματα μεταξύ των δύο πλευρών κι όχι κατ' ανάγκη να λύσουμε το «Κυπριακό». Μπροστά σ' αυτή την εξελικτική τροπή των πραγμάτων, οι Έλληνες της Κύπρου,

παρασυρμένοι σε μια διαδικασία λίγο έως πολύ ισοπεδωτικού «εκσυγχρονισμού», αντιμετωπίζουν τα δεδομένα και τα διαμορφούμενα (στο επίπεδο της αδιέξοδης πλέον όμως κινδυνωδούς της διαδικασίας των διακοινοτικών συνομιλιών) μέσα από μια διαδικασία στοχαστικών προσαρμογών. Σιγά σιγά, η λογική της κατοχής διαπερνά την πολιτική μας σκέψη ως ένας «πολιτικός Αττίλας». Ενώ η ίδια η διαδικασία οικονομικής αναπτύξεως, δηλαδή κοινο-

νικού μετασχηματισμού, διαδίδει και εμπεδώνει μια γενικότερη αίσθηση κοινωνικού ετεροπροσδιορισμού, αφού πρόκειται για μια διαδικασία την οποία η τοπική κοινωνία μάλλον υφίσταται παρά προκαλεί και καθοδηγεί.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΜΑΡΕΙΑ ΩΣ ΠΑΥΣΙΑΥΠΙΟ

Είναι αλήθεια πως η κυπριακή κοινωνία έχει να παρουσιάσει αξιοζήλευτες οικονομικές επιδόσεις, ιδιαίτερα μάλιστα στην μετά το 1974 περίοδο. Σήμερα, η κυπριακή οικονομία με πληθωρισμό γύρω στο 4%, με ανεργία πρακτικά ανύπαρκτη (μονίμως κάτω από 3%), με τις εξωτερικές συναλλαγές της να τείνουν τα τελευταία δύο χρόνια να ισοζυγισθούν και με δημόσιο εξωτερικό χρέος που δεν ξεπερνά το 25%

του Ανωτάτου Εγχωρίου Προϊόντος, εξασφαλίζει στους Κυπρίους κατά κεφαλήν εισόδημα που ξεπερνά τα 11.000 δολάρια (ΗΠΑ). Η κατανομή του εισοδήματος είναι με διεθνή κριτήρια αρκετά ικανοποιητική, ενώ μόλις 4% του συνολικού πληθυσμού βρίσκεται κάτω από το επίπεδο σχετικής φτώχειας. Κατά τρόπο που όλα δείχνουν ότι η οικονομική δραστηριότητα λειτουργεί περίπου ως .... παυσίλυπο.

Μπροστά στο πολιτικό αδιέξοδο, στον απότομο ευνουχισμό κάθε πολιτικού οραματισμού, που προστίθεται στην παταγώδη διάψευση προηγούμενων ιδανικών που γαλούχησαν ολόκληρες γενιές, η οικονομία εμφανίζεται ως το πεδίο διαφυγής. Οι άνθρωποι επιδίδονται σε μια «φυγή προς τα εμπρός» μέσω της οικονομικής πολυπραγμοσύνης. Ενέργεια, ελπίδα, φιλότιμο, ευήθεια, κοινωνική ηθική, εφευρετικότητα... όλα επενδύονται στην οικονομική δραστηριότητα. Πρώτα, η ανοικοδόμηση, σε εξαιρετικά δύσκολες υλικοτεχνικές συνθήκες, αλλά και μέσα σε μια εξαιρετικά ευνοϊκή κοινωνική συγκυρία. Έπειτα, ο εκσυγχρονισμός και η ευπειθής ένταξη στο διεθνές οικονομικό σύστημα. *Άβατος λοιπόν η πολιτική; Γόνιμος και παυσίλυπος η οικονομία...*

Στον πυρετό της οικονομικής ανάπτυξης και του «εκσυγχρονιστικού εξορθολογισμού» της κοινωνίας, που εξυπακούεται την κυριαρχία ενός οικονομικού εξορθολογισμού των πραγμάτων (αλλά και των κοινωνικών σχέσεων που καταλήγουν να θεωρούνται περίπου ως πράγματα), μεταβάλλεται αρκετά και το πολιτικό σύστημα. Από την εποχή του ιδιόρρυθμου προσωποπαγούς καθεστώτος του αρχιεπισκόπου Μακαρίου (καθεστώς «χαρισματικού ηγέτη» που επιπλέον έχαιρε τόσο παραδοσιακού όσο και νομότυπου κύρους), περνάμε, μέσω μιας μεταβατικής «περιόδου των επιγόνων», σ' ένα «καθεστώς κομματοκρατίας» που σύντομα συναντά τα όριά του στο δοτό (και μάλλον αταίριαστο) προεδρικό σύστημα. Οι προεδρικές πλειοψηφίες, δυσεύρετες και σε μεγάλο βαθμό τυχάρπαστες αφού ο κλασικός άξονας δεξιά - αριστερά διασταυρώνεται από έναν άξονα σε όρους ευαισθησίας γύρω

από το εθνικό ζήτημα (αδιάλλακτοι - διαλλακτικοί ή ακόμη ελληνοκεντρικοί - κυπροκεντρικοί). Με αποκορύφωμα της συγχύσεως, την εκλογή στην προεδρία ενός εξωπολιτικού προσώπου που προβάλλει μια «μεταπολιτική διαχειριστική λογική», εμπλουτισμένη με ισχυρές δόσεις μάρκετινγκ και δημοσίων σχέσεων (Γ. Βασιλείου). Όσο κι αν ήταν «πρόωρη» μια τέτοια πολιτική τροπή, εντούτοις δεν ήταν εντελώς άσχετη με την πορεία των πραγμάτων.

Η «ΜΑΛΘΑΚΗ» ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Εν πάση περιπτώσει, η κυπριακή πολιτική ζωή έχει αισθητά αλλάξει μέσα σε μια εικοσαετία. Αυτό όμως που φαίνεται να έχει αλλάξει άρδην είναι το καθεστώς διαχείρισης των πολιτικών παθών. Ας θυμηθούμε τον Μοντεσκιέ, που παρατηρούσε πως κάθε πολιτικό σύστημα εγκαθιδρύει ένα μοντέλο πολιτικού πάθους που αντιστοιχεί με τη δομή και τη λειτουργία του. Μιλώντας στις αγροτολαϊκές μάζες των προσφύγων, ο Μακάριος μιλούσε για «τερματισμό της κατοχής» και για «απελευθέρωση των κατεχόμενων εδαφών μας». Μιλώντας στα μικροαστικά στρώματα ο πρόεδρος Βασιλείου πρώτα και τώρα ο πρόεδρος Κληρίδης κάνουν λόγο για «επανένωση» και μιλούν για μια κάποια διευθέτηση όπως την εννοούν οι Αγγλοαμερικανοί. Αυτή η φανερή μετατόπιση του καθεστώτος διαχείρισης των πολιτικών παθών αντιστοιχεί στην κυριαρχία μιας «μαλθακής ιδεολογίας» που, στο όνομα του εκσυγχρονισμού, του οικονομικού πραγματισμού και του τεχνο-επιστημονισμού εξοστρακίζει τις πεποιθήσεις που παροτρύνουν σε δράση.

Αυτή η «μαλθακή ιδεολογία» που χαρακτηρίζει ευρύτερα τον δυτικοευρωπαϊκό χώρο, στην κυπριακή εκδοχή παίρνει την τροπή του πολιτικού αναχωρητισμού και μιας «εθνικής ανορεξίας». Μας εμποδίζει συχνά να σκεφτούμε το «Κυπριακό» στους πραγματικούς του όρους. Παραφράζουμε, αντιμεταθέτουμε, ψευδίζουμε σε ένα ιδεολογικό παρενδυτισμό που κάποτε μας κάνει να παίρνουμε τους Τούρκους για... Ελβετούς. Στο όνομα ενός ψευδεπίγραφου ρεαλισμού, της «επιστημονικής προσέγγισης», της «ψυχραιμίας» κ.ο.κ, αποκρύπτουμε από τον ίδιο τον εαυτό μας τούς ίδιους τους ιστορικούς συστατικούς όρους του ζητήματος. Ενώ στ' αριστερά της κατεστημένης πολιτικής σκηνής, σημειώνεται ένας παροξυσμός στρουθοκαμηλισμού με την αυταπάτη πως αν αρνη-

**Πρόοδος κι ευημερία εις
πατρίδαν παρωδίαν...**

Με τις παρενέργειες

της οικονομικής

προόδου και του

ευπειθούς

εκσυγχρονισμού να

γίνονται αισθητές στις

μάζες εκείνες που

έστρεψαν τα ώτα στις

σειρήνες της «μαλθακής

ιδεολογίας».

Μιας ιδεολογίας

που μας καθιστά

σταδιακά ανίκανους να

διαβάσουμε πολιτικά τον

κόσμο, να αντιληφθούμε

τι ακριβώς μας συμβαίνει.

θούμε την εθνική φύση του προβλήματος και την αναπόφευκτη λογική της εθνικής αντιπαράθεσης, μιλώντας σε όρους «στενά κυπριακούς», τότε θα εξαιρεθούμε της εθνικής διελκυστίνδας, της οποίας εδώ και αιώνες αποτελούμε συστατικό στοιχείο.

Γενικότερα, η παραδοσιακή πολιτική ηγεσία διέρχεται (και εδώ) μια κάποια κρίση αξιοπιστίας. Αφού στο μεταξύ κατανάλωσε, στη διάρκεια της εικοσαετίας, τα δικά της περιθώρια αναπροσαρμογής που της υπέβαλαν να μεταστρέψει την ελ-

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ · ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ · ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ · ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Επτά κείμενα για το Νίκο Καββαδία.
Συναγωγή άρθρων για τον ποιητή Νίκο Καββαδία.

ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ

Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη.
Συστηματική καταγραφή των αρχαιοελληνικών πηγών του Οδυσσέα Ελύτη.

Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

«ΑΡΙΑΔΗΝ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη.

Προσπάθεια αποκρυπτογράφησης της ερωτικής ποιητικής του Γ. Σεφέρη, μέσα από την προσέγγιση του ποιήματος «Αριάδνη».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Εις την οδόν των Φιλελλήνων» του Α. Εμπειρίκου.

Ανάγνωση φιλολογική και κριτική του ποιήματος και διερεύνηση των μορφών αφήγησης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευματική ζωή.

Συναγωγή κειμένων για το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ

Ο γλωσσικός αφελληνισμός.
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας.

Εξέταση του θέματος της συστηματικής χρήσης ξένων λέξεων, οι οποίες παραμένουν έξω από τη μορφολογία της ελληνικής γλώσσας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλ. Παπαδιαμάντη

Υφολογική προσέγγιση του διηγήματος «Ο έρωτας στα χιόνια».

ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Ούτως ή άλλως: Αναγνωστάκης, Εγγονόπουλος, Καχτίσης, Χατζής.

Τέσσερις μεταπολεμικοί συγγραφείς, δυο ποιητές και δυο πεζογράφοι επιλεγμένοι παραδειγματικά αλλά και παρουσιασμένοι με υποδειγματικά διαφοροποιημένες μεθοδεύσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ • ΚΟΙΝΟΠΡΑΣΙΑ
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΠΕ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 6 • 106 78 ΑΘΗΝΑ •
ΤΗΛ: 3645133 • FAX: 3607878

πίδα απελευθέρωσης των καταπιεσμένων σε επιθυμία να διευθύνει τον κοινωνικό μετασχηματισμό. Αφού καθιέρωσε ένα σχετικά σύγχρονο κράτος που απορρόφησε σε μεγάλο βαθμό την ενέργεια της κοινωνίας.

Μπροστά στην πίεση των πραγμάτων, εν τω μέσω μιας αναπαραγόμενης κρίσης της παραδοσιακής πολιτικής ηγεσίας, το πολιτικό σκηνικό χαρακτηρίζεται από τη δυσέυρετη «ανατοποθέτηση» του Κυπριακού, καθώς και από μια συστηματική διολίσθηση νοήματος. Μπροστά στην βία των πραγμάτων, άνθρωποι με όψιμη μικροαστική νοοτροπία αλλάζουν τα ονόματα των πραγμάτων. Καταφεύγουν σε παρωνυμίες που εξασφαλίζουν κάποτε τις άμεσες ψυχο-πολιτικές ισορροπίες, μα δεν ωφελούν μπροστά στις χαώδεις αντινομίες.

Ο πολιτικός αναχωρητισμός μπροστά στο αδιέξοδο ευνοεί, ως αντίβαρο, μια κάποια προσωπική στάση που χαρακτηρίζεται από πραγματισμό, ναρκισσισμό, ευγενική ανοχή, ανεμελιά, φτηνή ηθικολογία και λατρεία του «μοντέρνου» και του «τεχνολογικού». Συνδυάζεται ακόμη με τη λατρεία του χρήματος, τον ατομισμό, την αδιαφορία για τα κοινωνικά ζητήματα και τον τυποποιημένο πολιτικό καθωσπρεπισμό. Έτσι οι Κύπριοι, όσο κι αν κατά βάθος μένουν προσηλωμένοι όσο ελάχιστοι Έλληνες στο αγώνισμα της μονής, μένουντες, επιμένοντες και υπομένοντες, παρουσιάζουν ταυτόχρονα κάποια συμπτώματα «εθνικής απονεύρωσης». Αυτό όμως συμβαίνει στο επίπεδο της επίσημης πολιτικής. Καθότι, μέσα στην κοινωνία και ειδικότερα στις νεότερες γενιές, αυτό το «πολιτικό κενό» και η «εθνική ανορεξία» δημιουργεί μια παράξενη ζήτηση. Έτσι ένας ιδιώτης, ο γιατρός Χ. Αριστείδου, αναλαμβάνει να «καθαρίσει» προσωπικά με τον εξευτελισμό της απονομής του χρυσού κλειδιού της Λευκωσίας στη βασιλίσσα, η οποία είχε υπογράψει προ τεσσαρακονταετίας τη θανατική καταδίκη του Παλληκαρίδη και του Καραολή: έσπασε με τις χειροπέδες που του είχαν περασμένες τον ανεμοθώρακα της βασιλικής Ρολς. Ο ίδιος, μερικούς μήνες μετά, παίρνει απάνω του το χρέος και την ντροπή ολόκληρης της γενιάς του, κατεξευτελιζοντας τις αρχές των εδώ αγγλικών στρατιωτικών βάσεων. Ενώ ολόκληρη η Κύπρος παρακολουθεί από τηλεοράσεως, κρυφά χαιρέται ή και (ιδιωτικά ως επί το πλείστον) χειροκροτεί. Όπως περίπου «καθάρισε» για ολόκληρη την άπραγη γενιά του και ο δο-

λοφονηθείς Θεόφιλος Γεωργιάδης.

Πρόδος κι ευημερία εις πατρίδαν παρωδίαν... Με τις παρενέργειες της οικονομικής προόδου και του ευπειθούς εκσυγχρονισμού να γίνονται αισθητές στις μάξες εκείνες που έστρεψαν τα ότα στις σειρήνες της «μαλθακής ιδεολογίας». Μιας ιδεολογίας που μας καθιστά σταδιακά ανίκανους να διαβάσουμε πολιτικά τον κόσμο, να αντιληφθούμε τι ακριβώς μας συμβαίνει, να σκεφτούμε το ίδιο το πεπρωμένο μας, το «Κυπριακό» αν θέλετε.....

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΕΝ «ΠΟΥΛΑ»

Λένε πως το «Κυπριακό» δεν «πουλά» στην Αθήνα. Όπως πάνε τα πράγματα μπορεί σύντομα να μην πουλά και στην Κύπρο. Με δύο μικρές επιφυλάξεις, που ενδέχεται όμως να έχουν μεγάλες συνέπειες. Ότι, πρώτον, διατυπώνεται ήδη ένα καθαρό ρεύμα μεταστροφής σε νέους και ακόμη εν πολλοίς αδευκρίνιστους όρους. Έξω από τα πρότυπα της παλαιομοδίτικης κομματικής δράσης και της επικολυρικής πολιτικής ρητορικής. Ενώ δεύτερη και σημαντικότερη επιφύλαξη αφορά σε μια λανθάνουσα «γενεαλογική» δυναμική. Το 1931, πέραν πάσης προσδοκίας και παρά τα φαινόμενα, σημειώνεται στην Κύπρο μια μαζική λαϊκή εξέγερση εναντίον του αποικιακού καθεστώτος, για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Η εξέγερση («τα Οκτωβριανά») είναι βασικό έργο των νέων. Η χρονολογία δεν είναι τυχαία. Όσοι ήταν 18 ή 25 χρονώ το 1931 δεν είχαν γνωρίσει την Τουρκοκρατία ούτε έφεραν έντονο το στίγμα του ραγιαδισμού. Αλλά και ο έντονος αντιαποικιακός αγώνας της δεκαετίας του '50 έγινε από νέους, που δεν γνώρισαν την απογοήτευση του '31 παρά μέσα από αφηγήσεις ούτε και έζησαν (σε ηλικία που να «νιώθουν τον κόσμο») την «παλμεροκρατία», τη στυγνή δικτατορία που ακολούθησε τα «Οκτωβριανά».

Σήμερα μεγαλώνει και ανδρώνεται μια γενιά ανθρώπων που το 1974 ήταν αγέννητοι και που άρχισαν να νιώθουν τον κόσμο τους σε μια Κύπρο που είχε κάπως ανακάμψει από τα τραύματα της εισβολής, αλλά όχι από το σαράκι της κατοχής. Και μεγαλώνουν χωρίς πάντα να παίρνουν εντελώς στα σοβαρά τον φόβο που ναι ζωγραφισμένος στα μάτια των μεσήλικων γερόντων, «των χαμένων γενιών» του Κυπριακού. Ίδωμεν... Γιατί ο πλούτος και η οικονομική άνεση δεν είναι κατ' ανάγκη ανασταλτικοί παράγοντες για την αξιοπρέπεια και την ελευθερία.

Η πρακτική της επιστροφής

Καλοκαίρι του 1990, γυναίκες απ' την Κύπρο έσπασαν την κατοχική γραμμή του Αττίλα και πέρασαν στα κατεχόμενα...

ΤΟ ΣΠΑΣΙΜΟ της κατοχικής γραμμής του Αττίλα από τις γυναίκες και η στάση τους απέναντι στο κατοχικό καθεστώς κατά την αιχμαλωσία τους, είναι πράξεις αντίστασης ανέκφραστου μεγαλείου. Είναι μάλιστα πράξεις αντίστασης που δεν έχουν κανένα άλλο μήνυμα παρ' εξόν την ίδια τη διαδικασία της πρακτικής τους. Το σπάσιμο της κατοχικής γραμμής είναι διαδικασία που ξεπερνά την οποιαδήποτε ιδεολογική προσέγγιση και το οποιοδήποτε σκεπτικό του προβλήματος της κατοχής και εκφράζει ένα και μοναδικό πράγμα. Την άνευ όρων επιστροφή, εδώ και τώρα. Από την άλλη, η στάση των γυναικών απέναντι στο κατοχικό καθεστώς εναντιώνεται στο ψευδοκράτος, γελοιοποιώντας το, εκθέτοντάς το, ακυρώνοντάς το, μια και δεν το αποδέχεται, μια και οι γυναίκες λειτουργούν ως αυτό να μην υπάρχει. Και οι δυο αυτές πράξεις αντίστασης ανατρέπουν το στάτους κβο, και ίσως είναι το μόνο μήνυμα που φέρνουν πέρα από την αυταπόδεικτη πρακτική τους. Μήνυμα ανατροπής των επιβεβλημένων καταστάσεων, της κατοχής και της μεθόδου (εδώ και δεκαπέντε χρόνια) αντιμετώπισής της που τοποθέτησαν άπαντες οι ενδιαφερόμενοι. Είναι γι' αυτό που δεν θα μιλήσουμε γι' αυτές τις πράξεις αντίστασης που το μόνο που επικαλούνται είναι άλλες πράξεις αντίστασης, δυναμικές και ανατρεπτικές. Πράξεις επιστροφής, πράξεις ακύρωσης των επιβεβλημένων καταστάσεων.

Ό,τι άλλο και να ειπωθεί, είτε δυναμικό είναι είτε αγωνιστικό είτε πατριωτικό, δεν μπορεί παρά να είναι παραφιλολογία που προστίθεται στην εδώ και 15 ολόκληρα χρόνια στοιβαγμένη κενή κάθε εννοίας, πολιτική λογοτεχνία, γύρω από το πρόβλημα της εισβολής, της κατοχής και των συνεπακολούθων τους. Θα μιλήσουμε, λοιπόν, όχι για ό,τι μας ανυψώνει και μας δίνει δύναμη και σθένος για αντίσταση, μα για ό,τι μας τρομάζει και μας θλίβει και που δεν έπαψε να λειτουργεί και να κλιμακώνεται

από την πρώτη κιόλας μέρα της εκδήλωσης στον Άγιο Κασσιανό. Για τη διαδικασία εκείνη, που έβαλαν μπρος κόμματα και οργανώσεις, σφετεριζόμενοι τις εξελίξεις και κάποια κατ' αυτούς μηνύματα που απορρέουν από την όλη κατάσταση, με μοναδικό σκοπό την αποδυνάμωση της θέσης τους στον παραδοσιακό αγώνα για εξάσκηση της εξουσίας και τη δημιουργία εντυπώσεων για περαιτέρω ανέλιξη ή επανάκτηση παλιών θέσεων στη μηχανή της εξουσίας και της ισχύουσας κατάστασης πραγμάτων.

Μέχρι και σε φιλμάκια προπαγάνδας των κομμάτων είδαμε την πορεία, κάθε φορά αλλαγμένη, διπλά ληλατημένη, πλάι στη ληλασία του τούρκου κατακτητή. Η βία που εξασκήθηκε πάνω στο σώμα γυναικών, που έσπασαν τη γραμμή, πρώτα από τους άνδρες των Ηνωμένων Εθνών, ύστερα από τους Τούρκους κατακτητές και την εξουσία των ψευδοδικαστηρίων, ολοκληρώνεται με τη βία της οικειοποίησης των πράξεων αντίστασης για ψηφοθηρικούς σκοπούς και επανάκτηση χαμένης ή ξεφτισμένης πολιτικής αίγλης. Το πήγαιν' - έλα των διαφόρων ηγετών στο οδόφραγμα του αεροδρομίου, τα εναγκαλισματα των "πρώτων κυριών" της νήσου με γυναίκες αγωνίστριες, δεν έχουν παρά έναν και μοναδικό σκοπό. Την κένωση από κάθε έννοια των αγωνιστικών πράξεων αντίστασης των γυναικών. Ή ακόμα χειρότερα, τη μετατροπή της μόνης αγωνιστικής πράξης (που είναι οι πορείες των γυναικών) στα δεκαπέντε χρόνια κατοχής, σε σύμβολα έκφρασης πολιτικών και ιδεολογικών πόθων και τοποθετήσεων, που καμιά σχέση δεν έχουν με τον εν λόγω αγώνα.

Είναι τρομερό αυτό που συντελείται εδώ και μια βδομάδα. να μετατρέπεται μια ανατρεπτική πράξη (ανατρεπτική και ως προς το καθεστώς της κατοχής αλλά και ως προς την υιοθετημένη στις ελεύθερες περιοχές μέθοδο αντιμετώπισής της) σε επιχείρημα ενδυνάμωσης των θέσεων

των συντεταγμένων που διατηρούν και υπηρετούν την υπάρχουσα κατάσταση πραγμάτων, το επιβεβλημένο στάτους κβο.

Ό,τι λέγεται, ειπώθηκε και θα ειπωθεί δεν έχει καμιά σχέση με την ίδια την πράξη αντίστασης των γυναικών. Και αυτή είναι η δύναμη των πορειών. Πέρα από οποιαδήποτε τοποθέτηση, κομματική και ιδεολογική, το σπάσιμο της γραμμής, η έμπρακτη επιστροφή ή, καλύτερα, η πρακτική της επιστροφής, περικλείει από μόνη της στη διαδικασία της το επαναστατικό και απελευθερωτικό ύφος που θα είναι πάντοτε ανοικειοποίητο. Το ύφος της επαναστατικής πρακτικής. Οι πορείες δεν πρέπει να θεωρούνται υπερκομματικές (όπως λανθασμένα λέγεται) αλλά μη κομματικές. Διότι το υπερκομματικό περιέχει άπαντα τα κόμματα και, υποτίθεται, τα ξεπερνά. Μένει όμως πάντοτε έκθετο στην οικειοποίηση από το κάθε κόμμα ξεχωριστά. Ενώ το μη κομματικό αποκλείει τα κόμματα. και η πρακτική της επιστροφής, όπως εκφράζεται με τις πορείες, αυτό κάνει.

Γι' αυτό τρέχουν όλοι να συμπαράσθουν τάχα και να κάνουν διαβήματα. Διαισθάνονται την απειλή που εμπεριέχει η πράξη αυτή ως προς τη δική τους σύμβαση. Γι' αυτό, όλη η προσπάθεια εκτόνωσης της κατάστασης και η κλιμάκωση και μετατροπή της σε ένα άλλο πιο προχωρημένο (ως προς το πολιτικό μάρκετινγκ) είδος επετειακής συνάθροισης και εορτασμού.

Όσοι ενιώσαμε το ρίγος που οι πράξεις αντίστασης των γυναικών προκάλεσαν και προκαλούν, μια μόνο μέθοδο έχουμε να ακολουθήσουμε: την τρομακτική για τους αντιπάλους δύναμη της σιωπής και την προετοιμασία στα μουγκά (για να είναι πιο ακαριαία και αναπάντεχη) της επόμενης πράξης.

Δεν αγωνιζόμαστε παρά για την ακύρωση και του τελευταίου και του πλέον κρυμμένου και αθέατου «απαγορεύεται».

Κώστας Γεωργίου

ΚΥΠΡΙΑΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟΝ

*Μερικά λήμματα από το ΚΥΠΡΙΑΚΟ - ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟΝ το οποίον κυκλοφορεί σύντομα από τις εκδόσεις «Ω ΚΥΩΝ ΠΙΣΩ»!

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΟΙ: ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ - ΒΑΣΟΣ ΠΤΩΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΛΕΞΙΚΟΝ αυτό δεν φιλοδοξεί ν' αποτελέσει το Α και το Ω του πλούτου της κυπριακής διαλέκτου. Η κυπριακή διάλεκτος δεν διαφέρει ουσιαστικά από τις άλλες ελληνικές διαλέκτους. Έχει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και αυτά προσπαθήσαμε να τονίσουμε, ώστε να γίνουν κατανοητά στον ελλαδίτη τουρίστα, φοιτητή της κυπριακής λογοτεχνίας και στον κάθε λογής πολιτικάντη, ο οποίος τάχατες ασχολείται με το κυπριακόν πρόβλημα. Νομίζουμε ότι ο ελλαδίτης επισκέπτης στην Κύπρο θα το βρει τουλάχιστον χρήσιμο.

Α

Αγγλικούρες. Προφορικός κώδικας μεσοαστικών, κυρίως, στρωμάτων που υποδηλώνουν έτσι τη βαθύτατη επιθυμία να ανήκουν στα μεγάλα - αστικά στρώματα. Η επιθυμία αυτή παραπέμπει στο άλυτο αποικιακό ψυχόδραμα όπου ο φτωχός και άξεστος ιθαγενής προσπαθούσε, μέσω του ευκολότερου εξωτερικού χαρακτηριστικού (γλώσσα) να ταυτιστεί με τον αφέντη-Άγγλο. Το μιγαδικό γλωσσικό ιδίωμα διαχέεται, μέσω του εκδημοκρατισμού της ανάπτυξης, και σε ορισμένα μικρο-αστικά στρώματα. Ενώ ευδοκίμει εξόχως μεταξύ των νέων στρωματώσεων μιας τεχνοκρατικής ελίτ. Το σύνδρομο της γλώσσας-μαϊμούς αναδείχτηκε όμως περισσότερο από τον βασικό μιμητικό μηχανισμό της κοινωνίας, με τις εγγενείς αναστολές και ανασφάλειες το κυπριακόν κράτος.

Αγία Νάπα. Χωριό και περιοχή υψίστης τουριστικής πυκνότητας, όπου και βρίσκονται οι σκανδιναβικές βάσεις της Κύπρου. Η περιοχή γειτνιάζει με την κατεχόμενη πόλη-φάντασμα της Αμμοχώστου. Αποτε-

λεί, τρόπον τινά, και αντικατοχικό μνημείο, καθότι η ίδια η ύπαρξή της δείχνει πως θα ήταν η Αμμόχωστος αν δεν αναλάμβαναν οι Τούρκοι να διατηρήσουν τη γραφικότητα και τον αυθεντικό χαρακτήρα της.

ΑΚΕΛ. Από το Α στερητικό και το αγγλοσαξωνικό girl > γκερλ > κερλ > ΚΕΛ. Δίχως γκόμενα. Ανέραστος. Κυπριακόν κόμμα κάπου ανάμεσα στην Παπαρήγα και τον Έβερτ διαμέσου του ΠΑΣΟΚ και αποφεύγοντας τον Σαμαρά. Μην το συγχέετε με το ΚΚΕ. Είναι πολύ μεγάλο κόμμα. Ανεβάζει κυβερνήσεις και κατεβάζει βρακιά. Τα δικά μας.

Β

Βάσεις. Αγγλικές και άλλες βάσεις βρίσκονται στο νότιο τμήμα της νήσου, στις ελεύθερες (κατά τα λοιπά) περιοχές, υπό τον έλεγχο (ας πούμε) της Κυπριακής Δημοκρατίας. Βάσεις έχουμε. Οι Τούρκοι θα κάνουν τα οξέα. Κι αν δεν γίνει κάτι σύντομα, κύριε Αρσένη, οι Ελληνοκύπριοι θα καταλήξουν... άλατα.

Βασιλείου. Επίθετο πολλών επιφανών Κυπρίων όπως του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας Γεώργιου Βασιλείου, ο οποίος ως γνωστό αναφώνησε το προσωκρατικό απόφθεγμα «θέλω λύση χθες».

Βυζάκια. Χωριό της νήσου στους πρόποδες του Τροόδου, όπου οι γυναίκες ως το 1960 κυκλοφορούσαν γυμνόστηθες. Υπάρχουν ακόμα μερικές γριές, αλλά δεν αξίζει τον κόπο εκτός φυσικά εάν είστε λαογράφοι.

Γ

Γενίτσαροι. Έφυγαν στα 18 ή στα 20 τους χρόνια αφήνοντας πίσω χαμηλά σπιτάκια, χωματόδρομους, ατελείωτες έρημες εκτά-

σεις σπαρμένες με κόκαλα ηρώων, βυζαντινά μωσαϊκά και θρυμματισμένες αρχαίες κολόνες. Έφυγαν στο Λονδίνο και στο Μάντσεστερ. Εκεί μπήκαν για πρώτη φορά σε «elevator» και το είπαν «lift», εκεί μνήθηκαν στα ήθη του βολικού «cash n' carry» και στα σπουδάσματά τους άκουσαν για «process» και «reports». Επέστρεψαν τιμημένοι διευθυντές, διάσημοι γιατροί, ορκωτοί λογιστές (και το είπαν chartered accountants). Βάλθηκαν με ζήλο να εκπολιτίσουν τη χώρα, μιλώντας τη γλώσσα εκείνη που όπως έλεγαν ο ύπατος αρμοστής Βίδωλφ και ο αιδεσιμώτατος Σπένσερ το 1880, είναι «η μόνη που μπορεί να ανοίξει για τους Κυπρίους την πόρτα σε όλα τα είδη σύγχρονης μάθησης και προόδου, δίνοντάς τους τα μέσα για να φτάσουν σε κάθε κλάδο της ανθρώπινης γνώσης». Ένα μαζικό ρεύμα γλωσσικών νέο-γενιτσάρων εκδηλώθηκε με τη λειτουργία του High Standard Ricommunal University of Cyprus που, κατά ένα μεγάλο μέρος, επανδρώθηκε από «εκτελωνισμένους ακαδημαϊκούς».

Γιουνάιτετ νέισιονς. Στρατεύματα κατοχής.

Δ

Διεθνοποίηση. 1. Η πίεση που ασκεί η διεθνής κοινότητα πάνω στην ποίηση των Ελλήνων. 2. Η ποίηση των εκατοντάδων κυπρίων ποιητών η οποία έχει μεταφραστεί σε δεκάδες ξένες καημένες γλώσσες.

Ε

Ενιαίο αμυντικό δόγμα. Στρατιωτική συμφωνία ανάμεσα σε Ελλάδα και Κύπρο που σε περίπτωση πολέμου σημαίνει «η Κύπρος είναι μακριά».

Ένωσις. Λέξη απαγορευμένη διά νόμου.

Επαναπροσέγγιση. Μέθοδος με την οποία οι Ελληνοκύπριοι προσπαθούν να σταματήσουν τις σεξουαλικές ορμές των Τούρκων. *Χυδαϊστί το πισωκολλητό.*

Ζ

Ζήλια - ψώρα. Είναι γνωστό ότι οι Ελλαδίτες μάς ζηλεύουν για το ψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα (τώρα, για την κεφαλή, δεν ξέρω...). Προς Θεού όμως, κάποιος πρέπει να τους πείσει πως δεν χρειάζεται να κάμουν στη Θράκη και στο Αιγαίο ό,τι έγινε με τους τουρκικούς θύλακες στην Κύπρο, με μειονότητες που γίνονται κοινότητες και τέτοια... Ως συνήθως είναι επιρρεπείς στις υπερβολές.

Η

Hellas '94. Δεν γνωρίζουμε τι ακριβώς έγινε και ποιοι φταίνε που κατήντησαν την Εθνική στην Αμερική αρκούδι που βγαίνει στη γύρα και χοροπηδά για ένα τάληρο. Ακούγονται όμως κυπριακά ονόματα. Σίγουρα δεν χρειαζόμαστε κάτι τέτοιο. Μπορούμε να πείσουμε και αλλιώς πως είμαστε πιο Έλληνες κι από Έλληνες.

Ηττοπάθεια. Σοβαρή πνευματική και σωματική ασθένεια που μαστίζει τη νήσο. Δεν έχει βρεθεί ακόμα η θεραπεία της. Πολλοί γιατροί υποστηρίζουν πως είναι ανίατη όπως ο καρκίνος, το ΑΚΕΛ ή η πολιτική του Γιώργου Βασιλείου.

Θ

Θαύμα. Άλλοθι.

Ι

Ιατροδικαστής Μαστάκης. Εδώ και μερικούς μήνες η Κύπρος διαθέτει επίσημο ιατροδικαστή (έναν). Με την ευκαιρία (και του τοπικού «Αντέννα» συνδράμοντος), μάθαμε επακριβώς πόσα φονικά γίνονται και με ποιές ακριβώς τομές. Ο άνθρωπος που μας ήρθε απ' την Αγγλία την είδε σταρ (δεν είναι δα και δύσκολο στην Κύπρο) και πάει για... πολιτικός! Ουδέν κακόν αμιγές καλού, γιατί το Κυπριακό δεν μπορεί να μένει επ' άπειρον χωρίς νεκροψία.

Κ

Κουμέρες. Δημοφιλές παιδικό παιχνίδι που παίζουν στην Κύπρο όταν δεν είναι δυνατό να παίξουν επαναπροσέγγιση.

Κυπριανού. Δεν είναι ο μόνιμος τίτλος του Προέδρου της Δημοκρατίας όπως πιστεύουν πολλοί. Στην Αθήνα μετά την εκλογή

του Γιώργου Βασιλείου στην Προεδρία ελλαδίτης ταξιτζής μου είπε τα ακόλουθα: «Ωραίος μωρέ αυτός ο καινούργιος σας Κυπριανού». Λάθος. Κυπριανού είναι ένας και μοναδικός. Ο Σπύρος.

Λ

Λέλλος Δημητριάδης. Δήμαρχος Λευκωσίας. Κατά βάθος πάντα ήθελε να ήταν δήμαρχος του Βερολίνου. Γι' αυτό και χρησιμοποιεί ανελλιπώς την επιχειρηματολογία της μοιρασμένης πόλης αιτούμενος την επανένωση. Από ολόκληρη την πόλη του προτιμά και προβάλλει τα ενετικά τείχη. Το κύρος του πέρασε έντονη δοκιμασία όταν αποφάσισε να δώσει στη βασίλισσα της Αγγλίας το χρυσό κλειδί της πόλης. Λέλλος είναι το πραγματικό του όνομα, ψευδώνυμο είναι το «δήμαρχος».

Μ

ΜΟΕ. Κραυγή κυπριακής αγελάδας όταν Τούρκοι, Αμερικανοί και Εγγλέζοι, με πένσες, τις σφίγγουν τα βυζιά.

Μούτρος Πούττος Γκάλι. Γνωστόν γκαρσόνι της Νέας Υόρκης.

Ν

Νεοκύπριοι. Είδος Κυπρίων με πάρα πολύ ψηλό IQ, VIP, DNA, BMW και V 17.

Ξ

Ξυδάτα. Κάτι ανάλογο με τα ελληνικά τουρσιά. Στις Πλάτρες μπορεί να φάτε ξυδάτα αηδόνια όπως έκανε κάποτε ο μακαρίτης ο Στέφανος Κουμανούδης. Εισ μνήμην Γ. Σεφέρη. Πάντα.

Ο

Ομοσπονδία. Η κυπριακή ομοσπονδία δεν έχει καμία σχέση με την ελληνική ομοσπονδία οικολόγων. Η κυπριακή εκδοχή απλοποιημένη για τον ελλαδίτη τουρίστα είναι: οι Τούρκοι εισβάλλουν στη Θράκη και φτιάχνουν το Τουρκοθρακικό κράτος από την Ορεστιάδα μέχρι την Καβάλα. Το Ελληνοθρακικό κράτος με πρωτεύουσα τη Δράμα και με τη μεσολάβηση του ΟΗΕ, ΑΓΩΝΙΖΕΤΑΙ για την επανένωση του θρακικού χώρου μέσα στα πλαίσια μιας ομοσπονδίας δύο ανεξαρτήτων θρακικών κρατών όπου Έλληνες και Τούρκοι θα ζουν ανεξάρτητοι, αδελφωμένοι, αγαπημένοι, γαμημένοι κ.λπ., κ.λπ.

Π

Πισσοχώγλαστος. Κατά μερικούς σκληροπυρηνικούς γριβικούς, ο Μακάριος.

Πλάτρες. Ορεινό χωριό της Κύπρου γνωστό από το ποίημα του Γιώργου Σεφέρη.

Πιππαντζέρο. Όχημα για ορεινές περιοχές. Η Λευκωσία βρίσκεται σε πεδιάδα, εντούτοις όλες οι καλές κυρίες και δεσποινίδες της Λευκωσίας διαθέτουν ένα.

Σ

Σιεφταλιά. Κάτι σαν σουτζουκάκια σε μπόλια αρνιού. Αρέσουν ιδιαιτέρως στους Ελλαδίτες. Τρελαίνονται. Χρησιμοποιούνται τακτικά από τους Ενωτικούς της Κύπρου για να πείσουν τους Ελλαδίτες να υποστηρίξουν την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Το πετυχαίνουν. Προσοχή λοιπόν στα σιεφταλιά εάν φυσικά είστε κομμουνιστές.

Τ

Τεκτάς. Γνωστός και ως Ντεκτάς. Ένας από τους λίγους πραγματικούς Έλληνες που έχουν απομείνει στο νησί και ας τον κατηγορούν όλοι πως είναι αδιάλλακτος.

Ψ

Ψήφισμα. Βασική τροφή των επίσημων συζητήσεων περί το Κυπριακό. Συνήθως πρόκειται για ψηφίσματα του ΟΗΕ. Τελευταία όμως λόγος γίνεται για το ψήφισμα. Δηλαδή το 7-8-9. Στην Κύπρο διαβάζεται κατά το 3-2-1 του «Αντέννα», δηλαδή επτά - οκτώ - εννέα κι όχι επτακόσια ογδόντα εννέα, καθότι οι κύπριοι πολιτικοί δυσκολεύονται, αφού δεν έφτασαν ακόμη στους τριψήφιους αριθμούς. Το ψήφισμα 7-8-9, που στήριξε τις «ιδέες Γκάλι» αποτελεί τον ακρογωνιακό λίθο της αντιπολίτευσης του ΑΚΕΛ (και του Γ. Βασιλείου) στη σημερινή κυβέρνηση. Απαιτούν να επιστρέψουμε πάραυτα στο 7-8-9. Βεβαίως, αν το πάρουμε έτσι θα έπρεπε να επιστρέψουμε κατευθείαν στο 69 που πήραμε τότε, αμέσως μετά την εισβολή. Αν όμως αυτό είναι αδύνατο, ας μείνουμε τουλάχιστον στο 3-2-1 που μας έστειλε πρότινος ο «Αντέννα» Ελλάδος με την ευκαιρία των γενεθλίων του εδώ θυγατρικού «Αντέννα».

Ω

Ωχ! Τίτλος διαρκούς επιθεωρήσεως που ανεβάζεται καθημερινά στην Κύπρο εδώ και είκοσι τουλάχιστον χρόνια.

Το παρδαλόν κατσίκιν

Προχθές που ήταν η επέτειος της τουρκικής εισβολής, αποφασίσαμε να κάμουμεν λίγην αντίσταση όπως κάμνει ούλος ο κόσμος. Η Φλέρυ ήθελεν να κάμουμεν εισβολήν στην Αμμόχωστο γιατί εκεί έχει Οκίδες Αυστριακούς και αρέσκουν της οι Αυστριακοί και εγώ ήθελα να πάμεν σε κανένα προσφυγικόν συνοικισμό να δώσουμε συλλυπητήρια στους πρόσφυγες που έχασαν τα σπίτια τους, αλλά το Παρδαλόν Κατσίκιν είχαν άλλην ιδέαν. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπεν ότι πρέπει να κάμουμεν επεισόδια στην πράσινη γραμμήν για να καταλάβουν οι Τούρκοι ότι είμαστε αποφασισμένοι να πάμεν πίσω στα σπίτια μας.

Η Μαργαρίτα συμφώνησεν με το Παρδαλόν Κατσίκιν, αλλά είπεν ότι πρέπει να προσέχουμεν γιατί οι Τούρκοι είναι βρωμιάρηδες και μπορεί να μας πιάσουν και να μαςβάλουν φυλακή, όπως έκαμαν στους μαθητές.

Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπεν ότι όταν ο εχθρός είναι βρώμικος πρέπει να του κάμουμεν βρώμικον πόλεμον, αλλιώς δεν πετυχαίνουμεν τίποτε.

Η πρώτη μας πράξη ήταν να πάρουμε τα αντιστασιακά μας πράματα και να πάμεν στα ακίνητα της Φανερωμένης εκεί που τελειώνει το παζάριν της Λήδρας. Όταν εβγήκαμεν στην ταράτσα είδαμεν καθαρά την κατεχόμενη Λευκωσίαν και θυμώσαμεν που την κρατούν οι Τούρκοι. Πρώτα εστήσαμεν δυο μακριά καλάμια και πάνω τους εδέσαμεν στο έναν μίαν ελληνικήν σημαίαν για να συμβολίζει ότι είμαστε Έλληνες και στο άλλον εδέσαμεν ένα ξημαρισμένο σώβρακον του γέρο Παπίτση για να

Οι περιπέτειες τεσσάρων παιδιών του Μίχιψ, του Παρδαλού Κατσικιού, της Μαργαρίτας και της Φλέρυς, του δημοτικού σχολείου Βορείου Πόλου της Λευκωσίας, όπως τις περιγράφει στο ημερολόγιό του ο Μίχιψ.

συμβολίζει ότι ο πόλεμος είναι βρώμικος.

Η Φλέρυ είπεν ότι δεν πρέπει να στήσουμεν το σώβρακο του γέρου Παπίτση γιατί μοιάζει με την κυπριακή σημαίαν, αλλά το Παρδαλόν Κατσίκιν επέμενεν και τελικά εστήσαμεν το.

Ύστερα επετάσαμεν έναν χαρταετόν, και ο χαρταετός εμπήκεν ψηλά μέσα στα κατεχόμενα. Στην ουρά του χαρταετού εδέσαμεν ένα ψοφισμένον μαύρον καττίν που το εβγάλαμεν από ένα νάυλον γιατί ήταν λέστην χιτιζιάν. Το Παρδαλόν Κατσίκιν εκατάφερεν και εκράταν τον χαρταετόν με το βρωμισμένο καττίν πάνω από την Αγία Σοφίαν εκεί που βρίσκεται ο μιναρές. Κάποια στιγμήν ο χαρταετός εκοράτζησεν πάνω στις σημαίες των Τούρκων και είδαμεν

κάμποσους Τούρκους να βγαίνουν πάνω στην εκκλησίαν για να κατεβάσουν τον χαρταετόν. Εμείς εγελούσαμεν γιατί οι Τούρκοι εκρατούσαν τη μύτη τους και δεν εμπορούσαν να κοντέψουν γιατί το καττί εβρώμεν χιτιζιόν.

Ύστερα επιάσαμεν τα πεζούνια που εκλέψαμεν από το γουμάν του κύριου Κόκκαλου του Ακελικού και εδείσαμεν πάνω του από μίαν καφούλαν Στινγκ μπομπ. Τες Στινγκ μπομπ έφερέν τες που την Αμερικήν ο ανιψιός του Παρδαλού Κατσικιού, ο Μάικολς. Οι Στινγκ μπομπ είναι καφούλες γυάλινες που μέσα έχουν έναν κίτρινο νερόν που άμαν σπάσουν βρωμούν σαν τους λάκκους των αποπάτων.

Άμαν εδέσαμεν σε κάθε πεζούνι και μίαν Στινγκ μπομπ αφήσαμεν τα πεζούνια ελεύ-

θερα και εκείνα επετούσαν γυρών - γυρών στα κατεχόμενα. Ύστερα το Παρδαλόν Κατσίκιν έπιασεν το αεροβόλον και εσκοτώνέν τα. Όταν έπεφταν χαμαί οι Τούρκοι εβουρούσαν να τα πιάσουν αλλά ύστερα έκαμαν πίσω γιατί εβρώμεν ούλλος ο τόπος. Το Παρδαλόν Κατσίκιν εκατάφερεν και έπαιξεν όλα τα πεζούνια, εκτός που έναν που δεν εμπήκεν στον ενάρειον χώρον των κατεχομένων και επήγεν προς το Προεδρικόν του Προέδρου μας.

Εμείς εγελούσαμεν γιατί η Μαργαρίτα είπεν:

«Πέρκει το πεζούνιν να πέσει πάνω στην κεφαλή του Άκη Φάντη».

Ύστερα είδε μας ένας δικηγόρος και επηλεφώνησεν της αστυνομίας και ήρτεν η αστυνομία πριν προλάβουμεν να φύγουμεν. Ήρταν 6 αστυνομικοί, πέντε κανονικοί και ένας που ήταν αξιωματικός. Ήρταν και δυο αξιωματικοί του στρατού μας. Μόλις είδαμεν τους αστυνομικούς και τους στρατιωτικούς εφοβηθήκαμεν. Το Παρδαλόν Κατσίκιν έκαμέν τους ένα στρατιωτικόν χαιρετισμόν με το αεροβόλον και έγινε διάλογος.

Αστυνόμος: Τι κάμνετε δαμέρε μιτσιοί; Και ίνταν πων τούτον;

Π. Κατσίκιν: Είναι το σώβρακον του παππού μου, του Παπίτση.

Αστυνόμος: Μα μοιάζει με την κυπριακήν σημαίαν.

Φλέρυ: Γιατί προσβάλλεις την κυπριακήν σημαίαν κύριε;

Μαργαρίτα: Γιατί προσβάλλεις το σώβρακον του γέρο Παπίτση κύριε;

Αστυνομικούιν Α': Εε σιράρε μιτσιοί. Εν με τον αστυνόμον που μιλάτε, δεν είναι με τις μα-

νάες σας.

Εγώ: Συγγνώμην κύριε αλλά δεν πειράζουμε κανέναν εδώ. Ήρταμεν για να κάμουμε λίγην αντίστασιν.

Αστυνομικοῦν Β': Γιατί;

Παρδαλόν Κατσίκιν: Γιατί οι Τούρκοι κρατούν τα σπίτια μας.

Αστυνομικοῦν Β': Πού είναι το σπίτι σου;

Παρδαλόν Κατσίκιν: Στον Βόρειον Πόλον.

Αστυνομικοῦν Β': Άρα έχεις σπίτιν. Δεν το έπιασαν οι Τούρκοι;

Φλέρυ: Συγγνώμην κύριε αστυνομοφύλακα. Εμείς δεν εκάμαμεν κανέναν κακό. Αγαπούμεν την αστυνομίαν. Είμαστεν αστυνομομόφιλοι. Απλώς ήρταμεν δαμέ γιατί σήμερα είναι η επέτειος της εισβολής και κάμνουμεν αντίστασιν.

Αστυνόμος: Ναι, αλλά είσα- στεν μικροί. Δεν πρέπει να κάμνετε αταξίες. Αν οι Τούρκοι έβλεπαν το αεροβόλον θα έκαμναν φασαρίες και μπορεί ακόμη να έκαμναν και άλλην εισβολήν. Και μέναν αρέσκουν μου οι αντιστάσεις, αλλά πρέπει να μην προκαλούμεν τους Τούρκους.

Παρδαλόν Κατσίκιν: Άμαν δεν τους προκαλέσουμε πώς θα γίνει πόλεμος για να πάσιν οι πρόσφυγες στα σπίτια τους.

Αστυνομικοῦν Α': Οι πρόσφυγες άμα θέλουν πάσιν έσσω τους με τα λεωφορεία. Τζ' έννεν δουλειά δική σας να πάρετε τους πρόσφυγες έσσω τους. Έχουμεν κυβέρνηση, για τούντες δουλειές.

Μαργαρίτα: Μα πόσα να κάμει μια κυβέρνηση κύριε; Πρέπει να βοηθούμεν και εμείς.

Αστυνομικοῦν Α': Άτε ρα μιτσιά. Εσσω σου.

Εγώ: Πρόσεχε κύριε πώς μιλάς στην φίλη μου. Αν το μάθει ο παπάς της εννά σε κάμει να ξεράσεις κκεράζια.

Αστυνόμος: Άκου να σας πω. Σταματάτε τις απειλές και να πάτε γλήγορα σπίτι σας, για να μεν σας συλλάβω. Άτε κατεβήτε κάτω μαζί μας και να μην σας ξαναδώ κοντά στην πράσινη γραμμή.

Εμείς επιάσαμεν τα πράματά μας και εκατεβήκαμεν από την ταράτσαν και επήγαμεν στο

αυτοκίνητο της αστυνομίας. Το Παρδαλόν Κατσίκιν εκατάφερεν και έβαλεν μιαν Στινγκ μπομπ στο κάθισμα του οδηγού και μετά εμείς επήραμεν τον δρόμον για τον Βόρειον Πόλον. Μόλις έκατσεν ο αστυνομικός έσπασεν η καψούλα και εβρώμισεν η μισή Λήδρας.

Το Παρδαλόν Κατσίκιν ήρθεν σπίτιν μου με την Μαργαρίταν και είπεν ότι πρέπει να φύγουμεν αμέσως για μιαν μυστικήν αποστολήν. Έπιασα την φωτογραφικήν

μηχανήν της μαμάς μου, και εφύγαμεν. Επήγαμεν στον Ορφέα και το Παρδαλόν Κατσίκιν εξήγησέν μας ότι θα μπορούμε μέσ' στο Ψευδοκράτος για να διαλύσουμε τες ψευδοεκλογές του. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπεν μας ότι πάμε για μιαν πολλά δύσκολην αποστολήν και πρέπει να προσέχουμεν να μην καταλάβουν οι ψευδότουρκοι ότι είμαστε Έλληνες. Η Μαργαρίτα είπεν ότι επειδή μπορεί να μας σκοτώσουν πρέπει να φιληθούμεν. Το Παρδαλόν Κατσίκιν εσυμφώνησε και εσηκώστηκεν, αγκάλιασέν με και εφίλησέν με σταυρωτά. Έστερα εφίλησεν την Μαργαρίταν πάνω στα χείλη, από εκείνα τα κολλητά φιλιά που βλέπουμεν στην τηλεόραση. Εγώ επερίμενα την σειρά μου αλλά το Παρδαλόν Κατσίκιν δεν ετελείωνε. Μετά

ήταν η σειρά της Μαργαρίτας.

Εφίλησέν με σταυρωτά πάνω στα μάγουλα και ύστερα εφίλησεν το Παρδαλόν Κατσίκιν πάνω στα χείλη, κάμποσην ώραν. Έστερα είπα ότι είναι η σειρά μου να φιλήσω, αλλά το Παρδαλόν Κατσίκιν είπεν ότι αλληλοφιληθήκαμεν όλοι και δεν είναι χορτασιά. Ήρτεν μου να πιάσω τα κλάματα και έπιασά τα. Η Μαργαρίτα εσυγκινήθηκε που έκλαια και έκλαπεν και εκείνη. Το Παρδαλόν Κατσίκιν εβγήκεν πάνω στην καρέκλαν και έβγαλεν λόγον. Είπεν μας ότι δεν πρέπει να κλαίγουμεν για λίγα χαμένα φιλιά όταν έχουμεν χα-

μένες πατρίδες.

Έστερα εφίλησεν την Μαργαρίταν για να την παρηγορήσει και μετά εφύγαμεν και μπήκαμεν κρυφά στο ψευδοκράτος.

Άμαν εμπήκαμεν μέσα επαπατούσαμεν αχάπαροι και εκάμαμεν σαν τους τουρίστες. Επιάσαμεν μια ψευδοστράτα και επερπατούσαμεν για να πάμεν στο ψευδοσεράγιο. Εγώ εφοβούμουν πολλά και έπιασέν με ο λούτσιγγας.

Ήβραμεν ένα ψευδοκαφενείον και η Μαργαρίτα επαράγγειλεν έναν γκλας οφ γότερ και ήπια το και επέρασέν μου ο λούτσιγγας. Ο ψευδοκαφετζής δεν εκαταλάβεν ότι είμαστεν Έλληνες. Επήρεν μας για τουρίστες επειδή η Μαργαρίτα εμίλησέν του εγγλέζικα και εκράταν φωτογραφικήν μηχανήν.

Έστερα εφτάσαμεν στην ψευδοπλατείαν και είδαμεν πολλούς ψευδότουρκους να περπατούν πάνω-κάτω. Πρώτην φορά έβλεπα ψευδότουρκους από κοντά. Το Παρδαλόν Κατσίκιν έβγαλεν κάμποσες φωτογραφίες του ψευδοαγάλματος του Ατατούρκ και ύστερα εφύγαμεν για να γράψουμεν συνθήματα σε ψευδοτοίχους σε δρόμους που δεν είχαν πολλή κίνηση. Τελικά δεν εκαταφέραμεν να γράψουμεν τίποτα, γιατί παντού εβρίσκαμεν πολλήν κίνηση. Το δείλις επήγαμεν στην ψευδοσυγκέντρωση του ψευδο Ντενκτάς. Είχεν πάρα πολύν κόσμον. Οι ψευδότουρκοι είναι σαν εμάς, γιατί όταν εμείς ελέγαμεν «ΤΟΥΡΙΣΤ, ΤΟΥΡΙΣΤ» άνοιγαν διάδρομον για να περάσουμεν, και εχαμογελούσαν. Επεράσαμεν πολύν κόσμον και εφτάσαμεν στην ψευδοεξέδρα. Εκεί ένας ψευδοαστυνομικός δεν μας άφησεν να βγούμεν στην εξέδραν ώσπου η Μαργαρίτα είπεν του ότι είμαστεν ΤΖΟΥΡΝΑΛΙΣΤ και αυτός εχαμογέλασεν και άφησέν μας να πλησιάσουμε τον Ντενκτάς. Όταν εκοντέψαμεν τον Ντενκτάς το Παρδαλόν Κατσίκιν επάτησεν το κουμπί της ψευδοαρπακτικής του και επήτησεν νερό μέσ' στα ψευδόμουτρα του Ντενκτάς, η Μαργαρίτα έβγαλεν μιαν ελληνικήν σημαίαν και ανέμιζέν την στον αέρα, εγώ άρχισα να τραγουδώ τον εθνικόν ύμνον, και η ψευδοαστυνομία εσυνέλαβέν μας ολόισια. Εκαταλάβαν το ότι είμαστεν Έλληνες. Εβάλαν μας σ' ένα ψευδοαυτοκίνητο και επήραν μας σ' ένα ψευδοαστυνομικόν σταθμόν και εκάμαν μας ανάκριση. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπεν τους ότι δεν είναι ανάγκη να μας βασανίσουνε για να τους πούμεν για την Ένωσιν και για δυο ώρες ελέγαμέν τους συνέχεια για την Ένωση και εκείνη εβγάλαν μας βίντεο. Έστερα εβάλαν μας σ' ένα κελλί που είχαν δυο χαμηλούς πάγκους για κρεβάτια. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπεν μου να πέσω εγώ πάνω στο ένα κρεβάτι και εκείνος θα έπεφτε στο άλλο με την Μαργαρί-

ταν. Είπε μου να μην φοβάμαι και να έχω ψηλά το ηθικόν μου. Εγώ έπεσα αλλά το ηθικόν μου δεν εψήλωνε. Το Παρδαλόν Κατσίκιν φαίνεται είχαν ψηλώσει το ηθικόν του γιατί εκράταγεν την Μαργαρίταν αγκαλιά και εγελούσαν.

Το πρωί επήραν μας στο ψευδοδικαστήριο και εβάλαν μας μέσα στο ψευδοεδώλιο. Ο ψευδοδικαστής είπε μας ότι αν υπογράψουμε ότι αναγνωρίζουμε το κράτος τους θα μας αφήσει ελεύθερους. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπε του «Εμείς δεν αναγνωρίζουμε το δικό μας κράτος οί εννά αναγνωρίσουμε το δικό σας. Γαμώ

την ράτσα σου», και ο ψευδοδικαστής εθύμωσεν και είπεν ότι μας καταδικάζει σε θάνατον. Το Παρδαλόν Κατσίκιν έπαθεν αμόκ και άρχισεν να φωνάζει: *Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σιεφταλιά και ρήγανη.*

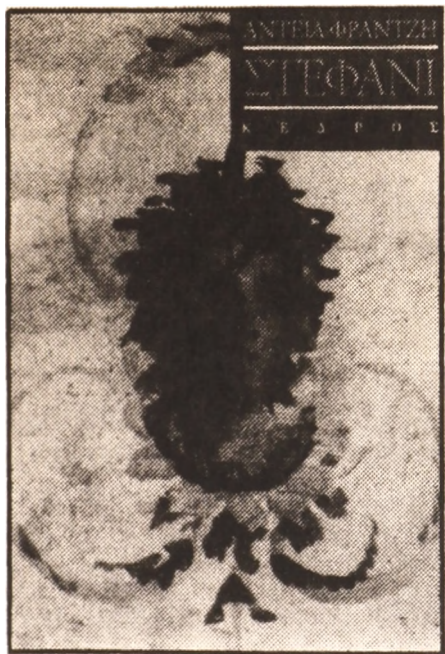
Ύστερα οι αστυνομικοί επήραν μας σε μια πλατεία που είχαν μια συκιάν με τρεις αγχόνες. Εγώ εφοβήθηκα πάρα πολλά και άρχισα να κλαίω. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπε μας να μην φοβούμαστε, γιατί οι Τούρκοι θα μας κάμουν μόνον εικονικόν απαγχονισμόν, αλλά εγώ δεν είπιστευα τίποτα, γιατί ήδη ο Τούρκος έβαλεν

την κεφαλήν μου μέσ' στην θηλιά και ερώτησέ με αν έχω καμιάν τελευταία επιθυμία. Είπα του ότι θέλω να αφήσουν ελεύθερους τους τρεις μαθητές και ο Τούρκος είπε μου: «*Πόθεν τήμασε εσένα μαθητές. Ούλλοι εξέχασάν τους. Διιάλεξε άλλο επιθυμία*». Είπα του ότι θέλω να φιλήσω την Μαργαρίταν στα χείλη και έφερέν την κοντά μου. Πρώτα εκοίταξά την στα μάτια, ύστερα στα χείλη, ύστερα στο στήθος, ύστερα στο αρφάλι και ύστερα αντράπηκα και εκοίταξά την ξανά στα μάτια. Είπα της, «*Μαργαρίτα αγαπώ σε*» και έσκυψα να την φιλήσω. Η θηλιά έσφυξεν

πάνω στο λαιμό μου, επόνεσα και εφώναξα δυνατά. Άκουσεν με η μάμα μου και ήρτεν και εξύπνησέν με. Ήμουν δρωμένος και η μάμα μου με ερώτησεν τι όνειρο έβλεπα, αλλά εγώ δεν της είπα τίποτα γιατί αντράπηκα.

Το πρωί ήρτεν το Παρδαλόν Κατσίκιν με την Μαργαρίτα για να πάμεν να κόψουμε καππάρι. Επήγαμεν στην περιοχή του Σοπάξ και είπα στην Μαργαρίτα και στο Παρδαλόν Κατσίκι το όνειρό μου. Το Παρδαλόν Κατσίκιν είπε ότι έχω ψευδαισθήσεις και η Μαργαρίτα είπε ότι είμαι ξημαρισμένος. Επληγώθηκα. ■

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
Η ΝΕΑ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΤΗΣ
ΑΝΤΕΙΑΣ ΦΡΑΝΤΖΗ
ΣΤΕΦΑΝΙ**

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 36.02.007**

**στο βιβλιοπωλείο σας
ΘΕΜΕΛΙΟ – ΛΕΣΧΗ
ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ**

**Μεγάλες προσφορές
για το καλοκαίρι**

20 – 50%

**ΘΕΜΕΛΙΟ – ΛΕΣΧΗ
ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ**

Σόλωνος 84, τηλ. 36.08.180

**γραφτείτε συνδρομητές στο **

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Επιμέλεια: Βασίλης Καπετανγιάννης

Η γερμανική προεδρία

Τη σκυτάλη της προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβε από 1ης Ιουλίου η Γερμανία. Διαδέχεται την ελληνική προεδρία που έκανε και αρκετά πράγματα και με τη δέουσα σοβαρότητα.

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ προεδρία άρχισε με χαμηλούς τόνους και έχει θέσει στόχους καθ' όλα εφικτούς και καθόλου μεγαλόπνοους προς τέρψιν φυσικά όλων εκείνων, όπως η Βρετανία, που δεν επιθυμούν την Ευρωπαϊκή Ένωση να κινείται με ταχείς ρυθμούς ή να θέτει υψηλούς στόχους ιδιαίτερα όταν αφορούν την πορεία ενοποίησής της.

Η ΑΠΟΡΡΥΘΜΙΣΗ της αγοράς εργασίας, η υπογραφή συμφωνιών σύνδεσης με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η διευκρίνιση της αρχής της επικουρικότητας, η κοινή πολιτική στο θέμα της παροχής πολιτικού ασύλου και η λήψη κοινών μέτρων για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας αποτελούν τον κύριο κορμό των μετριοπαθών στόχων της γερμανικής προεδρίας.

Η ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ αυτή δεν είναι τυχαία· έχει τους πολιτικούς της λόγους. Κατά πρώτον, ο καγκελάριος Χέλμουτ Κολ προετοιμάζεται για τις γερμανικές βουλευτικές εκλογές του φθινοπώρου, τις οποίες και αναμένεται —καλώς εχόντων των πραγμάτων— να κερδίσει. Δεν θα ήθελε λοιπόν να δημιουργήσει συγκρούσεις και επίμαχα προβλήματα. Αντίθετα, επιθυμεί να δημιουργήσει την εντύπωση του ηγέτη που μπορεί να εκπροσωπήσει τα γερμανικά συμφέροντα στο εξωτερικό χωρίς περιττές τριβές. Άλλωστε, διάδοχοι στην προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ είναι κατά σειρά η Γαλλία και η Ισπανία που φιλοδοξούν μάλιστα να αποτελέσουν και το άτυπο «διευθυντήριο» της Ένωσης για τη διαχείριση των υποθέσεών της. Και η κοινή διαχείριση συνε-

πάγεται συμφωνημένους στόχους.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ λόγος των χαμηλών τόνων της γερμανικής προεδρίας είναι η σκόπιμη υποτονικότητα του προφίλ της πιο ισχυρής χώρας της Ένωσης που πολλές συζητήσεις και πολλούς φόβους έχει προκαλέσει σχετικά με τις προθέσεις της. Όσο λιγότερο προβάλλονται οι προφανείς πολιτικές φιλοδοξίες της νέας Γερμανίας, τόσο το καλύτερο. Και γι' αυτό το λόγο εγκαταλείφθηκαν τα σχέδια για ταχεία ένταξη των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην Ένωση που επιδίωκε αρχικά η Γερμανία. Ομολογείται τώρα ότι το εφικτό είναι συμφωνίες σύνδεσης, ενώ η πλήρης ένταξη των χωρών αυτών αναβάλλεται για την προσεχή 20ετία.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για σοβαρή ένδειξη ότι η Γερμανία επιθυμεί πράγματι την «εμβάθυνση» των θεσμών της Ένωσης και την επίτευξη των στόχων της ενοποίησης πριν από το νέο άνοιγμα της διεύρυνσης.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΛΟΓΟΣ έγκειται στην αποτυχία της Γερμανίας να επιβάλει τελικά τον κ. Ντεάν ως διάδοχο του αποχωρούντος Ντελόρ, λόγω του βρετανικού βέτο. Και πάλι, ο Κολ δεν επιθυμεί να δημιουργήσει προβλήματα στο μέτωπο αυτό, μολονότι έχει συγκαλέσει έκτακτη διάσκεψη κορυφής για τις 15 Ιουλίου, με αποκλειστικό θέμα την εκλογή νέου προέδρου της επιτροπής. Ενδέχεται η «αθόρυβη διπλωματία» να αποδώσει καρπούς και ο διάδοχος να βρεθεί χωρίς περαιτέρω συγκρούσεις. Κάτι που πολύ θα ήθελε ο κ. Κολ.

ΣΤΗ ΒΑΣΗ των δεδομένων αυτών, η γερμανική προεδρία προβλέπεται αποτελεσματική και καθόλου επίμαχη. Το άλλο πρόσωπο όμως της Γερμανίας, με βάση τα δεδομένα που θα προκύψουν από τις εκλογές του Οκτωβρίου, θα φανεί μετά τη λήξη της προεδρίας.

**Η Γερμανία
επιθυμεί
πράγματι την
«εμβάθυνση»
των θεσμών
της Ένωσης
και την
επίτευξη των
στόχων της
ενοποίησης**

Ισότιμη πλέον η συμμετοχή των Τούρκων

του Σωτήρη Ντάλη

Η διασύνδεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ), όπως και η εμπέδωση του ευρωπαϊκού πυλώνα της Ατλαντικής Συμμαχίας, έχουν ανοίξει πλέον νέες λεωφόρους για αμυντική συνεργασία στην Ευρώπη. Η επέκταση της ΔΕΕ προς την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη ως και τις χώρες της Βαλτικής, παράλληλα με τη «Σύμπραξη για την Ειρήνη» του ΝΑΤΟ, αποτέλεσε το αντικείμενο της συνόδου των υπουργών Εξωτερικών και Αμύνης της ΔΕΕ που συνήλθε στο Λουξεμβούργο, στις 9 Μαΐου, όπου επικυρώθηκε ο καθορισμός του καθεστώτος που θα ισχύει για τις εννέα χώρες της πρώην Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης

Παράλληλα με την απόφαση για σύνδεση με τη ΔΕΕ εννέα χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Βαλτικής, η σύνοδος του Λουξεμβούργου προχώρησε και στην αναβάθμιση των σχέσεων της ΔΕΕ με τα τρία συνδεδεμένα μέλη, την Τουρκία, την Ισλανδία και τη Νορβηγία. Οι τρεις χώρες θα μπορούν πλέον να μετέχουν ισότιμα στις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Επίσης, θα εκπροσωπούνται μόνιμα στον «πυρήνα αμυντικού σχεδιασμού» με τρεις αξιωματικούς, όπως και τα πλήρη μέλη της ΔΕΕ. Επιπλέον, οι τρεις χώρες θα έχουν δικαίωμα λόγου και όχι ψήφου στο Συμβούλιο Υπουργών. Δεν θα έχουν επίσης δικαίωμα ψήφου στην κοινοβουλευτική συνέλευση της ΔΕΕ.

Παρόλο που αυτή η «αναβάθμιση» της Τουρκίας από τη ΔΕΕ (ύστερα από έντονες πιέσεις της Βρετανίας) ενόχλησε την Αθήνα, ορθώς η ελληνική κυβέρνηση δεν έθεσε θέμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αποφεύγοντας έτσι να ανοίξει άλλο ένα «μέτωπο» με τους εταίρους μας. Ίσως να είναι κι ένα είδος αυτοκριτικής, καθώς η αναβάθμιση της Τουρκίας οφείλεται κυρίως στην αμηχανία με την οποία αντιμετώπι-

σαν τη ΔΕΕ οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ.

ΚΟΙΝΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η δικαιολογία που έδωσε η ΔΕΕ για την απόφασή της να αναβαθμίσει το ρόλο των συνδεδεμένων μελών είναι η ύπαρξη διάκρισης από τους εννέα συνδεδεμένους εταίρους που συνθέτουν το λεγόμενο Συμβουλευτικό Φόρουμ. Το Συμβούλιο του Λουξεμβούργου αποφάσισε – έπειτα από

πρόταση της Γαλλίας και της Γερμανίας – την ενίσχυση του καθεστώτος σύνδεσης με τις χώρες του Συμβουλευτικού Φόρουμ (κράτη Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και βαλτικές χώρες) που αποκαλούνται πλέον «συνδεδεμένοι εταίροι». Πιο συγκεκριμένα, οι εννέα αυτές χώρες (Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Λιθουανία, Εσθονία, Λετονία) έχουν πλέον δικαίωμα μόνιμης σύνδεσης με τον «πυρήνα αμυντικού σχεδιασμού» με έναν αξιωματικό, καθώς και δικαίωμα συμμετοχής στις εργασίες του Συμβουλίου των Μονίμων Αντιπροσώπων, στην κοινοβουλευτική συνέλευση με την ιδιότητα του παρατηρητή, καθώς και σε υποεπιτροπές και ομάδες εργασίας της ΔΕΕ.

Υπενθυμίζεται ότι η πρωτοβουλία για την ενίσχυση του καθεστώτος σύνδεσης με τις χώρες-μέλη του Συμβουλευτικού Φόρουμ ανήκει σε γαλλογερμανική πρόταση, στην οποία προσετέθη πρόσφατα και βρετανικό σχέδιο με το οποίο προτάθηκε η αναβάθμιση της Τουρκίας, της Ισλανδίας και της Νορβηγίας.

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο που προέκυψε από το Συμβούλιο του Λουξεμβούργου είναι η προοπτική μιας κοινής αμυντι-

ής πολιτικής των «12». Όπως τόνισε ο γενικός γραμματέας της ΔΕΕ Βαν Έκελεν, οι υπουργοί έδωσαν εντολή στο Συμβούλιο των Μονίμων Αντιπροσώπων να συντάξει σχετική έκθεση, την οποία θα παρουσιάσει την επόμενη υπουργική σύνοδο που θα πραγματοποιηθεί στην Ολλανδία, στα τέλη του 1994. Με την ένταξή της στη ΔΕΕ η Ελλάδα μπορεί να μην εξασφαλίζεται απέναντι στην τουρκική επιθετικότητα, μετέχει όμως ενεργά πλέον στη διαμορφούμενη κοινή ευρωπαϊκή άμυνα.

Η επέκταση της ΔΕΕ στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης εκφράζει τη φιλοδοξία της να αποτελέσει τόσο το ευρωπαϊκό σκέλος της Ατλαντικής Συμμαχίας όσο και το φορέα άσκησης της κοινής αμυντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η αναβάθμιση του ρόλου της ΔΕΕ αναμένεται να πάρει μίαν άλλη διάσταση με τη διακυβερνητική διάσκεψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1996. Μέχρι τότε, το καθεστώς του συνδεδεμένου μέλους που προσέφερε η ΔΕΕ σε εννέα χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης θα αποτελεί, όπως έγραψε κι ο Γιώργος Καπόπουλος στην Καθημερινή, περισσότερο μια χειρονομία επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος και πολιτικής αλληλεγγύης προς τις χώρες αυτές από τη Γερμανία και τη Γαλλία παρά μια απαρχή κάλυψης του «γεωπολιτικού κενού» που δημιουργήθηκε στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη μετά τη διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Σύμφωνα με διπλωματικούς αναλυτές, η «πρόσδεση» των εννέα χωρών στο αμυντικό σκέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει περισσότερο συμβολικό χαρακτήρα, όπως άλλωστε και η «Σύμπραξη για την Ειρήνη» που πρότεινε το ΝΑΤΟ για να κατευνάσει τις ρωσικές ανησυχίες.

Οι δεσμοί αμυντικής συνεργασίας και ασφάλειας που απέκτησαν με τη ΔΕΕ οι έξι χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης και οι τρεις της Βαλτικής έχουν έντονο πολιτικό χαρακτήρα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς με τον τρόπο αυτό επεκτείνει την επιρροή της έως τα παλαιά σύνορα με την πρώην ΕΣΣΔ. Όπως υποστηρίζει κι ο Τζόνναθαν Έιαλ, διευθυντής του Βασιλικού Ινστιτούτου Αμυντικών Σπουδών του Λονδίνου, το πολιτικό μήνυμα της πρότασης είναι πολύ σημαντικότερο από την πρακτική της πλευρά, εφόσον κατ' ουσίαν μέσω αυτής γίνονται αποδεκτά

τα νέα σύνορα της Ευρώπης. Στο Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, αν και δεν διευκρινίστηκε για μια ακόμη φορά ο ρόλος της ΔΕΕ, έγινε μια επιτυχής προσπάθεια για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της πρώην Ανατολικής Ευρώπης.

ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΛΗ

Το καθεστώς των συνδεδεμένων μελών συζητήθηκε και στην πρόσφατη κοινοβουλευτική συνέλευση της ΔΕΕ στο Παρίσι (15-16 Ιουνίου). Στις εργασίες της 40ής τακτικής συνόδου της κοινοβουλευτικής συνέλευσης της ΔΕΕ συζητήθηκε η πρόταση του άγγλου βουλευτή λόρδου Φίλμπεργκ για αναγνώριση ψήφου «συμβουλευτικού χαρακτήρα» για τα συνδεδεμένα μέλη, με την προϋπόθεση όμως το αίτημα να υποβληθεί από τρία τουλάχιστον μέλη. Όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση, πρόκειται για ψήφο που δεν έχει δύναμη επηρεασμού των αποφάσεων της Συνέλευσης.

Η συνεργασία του πολεμικού ναυτικού των χωρών-μελών της ΔΕΕ ήταν το θέμα που κυριάρχησε στις εργασίες της κοινοβουλευτικής συνέλευσης. Με εισήγηση της επιτροπής άμυνας, προτάθηκε σειρά μέτρων, ικανών να προσδώσουν στη ΔΕΕ τη δυνατότητα για άμεση επιχειρησιακή οργάνωση εφόσον παραστεί ανάγκη υπεράσπισης των ευρωπαϊκών συμφερόντων. Πιο συγκεκριμένα, η έκθεση του βουλευτή κ. Speed πρότεινε μεταξύ άλλων:

- Τον καθορισμό μιας ναυτικής και ναυτιλιακής πολιτικής της ΔΕΕ, συμβατής, στα μέτρα του δυνατού, με το ναυτικό δόγμα του ΝΑΤΟ.
- Τη δημιουργία μιας Επιτροπής για τη Μεσόγειο, στην οποία να συμμετέχουν τα πλήρη και τα συνδεδεμένα μέλη που ευρίσκονται στη γύρω περιοχή της Μεσογείου.
- Τη συμμετοχή των αρχηγών των Γενικών Επιτελείων Ναυτικού (ΑΓΕΝ) στη διαμόρφωση της ναυτικής και ναυτιλιακής πολιτικής των χωρών-μελών της ΔΕΕ, ύστερα από ειδική εντολή των αρχηγών των Γενικών Επιτελείων Εθνικής Άμυνας.

Η ελληνική αντιπροσωπεία αντιπρότεινε την ταυτόχρονη συμμετοχή στην ομάδα ΑΓΕΝ των επικεφαλής των αρμοδίων υπηρεσιών των υπουργείων Ναυτιλίας. Η πρόταση όμως δεν τέθηκε σε ψηφοφορία γιατί η Ελλάδα δεν είναι ακόμα πλήρες μέλος κι έτσι ο εισηγητής κ. Speed την απέρριψε. ■

Εκδόσεις

ΔΩΡΙΚΟΣ

Είναι τούτη μια ξεχωριστή, μια αλλιώςτική ιστορία, που θα' λεγες παρμένη από κινηματογραφική ταινία. Την έγραψε ο Σωπάσης, που μεγάλωσε κάτω από τις κακοτράχαλες πλαγιές του Ψηλορείτη.

Οι δυσκολίες της ζωής τον πέταξαν απρόσμενα, έφηβο ακόμα, από το χωριό στη ζούγκλα της αμερικανικής μεγαλούπολης. Κι εκεί, απρόσμενα πάλι χώνεται και χάνεται μέσα σ' ένα σκληρό κόσμο, τον κόσμο των παράνομων όπου κυριαρχεί το πιστόλι, η ληστεία, το έγκλημα.

Κι όμως κάτω από την κρούστα που κρύβει το ατσάλι της ψυχής του πάλλεται μια ευαίσθητη ύπαρξη που ματώνει σαν συλλογιέται το πικρό δάκρυ της μάνας που τον καρτερεί.

Κάποτε, χάρη στη δύναμη που κρύβει μέσα του λευτερώνεται και ξεφεύγει.

Σήμερα, ζώντας στο χωριό του, αναθυμιάται όλα τούτα και τα ιστορεί σ' αυτές τις σελίδες.

ΑΘΗΝΑ
ΠΗΟΚΡΑΤΟΥΣ 72
ΤΗΛ. 3629675
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
Ζ. ΠΗΓΗΣ 29
ΤΗΛ. 3301866

Με 249 ψήφους υπέρ του Ντ' Αλέμα, 173 ψήφους υπέρ του Βελτρόνι, 2 λευκά και 3 άκυρα, το Εθνικό Συμβούλιο του Δημοκρατικού Κόμματος της Αριστεράς (ΔΚΑ) εξέλεξε γραμματέα του κόμματος τον πρώτο υποψήφιο. Με την απρόσμενη εκλογή του Ντ' Αλέμα, ανθρώπου του κομματικού μηχανισμού, αναστέλλεται στην ουσία το σχέδιο για «καθοδηγούμενη διάλυση» του ΔΚΑ. Ο νέος γραμματέας καλείται να αποδείξει σε αυτό το κόμμα, που κοιτάει προς το κέντρο και θέλει να βρísκεται στην Αριστερά, ότι μπορεί να υπάρχουν συγκεκριμένες αριστερές πολιτικές προτάσεις.

Η τετράχρονη κρίση του ΔΚΑ περνάει σε μια νέα φάση με την απρόσμενη εκλογή του Μάσιμο Ντ' Αλέμα στην ηγεσία του κόμματος μέσα από κάποιες εφιαλτικές διαδικασίες. Επηρεασμένο από την προσωπολατρική πολιτική του Μπερλουσκόνι, το ΔΚΑ αντιμετώπισε το πρόβλημα της διαδοχής του Οκέτο με έναν ανορθόδοξο τρόπο. Περιορίζοντας δηλαδή τα πολιτικά προβλήματα που έθεσε τόσο η παραίτηση του Οκέτο όσο και οι δυο μεγάλες εκλογικές ήττες της Αριστεράς στην αναζήτηση μιας χαρακτηριστικής προσωπικότητας που να μπορεί να επικοινωνεί με τον κόσμο των ΜΜΕ. Μέσα απ' αυτή την επιλογή, το ΔΚΑ έδειχνε έτοιμο να αποδεχτεί τη σύγκρουση στο πεδίο του Μπερλουσκόνι, στο πεδίο της εικόνας, ενώ από την άλλη μεριά φάνηκε να παίρνει σάρκα και οστά η δεύτερη στροφή που εδώ και μήνες απαιτούν τα αστικά φιλελεύθερα στρώματα και οι κοινωνικές

ΔΚΑ: Αναστέλλεται η διάλυση

του Αργύρη Παναγόπουλου

και πολιτικές ομάδες από το ΔΚΑ: τη διάλυσή του και τη δημιουργία ενός άμορφου δημοκρατικού κόμματος αμερικανικού τύπου.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι την πιο σκληρή κριτική εναντίον της εκλογής του Ντ' Αλέμα στην ηγεσία του ΔΚΑ την εκτόξευσε ο **Εουτζένιο Σκαλφάρι**, ο διευθυντής της *Ρεπούμπλικα*, που εδώ και χρόνια υποστήριζε τη διάλυση του ΙΚΚ και τη δημιουργία ενός λαϊκού, μετριοπαθούς, αστικού δημοκρατικού και κεντρώου κόμματος. Σήμερα ο Σκαλφάρι εύχεται τον «καθοδηγούμενο χαμό» του ΔΚΑ και μαζί με ένα μικρό μέρος του κόμματος υποστηρίζει την ανάγκη διάλυσής του και τη δημιουργία κομματικού εκτοπλάσματος που ακόμα έως σήμερα δεν μπόρεσε να δημιουργηθεί στην Ιταλία. Η εκλογή του **Βελτρόνι** στην ηγεσία του ΔΚΑ θα εξυπηρετούσε αυτόν ακριβώς το στόχο. Το μεγαλύτερο μέρος του ανώτερου στελεχικού δυναμικού του κόμματος είχε ταχθεί υπέρ της εκλογής του Βελτρόνι στη γραμματεία του κόμματος διαμέσου της συμβουλευτικής ψήφου — και μάλιστα μέσω φαξ (!) — που ζήτησε η ηγεσία του ΔΚΑ, χωρίς να προηγηθεί κανένας πολιτικός διάλογος. Όλα τα ιταλικά ΜΜΕ, εκτός από το *Μανιφέστο*, και όλοι οι ηγέτες των κεντρώων κομμάτων έβλεπαν θετικά την εκλογή του Βελτρόνι στη γραμματεία. Άσχετα από την πολιτική που θα ακολουθούσε ο ικανότατος διευθυντής της *Ουνιτά* ως γραμματέας, η εκλογή του στη γραμματεία μετατρέποταν σε πολιτική υποθήκη απέναντι σε αυτόν το χώρο.

Όμως στο Εθνικό Συμβούλιο του ΔΚΑ, ο «συντηρητικός» Ντ' Αλέμα, ο «άνθρωπος του κομματικού μηχανισμού» που δεν «ακολούθησε ειλικρινά... τη στροφή του Οκέτο», απέδειξε ότι υπάρχει ακόμα μια έντο-

νη αριστερή συνείδηση μέσα στις γραμμές και την ηγεσία του ΔΚΑ. Μπροστά στο αβέβαιο μέλλον ενός κόμματος που επί τέσσερα χρόνια ακολούθησε τις πολιτικές ακροβασίες του Οκέτο — ο οποίος προσπαθούσε να κατακτήσει το χώρο του καθολικού κέντρου συμεριζόμενος ένα μεγάλο τμήμα της αντιλαϊκής κυβερνητικής πολιτικής του Αμάτο και του Τσιάμπι —, το Εθνικό Συμβούλιο το ΔΚΑ έδωσε τη **χαριστική βολή** στον πρώην γραμματέα που εμφανίστηκε στις εργασίες του μόνο και μόνο για να δηλώσει ότι υποστηρίζει την εκλογή του Βελτρόνι. Αυτή τη φορά ο Οκέτο φαίνεται ότι έχασε το ίδιο το κόμμα του.

Κοιτώντας προς το κέντρο και τους καθολικούς, ο Μάσιμο Ντ' Αλέμα, ως νέος πια γραμματέας του ΔΚΑ, δεν παρέλειψε να κοιτάξει την Αριστερά και υποσχέθηκε ένα μεγάλο και ανοικτό συνέδριο του ΔΚΑ, ένα μεγάλο και ανοικτό συνέδριο ολόκληρης της Αριστεράς για τις προοπτικές της.

Το ΔΚΑ θα πρέπει να αποδείξει το φθινόπωρο εάν η πολιτική τολιατικού τύπου μπορεί να λειτουργεί ακόμα και σήμερα, ενώ ο Ντ' Αλέμα θα πρέπει να αποδείξει εάν ως γραμματέας θα μπορέσει να ξαναδώσει πνοή και πολιτική ζωντάνια σε έναν πολιτικό οργανισμό αποκαρδιωμένο και απαισιόδοξο, που εδώ και δέκα χρόνια δέχεται μια πλύση εγκεφάλου για να πεισθεί ότι έφτασε το τέλος της δημοκρατικής συμμετοχής των μαζών στην πολιτική και τη διαχείρισή της.

Με δυο λόγια, ο Ντ' Αλέμα θα πρέπει να αποδείξει σε αυτό το κόμμα, που κοιτάει προς το κέντρο και θέλει να βρísκεται στην Αριστερά, ότι έχει κάποιες συγκεκριμένες αριστερές πολιτικές προτάσεις.

Πολιτική αστάθεια και αδυναμία αλλαγής

της Κατερίνας Καρύγιαννη

Η διάσπαση του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος που μονοπώλησε την ηγεσία της χώρας για 38 χρόνια, οι συνακόλουθες εκλογές και η ανάδειξη ενός προοδευτικού συνασπισμού επτά κομμάτων με επικεφαλής τον Χοσοκάουα δημιούργησαν ελπίδες για αλλαγή και μεταρρύθμιση, που διαψεύστηκαν μέσα σε λίγους μήνες. Η συναλλαγή και το λάδωμα, ποικιλία βασικά του πολιτικού συστήματος, είναι βαθιά ριζωμένα στην ιαπωνική κοινωνία.

Η κυβέρνηση Χοσοκάουα ήρθε σε αδιέξοδο όταν στην Άνω Βουλή καταψηφίστηκε ένα πακέτο τροπολογιών για τη διαμόρφωση του πολιτικού συστήματος. Στο πακέτο περιλαμβανόταν και το σχέδιο του προϋπολογισμού και ένα πλαίσιο των

χρέσεων της χώρας με τον υπόλοιπο κόσμο.

Τον Μάρτιο '94 η αντιπολίτευση μπλοκάρει για δεύτερη φορά τον προϋπολογισμό και αυτή τη φορά κατηγορεί τον πρωθυπουργό για ύποπτο δανεισμό με στόχο την ενίσχυση της πολιτικής του καμπάνιας και τον οδηγεί σε παραίτηση.

Στις 25 Απριλίου εκλέγεται, με την υποστήριξη των σοσιαλιστών που συμμετείχαν τότε στην κυβέρνηση, ο νέος πρωθυπουργός της χώρας, Τσουτόμου Χάτα. Την ίδια ώρα οι σοσιαλιστές εγκαταλείπουν τον κυβερνητικό συνασπισμό και ο Χάτα ηγείται της πρώτης μετά το 1948 κυβερνητικής μειοψηφίας. Στα τέλη Ιουνίου, η αντιπολίτευση εγκρίνει τον προϋπολογισμό που εκρεμούσε μέχρι τότε και καταθέτει συγ-

χρόνως πρόταση μομφής εναντίον της κυβέρνησης Χάτα. Έχουν αρχίσει ήδη οι πρώτες προσεγγίσεις της συντηρητικής αντιπολίτευσης με τους σοσιαλιστές.

Ο πρωθυπουργός της χώρας προκειμένου να αποφύγει μια ταπεινωτική καταψήφιση της κυβέρνησής του στη Βουλή ανακοινώνει στις 25 του μήνα την παραίτησή του. Αμέσως μετά άρχισαν πυρετώδεις διαβουλεύσεις με τον ηγέτη των σοσιαλιστών Τομπίσι Μουραγιάμα, οι οποίες όμως δεν καρποφόρησαν. Οι σοσιαλιστές προτίμησαν αυτή τη φορά τη συνεργασία των συντηρητικών.

Ο νέος πρωθυπουργός Τομπίσι Μουραγιάμα, ο πρώτος σοσιαλιστής πρωθυπουργός από το 1948, διόρισε αμέσως το καινούργιο υπουργικό συμβούλιο που επανδρώνεται σε καίρια υπουργεία από τους ανθρώπους του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος. Το μόνο θετικό στοιχείο των εξελίξεων είναι ότι η Ιαπωνία θα έχει πρωθυπουργό να την εκπροσωπήσει στη Σύνοδο των επτά ανεπτυγμένων χωρών (8-10 Ιουλίου) στη Νεάπολη. Ως προς τις προοπτικές του κυβερνητικού συνασπισμού, αυτές μάλλον είναι δυσοίωνες, αν και η ανάγκη αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης που ενισχύει την ισοτιμία του γιεν έναντι των άλλων νομισμάτων και κυρίως του αμερικανικού δολαρίου και αυξάνει δραματικά τις τιμές των εξαγόμενων ιαπωνικών προϊόντων, θα περιορίσει αρχικά τις διαφορές.

Δυστυχώς όμως, η κυβέρνηση δεν θα 'χει να παλέψει μόνο με την αστάθεια και το ετερόκλητο του χαρακτήρα της αλλά και με την πολυπλόκαμη γραφειοκρατία που χρόνια τώρα καθοδηγεί παρασκηνιακά τη

Την εβδομάδα που πέρασε, στην Ιαπωνία, οι πολιτικές διεργασίες κυοφόρησαν το τρίτο και πιο παράδοξο κυβερνητικό σχήμα με σοσιαλιστή πρωθυπουργό και συντηρητικό υπουργικό συμβούλιο. Τα γεγονότα επιβεβαίωσαν την άποψη πολλών αναλυτών που υποστηρίζουν ότι η αλλαγή των κυβερνήσεων, σ' αυτή τη χώρα, καμιά αλλαγή δεν μπορεί να φέρει στο πολιτικό κατεστημένο που είναι παγιδευμένο στα πλοκάμια της γραφειοκρατίας.

χώρα. Όπως υποστηρίζει πολιτικός αναλυτής σε δημοσίευμα των *Financial Times*: «Η πολιτική κρίση απέσπασε τους πολιτικούς από τη διακυβέρνηση της χώρας και η γραφειοκρατία έμεινε μόνη της να κουμαντάρει την κατάσταση». Χρόνια τώρα οι πολιτικοί της Ιαπωνίας εξέθρεψαν τη γραφειοκρατία πάνω στην οποία άπτησαν ουσιαστικά και πάνω στην οποία στήριξαν την πολιτική τους καριέρα και την πολιτική τους ανέλιξη. Πλήρωσαν βέβαια αδρά τα ανταλλάγματα και πλήρωσαν ακόμη περισσότερο, με περιθωριοποίησή τους, σε περιόδους που προσπάθησαν να απεμπλακούν και να αποκεφαλίσουν το γραφειοκρατικό μηχανισμό της χώρας.

Οι άνθρωποι αυτοί που συνιστούν τον περίπλοκο δημόσιο τομέα ξέρουν ότι έχουν συμβάλει σ' αυτό που αποκαλούμε οικονομικό θαύμα της Ιαπωνίας. Όσο λοιπόν το σύστημα λειτουργεί, έστω και με δυσκολία, δεν θα επιτρέψουν καμιά αλλαγή και καμιά μεταρρύθμιση που θα 'χει στόχο την ανατροπή του συστήματος.

Καθώς το χρονοδιάγραμμα των αραβο-ισραηλινών συνομιλιών ειρήνης έχει φθάσει σε οριακό σημείο, καθένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη επιδιώκει να επιβάλει τους δικούς του όρους. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται οι πρόσφατες ισραηλινές στρατιωτικές επιθέσεις εναντίον στόχων της φιλο-ιρανικής οργάνωσης Χεζμπολά στο νότιο Λίβανο, που αφαιρούν ένα διαπραγματευτικό χαρτί πίεσης από τη συριακή και τη λιβανική πλευρά. Πάντως, οι διαβουλεύσεις για την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και Συρίας προσκρούουν πρωτίστως σε στρατηγικές δυσκολίες: στα υψώματα του Γκολάν, στο μέλλον του Λιβάνου και κυρίως στις ειδικές σχέσεις που διατηρεί η Συρία με το Ιράν και οι οποίες ενοχλούν τόσο το Τελ Αβίβ όσο και την Ουάσιγκτον.

Πρόσφατα οι Ισραηλινοί κανονιοβόλησαν στόχους της φιλο-ιρανικής οργάνωσης Χεζμπολά σε περιοχές πλησίον των λιβανο-συριακών συνόρων. Οι στρατιωτικές αυτές επιχειρήσεις πραγματοποιούνται σε περίοδο όπου το χρονοδιάγραμμα των αραβο-ισραηλινών συνομιλιών θεωρητικά έχει φθάσει σε οριακό σημείο. Σχετίζονται δηλαδή με την πρόοδο των συνομιλιών στην Ουάσιγκτον μεταξύ Ισραήλ και Ιορδανίας, καθώς και με τη

Οι αραβο-ισραηλινές συνομιλίες ειρήνης

του Δημήτρη Παύλου

διαμορφούμενη στρατηγική στις συνομιλίες Συρίας-Ισραήλ.

Άραβες διπλωμάτες θεωρούν πως οι επιχειρήσεις αυτές έχουν προσχεδιασθεί στο πλαίσιο ενός πολιτικο-στρατιωτικού σχεδίου της ισραηλινής κυβέρνησης, με το οποίο επιδιώκει να περάσει σειρά μηνυμάτων στα συμμετέχοντα μέρη στις αραβο-ισραηλινές συνομιλίες ειρήνης και την κοινή γνώμη στο Ισραήλ.

Είναι εμφανές πως το Ισραήλ ακολουθώντας την πολιτική της «διπλωματίας των κανονιοφόρων», με άλλα λόγια μεταχειριζόμενο το στρατό ως μέσο πίεσης, επιδιώκει να φθάσει στην υπογραφή ειρήνης με τους όρους που εκείνο επιθυμεί να επιβάλει.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με Άραβες αναλυτές υπάρχουν τρεις πιθανές εξηγήσεις για τη στάση που έχει υιοθετήσει το Ισραήλ:

α) Ο πρωθυπουργός του Ισραήλ **Ισαάκ Ράμπιν** δεν είναι ακόμη έτοιμος να δεχθεί τις προωθούμενες από τις ΗΠΑ διαμεσολαβητικές προτάσεις μεταξύ Δαμασκού και Τελ Αβίβ. Για να μην θεωρηθεί πως απορρίπτει τη διαμεσολαβητική αυτή προσπάθεια, δημιουργεί με τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Λίβανο «θερμή κατάσταση» μετατοπίζοντας το σημείο των μέχρι τώρα συζητήσεων, δημιουργώντας δηλαδή την ανάγκη νέων όρων για την κατάπαυση του πυρός, μη αποδεκτούς από το Λίβανο και τη Συρία. Το γεγονός αυτό προϋποθέτει νέες μεσολαβητικές διαβουλεύσεις. Με τον τρόπο αυτό ο Ράμπιν επιχειρεί την καθυστέρηση της διαδικασίας χωρίς να θεωρηθεί υπεύθυνος ο ίδιος.

β) Οι Ισραηλινοί επιθυμούν *αυξημένη ανάμιξη των ΗΠΑ* στις διαπραγματεύσεις με τους Σύρους. Οι δηλώσεις των ΗΠΑ

πως ο αμερικανός ΥΠΕΞ δεν θα επανέλθει σύντομα στην περιοχή, ώθησε τους Ισραηλινούς να προχωρήσουν στην ανάληψη στρατιωτικών επιχειρήσεων στα λιβανο-συριακά σύνορα για τη δημιουργία «θερμής έντασης», ώστε να χρειασθεί η κατευναστική παρέμβαση των ΗΠΑ.

Ο Ράμπιν γνωρίζει επίσης πως μια μυστική συμφωνία με τη Συρία, μέσα σε ορισμένα χρονικά όρια, θα ενισχύσει προεκλογικά το κόμμα του, θα ωφελήσει στρατηγικά το Ισραήλ θέτοντας τέρμα στις εχθροπραξίες στο μοναδικό μέτωπο στα λιβανο-ισραηλινά σύνορα και θα δημιουργήσει προϋποθέσεις για τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων Συρίας-Ιράν.

γ) Λιβανέζοι και Άραβες διπλωμάτες που λαμβάνουν μέρος στις συνομιλίες της Μ. Ανατολής στην Ουάσιγκτον υποστηρίζουν πως τόσο οι ΗΠΑ όσο και το Ισραήλ έχουν συναινέσει στην προσπάθεια του τελευταίου να αφαιρέσει από τον πρόεδρο της Συρίας, **Άσαντ**, το διαπραγματευτικό χαρτί πίεσης των Χεζμπολά πριν αρχίσει η περιοδεία του αμερικανού ΥΠΕΞ, **Γουόρεν Κρίστοφερ**, στην περιοχή. Αυτό διαφαίνεται από την απροθυμία της διοικητικής μηχανής να καταδικάσει τις ισραηλινές επιθέσεις στο Λίβανο.

Η κουβετιανή εφημερίδα *Al Qabas* υποστηρίζει πως σύμφωνα με πληροφορίες προερχόμενες από το Λονδίνο, η Συρία απέρριψε *ευρωπαϊκή πρόταση* για τη διεξαγωγή μυστικών συνομιλιών μεταξύ υψηλόβαθμων αξιωματούχων Συρίας και Ισραήλ σε μια προσπάθεια να θέσουν κοινές βάσεις για το σχέδιο ειρήνης μεταξύ των δύο χωρών και *αντιπρότεινε μια ανταλλαγή προθέσεων* σε μυστικές συνομιλίες που να πραγματοποιηθούν στις ΗΠΑ και να θεωρηθούν ως πρώτο βήμα κοινών «δεσμεύσεων».

Η απάλειψη των Χεζμπολά από τη στρατιωτική και πολιτική εξίσωση στην Μ. Ανατολή εξυπηρετεί δύο στρατηγικούς σκοπούς του Τελ Αβίβ και της Ουάσιγκτον:

α) Τη μείωση της δύναμης της ένοπλης αντίστασης προς όφελος του Ισραήλ στα νότια σύνορά του με τον Λίβανο και την αφαίρεση ενός διαπραγματευτικού χαρτιού πίεσης από τη συριακή και τη λιβανική πλευρά.

β) Η αποδυνάμωση των Χεζμπολά θα εξασφαλίσει την επικράτηση της στρατηγικής πολιτικής των ΗΠΑ στην Μ. Ανατολή και θα μειώσει τις αντιδράσεις τρομοκρατίας εναντίον των συμφερόντων της.

πιθανότητα να επιχειρήσει η ισραηλινή κυβέρνηση να σύρει τη Συρία σε μια περιορισμένου χρόνου αναμέτρηση, προκειμένου να συρρικνώσει τη συριακή πολεμική μηχανή και να αποδυναμώσει το διαπραγματευτικό της κύρος.

Σε αυτό το υποθετικό πλαίσιο, οι αναλυτές εκτιμούν πως ο ισραηλινός πρωθυπουργός Ισαάκ Ράμπιν βασίζεται στις διενείς συγκυρίες διότι πιστεύει πως αυτές ευνοούν περιορισμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Λίβανο που στόχο έχουν να εξασθενίσουν την ισλαμική παρουσία στην περιοχή

Ο δ/ντής του τμήματος εξωτερικής πολιτικής του στρατηγικού κέντρου De Jaffee

ριαρχίας του Λιβάνου και της αποχώρησης των συριακών δυνάμεων από τα λιβανικά εδάφη. Εδώ ο σύρος πρόεδρος θα βρεθεί στη δύσκολη θέση να χρειαστεί να θυσιάσει το ειδικό καθεστώς της Συρίας στον Λίβανο και την παραδοσιακή φιλοδοξία της χώρας του να είναι η επικρατούσα δύναμη της Ανατολής για να επανακτήσει τα υψώματα του Γκολάν. Ο προβληματισμός του θα ενταθεί με τον καιρό με την αμφισβήτηση της νοτίου Συρίας από την Ιορδανία και από ένα ενωμένο παλαιστινιακό κράτος.

Πιθανόν η Συρία να ελπίζει πως οι διαβουλεύσεις της για την ειρήνη θα έχουν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των συρο-αμερικανικών σχέσεων. Η Ουάσιγκτον ελπίζει από την πλευρά της ότι θα επιτύχει την εξάλειψη των ειδικών σχέσεων Συρίας-Ιράν και πως θα τη θέσει σε φιλοαμερικανική τροχιά με την Αίγυπτο έτσι ώστε να μπορέσει να εξυπηρετήσει την πολιτική «συγκράτησης» του Ιράκ και του Ιράν στην περιοχή.

Παρόμοια επιδίωξη είναι δύσκολη, καθώς η Συρία έχει ανάγκη το Ιράν όχι μόνο για το Ισραήλ αλλά και ως αντίβαρο για τον τουρκικό κίνδυνο. Οι σχέσεις της με την Τεχεράνη της εξασφαλίζει επίσης την αποτροπή αποσταθεροποιητικής ισλαμικής δραστηριότητας στο εσωτερικό της. Εξάλλου ο Nihad El-Ghadiri, αρχισυντάκτης της αραβόφωνης εφημερίδας ιρακινών συμφερόντων *Al Muharir*, που εκδίδεται στο Παρίσι, υποστηρίζει πως εάν το συριακό καθεστώς βρεθεί σε μια δίνη συνομιλιών και κινδυνεύσει να απομονωθεί ή να περικυκλωθεί, θα περιέλθει σίγουρα στους κόλπους του Ιράκ και του Ιράν. Μια τέτοια ευθυγράμμιση θα συνέτριβε τη διαδικασία ειρήνης.

Σε άρθρο που δημοσιεύθηκε στο έντυπο *Middle East Dialogue*, ο D. Gold υποστηρίζει πως, λαμβάνοντας υπόψη τις παραμέτρους αυτές, η Συρία και το Ισραήλ υποχρεούνται να ακολουθήσουν άλλους άξονες προσέγγισης. Την περίοδο αυτή, η διπλωματία που ακολουθείται στη διαδικασία ειρήνης προσανατολίζεται προς τη διαπραγμάτευση μιας περιφερειακής συμφωνίας. Η συμφωνία που θα γινόταν αποδεκτή δεν είναι ανάγκη να ομοιάζει με την παλαιστινο-ισραηλινή Διακήρυξη Αρχών αλλά να είναι διαρκείας και να εκφράζει τις προτεραιότητες των δύο ενδιαφερομένων μερών. ■

Τα υψώματα του Γκολάν, σημείο τριβής στις ισραηλινο-συριακές συνομιλίες.

Η λιβανική εφημερίδα *Al Safir* υποστηρίζει πως η Συρία και το Ιράν γνώριζαν το ισραηλινό σχέδιο κλιμάκωσης «θερμής έντασης» στο Λίβανο και ότι κατά τη συνάντησή των δύο ΥΠΕΞ, Σάρα και Βελαγιατί, τη Σύνοδο Αδεσμεύτων στο Κάιρο συμφώνησαν οι δύο χώρες να αποφύγουν κάθε στρατιωτική αντίδραση, περιορίζόμενες σε έντονες φραστικές διαμαρτυρίες. Ο ανός ΥΠΕΞ Βελαγιατί, μετά το Κάιρο ήγε στη Δαμασκό. Ύστερα από διαβουλεύσεις με τον σύρο πρόεδρο Άσαντ, συναντήθηκε με τον ηγέτη των Χεζμπολά στο Λίβανο, Χάσαν Νασράλα, και του απαγόρευσε αφενός την επιστροφή στην πολιτική των βομβαρδισμών με «κατιούσα» του Λιβάνου και αφετέρου κάθε δραστηριότητα που θα απειλούσε ξένο οργανισμό τυτικό υπήκοο στη λιβανική επικράτεια. Ισραβες διπλωμάτες μελετούν επίσης την

του πανεπιστημίου του Τελ Αβίβ, δ/κτωρ Dore Gold, υποστηρίζει πως τα προβλήματα τακτικής πίσω από τα οποία κρύβεται η ισραηλινο-συριακή διπλωματία δεν μειώνουν τις στρατηγικές δυσκολίες που σχετίζονται με τις συνομιλίες.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Οι διαβουλεύσεις για την εξεύρεση συμφωνίας για τα υψώματα του Γκολάν είναι περίπλοκες. Ένας άλλος στρατηγικός συντελεστής είναι το μέλλον του Λιβάνου. Το Ισραήλ επιθυμεί μια ειρήνη που να περιλαμβάνει επίσης την επίλυση των προβλημάτων του Ν. Λιβάνου. Μία από τις λύσεις συνδέεται με το μελλοντικό καθεστώς αυτής της χώρας ως προς τη Συρία.

Η διαπραγμάτευση του λιβανικού προβλήματος καθιστά αναγκαία την υποστήριξη από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της κυ-

ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ

ΕΚΕΙ ΣΤΗ ΡΟΥΑΝΤΑ

Είναι στη φύση των ηλεκτρονικών media να αναζητούν νέα θέματα για να κεντρίζουν τις συγκινήσεις των θεατών. Αφού κυριολεκτικά μαστίγωσαν τα νεύρα των δυτικών θεατών για τη Βοσνία, τα παγκόσμια media έχουν στραφεί τώρα προς τη δύστυχη Ρουάντα όπου έχουν εγκατασταθεί όλη η φρίκη της εμφύλιας και φυλετικής σφαγής κι όλοι οι διάβολοι της κολάσεως. Νέο θέμα για να συγκινηθεί η κοινή γνώμη, ήσσονος όμως πολιτικής σημασίας για τις ευρωπαϊκές και μεγάλες δυνάμεις. Και ως ευχηθεί κανείς, η γαλλική παρουσία να μην καταλήξει όπως η αμερικανική στη Σομαλία. Δηλαδή σ' ένα μεγαλοπρεπές φιάσκο.

ΣΤΑ ΑΔΥΤΑ ΤΟΥ ΕΛΥΖΕ

Ένα βιβλίου του δεξιού συγγραφέα και εκδότη **Jean Montaldo** με τον χαρακτηριστικό τίτλο *Ο Μιττεράν και οι 40 κλέφτες* έχει ήδη γίνει μπεστ σέλλερ στη Γαλλία με 200.000 αντίτυπα. Προϊόν συνομιλιών του συγγραφέα με τον στενό φίλο του Μιττεράν **De Grossouvre**, που αυτοκτόνησε τον περασμένο Απρίλιο, «εισδύει» σε πολλές οικονομικές δυσκολίες αλλά και στην ιδιωτική ζωή του γάλλου προέδρου, την οποία οι Γάλλοι έχουν σεβαστεί ή συνηθίσει και η οποία τώρα — σε μια εποχή νέων ηθών — βγαίνει στο φως.

ΡΟΖ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΡΕΜΛΙΝΟΥ

Ένα βιβλίο της Λαρίσα Βασιλιεβα που καλύπτει 70 χρόνια ροζ ιστορίες από τα άδυτα του Κρεμλίνου έχει εξαντλήσει ήδη την πρώτη έκδοσή του (120.000 αντίτυπα) αφού οι Ρωσίδες κυρίως ενδιαφέρονται να μάθουν για την ερωτική ζωή του Λένιν, του Στάλιν, του Μπέρια και των κατοπινών σοβιετικών ηγετών Χρουστσώφ και Μπρέζνιεφ. Ιστορία και μύθος, έγγραφα, φήμες και κουτσομπολιά αποτελούν ένα μείγμα καθώς φαίνεται ελκυστικό. Η συγγραφέας μεγάλωσε στις παρυφές του Κρεμλίνου κάνοντας παρέα με τις κυρίες και τις γυναίκες της ηγετικής ελίτ, καθώς ο πατέρας της ήταν ο εφευρέτης του ρωσικού άρματος μάχης T-34. Οι «νόστιμες» ιστορίες πάντα πουλάνε αλλά στο βιβλίο υπάρχουν και αληθινές ιστορίες, κυρίως για τη ζωή των ηγετών του Κρεμλίνου, με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες, όπως αυτή της γυναίκας του ΥΠΕΞ Μολότωφ που επειδή ήταν Εβραία εστάλη ως «πράκτορας των σιωνιστών» στα γκούλαγκ αφού πρώτα έγινε ερωμένη του Στάλιν, χωρίς ο Μολότωφ να κουνήσει το δαχτυλάκι του. Κι άλλα τέτοια.....

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Όταν θέλεις ν' αρπάξεις ένα θρόνο κάνεις ένα πραξικόπημα. Αν πετύχεις, έχει καλώς. Αν όχι,

τότε για λόγους «βασιλικής μεταχείρισης» που δεν ταιριάζει σε κοινούς θνητούς σε βάζουν στο αεροπλάνο με προορισμό μια ξένη χώρα. Αυτό συνέβη με τον πρίγκιπα της Καμπότζης **Νοροντόφ Σακραπόγκ**, που το πραξικόπημά του απέτυχε την περασμένη Κυριακή την Πνομ Πενχ. Βέβαια, ο πρίγκιπας αυτός τύχαινε να είναι και γιός του βασιλιά Σιχανούκ, που νοσηλεύεται στο Πεκίνο με καρκίνο. Ο άλλος του γιός, από άλλη μητέρα, ο πρίγκιπας **Ραναρίνι** «συνόδευσε» τον «αδερφό» του και θανάσιμο αντίπαλό του για το θρόνο στο αεροδρόμιο.

Γεγονός βέβαια είναι ότι η ταλαίπωρη αυτή χώρα, ένα χρόνο μετά την ειρήνευση και τη διεξαγωγή εκλογών που κατάφεραν να επιβάλλουν τα Ην.

Έθνη, βρίσκεται και πάλι σε κατάσταση πραγματικής αναρχίας.

Η απόπειρα πραξικοπήματος του περασμένου Σαββατοκύριακου έγινε στις παραμονές συζήτησης στη Βουλή για να τεθούν εκτός νόμου οι Ερυθροί Χμερ, υπεύθυνοι για τη σφαγή 1 εκατ. και πλέον πολιτών στα τέλη της δεκαετίας του '70.

ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

Μπορεί η «σοσιαλιστική» αντίληψη να θέλει τις γυναίκες ίσες προς τους άνδρες στην «ιδανική» κοινωνία του μέλλοντος. Αλλά οι Αμερικανίδες δεν χάνουν καιρό.

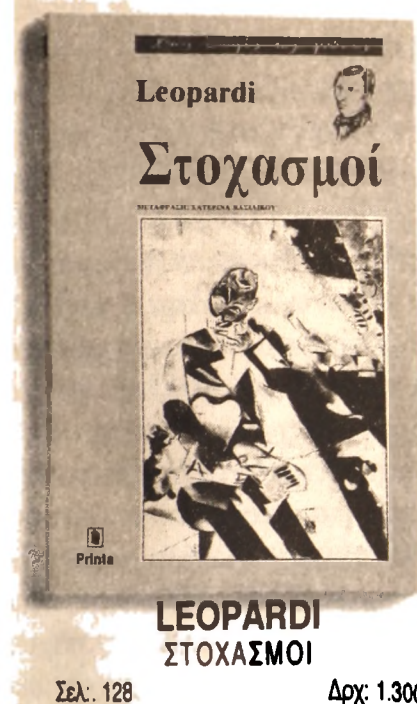
Αρκούνται και στην ισότητα στον τομέα της αγοράς. Όλο και περισσότερες κατακτούν τις κορυ-

φές των επιχειρήσεων ή ανοίγουν δικές τους οικογενειακές επιχειρήσεις τις οποίες διαχειρίζονται με αποτελεσματικότητα. Έτσι, το 1980 υπήρχαν 2,5 εκατ. επιχειρήσεις με αποκλειστικούς ιδιοκτήτες γυναίκες ενώ το 1990 ο αριθμός αυτός διπλασιάστηκε.

Ο κόσμος καίγεται και οι πρίγκιπες χασκογελάνε. Ένα ντοκυμαντάζ προσεκτικά φτιαγμένο για τον πολύπαθο και άτακτο πρίγκιπα Τσαρλς της Βρετανίας ανέβασε τη δημοτικότητά του. Ωστόσο τα σημάδια παρακμής της μοναρχίας είναι εμφανή.

Μια εκλεκτική επιστροφή στις Ρίζες -
Στις πηγές της γνώσης.

Η νέα σειρά βιβλίων που εγκαινιάζουν οι
ΕΚΔΟΣΕΙΣ PRINTA περιλαμβάνει κεί-
μενα κορυφαίων στοχαστών - άγνωστα ή
σχεδόν άγνωστα στο Ελληνικό κοινό - τα
οποία θα σας ξαφνιάσουν, είναι βέβαιο,
καθώς θ' ανακαλύψετε πόσο επίκαιρα είναι,
πόσο καίρια ανταποκρίνονται στους προ-
βληματισμούς, τις αγωνίες και τις προσδο-
κίες του σύγχρονου πολίτη.

Ελάτε, ας προσφύγουμε στο αξεπέραστο, σε
μια εποχή κατά την ο-
ποία όλα φαίνονται να
ξεπερνιούνται!

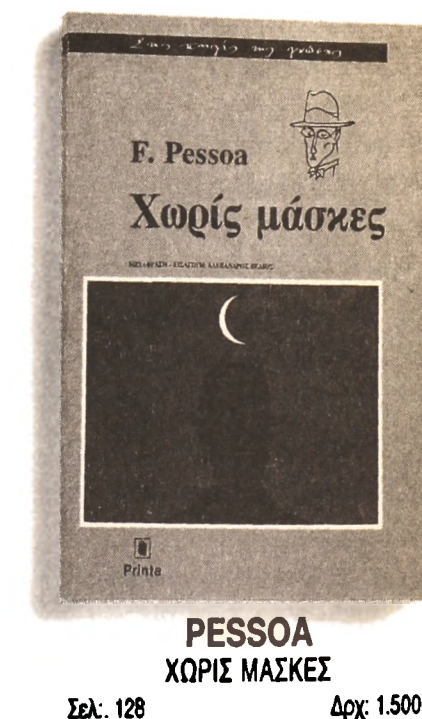
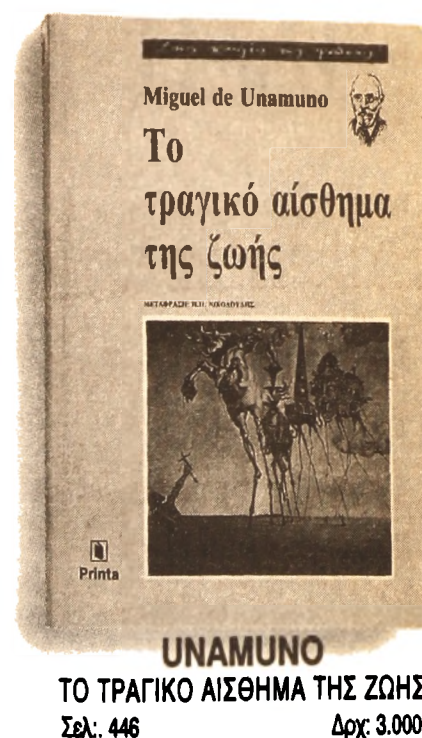
GOETHE
ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ
Σελ.: 288
Δρχ: 2.500

Printa

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ P R I N T A
Λομβάρδου 31-35, 114 73 Αθήνα, Τηλ.: 6421051, Fax: 6411597

Μην πυροβολείτε τη

του Μιχάλη Σηφάκη

Στην Κολομβία δολοφονήθηκε ποδοσφαιριστής της εθνικής ομάδας, μετά την αποτυχημένη της παρουσία και τον αποκλεισμό της από το Παγκόσμιο Κύπελλο. Δεδομένης της κακής εμφάνισης και της Εθνικής Ελλάδας, οι καιροί απαιτούν ψυχραιμία.

Το πρώτο παιχνίδι της Εθνικής μας ήταν η πραγμάτωση των μεγαλύτερων φόβων μας. Η ομάδα

ξεκίνησε τον αγώνα με το τρακ της προεμέρας και έγινε εύκολη λεία για την Αργεντινή. Ένα επιπόλαιο λάθος στο δεύτερο μόλις λεπτό, από αυτά τα λάθη που έκαναν τον Παναγούλια να λέει πως φοβάται τους Έλληνες, και η ομάδα δέχτηκε γκολ. Το παιχνίδι ουσιαστικά τελείωσε εκεί. Τυπικά, δυστυχώς, έμεναν άλλα 88 λεπτά και τα γκολ έγιναν 4, και το ντεμπούτο της Ελλάδας στο Παγκόσμιο Κύπελλο ήταν σκέτη πίκρα. Ίσως αν ξεκινούσε τον αγώνα ο Μητρόπουλος, που μπήκε σαν αλλαγή στο τέλος, να είχε η ομάδα λίγο μεγαλύτερη ψυχική αντοχή. Βέβαια, η ήττα αυτή δεν ήταν έκπληξη για κανέναν ουδέτερο παρατηρητή. Ακόμη και κάποιοι ιρλανδοί φίλαθλοι που ήταν στο γήπεδο και υποστήριζαν την Ελλάδα, στα μπαρ είχαν στοιχηματίσει σε νίκη της Αργεντινής. Τι πιο φυσικό από μια ευρεία ήττα μιας πρωτάρας ομάδας στα χέρια μιας πρωταθλήτριας. Τι κρίμα!

Η ομάδα δεν κατάφερε να συνέλθει από το σοκ της κακής αυτής προεμέρας. Βοήθησε σε αυτό και η αρνητική διαιτησία, καθώς το τελευταίο γκολ της Αργεντινής και το πρώτο της Βουλγαρίας ήταν πέναλτυ που σφυρίζονται μόνο σε μικρές ομάδες. Πάρτε για παράδειγμα το καταφανέστατο πέναλτυ που δεν σφύριξε ο διαιτητής στον αγώνα Γερμανίας-Βελγίου για να καταλάβετε πόσο άδικοι μπορούν να είναι οι διαιτητές, και παρακολουθήστε την τιμωρία αυτού του διαιτητή για να καταλάβετε ότι η ποδοσφαιρική ομοσπονδία του Βελγίου δεν αφήνει την ομάδα της

Η ΟΜΑΔΑ

προστάτευτη όπως η ΕΠΟ. Όπως λέει και ο Χαρίλαος Φλωράκης, «ήταν στραβό το έλμα, το 'φαγε κι ο γάιδαρος». Για γκολ έγιναν πάλι 4, και μόνο στο τελευταίο παιχνίδι η ομάδα κατάφερε να χάσει εξιοπρεπώς, αλλά δεν είχε κουράγιο να βάλει ένα γκολ, ο γκολ της τιμής.

Το κύριο πρόβλημα της ελληνικής ομάδας ήταν η αρνητική οροτροπία και η κακή ψυχολογική κατάσταση. Οι έλληνες παίκτες δεν είναι όσο καλοί είναι οι Αργεντινοί, οι Ολλανδοί, οι Βραζιλιάνοι, αλλά δεν είναι και όσο κακοί παρουσιάστηκαν. Πολλά λέγονται και πολλά γράφονται για τις συνθήκες της ομάδας, για ξεπερασμένο ποδόσφαιρο κ.λπ., κ.λπ. Μπορεί πράγματι να μην ήταν αυτοί οι παίκτες οι 22 καλύτεροι στην Ελλάδα. Πόσοι όμως ακόμα καλύτεροι υπάρχουν; Άλλοι 22; Ακόμα κι έτσι, ένας στους δύο καλύτερους παίκτες ήταν εκεί. Αυτοί οι ίδιοι ήταν που κέρδισαν τον προκριματικό τους όμιλο αήττητοι. Αυτό το στυλ παιχνιδιού παίζει αυτή η ομάδα. Η ομάδα και ο Αλέκτας Παναγούλιας έχασαν το παιχνίδι της ψυχολογίας στο δεύτερο λεπτό του αγώνα με την Αργεντινή. Από εκεί και έρρα όλες οι κινήσεις τους ήταν σπασμωδικές.

Η εθνική μας ομάδα του ποδοσφαίρου, λοιπόν, έφυγε για την Ελλάδα φορτωμένη με τρεις ήττες και δέκα γκολ, αλλά πιο θλιβερή από την άδοξη ορεία της στο Παγκόσμιο Κύπελλο ήταν η αντιμετώπισή της από τον ελληνικό τύπο και την ελληνική δημόσια ζωή γενικότερα. Δεν ξέρουμε να κερδίζουμε, δεν ξέρουμε και να χάνουμε. Την αποτυχημένη πορεία της Εθνικής έχει πια διαχίχτει το ακατάσχετο υβρεολόγιο. Ο πρώτος στόχος ήταν ο

συνήθης αποδιοπομπαίος τράγος του ελληνικού ποδοσφαίρου, ο προπονητής. Ο Αλέκτας Παναγούλιας δικάστηκε και βρέθηκε ένοχος για όλες τις επιλογές, από την υποψηφιότητά του στις ευρωεκλογές μέχρι ίσως και το χρώμα της γραβάτας του, και η κριτική συχνά ήταν σκέτες ύβρεις. Μόνο που χωρίς τον Παναγούλια δεν θα είχαμε καν συμμετάσχει στο Μουντιάλ. Δεν είναι ότι δεν ευθύνεται κι αυτός εν μέρει για την αποτυχία. Ευθύνεται, όπως ευθύνονται και οι παίκτες. Κύριος υπεύθυνος της κατάστασης που δημιουργήθηκε, όμως, είναι η ΕΠΟ. Η ΕΠΟ είναι υπεύθυνη, γιατί ακριβώς δεν είχε κανέναν έλεγχο, δεν οργάνωσε σωστά την αποστολή, δεν την υποστήριξε, δεν προέβλεψε τίποτα.

Τη Δευτέρα μετά την ήττα από τη Βουλγαρία, συνάντησα τον Στέλιο Μανωλά που έκανε τον γύρο του πανεπιστημίου Χάρβαρντ, στη Βαστώνη. Ο Μανωλάς κοίταξε το περίφημο πανεπιστήμιο, και είτε, οργάνωση, εμείς δεν έχουμε οργάνωση. Τις παίζει; Ως γνωστόν στην Ελλάδα ουδέποτε φταίνει κανείς, διότι συνήθως φταίνει όλοι. Η ΕΠΟ και το υφυπουργείο Αθλητισμού αποτελούν κομμάτια του ελληνικού δημοσίου, κατά συνέπεια είναι εξορισμού κακής ποιότητας διοικητικοί μηχανισμοί. Το αξιοπερίεργο σε σχέση με την ελληνική δημόσια διοίκηση είναι ότι καμιά φορά δεν τα κάνει θάλασσα. Στην Αμερική τα έκανε.

Οι μόνοι που διασώθηκαν και στάθηκαν στο ύψος της περιστάσεως ήταν οι φίλαθλοι, στην πλειοψηφία τους ομογενείς. Τα γήπεδα γέμισαν γαλανόλευκες. Η ομογένεια διψάει για επαφή με την Ελλάδα, αλλά οι ελληνικές κυβερνήσεις

δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον και καμία μέριμνα εκτός λεκανοπεδίου Αττικής, πέρα από τις αγροτικές επιχορηγήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Αθήνα αδιαφορεί για την ελληνική επαρχία, πόσο μάλλον για τον ελληνισμό της διασποράς.

Ήταν λοιπόν εθνική καταστροφή; Μα όχι, βέβαια. Αυτή ακριβώς είναι η ομορφιά του ποδοσφαίρου, και του αθλητισμού γενικότερα. Ότι μας παθιάζει, μας γεμίζει έντονα συναισθήματα, μπορεί να μας κάνει ευτυχισμένους με μια επιτυχία, όμως κι αν αποτύχει, τι

έγινε; Τίποτα. Ένα παιχνίδι με μια μπάλα και έντεκα άντρες με πολύχρωμα παντελονάκια να την κλωτσάνε είναι όλο κι όλο. Μακάρι να ήταν εξίσου ανώδυνες στην ουσία τους και οι άλλες πλευρές της ζωής μας. Μακάρι να μην είχαν συνέπειες οι αποτυχίες των πολιτικών μας, και τα τραγικά στατιστικά της οικονομίας μας να ήταν σαν τα στατιστικά του ποδοσφαίρου, χωρίς αντίκρισμα στο πορτοφόλι μας. Και επιπλέον, το Παγκόσμιο Κύπελλο επαναλαμβάνεται κάθε τέσσερα χρόνια, και την άλλη φορά μπορεί να τα πάμε καλύτερα! ■

Π Ο Ι Η Σ Η

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Π Ο Ι Η Σ Η

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΤΕΥΧΟΣ 3 - ΑΝΟΙΞΗ 1994

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ: *Τό βράδυ*
T.S. ELIOT: *Τό Έρωτικό Τραγούδι του I. 'Αλφρέδ Προύρκ*
HAROLD BLOOM: *Τό σπάσιμο της φέτας*
(Μετάφραση: Γιώργος Π. Σακελλάριος)
ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ: *Ποιήματα*
CZESLAW MILOSZ: *Επιλογή ποιημάτων*
(Μετάφραση: Χάρης Βαβανός - 'Αντώνης Μακροδημήτρης)
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ: *Η ποιητική της έννοιας και το ύψος*
σθέτος των λέξεων
ΖΕΦΗ ΔΑΡΑΚΗ: *Ποιήματα*
ANNA AXMATOVA: *Ρέβμα*
(Μετάφραση: Κατερίνα 'Αγγελόπου-Ρού)
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ: *Τό Δάφρο-Άδωρο του ποιήματος*
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΣ: *Ποιήματα*
ENRIQUE MOLINA: *Επιλογή ποιημάτων*
(Μετάφραση: Τάσος Δανάκης)
ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ: *Η διατήρηση του παραδοσιακού στίχου*
στην ποίηση του Καραϊσκάκη
ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ: *Ποιήματα*
HART CRANE: *Η Μοντέρνα Ποίηση*
(Μετάφραση: Χάρης Βαβανός)
ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΖΟΤΡΑΚΗΣ: *Ποιήματα*

3

Κυκλοφορεί το 3ο τεύχος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Πρωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744

Ευχαριστού

του Ηλία Κανέλλη

Το τρίτο γκολ της Αργεντινής στο εθνικό μας συγκρότημα ήταν δικό του. Εκτέλεση, δεξιότεχνία και σφραγίδα: **Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα**. Αν δεν μας είχε πονέσει πολύ η «τεσσάρα», θα 'πρεπε να του πούμε: «Σας ευχαριστούμε κύριε Μαραντόνα»!

Στο αμέσως επόμενο ματς, με τη Νιγηρία, πάλι ο Μαραντόνα ήταν εκείνος που έβγαλε την ομάδα του από το αδιέξοδο. Με δυο εξυπνότατες πάσες από ελεύθερο χτύπημα, κι αφού προηγουμένως με το αγωνιστικό του πάθος είχε βοηθήσει όλη την ομάδα να μην το βάλει κάτω ύστερα από το γκολ που είχε δεχτεί, κατάφερε -και πολύ σύντομα, μάλιστα- να φτιάξει τις ευκαιρίες για δυο τέρματα, που λύτρωσαν την Αργεντινή από περιπέτειες.

Αυτές ήταν και οι μοναδικές εμφανίσεις του ποδοσφαιριστή στο Μουντιάλ της Αμερικής. Στη συνέχεια ήρθε το ντόπινγκ κοντρόλ, αποκαλύφθηκε ότι ο ποδοσφαιριστής ήταν «φτιαγμένος» με εφεδρίνη, και η ομοσπονδία της χώρας του πρώτα, η ΦΙΦΑ στη συνέχεια, αποφάσισαν να τον αποκλείσουν από τους υπόλοιπους αγώνες. Το παιχνίδι τέλειωσε πρόωρα γι' αυτόν...

Η αλήθεια είναι ότι το αγόρι που γεννήθηκε στη Βίλλα Φιορέττα και συνύφανε τη ζωή του με την μπάλα, ήταν από τους πιο ασύμβατους ανθρώπους που έχει γνωρίσει ο κόσμος του ποδοσφαιρικού θεάματος.

Παίκτης φαινόμενο, απ' αυτούς που δεν βλέπουμε πια στα γήπεδα, παίκτης που συνάμα οργάνωνε το παιχνίδι, κυνηγούσε την μπάλα, έβγαζε μπαλιές και γνώριζε πώς σκοράρουν, επιπλέον παίκτης που σκεφτόταν και ανέβαζε το ηθικό μιας ολόκληρης ομάδας, ήταν φυσικό να παίρνει επάνω του το παιχνίδι, σε μια πραγματικότητα κατά την οποία το ποδόσφαιρο έχει μεταβληθεί σε σπορ όπου θριαμβεύει ο καλομονταρισμένος μηχανισμός, που παίζει με δεδομένη στρατηγική ανάπτυξης, που δεν στηρίζεται στις εξάρσεις και στα προσόντα των μεμονωμένων ατόμων αλλά στην παρουσία, στη φυσική κατάσταση και στην αντοχή του συνόλου των ποδοσφαιριστών. Παίκτης θεός, από τη στιγμή που δεσπόζει στο γήπεδο, με τα προσόντα του, την τεχνική αλλά και τη μαχητικότητα και το πάθος που του δίνουν τη δυνατότητα να παίρνει το παιχνίδι πάνω του και να συνεπαίρνει τους θεατές με το παιχνίδι του και με τη διαρκή επιβεβαίωση ότι, κόντρα στη συγκεκριμένη δυναμικότητα των ομάδων, η μαγική παρουσία μιας μονάδας αρκεί, φορές φορές, για να βγαίνουν τα προγνωστικά από τη φυσική τους κοίτη. Μύθος, από τη στιγμή που το ποδόσφαιρο δεν είναι ένα απλό παιχνίδι ανταγωνισμού αλλά, πάνω απ' όλα, ένας μηχανισμός παραγωγής θεάματος, που στο συμβολισμό της αναμέτρησης επιδιώκει την προσθήκη όλων εκείνων των στοιχείων που μπορούν να προσμετρηθούν σε άτομα τα οποία καταφέρνουν να ξεχωρίζουν και να επιβάλλονται ως εικόνα που ξεπερνάει το ανθρώπινο μέτρο, για μπόλιασμα του μα-

ΜΕ, ΚΥΡΙΕ ΜΑΡΑΝΤΟΝΑ

ού ασυνειδήτου των κοινών γιών.

Ένας τέτοιος παίκτης θεός, λατρεύεται στα γήπεδα, και ωστόσο υποχρεωμένος ζει μέσα στην πραγματικότητα. Να ζει τη χαμηλή πραγματικότητα φορτισμένος από ιερή πνοή που κουβαλά το θεαματικό στίβο ο οποίος του προσφέρει τη φήμη.

Ό,τι χειρότερο για έναν ρωπο που στο μεγαλύτερο πηγμα της προσωπικής του ζωής, του μέρους της τουλάχιστον που δεν αφορά την τηλεόραση, τις εφημερίδες, τις δημόσιες εμφανίσεις πρέπει να παλάστα στα πόδια του. Ο Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα ποτέ δεν τα κατάφερε σ' αυτό το πεδίο. Μπορεί, άρα, να εξηγηθεί το ότι ερωτήθηκε την κοκαΐνη; Ποιος άλλος; Εκείνο που είναι βέβαιο, είναι πως η πρώτη του «τεδάφιση» από τις αρχές της Ιταλίας, μετά το προηγούμενο παγκόσμιο κύπελλο, στόχευε στον θεό -αλλά τα βόλια πνιγν τον άνθρωπο. Οι Ιταλοί δεν του συγχώρησαν ότι κλέισε την ομάδα τους από το τελικό του προηγούμενου Μουντιάλ -και μάλιστα υπό τις φωνές των φιλάθλων της Νάπολης στην οποία ως τότε έπαιζε.

***

Εκείνο το στραπάτσο ο Μαραντόνα κατάφερε να συλλάβει. Μπόρεσε να σταθεί στο στίβό του και, μολονότι ο στίβος του ανθρώπου πάντα είναι ισχυρό εμπόδιο στην αντανάκλαση του μύθου, μπόρεσε να αντέλθει στα γήπεδα. Και να πατήσει, όπως παλιά. Με την ευκαιρία του παρελθόντος να μετράται στη δυνατή παταγία, στον παρόντα χρόνο. Έτσι, έκανε μια αναστήλωση,

όμοιά της βρίσκουμε στα λατινοαμερικανικά μυθιστορήματα. Σωστός Χοσέ Αουρελιάνο Μπουενδία, ο ήρωας στα 100 χρόνια μοναξιά του Μάρκες, που ο χρόνος μιας κανονικής ζωής δεν του έφτανε.

Δύσμορφος, βαρύς, με πόνους στη σπονδυλική στήλη και μόλις άσθμα να τον ταλαιπωρεί, ο Μαραντόνα τα κατάφερε. Μπήκε στα γήπεδα και τα γέμισε. Το Μουντιάλ της Αμερικής είχε το άστρο του.

Κι ύστερα, αποκαλύφθηκε το ντοπάρισμα. Και ήρθε η οριστική κατεδάφιση. Η θεοφάγια.

Ο Μαραντόνα είχε ξεπεράσει το φθαρτό εαυτό του. Και τούτο ήταν η ύβρις. Στις τραγωδίες, την ύβρι ακολουθεί η κάθαρσις. Όμως, στη σύγχρονη εποχή, πώς θα μπορούσε να εκφράζεται η ύβρις και η κάθαρσις της τραγωδίας; Στη σύγχρονη εποχή, τα δράματα είναι συγγνωστά, κοινοποιήσιμα, εξηγήσιμα. Η ιερότης

Όλος ο πρωταθλητισμός είναι μια αντι-δεοντολογική συμπεριφορά

χλευάζεται από τη θεαματοποίηση και τον καταναλωτισμό. Ο Μαραντόνα δεν εξέπεσε ως τραγικό πρόσωπο -μ' όλο που σίγουρα είναι δυσβάστακτη η προσωπική του τραγωδία. Εξέπεσε ως μαζικό είδωλο -από τους ίδιους μηχανισμούς που τον χρησιμοποιούσαν όσο ήταν ψηλά. Του την είχανε στημένη; Επεσε θύμα ηθικολόγων γραφειοκρατών ή μήπως εντοπίστηκε ντοπαρισμένος συμπτωματικά;

Δεν έχει σημασία. Εκείνο που πραγματικά έχει σημασία είναι ότι έπεσε για έναν λόγο που, την ίδια στιγμή που τον

επικαλείται ο σύγχρονος επαγγελματικός αθλητισμός, την ίδια στιγμή τον υπονομεύει. Διότι, βεβαίως, από τα εργαστήρια παραγωγής πρωταθλητών των χωρών όλου του κόσμου δεν προάγεται ο αθλητισμός που αποσκοπεί στην αλήθεια των σωμάτων και συμβολίζει την αγνή άμιλλα (χα χα...) αλλά επικροτούνται σύμβολα επιβολής, καλοκουρντισμένα και ρυθμισμένα να επιβάλλονται και να επικρατούν. Προς τούτο, επενδύονται τεράστια χρηματικά ποσά. Συνήθως, η επένδυση κάνει απόσβεση και φέρνει κέρδη. Πάντως, σε επίπεδο κρατικών αθλητικών αναμετρήσεων, υπάρχει και το συμβολικό κέρδος, διόλου αμελητέο.

Στο Μουντιάλ της Αμερικής, οι καλοκουρδισμένες ομάδες προϋποθέτουν καλά γυμνασμένους ποδοσφαιριστές, καταρτισμένους τεχνικά, με μεγάλες αντοχές. Η ζωή τους ρυθμίζεται από πλήθος αθλητιάτρους, προπονητές, γυμνα-

και των ομάδων τους.

Στην περίπτωση του Μαραντόνα, ένας σύγχρονος αθλητής ξεπερνά τις νόρμες. Είναι από μόνος του ένας ισχυρός άνθρωπος (αλλά κι ένας δραστήριος, κινητικός, έξυπνος, τεχνίτης και διόλου κομπλεξικός αθλητής), έξω από τους συμβατικούς υπερανθρώπους των εργαστηρίων. Αυτό τον καθιστά αυτομάτως θαυμαστό. Το γεγονός ότι, παρά τη δυσμορφία του και τις περιπέτειές του, κατορθώνει να επανακάμψει στα γήπεδα ως λιοντάρι, αναντικατάστατος στο χώρο της μυθολογίας, τον κάνει δυο φορές απαραίτητο για το κοινό -κι όχι μόνο για τους οπαδούς του ποδοσφαίρου. Οι ιθύνοντες της ΦΙΦΑ ανακάλυψαν πως το θηρίο ήταν ντοπαρισμένο -και ξεμπερδεψαν μαζί του, οριστικά αυτή τη φορά, με το χειρότερο τρόπο. Τον εξουθένωσαν για μια αντιδεοντολογική συμπεριφορά, την ίδια στιγμή που όλος ο πρωταθλητισμός είναι μια αντιδεοντολογική συμπεριφορά.

Ο Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα, από τώρα και στο εξής θα αναγκαστεί να προσγειωθεί στις ανθρώπινες διαστάσεις του. Όμως, μη γελιέστε, ο μύθος Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα δεν είναι εύκολο να σβήσει. Οι παραγοντίσκοι και οι φτωχούληδες των θεσμών μπορεί να αποτιμούν τη μετριότητά τους σε εξουσία, μπορεί να κατεδαφίζουν έναν άνθρωπο όποια ώρα θέλουν, αλλά πώς να κατεδαφίσουν έναν μύθο; Και μάλιστα, πώς να κατεδαφίσουν ένα μύθο που ξεπερνάει τα ολοκληρωτικά τους όνειρα για έναν απρόσωπο μαζικό πρωταθλητισμό, έρμαιο των μηχανών και των νευρώσπαστων;

• Με την αναμενόμενη αγωνιστική αποτυχία έληξε η περιπέτεια της ελληνικής ποδοσφαιρικής ομάδας στο Μουντιάλ της Αμερικής. Τώρα όλα όσα προηγήθηκαν της αναχώρησης δείχνουν ανόητες υπερβολές και υπερεκτιμήσεις που δεν μπορούσαν να οδηγήσουν πουθενά. Ευτυχώς, που οι διεθνείς επέστρεψαν «νύχτα» στην Αθήνα και τους αντιλήφθηκαν μόνο οι υπάλληλοι της τελωνειακής Αρχής του αεροδρομίου... Βεβαίως, με τόσες αποσκευές, οι παίκτες ήταν αδύνατον να περάσουν απαρατήρητοι, και σαφώς συγχωρούνται. Πρώτη φορά πάμε σε Μουντιάλ, χαλάλι τους...

• Ο προπονητής, **Αλκέτας Παναγούλιας**, αντιμετωπίζει προβλήματα ηθικής τάξεως, αφού φέρεται να έχει υπαλληλική σχέση με την εταιρεία προβολής της εθνικής ομάδας. Οι εξωαγωνιστικές του δραστηριότητες ενδέχεται να μην του συγχωρηθούν, και καλό θα είναι τώρα να μπει μια τάξη. Υπάρχει θέμα διαδοχής στη θέση του ομοσπονδιακού τεχνικού και βασικότεροι μνηστήρες φέρονται οι μη Έλληνες **Γιάτσεκ Γκμοχ** και **Ντούσαν Μπάγεβιτς**. Και οι δυο θεωρούνται ικανοί, οξυδερκής, σοβαροί και μόνιμα ανεπηρέαστοι στις επιλογές παικτών, από παράγοντες κ.λπ.

• Αλλά η αποτυχία της Ελλάδας στο Μουντιάλ δείχνει μικρή λεπτομέρεια μπροστά στα θλιβερά γεγονότα τα οποία προέκυψαν μέσα στη ροή της (μουντιαλικής) μπάλας. Στο Μεντεγίν της Κολομβίας, περιοχή στην οποία «βράζει» το αίμα, το παράνομο στοίχημα και η διακίνηση ναρκωτικών, ο αμυντικός ποδοσφαιριστής της Εθνικής, **Αντρές Εσκομπάρ**, πλήρωσε με τη ζωή του το λάθος που δεν ήταν παρά μια συνηθισμένη άτυχη στιγμή αυτογκόλ. Ήταν η δραματικότερη στιγμή της μεγάλης διοργάνωσης και δείχνει σαφώς τον ξεπεσμό φίλων του αθλήματος. Είναι δυνατό, όμως, να επηρεάζει τόσο βαθιά τις ψυχές των ανθρώπων ένα άθλημα;

• Ο διάσημος — όχι μόνο για τις ντρίμπλες και τις προσποιήσεις του — ποδοσφαιριστής, **Ντιέγκο Μαραντόνα**, πρωταγωνίστησε και πάλι με πράξη εκτός (αθλητικού) νόμου. Ο αργεντινός ποδοσφαιριστής απεβλήθη από το

τουρνουά ως κοινός χρήστης ουσίας, η οποία κρίθηκε βοήθημα: εφεδρίνη. Ο ίδιος «ορκίστηκε στις κόρες του» πως δεν κατέφυγε στο ντόπιγκ, απλώς πήρε φάρμακο για να καταπολεμήσει αρρώστια ονόματι «άσθμα», αλλά δεν έπεισε. Προφανώς ήταν το «παρελθόν» του Μαραντόνα που μέτρησε αυτή τη φορά στον αποκλεισμό του, αφού είναι γνωστή η δράση του στη Νότιο Αμερική γύρω από τα ναρκωτικά. Έχουμε μπροστά μας, πιθανότατα, το τέλος ενός μύθου, να ακουμπάει σε μια πολύ πικρή πραγματικότητα.

• Ο αποκλεισμός του Μαραντόνα αχρήστεψε μέσα σε ελάχιστες μέρες τα όποια σχέδια της Αργεντινής για το Παγκόσμιο Κύπελλο. Η ομάδα αυτή, μολονότι κρίθηκε από τους ειδικούς (και τα...αμερικανικά κομπιούτερ) ικανή να φθάσει στο στόχο, εντούτοις χωρίς τον Μαραντόνα υπέστη ταπεινωτική ήττα από τη Ρουμανία και αποχαιρέτησε ενωρίς τη διοργάνωση. Ας πούμε ότι η ομάδα αυτή υπέκυψε στη βουλή του «Θεού». Χωρίς Μαραντόνα ήταν μια ομάδα που απλώς προσπαθούσε να μην διασυρθεί.

• Απομένει ένα δεκαήμερο για τη λήξη του Παγκοσμίου Κυπέλλου και προγνωστικά δεν είναι δυνατόν να στηριχθούν με ισχυρά επιχειρήματα, καθώς οι αγώνες είναι νοκ-άουτ.

Περιθώριο λάθους δεν υπάρχει. Η Γερμανία έδειξε ελάχιστα το σοβαρό πρόσωπό της, αλλά παραμένει φαβορί. Το ίδιο ισχύει και για τη Βραζιλία, μια ομάδα με προσωπικότητα νικήτριας. Έκπληξη αποτέλεσε η παρουσία της Σουηδίας, η οποία εμφάνισε το ταχύτερο σύνολο. Αυτές οι ομάδες αναμένεται — εκτός απροόπτου — να διεκδικήσουν το 15ο τρόπαιο.

• Στα ίχνη της Εθνικής ποδοσφαίρου βάδισε και η αντίστοιχη ελληνική του μπάσκετ. Τα πρώτα συμπεράσματα από τη συμμετοχή της στο τουρνουά της Μπολόνια ήταν απογοητευτικά: τρεις ήττες σε ισάριθμες συναντήσεις, με αντιπάλους που πριν από λίγο καιρό «διασκεδάσαμε» με άνεση. Δύσκολο να υποστηριχθεί ότι η αποτυχία είναι η αρχή του τέλους ή σύμπτωση. Απλώς, θα πρέπει το μπάσκετ να μείνει οργανωμένο, ώστε να μην καταστρέψει το ωραίο προφίλ που έχει δημιουργήσει τα τελευταία επτά χρόνια.

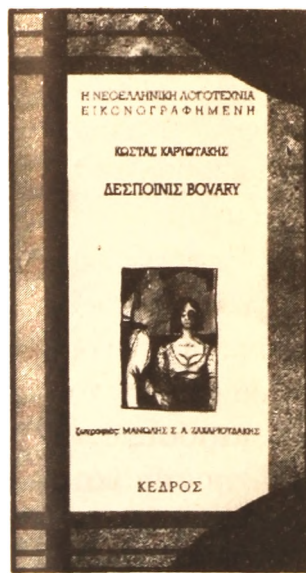
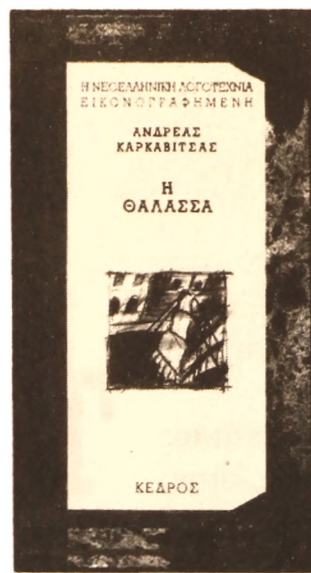
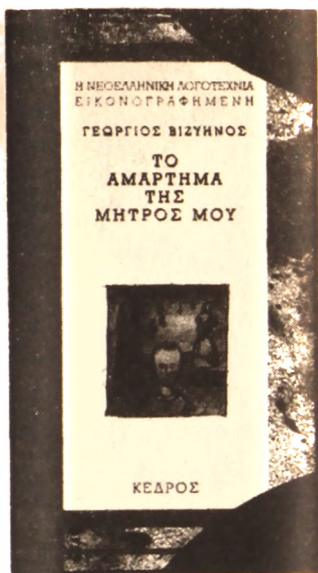
• Όσο για την ομάδα μπάσκετ της ΑΕΚ, με την αποβολή της από τις κληρώσεις της ΦΙΜΠΑ για χρέη (από πρόστιμα) 922.000 δραχμές, ε, μας έδωσε την ευκαιρία να αντιληφθούμε αυτό που ήταν «κρυφό μυστικό» έως χτες. Ότι ο σύλλογος είναι αδύνατο να βρει ικανά στελέχη.

Γιώργος Αρκουάκης

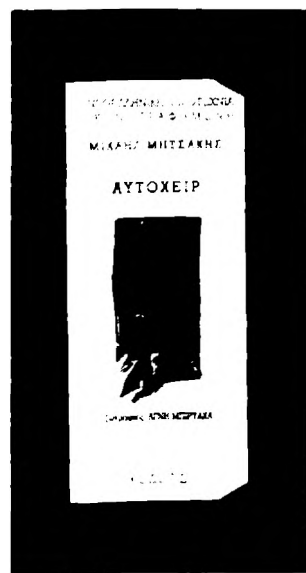
Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Επιλογή κειμένων: Βαγγέλης Ραπτόπουλος

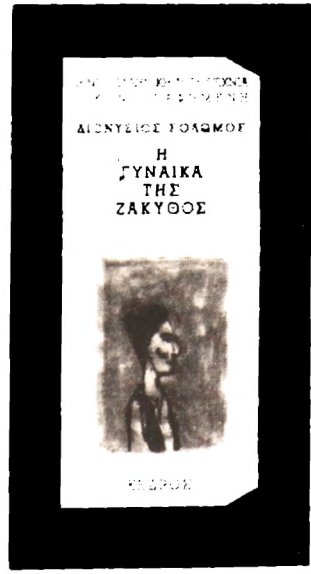
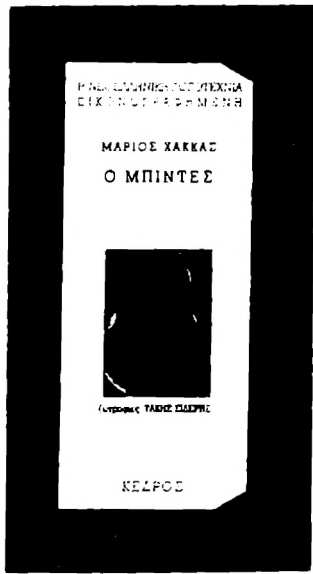
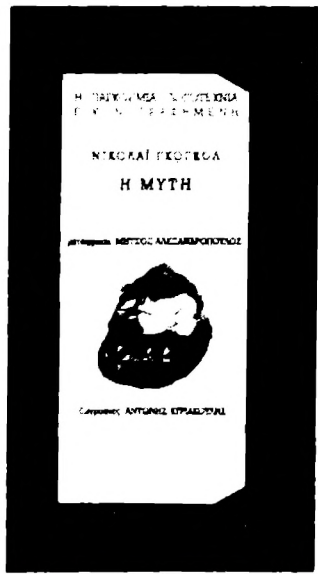
Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

• Γεώργιος Βιζυηνός **Το αμάρτημα της μητρός μου** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Κωνσταντίνος Θεοτόκης **Ακόμα;** ζωγραφίες: Τζέννη Δρόσου • Κωνσταντίνος Π. Καβάφης **Εις το φως της ημέρας** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Ανδρέας Καρκαβίτσας **Η θάλασσα** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Κώστας Καρυωτάκης **Δεσποινίς Bovary** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Μιχαήλ Μητσάκης **Αυτόχειρ** ζωγραφίες: Αγνή Μπίρταχα • Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης **Όνειρο στο κύμα** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Εμμανουήλ Ροΐδης **Ψυχολογία συριανού συζύγου** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Διονύσιος Σολωμός **Η γυναίκα της Ζάκυθος** ζωγραφίες: Μανώλης Ζαχαριουδάκης • Μάριος Χάκκας **Ο μπιντές** ζωγραφίες: Τάκης Σιδέρης

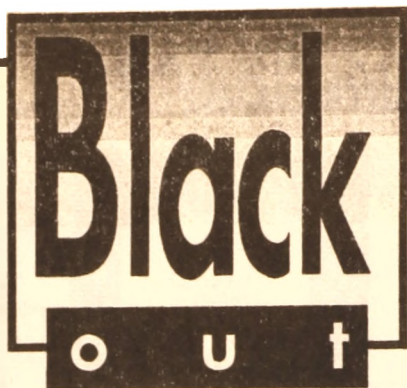
Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

• Νικολάι Γκόγκολ **Η μύτη** μετάφραση: Μήτσος Αλεξανδρόπουλος ζωγραφίες: Αντώνης Κυριακούλης • Χέρμαν Μέλβιλ **Το καμπαναριό** μετάφραση: Άρης Σφακιανάκης ζωγραφίες: Μανώλης Χάρος • Άντον Τσέχωφ **Εχθροί** μετάφραση: Μήτσος Αλεξανδρόπουλος ζωγραφίες: Κλεοπάτρα Μουρσελά • Φ. Σκοτ Φιτζέραλντ **Τ' απομεινάρια της ευτυχίας** μετάφραση: Ερρίκος Μπελιές ζωγραφίες: Μαριλίτσα Βλαχάκη

ΚΕΔΡΟΣ
το ελληνικό βιβλίο

ΤΡΟΛΛΕΥ

Το τρόλλεϋ πέρασε αργά από μπροστά μου, μεσημέρι, στην οδό Ακαδημίας. Κολλώδης ζέστη, άπνοια, ανελήτος ήλιος και βιασύνη παντού· αμάν, λίγη σκιά, ένα πιάτο φαί, ένα κρεβάτι με δροσερά λινά σεντόνια: οι ανάγκες κοινές και κυριαρχούσες. Τύλιγαν και ξετύλιγαν τα νεύρα των αποκαρωμένων πεζών και εποχουμένων γύρω μου σαν μακαρόνια. Όλοι έβλεπαν όλους όχι ως ανθρώπους, παρά ως συνδυασμούς σαρκίνων και μεταλλικών εμποδίων στο δρόμο για το σπίτι, αν δεν υπήρχαν οι Άλλοι, θα έφταναν μιάν ώρα αρχύτερα, σκέφτονταν πολλοί.

Στις πλευρές του περί ου ο λόγος τρόλλεϋ υπήρχε η εξής επιγραφή, με μεγάλα γράμματα, κάτω ακριβώς απ' τα ανοιχτά παράθυρά του, σαν λεζάντα στο ταμπλό βιβάν των καδραρισμένων επιβατών του, οι οποίοι ίδρωναν και ξειδρωναν στωικά: «Σ' αυτό το τρόλλεϋ όλοι είμαστε μια παρέα», και παρακάτω, ο λογότυπος του διαφημιζομένου προϊόντος, του οποίου απαξίωσα να συγκρατήσω το όνομα, μιας και το μπλακ χιούμορ του όλου θέματος μ' είχε βιδώσει στο πεζοδρόμιο με το στόμα ανοιχτό (για να εισπνέω καλύτερα το καυσαέριο, σαν ηλίθιος).

Οι «δημιουργικοί» κάποιας διαφημιστικής εταιρείας, αφού συσκέπτονταν για ώρες, ή για μέρες, σε δροσερές κλιματιζόμενες αίθουσες, κατέληξαν στο ότι το τάδε προϊόν προωθείται καλύτερα αν συνδεθεί με την έννοια της φιλικής παρέας, ακριβώς για να προσλάβει ζεστά, ανθρώπινα χαρακτηριστικά στο υποσυνείδητο του καταναλωτή. Και σαν χώρο εφαρμογής αυτής της ολοένα και συχνότερα εφαρμοζομένης στρατηγικής του «ανθρωπίνου προσώπου», προκρίθηκε ένα μέσο μαζικής μεταφοράς, όπου όμως, κατ' ανάγκην οι άνθρωποι συννευρίζονται.

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο, στον αναγκαστικό χαρακτήρα της μαζικής μεταφοράς, εδράζεται το ιλαροτραγικό, για να μην πω γκροτέσκο στοιχείο της ιστορίας. ΔιάβOLE, κανείς εχέφρων δεν απολαμβάνει τη δυσωδία, το στριμωξίδι και τις απότομες εκκινήσεις και στάσεις των τρόλλεϋ, ιδιαίτερα όταν η θερμοκρασία έχει τιναχτεί στους 38 βαθμούς υπό σκιάν...

Όσο για τους επιβάτες, φαίνονται να νιώθουν περισσότερο μόνοι στα μέσα μαζικής μεταφοράς, απ' όσο θα ένιωθαν όταν δεν υπάρχει κανείς άλλος στο σπίτι· εκεί, τουλάχιστον, έχεις την ησυχία να συνδιαλλαγείς με τον εαυτό σου. Αλλά στα τρόλλεϋ, το μετρό και τα λεωφορεία; Είτε το πρωί, με τις μεμβράνες της πρωινής μουργέλας να καλύπτουν τα μάτια, είτε το μεσημέρι, μ' ακέραιο τον οχτάωρο κάματο να τυλίγει τα μέλη από κορυφής μέχρις ονύχων, σαν να φορούν σκάφανδρο, οι εργαζόμενοι άνθρωποι είναι κλεισμένοι στον εαυτό τους, αναδεύουν στο μυαλό τους τις λεπτομέρειες της επερχόμενης ή απελθούσας δουλειάς ή τα καθημερινά σαράκια (το γραμματίο, τα κληρονομικά, τις αρρώστιες) και βαρύνονται τις πολλές κουβέντες, γίνονται βαρείς, αδιάφοροι ή εύθικτοι, αφίκοροι. Το μόνο που τους ενώνει είναι ένα εισιτήριο, δηλαδή τίποτα.

Απ' την άλλη μεριά, η μόνη αλήθεια που αναγνωρίζει η διαφήμιση είναι μία, ο εαυτός της, δηλαδή η αύξηση των πωλήσεων του διαφημιζομένου προϊόντος. Κάποιες άλλες «αλήθειες», που συνιστούν κι αυτές τη συνθήκη που ονομάζουμε πραγματικότητα, όπως η τρέλα ή η μοναξιά του ιδιώτη μέσα σ' ένα πλήθος ιδιωτών, είτε αγνοούνται παντελώς, είτε περνούν από επεξεργασία για να γίνουν εμπορεύσιμες.

Ομως, οι μύθοι που κατασκευάζει η διαφήμιση (ομορφιά, συντροφικότητα, ταχύ-

τητα, τελειότητα, αποτελεσματικότητα) συχνότατα απέχουν παρασάγγες απ' την καθημερινή ζωή: τα τηλεοπτικά σποτ δεν έσωσαν πολλούς ευρω-υποψηφίους απ' την καταβαράθρωση, το ούισκι δεν συσφίγγει μόνον τους δεσμούς μιας ανέμελης παρέας που «ακολουθεί την καρδιά της», αλλά η κατάχρησή του οδηγεί στην τουαλέτα για εμετό· το άρωμα δυστυχώς δεν μαζεύει τις γυναίκες ή τους άντρες όπως το μέλι τις μύγες· η πιστωτική κάρτα εκτός από κύρος δημιουργεί και χρέη· το κινητό τηλέφωνο δεν σε κάνει μάνατζερ· το απορρυπαντικό δεν είναι ούτε καν ένα άθλιο υποκατάστατο του φανταστικού «φίλου» της στερημένης νοικοκυράς, και σ' αυτό το τρόλλεϋ σίγουρα δεν υπάρχει ούτε η υποψία μιας παρέας... Υπάρχουν μόνον μπαϊλντισμένοι εργαζόμενοι, συγχυσμένοι συνταξιούχοι, σφιγμένοι άνεργοι και ατενείς φοιτητές, άγνωστοι μεταξύ τους, υποχρεωμένοι ν' ανεχτούν ο ένας τον άλλο, κι ευρισκόμενοι επιπλέον στη δυσάρεστη θέση να εκτίθενται δημοσία, έχοντας μεταβληθεί παρά τη θέλησή τους, σε κινούμενα διαφημιστικά (ή δυσφημιστικά, και δικαίως) μοντέλα του τάδε προϊόντος.

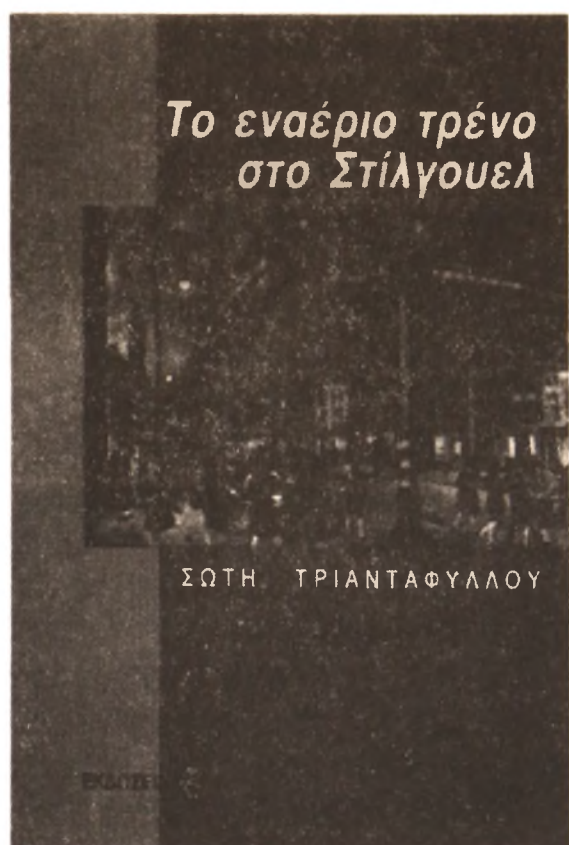
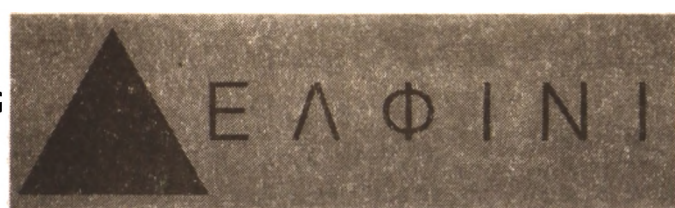
Ποιος όμως θα μπει στον κόπο να εγκλιματίσει τους κλιματιζόμενους εγκεφάλους των διαφημιστικών ιερατείων; Ποιος θα τους πληροφορήσει πως η αφρόκρεμα των ακριβοπληρωμένων μύθων που επινοούν δεν ζει αληθινά, παρά λαθροβιώνει στις παρυφές της ανθρωπίνης ζωής, πολύ μακριά απ' τον ιδρώτα, το αίμα, το δάκρυ και το σπέρμα της ανθρωπότητας; Ποιος θα διακόψει τη διαρκή σύσκεψη για να τους πει πως τα κέρινα προσώπεία που μόχθησαν να φορέσουν στη συλλογική ψυχή, δυστυχώς, κύριοι, λιώσανε απ' τη ζέση του αέρα και του κορμιού;

Παύλος Μεθενίτης

*Αθήνα 9.84
πίσω του Βρίσκεστε
μόνο εσείς!*

**Βιωματική ματιά στην
σύγχρονη Αμερική από μια
γυναίκα που αποφεύγει τις
εύκολες λύσεις**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25,
106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 36 30 955, FAX: 64 50 764

**ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ**

Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίσσιπύτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΤΗΣΙΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- Ομαδικής Ψυχοθεραπείας
- Δυναμικής της Οικογένειας
- Κοινωνικής Ψυχιατρικής
- Δυναμικής Ψυχιατρικής
- Ψυχολογικών Αξιολογήσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

- ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ & ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ
- ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

• ΣΥΜΠΟΣΙΑ • ΣΥΝΕΔΡΙΑ • ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ • ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ • ΕΠΟΠΤΕΙΕΣ

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644.7533 - 643.5980 - 644.5140

*Ξυδσσει
Νεφέλη*

Ε ν η λ ο γ ο τ ε χ ν ί α

ΕΛΣΑ ΜΟΡΑΝΤΕ

Ημερολόγιο 1938

(ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΟΝΕΙΡΩΝ)

Μόλις Κυκλοφόρησε

**...Πρωθοῦν τό ἑλληνικό βιβλίο
'Ασκληπιοῦ 6, 'Αθήνα 106 80. Τηλ.: 3607744**

του Άκη
Μπογιατζή

Εικονική Πραγματικότητα εναντίον Αληθινής Πραγματικότητας

ΟΛΟΙ, λίγο ή πολύ, θα βιώσουμε σύντομα την *Εικονική Πραγματικότητα* (VR)¹. Τα αισθητήριά μας μπορούν να την αντιλαμβάνονται ως ένα περιβάλλον που υπάρχει μόνο χρησιμοποιώντας συγκεκριμένο εξοπλισμό. Μπορεί κάποιος να «βρίσκεται» στο βυθό της θάλασσας ή σε κάποιο απαγορευμένο δωμάτιο, επεμβαίνοντας στην μορφή τους ή αποκαλύπτοντας μυστικά τους. Ή, ακόμη, και να βιώσει πλήρως μια Εικονική σεξουαλική εμπειρία. Στην πραγματικότητα (στο εξής: Αληθινή Πραγματικότητα, TR) θα βρίσκεται καθισμένος στον καναπέ του σπιτιού του.

Η Εικονική Πραγματικότητα, με ιστορία 5 χρόνων, αποτελεί ήδη μορφή κουλτούρας ή καλύτερα, τμήμα μιας παράλληλης κυβερνο-κουλτούρας. Ο γραπτός λόγος (με ιστορία 4.000 χρόνων) και η εικόνα (με ιστορία 100 χρόνων) αποτελούν τα μέσα της δημιουργίας μιας παράλληλης πραγματικότητας, ενός παράλληλου «κόσμου», χωρίς να μπορούμε ως αναγνώστες ή ακροατές να επέμβουμε. Αποδεχόμαστε σιωπηρά την αυθεντία του δημιουργού μέχρι και την τελευταία λεπτομέρεια. Αυτό που λείπει είναι η ιδιότητα της *αμφίδρομης δράσης* (interactivity) που, αντίθετα, χαρακτηρίζει τόσο την VR όσο και την TR. Μπορούμε να επιδράσουμε στο Αληθινό περιβάλλον γύρω μας, και από την ανταπόκρισή του να δούμε αν το βοηθήσαμε ή αν το καταστρέψαμε, όπως μπορούμε να επέμβουμε και σε κάποιο Εικονικό περιβάλλον μέσα από στερεοσκοπικές κάσκες, γάντια δεδομένων και άλλους αισθητήρες που τροφοδοτούνται από κάποιο πρόγραμμα σε υπολογιστή.

Όσες φορές διατυπώθηκε η θέση ότι η φαντασία (που τροφοδοτεί τη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο) «ξεπερνά την πραγματικότητα», σε κάθε στροφή των γεγονότων επιβεβαιωνόταν πανηγυρικά ως απάντηση το αναντικατάστατο και το αξε-

πέραστο της Αληθινής Πραγματικότητας. Η VR σήμερα, έπειτα από σύντομο διάστημα εμπορικής εφαρμογής, μας έχει τοποθετήσει σε θέση αναμονής για την επόμενη μεγάλη απάντηση στην ερώτηση: «Θα ξεπεραστεί αυτή τη φορά η (Αληθινή) Πραγματικότητα;».

Απάντηση στην ερώτηση, διατυπωμένη με αυτό τον τρόπο, ίσως να μην πάρουμε ποτέ. Όμως, η VR αποτελεί την αφορμή για να μεταθέσουμε το ερώτημα σε άλλη διάσταση: Και αν η παραδοσιακή Πραγματικότητα (TR) δεν είναι παρά ένας ακόμη αμφίδρομος κόσμος, γέννημα κάποιας θεϊκής VR; Μήπως τα τελευταία 5.000 χρόνια ανθρώπινης δραστηριότητας και πολιτισμού διανύθηκαν μέσα από μια πειστικότητα Εικονική Πραγματικότητα του υπερ-όντος, που για μας αποτελεί την TR, και της οποίας αναπόσπαστο εξοπλισμό αποτελούν τα αισθητήρια όργανά μας;

Ζούμε σε έναν κόσμο όπου ήδη μπορούμε να επιθέτουμε τη δική μας VR επάνω στην TR, ή και ακόμη να επεκτείνουμε θεωρητικά τη διαδικασία με την πολλαπλή επίθεση νέων VR επάνω στις ήδη υπάρχουσες, με απρόβλεπτα (και συχνά συναρπαστικά) αποτελέσματα.

Από μian άποψη, η TR είναι η τελειότερη VR που έχει φτιαχτεί ποτέ. Η μεγάλη της επιτυχία είναι η ασφάλεια που μας εμπνέει από το πρώτο στάδιο της γέννησής μας για την ύπαρξη τούτου του κόσμου, όπως και μεγάλη της ατέλεια παραμένει η αδυναμία να μας εμψυχήσει το αίσθημα της διαπλανητικής συντροφικότητας. Δεν γνωρίζουμε μέχρι σήμερα αν υπάρχουν νοήμονες οργανισμοί έξω από τον πλανήτη μας που να βιώνουν την ίδια TR.

Από μian άλλη άποψη, ίσως η VR φαντάζει πιο δυνατή, αφού μπορούμε να αγγίξουμε περιβάλλοντα που διαφορετικά μάς είναι απρόσιτα. Μπορούμε με το χέρι μας να αγγίξουμε και να αλλάξουμε τα πάντα,

με την παραδοχή ότι τα αντιγράψαμε πιστά σε κάποια ηλεκτρονική μνήμη. Οι χημικοί μπορούν να «βρεθούν» στη γειτονία κάποιου μακρομορίου και να αντιληφθούν την πραγματική σημασία της δομής του επάνω στις ιδιότητές του, επιτελώντας κάποια αλλαγή. Οι γιατροί θα μπορούν, ως άλλοι ταξιδιώτες του *Fantastic Voyage*, να μπουν στο εσωτερικό κάποιου προβληματικού κυττάρου, να εισαγάγουν το υπό έρευνα και πολλά υποσχόμενο νέο φάρμακο και να «δουν» από πρώτο χέρι τη μεταβολή της κατάστασης του κυττάρου.

Αλλά ακόμη και έτσι, η εφαρμοσμένη VR θα χρειάζεται πάντα την επιβεβαίωση του αποτελέσματος σε επίπεδο Αληθινής Πραγματικότητας. Η χημεία πάντοτε θα χρειάζεται εν κατακλείδι τα αληθινά πειράματα, και η ιατρική θα περιμένει να διασταυρώσει τις Εικονικές μεταβολές με την πραγματική κατάσταση του ασθενή.

Θα μείνει λοιπόν αναντικατάστατη η βίωση της Αληθινής Πραγματικότητας; Ίσως, εφόσον εξακολουθήσει να υπάρχει ατέλεια σύζευξη του αναλογικού με το ψηφιακό, καθώς και το σφάλμα στην αντίληψη που έχουμε για τον κόσμο. Όποια όμως και αν είναι η σχέση μεταξύ των δύο Πραγματικότητων, τα όντα αυτής της γης έχουν από τη γέννησή τους φορτωθεί διά βίου το βάρος των αισθητηρίων της TR, τα οποία μάλιστα εξελίχθηκαν με τους αιώνες αξιοποιώντας τα ερεθίσματα του περιβάλλοντος. Κεφαλαιώδης διαφορά θα παραμένει η «αδυναμία» μας να απαλλαγούμε μόνιμα από την TR (εκτός εάν επέμβουμε στο μυαλό με χημικό ή άλλο τρόπο): αντίθετα, πάντοτε θα μπορούμε να βγάλουμε την κάσκα, τα γάντια ή τη στολή.

1. Για την απόδοση του όρου *Virtual Reality*, προτιμώ την έκφραση *Εικονική Πραγματικότητα* από τις εκφράσεις *Αληθοφανής*, *Πλασματική* ή *Δυναμει Πραγματικότητα* που έχουν κατά καιρούς προταθεί.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΑΣΩΝ

Δεν είναι μόνο το ότι είναι έρμαχος των δασών και η προστασία τους ο επιλογράφος μας. Είναι και ότι, με το κείμενό του, εκδικεί εχέγγυα λογοτεχνικότητας. Περί ύφους και σοφροστασίας, λοιπόν.

ριε διευθυντά,
α ήθελα να δημοσιεύσετε, τε να αποκτήσουν μια ευρύη δημοσιότητα, ορισμένα κώς κείμενα της τοπικής ή νοτικής αυτοδιοίκησης σικά με την προστασία του λεινου και της νομιμότητας, ως και σχετικά με πώς με ά συνδεδεμένης υπεύθυνης δημοκρατικής συμπεριφο-

α) Όταν την Κυριακή της 31ης Μαΐου, περαστικός για ρομή, διαπίστωσα στο τέρ-Καλλιθέας της Παλιάς Πεν-της, στον κασικόδρομο ή οπάτι που βρίσκεται ανά-α από τις δύο στάσεις των φορείων, και πίσω από τη άλη πράσινη ταμπέλα που φει: «Απαγορεύεται αυ-ώς η βοσκή, χώρος ανα-ωτέος (και όπου βόσκουν ημερινά δεκάδες γίδια) λ, λοιπόν στο σημείο αυτό, λίγο πιο μέσα περί τα 100 α περίπου, διαπίστωσα ύπάρχει μια έκταση πολ-τετραγωνικών μέτρων παρτη με σπασμένα χο-γαλιά ριγμένα με φορ-φυσικά από κάποιο ανε-όμενο κτίριο (αυθαίρετο ή) δεν γνωρίζω).

τε ανέφερα το γεγονός αυ-τε ορισμένους περίοικους ην περιοχή αυτή, και οι οι μου υποσχέθηκαν να νουν το πρόβλημα, γνωστο-ώντας το στον πρόεδρο της ότητας, είναι γνωστό σε τον κόσμος ότι το γυαλί μέ-το δάσος αποτελεί μια σί-η εμπρηστική βόμβα σε

μεγάλες θερμοκρασίες γιατί λειτουργεί σαν συγκεντρωτικός φακός.

Την ημέρα Τρίτη την 31η Μαΐου, στις 9.30 το πρωί, τηλεφώνησα στον Σκάι για τον κύριο Κακαουνάκη και το απόγευμα της ίδιας ημέρας στις 4.45' μου τηλεφώνησε στο σπίτι μου (στο 6411.833) ο κύριος Καλατζής, συνεργάτης του κ. Κακαουνάκη ότι έλαβαν γνώση. Από τότε μέχρι σήμερα, αν και έλαβε γνώση του θέματος και η Κοινοτική Επιτροπή Πυρασφάλειας Παλιάς Πεντέλης, τα διάσπαρτα αυτά γυαλιά παραμένουν αμετακίνητα στην ίδια θέση και στο ίδιο σημείο, με κίνδυνο ανάφλεξης του δάσους της Πεντέλης στην περιοχή αυτή.

β) Όταν τη Δευτέρα 20η Ιουνίου ενδιαφέρθηκα να προσφέρω εθελοντικά, κάποια χρήσιμη υπηρεσία για την Κοινοτική Επιτροπή Παλιάς Πεντέλης, και αφού ρώτησα επανειλημμένα την αρμόδια υπάλληλο αν χρειάζονται εθελοντές, εκείνη επανειλημμένα με διαβεβαίωσε ότι «χρειάζονται στα σοβαρά πολλούς και όχι λίγους».

Στη συνέχεια, όταν την Κυριακή 26 Ιουνίου 1994 προσφέρθηκα να συνεργαστώ, το απόγευμα της ίδιας ημέρας με την Επιτροπή Πυρασφάλειας, η αρμόδια υπάλληλος με παρέπεμψε για συνεργασία στο Καραούλι και η «πυροβολεία» σε άτομο, το οποίο κατόπιν μου εξήγησε ότι το γνώριζε πολύ καλά από χρόνια και ότι ακόμη τυγχάνει της απολύτου εκτιμήσεώς της, πράγμα που αργότερα ομολόγησαν και άλλα άτομα της ίδιας επιτροπής, κατόπιν των τρισάθλιων γεγονότων που πρόκειται να εκθέσω.

Αυτό το «αξιότιμο» άτομο, όταν πηγαίνοντας προς το Κα-

ραούλι του συστήθηκα, εξηγώντας του ότι η οικογένεια μου ταλαιπωρήθηκε κατά την 7χρονη δικτατορία, λόγω περσιπέτειας του πατέρα μου που είχε τότε, γιατί η χούντα τον ταλαιπώρησε γιατί ήταν συνδικαλιστής της ΟΛΜΕ, ως εκπαιδευτικός που ήταν, και μάλιστα επειδή είχε ιδιαίτερη συνεργασία για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση με τον κ. Παπανούτσο, και όταν ακόμα πιο συγκεκριμένα του ανέφερα για να του συστηθώ, ότι κατ'άγομαι από Τουρκοκρατούμενο μέρος της Κύπρου, το άτομο αυτό που μου σύστησε η πυρασφάλεια για συνεργασία ως άκρως έμπιστο και γνωστό, θεώρησε υποχρέωσή του, κατόπιν των όσων του ανέφερα, να μου μιλήσει υβριστικά για τους Κύπριους γενικά, που τους θεωρεί όπως μου εξήγησε περισσότερο Τούρκους και ανθρώπους του χειρότερου χαρακτήρα και πρόσθεσε στις διασαφήσεις του ότι δικαίως οι Τούρκοι καταπατούν μέρος της Κύπρου και κακώς ο Μακάριος δεν μπορούσε να αναγνωρίσει το νόμιμο δικαίωμα της καταπάτησης ή ιδιοκτησίας μέρους του νησιού από ξεχωριστό τουρκικό κράτος.

Τέλος δε, μου εξύμνησε τον «αείμνηστο» Γεώργιο Παπαδόπουλο ως τον καλύτερο πρωθυπουργό της Ελλάδας!

Όταν την επόμενη μέρα, τη Δευτέρα 27η Ιουλίου κατήγγειλα το επεισόδιο σε μια άλλη αρμόδια υπάλληλο που έκανε τη βάρδια της στα γραφεία της επιτροπής αυτής, αντί η υπάλληλος αυτή να μου εκφράσει τη λύπη της από τηλεφώνου για το επεισόδιο που της ανέφερα, εκείνη στον χυδαιότερο και υβριστικότερο τόνο μου απάντησε προκλητικά οργισμένη: «και λοιπόν; τι με ενδιαφέρει; βρέστε τα μεταξύ σας» και μου έκλεισε το τηλέφωνο, φυσικά απότομα, χωρίς άλλη λέξη. Στη συνέχεια σε

άλλο τηλεφώνημα που μου έκανε η ίδια υπάλληλος στον ίδιο τόνο, χωρίς να της έχω κάνει άλλο τηλεφώνημα, ανέφερε ότι δεν χρειάζομαι για περαιτέρω συνεργασία με την Επιτροπή Πυρασφάλειας της Παλιάς Πεντέλης και να μην ξαναπεράσω από τα γραφεία τους.

Ερωτώ δημόσια τον πρόεδρο της Παλιάς Πεντέλης και την οργάνωση πυρασφάλειάς της, ποιοι είναι οι «υπεύθυνοι»... αυτοί υπάλληλοι και μέλη της Κοινοτικής Επιτροπής Πυρασφάλειας, που αντί να ζητήσουν συγγνώμη για τέτοιες καταστάσεις και συμπεριφορές ελέω Θεού (λόγω ίσως υπερβολικής γειννίας με την αντίστοιχη παν-αγία μοναστηριακή περιουσία της περιοχής αυτής) εκφράζονται τόσο ανέλεκτα χυδαία και προκλητικά ελπίζοντας στη Θεία Μακροθυμία που συγχωρεί πάντες τους Έλληνες και Χριστιανούς τούς απανταχού του Πεντελικού Όρους και δάσους, ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων, για το οποιοδήποτε αμάρτημα ή παρανομία, ακόμα και σε βαθμό κακουργήματος, αφού ακόμα και η αντιδημοκρατική συμπεριφορά, όπως εκείνη της καταπάτησης του Συντάγματος της χώρας μας από τους Απριλιανούς Χουντικούς, έτυχε της αγίας συγχωρέσεως από την Ιερά μας Σύνοδο, η οποία, ομοφώνως στις 2 Δεκεμβρίου του 1992, ζήτησε επίσημα για «ανθρωπιστικούς λόγους» την αποφυλάκιση των προδοτών της χώρας μας, από τον τότε πρωθυπουργό κ. Μητσοτάκη.

Και ολοκληρώνω: Σκοπίμως ή από αμέλεια φέρονται έτσι ελεεινά, και στην περίπτωση αυτή με τις επιπτώσεις τέτοιων ελεεινοτήτων, εγκληματικά, τα τόσο «αξιότιμα» και ανεύθυνα για ένα τόσο σοβαρό θέμα, μέλη της Κοινοτικής Επιτροπής Πυρασφάλειας της Παλιάς Πεντέλης;

Ας μου απαντήσει γραπτά, δημόσια και επίσημα ο πρόεδρος της κοινότητας της Παλιάς Πεντέλης :

1ον) Χρειάζονται ΝΑΙ ή ΟΧΙ εθελοντές στην Κοινοτική Επιτροπή Πυρασφάλειας Παλιάς Πεντέλης;

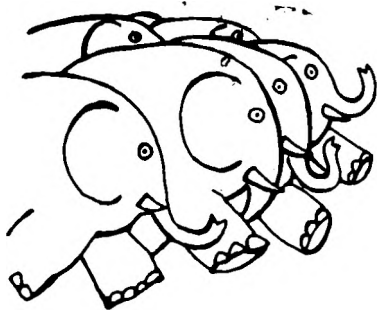
2ον) Τα παραπάνω άτομα που κατήγγειλα είναι κατά την γνώμη του προέδρου αρμόδια και υπεύθυνα για τις θέσεις που κατέχουν στην επιτροπή αυτή, και άμοιρα ευθύνονται ; ΝΑΙ ή ΟΧΙ;

Και κλείνοντας την επιστολή μου προσεύχομαι στον πανάγαθο Θεούλη, η κόλαση της φωτιάς να μην καταπιεί και άλλα στρέμματα δασικής έκτασης που τυγχάνουν να είναι και μοναστηριακή περιουσία, και αυτό το καλοκαίρι. Γιατί τότε βαριά θα είναι η ευθύνη των «αρμοδίων» της κοινότητας που διώχνουν, τόσο χυδαία και ανεύθυνα, εθελοντές που προσκαλούν, αφού πρώτα τους ταλαιπωρήσουν, με το πρόσχημα ότι «οι πρόσκοποι Βριλησσιών είναι υπεραρκετοί για την 24ώρη φύλαξη του δάσους της Πεντέλης σαν πυρασφάλεια» κατά πώς μου δικαιολογήθηκαν σε κατοπινό μου τηλεφώνημα, όταν τους ζήτησα εξηγήσεις. Δεν μου εξήγησαν όμως γιατί με προσκάλεσαν και με δέχτηκαν πριν λίγες ημέρες.

Και τους προειδοποιούμε ότι σε περίπτωση πυρκαγιάς δεν θα τους συγχωρέσουμε μια τέτοια ανευθυνότητα, ούτε ως Έλληνες ούτε ως Χριστιανοί, που ελπίζουν ότι είναι, γιατί τελικά ούτε το βουνό ούτε το δάσος τούς ανήκει σαν ιδιοκτησία ελέω θεού, ή ελέω μοναστηριακής περιουσίας, και επαναλαμβάνω κύριε πρόεδρε της κοινότητας:

Απαντήστε μου, γραπτά, δημόσια και υπεύθυνα στα ερωτήματα που σας υπέβαλα. Ευχαριστώ προκαταβολικά.

Χρίστος Αλιφέρης
Αθήνα

ΛΑΘΟΣ

• Τον δαίμονα διορθώνει η συνεργάτις μας Αλίκη Τσιλιχρήστου:

Αγαπητό ANTI

Στο άρθρο "Βιασμός = βία κι όχι σεξ", τχ. 551 (της 13ης Μαΐου), ο δαίμων της φωτοσύνθεσης έβαζε την Μακκίνον και την υπογράφουσα (που την παρουσίαζε) να δίνουν σχεδόν συγχωροχάρτι στους βιαστές. Σε παρακαλώ γι' αυτό να επανορθώσεις στη σελ. 37, τέλος πρώτης στήλης κι αρχή δεύτερης αντί του: "Φαντάζει όντως αν όχι ψευδής τουλάχιστον υπερβολική η καταγγελία για βιασμό... Αυτό φαίνεται πως πολλοί-πολλές το έχουν βιώσει σαν σεξ" με το: "Φαντάζει, όντως, σ' αυτούς αν όχι ψευδής τουλάχιστον υπερβολή η καταγγελία για βιασμό ...όταν τα γεγονότα που τους καταμαρτυρούν... γι' αυτούς περιγράφουν σεξ. Αυτό φαίνεται πως πολλοί-πολλές έχουν βιώσει σαν σεξ. Δεν είναι τυχαία η απόφαση της ελληνίδας αντιεισαγγελέως".

Νομίζω ότι είναι σαφές πως ενώ η πρώτη εκδοχή αποενοχοποιεί τον δράστη, η δεύτερη δείχνει την ανάγκη να εστιάσουμε την πρόληψη κατά της σεξουαλικής εγκληματικότητας στην αγωγή περί του τι εστί έρωτας...

Παρακαλώ να διορθωθεί επίσης στην τρίτη στήλη της ίδιας σελίδας η 12η σειρά μετά τον υπότιτλο "ο ρόλος των νομικών", το "τίποτα δεν προσβάλλει και δεν τραυματίζει περισσότερο... όσο ο βιασμός ενός οικείου" με το σωστό "όσο ο βιασμός από δράστη οικείο".

Ευχαριστώ
Αλίκη Τσιλιχρήστου

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

• Στο *Βήμα* απηύθυνε, καταρχάς, την επιστολή που ακολουθεί ο αναπληρωτής καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ -σε δημοσίευσμά του, άλλωστε, αναφέρεται. Αφού δεν δημοσιεύτηκε, την απευθύνει στο ANTI με την ελπίδα -σημειώνει- ότι το περιοδικό μας «θα επιτρέψει να φωτιστεί κι άλλη μια πλευρά της "ιδιοτροπίας" του γνωστού εκδοτικού συγκροτήματος και της "θαλπωρής" που επιδεικνύει προς τους "ημετέρους" του». Καμία αντίρρηση.

Κύριε Διευθυντά,

διάβασα στο *Βήμα* της Κυριακής, αρ. 12271/8-5-94, το αφιέρωμα για την «Πρόοδο, φθορά και διαφθορά στα πανεπιστήμια» και απόρησα που ένα έντυπο με 622.000 αναγνώστες, δεν αναφέρθηκε στην ύπαρξη του Ε.Ε.Π. (Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού), δεύτερο από το νόμο, στην ιεραρχία των πανεπιστημιακών φορέων, που απαρτίζουν το πανεπιστημιακό προσωπικό.

Προς πληροφόρηση λοιπόν δικής σας και του πολυάριθμου αναγνωστικού σας κοινού, σας γνωρίζω ότι τα μέλη του Ε.Ε.Π. (Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού) των Α.Ε.Ι. διορίζονται ύστερα από επιλογή για τη διδασκαλία ειδικών μαθημάτων και, σε πολλές περιπτώσεις, στηρίξαν και στηρίζουν πολλά νεοσύστατα πανεπιστημιακά τμήματα. Τα απαραίτητα προσόντα για το διορισμό τους, όπως αυτά προβλέπονται από το νόμο, είναι η προϋπηρεσία, το συγγραφικό έργο και οι μεταπτυχιακές σπουδές. Παρά τα «αυξημένα» προσόντα που απαιτούνται για την πλήρωση μιας θέσης μέλους Ε.Ε.Π., οι αποδο-

χές είναι χαμηλότερες κι απ' αυτές των συναδέλφων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι καθαρές αποδοχές ενός πρωτοδιοριζόμενου ανέρχονται στο εξευτελιστικό ποσό των 67.312 δρχ., για να φθάσουν, μετά από 30 ολόκληρα χρόνια υπηρεσίας, στις 187.999 δρχ.

Όπως όλες ανεξαιρέτως οι προηγούμενες ηγεσίες του Υπουργείου, έτσι και η σημερινή γνωρίζει πολύ καλά αυτήν την απαράδεκτη κατάσταση και φυσικά κωφεύει, στον ίδιο μάλιστα βαθμό, αφού αν και κατοχύρωσε, και καλά έκανε, με τον Ν. 2188/94, από 1-10-94, στα μέλη του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού των Τ.Ε.Ι. τη χορήγηση αύξησης των αποδοχών, αρνήθηκε κι αρνείται παρόμοια ρύθμιση για τα μέλη του ίδιου κλάδου, που ασχολούνται στα Α.Ε.Ι., κι ως είναι πολύ πιο ολιγάριθμα. Ίσως γιατί πιστεύει πως ανάλογες ενέργειες και παρόμοιες καταστάσεις εντάσσονται στη λογική αλλά και στο όραμα μιας «σύγχρονης και προοδευτικής αναβάθμισης της παιδείας μας».

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.
Με εκτίμηση

Γιώργος Ι. Φρέρης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.
Θεσσαλονίκη, 10.5.1994

Ημερολόγιον

ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 1994

ΜΟΝΑΧΟΣ ΜΟΥΣΗΣ: Λογοτεχνία, συγγραφή, Άλφρεντ Νόβελ, ΜΠΕΚΑΤΩΡΟΣ: Μνήμη, Άλφρεντ Νόβελ, ΧΡ. ΑΛ. ΣΚΑΡΗΣ: Όχι ποίηση, Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ: Από το χρονικό μιας διαφάνειας, ΣΤ. ΕΤΑΡΗΣ: Τρία ποιήματα, Β. ΘΕΟΔΩΡΟΥ: Τρία ποιήματα, Κ. ΓΟΥΛΙΑΜΟΣ: Συναπτατικό έργο, ΑΠ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ: Τρία ποιήματα, ΝΤ. ΜΑΡΙΝΗ: Πέντε ποιήματα, Γ. ΖΟΥΓΛΑΝΗΣ: Για να δώ τη μάχη, ΑΠ. ΣΙΔΗΡΑ: Τρία ποιήματα, Ε. ΜΑΣΤΡΑΚΑΣ: Δεκατρία ποιήματα, Τ. ΚΑΠΕΡΝΑΡΗΣ: Η ποιητική ομορφιά, Κ. ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ: Ερωτική λέξη, Άλφ. Ένα σφάλμα για δύο επιστολές, Β. ΚΟΥΛΗΣ: Τίποτα

W. H. AUDEN
Ο Ποιητής και η Πολιτεία
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΚΟΠΕΛΗΣ

ποιήματα: R.G. de la SERNA: Από τις *Georgics*, Άλφρεντ Νόβελ, Β. Αλμάντς, R. ELLMAN: W.H. Auden, Μνήμη, Τ. Παυλοπούλου, ΜΕ ΤΟΝ W.H. AUDEN (με συλλογή), Μνήμη, Τ. Παυλοπούλου, ΤΟ ΜΕΤΑ ΠΛΑΝΗ ΛΗΝΙΟΝ, Ο Τάσος, ΕΝ ΠΑΡΟΛΩ, Βιβλιοκρισία, αναφορές, στίχοι, Γράφουν: Ν. ΛΑΖΑΡΗΣ, Γ. ΑΡΑΠΗΣ, Θ. ΤΕΡΖΑΚΗΣ, Κ. ΣΟΦΙΑΝΟΣ, V. IGNA, Δ. ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ κ.ά. Κομμάκια: Δ. ΓΕΡΟΣ

20

Για τα νέα μουσεία

Για την εγκατάσταση του νέου Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης στο Πάρκο της Ρηγίλλης, το ΑΝΤΙ έχει εκφράσει την αντίθεσή του. Ο συνεργάτης μας, Δ. Φιλιππίδης, ωστόσο, έχει άλλη άποψη, που με ευχαρίστηση, στο πλαίσιο του διαλόγου που ευνοούν αυτές οι στήλες, φιλοξενούμε.

λοιπόν, κάποια κατάρα βαρβαίνει το δύστυχο Μουσείο που προβλέπονταν να χτιστούν έστω στην Αθήνα — το «νέο» Μουσείο Ακρόπολης και το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης.

Αν και το δεύτερο είναι πιο πρόσφατη πρόθεση, ήδη δείχνει όλα τα σημάδια της νωρίμης ιστορίας που μάθαμε πια απέξω και ανακατωτά χάρις στην οδύσσεια του Μουσείου Ακρόπολης. Δηλαδή, «αναστοχές» και «επιφυλάξεις» που φρενάρουν οποιαδήποτε ενέργεια υλοποίησης, «προφυγές» και «καταγγελίες» για κακούς ειρισμούς και προχειρότητες, για παράνομες διαδικασίες, για «εγκλήματα» ενάντια στην πόλη, την κυκλοφορία, το πράσινο, τους κατοίκους και βάλει.

Κανείς δεν αμφιβάλλει πως στο μαγικό αυτό τόπο τίποτα δεν δουλεύει όπως θα ήθελε, τουλάχιστον σύμφωνα με τις επίσημες προδιαγραφές. Ό,τι γίνεται (και αν γίνεται) συμβαίνει ως εκ θαύματος και λοιπών τριβών τα μάτια μας, μην μπορώ να πιστέψουμε πως τα καταφέραμε και αυτή τη φορά. Άλλωστε, αυτό νομίζω είναι και ένας καλός ορισμός του «ελληνικού θαύματος».

Ειδικά σε κάποια ευαίσθητα θέματα, πως είναι τα πολεοδομικά, έχουν συσσωρευθεί τόσες πανωλεθρίες στην πράξη και πρόκληση (άραγε, ως εκ τούτου;) ακατάσχετη θεωρητικολογία, που θα απέλπιζε και τον πιο αποφασισμένο αναθεωρητή-επαναστάτη, που θα δοκίμαζε να «νοικοκυρέει» τα πράγματα του τόπου. Και δεν εννοώ εδώ μόνο τον σταυροφόρο κύριο Λαζαράκη.

Πατώντας πάνω σε αυτές τις έκδηλες δυνάμεις (μερικοί τις θεωρούν ανίστες), έχει ήδη δημιουργηθεί μια αρκετά διαδεδομένη νοοτροπία, που συχνά προωθείται

από μια (ο Θεός να την κάνει) «ρεαλιστική» θέση, ότι τίποτα δεν πρέπει να αφεθεί να γίνει γιατί θα έχει οπωσδήποτε καταστροφικές επιπτώσεις στους πάντες και στα πάντα. Όποιος έχει αντιρρήσεις, σύμφωνα με την πάγια τακτική που δοξάζει τον τόπο μας τις τελευταίες δεκαετίες, είναι είτε τρισάθλιος τεχνοκράτης είτε δογματικός (ο Θεός να φυλάει) αντίπαλος.

Ο εκφοβισμός για τη «συντέλεια του κόσμου» έτσι και χτιστεί το Μουσείο Ακρόπολης είναι ένα βιολί που το ακούμε εδώ και τρία χρόνια. Ομολογώ ότι η τελευταία πρόταση του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, για να επαναληφθεί ο διαγωνισμός του Μουσείου Ακρόπολης, δείχνει κάτω από αυτό το πρίσμα πολύ λογική και συνεπής: γιατί όχι; Έχοντας κάνει τρεις διαγωνισμούς ως τώρα, τι βλάπτει να στήσουμε και άλλον έναν; Τι τρεις, τι τέσσερις.

Εγώ θα έλεγα όμως να μην μείνουμε σε έναν διαγωνισμό μόνο: μπορώ να φανταστώ 2-3 άνετα, από έναν «ιδεών» για την επιλογή του οικοπέδου μετά πολεοδομικών επιπτώσεων, άλλον έναν για το αρμόζον κτιριολογικό πρόγραμμα του μουσείου ως το πιο προωθημένο κτιριολογικό διαγωνισμό για τη μορφολόγηση του κελύφους και την εσωτερική (μουσειογραφική) διάταξη των εκθεμάτων.

Δεν αστειεύομαι: ποια επιτροπή οργάνωσης του διαγωνισμού την σήμερα ημέραν θα δεχόταν υπεύθυνα και απόλυτα επιστημονικά να αντιμετωπίσει τα πολεοδομικά προβλήματα της χωροθέτησης και τα τρομερά αγκάθια του προγράμματος του Μουσείου, έτσι όπως το απαιτεί τόσο επίμονα ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων; Ετσι και αλλιώς, το Συμβούλιο Επικρατείας (μέγας παντογνώστης και ύπατος ρυθμιστής των πάντων) ήδη έβγαλε εκτός μάχης

τον προηγούμενο διαγωνισμό ως παράτυπο, και ας λέει ο κ. υπουργός ΥΠΠΟ ότι μας επιφυλάσσει εκπλήξεις για το θέμα. Αυτό δημιούργησε κάποιο κενό να μην έχουμε κάτι να ασχολούμαστε στο μεταξύ;

Οι τελευταίες εξελίξεις πάντως στο «άλλο» Μουσείο, έχουν κάποια ιδιαιτερότητα. Προηγήθηκε ο θάνατος του Β. Γουλανδρή και η προσφυγή στη δικαιοσύνη κάποιων (ανώνυμων) κληρονόμων του που αμφισβητούσαν τη νομιμότητα της δωρεάς της συλλογής έργων του στο Μουσείο. Στις 11.6. δημοσιεύτηκε η είδηση ότι αναστέλλονται οι οικοδομικές εργασίες για το Μουσείο από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Την επόμενη μέρα, Κυριακή 12.6., καταχωρήθηκε έγχρωμη διαφήμιση με τίτλο «Δείτε για τελευταία φορά αυτά τα αυθαίρετα δέντρα — σε λίγες μέρες θα κοπούν όλα» με υπότιτλο: «Με την άδεια της Πολεοδομίας και την φροντίδα του Ιδρύματος Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή», αφιερωμένη από τη Διόπτρα Διαφημιστική ΕΠΕ «στη νεότερη γενιά των Αθηναίων».

Συμπέρασμα: υπάρχουν μερικοί ευαίσθητοι συμπολίτες μας που νοιάζονται να μην κακοπέσουν οι πολύτιμες συλλογές έργων του Ιδρύματος Γουλανδρή και θλιβονται για τα δύστυχα δέντρα που θα θυσιάστούν άδικα. Προσωπικά θαυμάζω εκείνους που αναλώνονται υπηρετώντας τα κοινά, ακόμα περισσότερο εκείνους που δίνουν απλόχερα από την τσέπη τους για να ενημερώσουν τον ανυποψίαστο λαό και να αποτρέψουν την καταστροφή της Αθήνας.

Δεν μπορώ να συγκρατηθώ, ομολογώ ότι συγκινούμαι. Είναι τόσο σπάνια αυτά τα φαινόμενα στη διεφθαρμένη κοινωνία μας, που χρειάζεται να συγχαρούμε όσους αναλαμβάνουν τέτοιους αγώνες. Εύγε!

Η μαγική λέξη τώρα είναι «εμπόριο»

«Love is my sin»

Shakespeare, sonnet 142

«Η αγάπη είναι η αμαρτία μου»
Σαίξπηρ, σονέτο 142

Το εμπόριο ίσως είναι το πιο σημαντικό πράγμα για τους ανθρώπους σ' αυτό το μακρύ και στενό δρόμο, που κατεβαίνει σαν χείμαρρος από το κέντρο της πόλης προς τα παλιά προάστια, στο δυτικό τμήμα της Σόφιας. Το εμπόριο είναι ένα τέχνασμα για να βρουν διέξοδο από τις μεγάλες δυσκολίες της οικονομικής κατάστασης στη μεγάλη πόλη: τον πληθωρισμό και την ανεργία. Εμπορεύονται οτιδήποτε σκεφτεί κανείς.

Αυτός ο δρόμος έχει αλλάξει επισήμως τρεις φορές ονομασία τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Τώρα ονομάζεται *Pirotska*, όπως ονομαζόταν μισό αιώνα πριν. Τέτοιες αλλαγές προξενούν κατάπληξη, ασφαλώς όχι μόνο σε μένα που είμαι ο «αφελής» σας ανταποκριτής. Αυτές λοιπόν οι «αλλαγές», φέρνουν στο νου πολλών διανοούμενων της Βουλγαρίας το ειρωνικό απόφθεγμα του μεγάλου φιλοσόφου **Georg Wilhelm Friedrich Hegel**: «Το να αλλάξεις το όνομα των πραγμάτων είναι ανώφελο και παιδαριώδες, εφόσον η ουσία δεν αλλάζει...».

Ωστόσο, αν θελήσεις να περιπλανηθείς κατά μήκος αυτού του δρόμου, με τα υπαίθρια παζάρια που σφύζουν από ζωή, τα μικρά μαγαζάκια και τα καταστήματα, τα μπαράκια και τις καφετέριες και να αποφύγεις το θόρυβο της πόλης με τα πολυχρησιμοποιημένα δυτικά αυτοκίνητα και τα ανατολικά τραμ, θα δεις την ίδια αλλαγή να συμβαίνει και στα κτίρια. Αυτό εκεί το παμπάλαιο, στενόχωρο σπίτι κοντά στην καστανιά, αναρωτιέσαι, δεν ήταν μπουτίκ την περασμένη εβδομάδα; Σωστά, αλλά τώρα είναι ένα φρεσκοβαμμένο μπακάλικο. Δεν υπάρχουν όμως αρκετοί πελάτες μέσα, μάλλον εξαιτίας των τιμών. Έτσι θα μετατραπεί σε κάτι άλλο, ίσως μέχρι αύριο κιόλας.

Οι αλλαγές αφήνουν μερικές φορές παράξενα ίχνη. Δίπλα στο μικρό καφεεντάκι, που από καιρό σε καιρό επισκέπτομαι για να πιω ένα φλιτζάνι καφέ, αν η ημέρα είναι ζεστή και αποπνικτική (δεν πηγαίνω για να δω τη σερβιτόρα με τα νυσταγμένα

σκούρα μάτια· μη βιαστείτε να με κατηγορήσετε· είμαι παντρεμένος άνθρωπος...), υπάρχει ένα κρεοπωλείο. Δεν μπορώ να θυμηθώ τι ήταν προηγουμένως. Αλλά ακριβώς εκεί, κοντά στην πόρτα, κάτω στο πάτωμα, στην αριστερή γωνία, βρισκόταν ένα μεγάλο πορτραίτο του διάσημου βούλγαρου ζωγράφου **Vladimir Dimitrov** (1882-1960) που τον ονόμαζαν *Δάσκαλο*.

Αυτός ο καλλιτέχνης, που τον λατρεύουν εδώ στη Βουλγαρία και είναι διάσημος τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική, ήταν μια ευγενική και λαμπρή προσωπικότητα. Στη Σόφια υπάρχουν τουλάχιστον δύο μνημεία που ενσαρκώνουν την ασκητική, βιβλική του φιγούρα. Έτσι λοιπόν, αυτή η λυπηρή βεβήλωση, το να βάλουν δηλαδή το πορτραίτο του δίπλα στον πάγκο μετα μωβ κρέατα, ήταν απλώς ένα ασήμαντο γεγονός. Ήταν μια ακόμη επίδειξη έλλειψης καλού γούστου και διάθεσης για πρωτοτυπία που δείχνει παντού η μικροαστική τάξη.

Το πορτραίτο εξαφανίστηκε πριν από 2 ή 3 εβδομάδες. Ελπίζω να βρίσκεται τώρα στη σωστή του θέση.

Επειδή μερικοί από εμάς είμαστε εκπρόσωποι της ίδιας μεσοαστικής τάξης και έχουμε τις ίδιες γελοίες απαιτήσεις και αδυναμίες (που είναι συγχρόνως πολύ παράξενες), βλέποντας τη «διακόσμηση του κρεοπωλίου», υπέβαλα στον εαυτό μου μερικές ερωτήσεις: Πώς μπορεί ένας άνθρωπος σαν εσάς κι εμένα, ένας άνθρωπος με λίγα χρήματα στην τσέπη, να βρει και να αγοράσει ένα πραγματικά πολύτιμο έργο τέχνης στη βουλγαρική πρωτεύουσα; Πού μπορεί κάποιος να το κάνει αυτό και ποια είναι η τιμή; Πού μπορεί κανείς να βρει ωραία έργα των βουλγαρικών Καλών Τεχνών και να καλλιεργήσει την καλαισθησία του;

Υπάρχει πράγματι μια σοβαρή «αγορά έργων τέχνης» στη Σόφια;

Άρχισα να περιπλανιέμαι από τη μία γκαλερί τέχνης στην άλλη. Άρχισα με την υπαίθρια γκαλερί που είναι στην πλατεία απέναντι από τη θαυμάσια παλιά εκκλησία της Αγ. Σοφίας, η οποία καταστράφηκε από τους Βησιγότθους τον 4ο αιώνα και ξανακτίστηκε με τη λαμπρότητα που διατηρείται έως σήμερα, πριν από την εποχή του Ιουστινιανού, προς το τέλος του 5ου αιώνα, ίσως και αργότερα. Για πάνω

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΚΙΑΣ

Πίνακας από λάδι του ζωγράφου Σβέτλιν Ρουσέφ μέσα σε πλαστικό περιβάλλον της γκαλερί «Αλεξάντερ». Έκθεση 7 ζωγράφων, καθηγητών στη Βουλγαρική Ακαδημία Καλών Τεχνών (Μάιος 1994)

από μήνα, έβλεπα τις εκθέσεις στις κρατικές γκαλερί και τα μουσεία τέχνης, στις ιδιωτικές γκαλερί, στα καταστήματα που πουλούν αντικείμενα και έργα τέχνης, στις μπουτίκ και στα μέρη που μπορεί κανείς να πουλάει πίνακες, γλυπτά ή εικόνες. Ύστερα από πολλή συζήτηση με τους ανθρώπους των γκαλερί, τους καλλιτέχνες, τους πελάτες και τους απλούς ανθρώπους βρήκα κάτι εκπληκτικό. Σχεδόν όλοι οι συνομιλητές μου συμφώνησαν στο ότι στις δύσκολες ώρες που ζούμε, με την κρίση στη βουλγαρική οικονομία, η αγορά έργων τέχνης είναι πολύ μικρή, σχεδόν ανύπαρκτη. Έχουν δίκιο βεβαίως όταν μιλούν για δυσκολίες. Αλλά, παρόλο που τα πράγματα πηγαίνουν τόσο άσχημα στον τομέα της οικονομίας, υπάρχει πράγματι αγορά έργων τέχνης.

Είναι μια ετοιμόρροπη και στάσιμη αγορά. Δεν είναι επικερδής για τους ζωγράφους.

φους, τους γλύπτες ή τους άλλους καλλιτέχνες. Επίσης, δεν είναι αρκετά προσοδοφόρος για τους εμπόρους έργων τέχνης και για τους ιδιοκτήτες των γκαλερί. Αλλά η αγορά *όντως υπάρχει*. Μπορεί κανείς να βρει έργα μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας, πίνακες και αγαλματίδια, που εσείς κι εγώ δεν μπορούμε να αγοράσουμε σε κανένα μέρος της Ευρώπης. Βλέπετε, δεν είμαστε εκατομμυριούχοι...

Εμείς οι *Βαλκάνιοι* ξέρουμε πολλά για τη μοντέρνα τέχνη στο δυτικό κόσμο, αλλά είμαστε εντελώς απληροφόρητοι για τους γείτονές μας. Είμαι σίγουρος ότι θα σας θαυμάσει το γεγονός ότι έχουμε πολλούς *ίριστους* ζωγράφους και γλύπτες εδώ στη Βουλγαρία. Η εξήγηση είναι απλή: έχουν κάνει πολυάριθμες εκθέσεις στο Παρίσι, τη Φραγκφούρτη, το Βερολίνο, το Μόναχο ή το Άμστερνταμ, αλλά ποτέ στην Αθήνα ή στο Βουκουρέστι.

Ο Μάιος απεδείχθη μήνας πολλών και ενδιαφερουσών εκθέσεων στη Σόφια. Για παράδειγμα, έως τις 11 Μαΐου στην γκαλερί τέχνης *Alexander* λειτουργούσε η έκθεση εφτά πολύ γνωστών ζωγράφων, των: **Andrey Daniel, Bojidar Bojadjev, Valentin Kolev, Vichrony Popnedelev, Stanislav Pamukchiev, Svetlin Rusev** και **Theofan Sokerov**.

Δεν είμαι ειδικός στα έργα τέχνης για να σας επιβάλω το προσωπικό μου γούστο. Είμαι ένας ελεύθερος ρεπόρτερ και συγγραφέας, που αγαπάει αυτή τη λαμπρή και *ολέγουσα τέχνη* της ζωγραφικής και εσείς είσαστε ελεύθεροι να συμεριστείτε ή όχι στις απόψεις μου. Υπήρχαν όμως στην έκθεση αυτή δύο έργα του **Theofan Sokerov** που κυριολεκτικά με σαγήνευσαν με την αυθεντική, τρυφερή, σχεδόν μυστικιστική *βουλγαρική ατμόσφαιρα* του τοπίου που απεικόνιζαν. Η τιμή τους ήταν χαμηλότερη από 55.000 λέβα (περίπου 1.500 γερμανικά μάρκα ή 242.000 ελληνικές δραχμές) για κάθε πίνακα. Είμαι σίγουρος ότι κάποιου στη Δ. Ευρώπη η τιμή θα ήταν 15 με 20

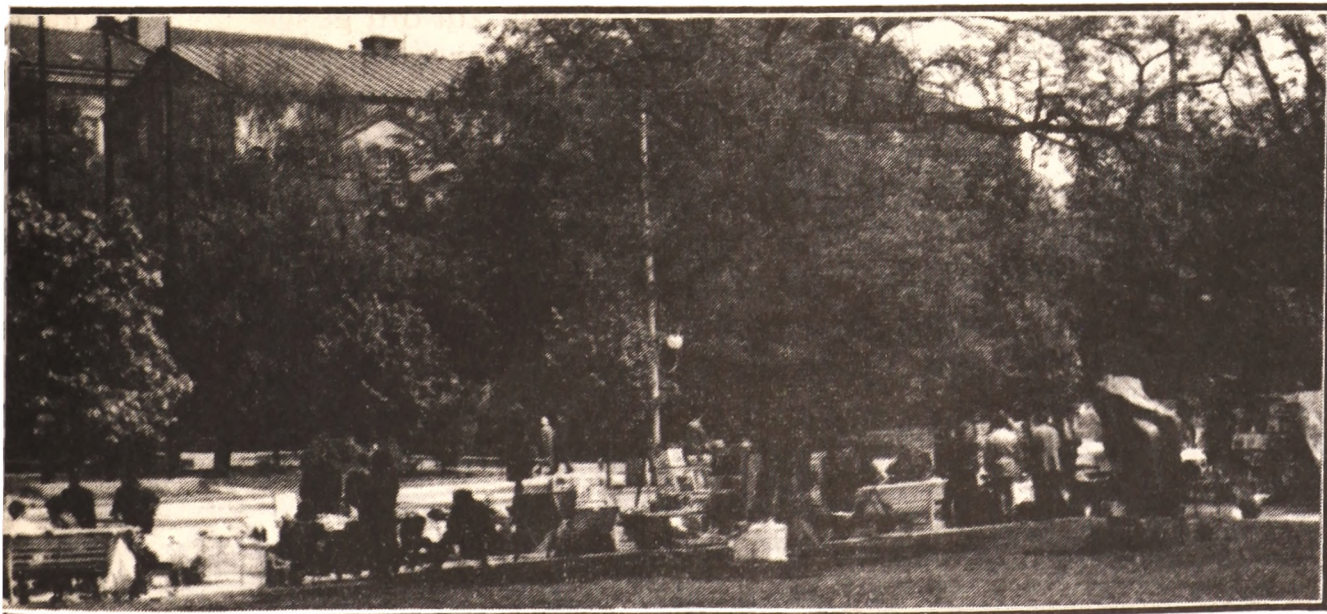

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ
Τοπίο του Θεοφάν Σοκέρωφ, που εκτίθεται στην ίδια έκθεση

φορές υψηλότερη.

Αν τα 1.500 γερμανικά μάρκα είναι πολλά χρήματα για σας (για μένα είναι ένα *απίστευτα μεγάλο ποσό*), μπορείτε να βρείτε ένα πολύ ωραίο έργο τέχνης με 25.000 έως 35.000 λέβα (700-1.000 γερμανικά μάρκα ή 110.000-150.000 ελληνικές δραχμές). Για παράδειγμα, στην έκθεση *Experiments* του ζωγράφου **Ivajlo Mirchev** στην γκαλερί **Rajko Alexiev**, τις πρώτες μέρες του Μαΐου, υπήρχαν 2 ή 3 ενδιαφέροντες πίνακες (λάδι σε μουσαμά, σχεδόν 27X33cm) για 15.000-20.000 λέβα. Είναι ακόμα δυνατό να βρείτε έναν μέτριο πίνακα κάποιου καλού ζωγράφου στην τιμή των 8.000-10.000 λέβα. Αν όμως ψάχνετε για ποιοτικές ελαιογραφίες στην τιμή κάτω των 7.000 λέβα, πρέπει να σας πω ότι είναι *ταπείνωση* για τον καλλιτέχνη, για σας τους ίδιους και κυρίως για την *τέχνη*. Κι αυτό το λέω, γιατί η *αυθεντική τέχνη* και οι δημιουργοί της *χρειάζονται την αγάπη, την κατανόηση και το σεβασμό* σας περισσότερο από τα χρήματά σας.

Απόδοση από τα αγγλικά: Άννα Καρούσου

Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Η υπαίθρια γκαλερί κοντά στην εκκλησία της Αγ. Σοφίας.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΚΛΑΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

“ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ”
Του Πανεπιστημίου Καμπριτζ

P. E. EASTERLING -
B. M. W. KNOX
(Καθηγητές Πανεπιστημίου)

2η Έκδοση Αναθεωρημένη
Δεμένη, 1149 σελίδες
με 14 εικόνες

Ε κ δ ό σ ε ι ς
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8 Αθήνα, 106 79,
Τηλ.: 36.27.318 - 36.42.692,
Fax: 36.10.271

Άρης Μαραγκόπουλος

«Ο φόβος τρώει τα σωθικά»...

Το Πορτραίτο θλιμμένου άντρα σε τραίνο είναι ένα μυθιστόρημα που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Σμίλη» στις αρχές της άνοιξης. Συγγραφέας του ο Άρης Μαραγκόπουλος που το πρώτο μυθιστόρημα του είχε τίτλο Ολντσμόμπλ (1982), κι ακολούθησαν δύο βιβλία με διηγήματα και ποιήματα: Το Ψυχομπουρδέλο (1983) και το Δεν είναι όλα σινεμά μωρό μου (1985).

Ο συγγραφέας ξεκίνησε να μιλάει για το νέο του βιβλίο

• Αυτό που μ' έκαιγε σαν έγγραφο το βιβλίο ήταν να βρω μια γέφυρα με τη γλώσσα των ποιητών, γιατί θεωρώ ότι έχει μείνει ανεκμετάλλευτη. Στην Ελλάδα υπήρχε πάντα ένα πρόβλημα οριοθέτησης του πεζού με τον ποιητικό λόγο. Κανείς δεν θα μπορούσε να θεωρήσει τον Παπαδιαμάντη ποιητή. Και δεν είναι, άλλωστε. Θα τολμούσα, όμως, να διαπιστώσω ότι ο Ρίτσος, για παράδειγμα, είναι κυρίως πεζογράφος και λιγότερο ποιητής. Κάτι που αν η εποχή είχε επιτρέψει να διαπιστωθεί πιο νωρίς, θα είχε επιπτώσεις ίσως στο έργο του. Το δεύτερο ζήτημα που μ' ενδιέφερε ήταν η νεότερη ιστορία. Τα σημάδια της τα διαπιστώνει κανείς πιο καθαρά στην καθημερινότητα των ανθρώπων παρά στα ηχηρά γεγονότα. Αυτό που προσπάθησα σ' αυτό το μυθιστόρημα είναι, ακριβώς, ν' αγγίξω τέτοιου είδους σημάδια πάνω σε φαινομενικά φευγαλέα γεγονότα και μάλιστα στις πολύ μικρές λεπτομέρειές τους.

— Θα μπορούσατε να αναφέ-

ρετε μερικές απ' αυτές τις λεπτομέρειες;

• Η συγκέντρωση των θείων και το επεισόδιο με το τραγούδι της Εντίθ Πιάφ, ή η αναμονή στη στάση των λεωφορείων δυό κοριτσιών στη λεωφόρο Μαραθώνος, ή, ακόμη, το βλέμμα στα φύλλα της πορτοκαλιάς στα 1956 στον κήπο ενός σπιτιού στο Μετς, είναι φορτισμένα με περισσότερη σημασία από μια πολιτική ανάλυση της εποχής. Οι άνθρωποι, στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους, είτε το θέλουν είτε όχι, αναλώνονται σε κανονικότητες. Το ξεχωριστό, το εξαιρετικό γεγονός, κατέχει μικρό μέρος της ζωής. Εγώ παρατηρώ σαν φυσιοδίφης τις κανονικότητες, προσπαθώντας να διαβάσω επάνω τους τα ίχνη που αφήνουν τα ξεχωριστά γεγονότα. Γι' αυτό και οι αναφορές σε γεγονότα τόσο διαφορετικά, όπως οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η Μικρασιατική Καταστροφή, ο Καραολής και ο Δημητρίου, ο Μάης του '68, απλώς λειτουργούν μέσα στη ροή του μυθιστορήματος σαν δείκτες χρονικοί και τίποτε παραπάνω. Οι πράξεις των ανθρώπων μιλούν για τα γεγονότα. Για να είμαι πιο ακριβής, ο εκάστοτε λόγος των ανθρώπων μιλά για τα γεγονότα. Μ' αυτή την τελευταία έννοια, το μυθιστόρημα επιμένει στο να μιμείται, να παρωδεί, να επεκτείνει, να θρυμματίζει το λόγο, της παράδοσης της λογοτεχνίας — αλλά και της εικαστικής τέχνης.

— Πράγματι, γίνονται πολλές

αναφορές στο μυθιστόρημα στο εικαστικό παρελθόν της Ελλάδας και όχι μόνον...

• Η εύκολη απάντηση σ' αυτό θα'χε να κάνει με το δικό μου εικαστικό παρελθόν. Εκείνο που με ενδιαφέρει πιο πολύ είναι σε πιο βαθμό ο λόγος της τέχνης εμπεριέχει, νεκρά ή ζωντανά, αδιάφορο, σπέρματα ζωής, καθημερινότητας, ιστορίας. Προσοχή όμως, όλα αυτά ιδωμένα από την άλλη πλευρά του λόφου, από πολύ χαμηλά. Από το ύψος των μικρών ανθρώπων των πράξεων.

— Όλα όσα αναφέρατε πώς ανατέμνονται στην πλοκή του συγκεκριμένου βιβλίου;

• Έχουμε ένα μυθιστόρημα με μνήμες. Ο κεντρικός ήρωας δεν προσπαθεί να καταλάβει μέσα από "έτοιμες" μνήμες, αλλά από μικρά συμβάντα αγαπημένων του προσώπων. Άλλωστε, το τραίνο που συνηθίζει να ταξιδεύει ο ήρωας δεν ακολουθεί μια διαδρομή προς τα μπρός, αλλά πάντα προς τα πίσω. Ένα είδος νόστου — με ό,τι σημαίνει αυτή η έννοια — προς την άγνωστη πατρίδα του παρελθόντος. Αφετηρία είναι πάντα μια νέα γυναίκα, ένα παιδί του τέλους του αιώνα, μια εικόνα αμφίβολης, τουλάχιστον στην αρχή του μυθιστορήματος, σημασίας για το ταξίδι του ήρωα. Σπρώχνοντας προς τα πίσω την εικόνα της νεότητας του, προσπαθεί ν' αγγίξει την άλλη νεότητα, όχι την δική του αλλά της Ελλάδος των τελευταίων πενήντα χρόνων. Στο σημείο αυτό θα προσθέσω πως η λογοτεχνία και η

ζωγραφική τον βοηθούν να ταξιδέψει προς τα πίσω. Ο ήρωας, κάνοντας μια περιέργη διαδρομή, μοιάζει να έχει φορτωθεί, από τα πρώτα πλαστικά σκεύη της κουζίνας μέχρι τη ζωγραφική του Μπουζιάνη και του Διαμαντόπουλου, όλους τους καημούς της νεότερης Ελλάδας. Είναι μ' αυτή την έννοια τραίνο ο ίδιος όχημα καημών που μάταια προσπαθεί να ξεφορτώσει. Μάταια; Όσο το βιβλίο προχωρεί τόσο ο ήρωας εμπλέκεται λιγότερο σε ιστορίες, τόσο περισσότερο γίνεται "μοναχός", πλησιάζει να κερδίσει μια δική του γλώσσα, κατά την έκφραση του Σεφέρη.

— Κατά πόσο θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς το μυθιστόρημα αυτοβιογραφικό;

• Μια απάντηση είναι ότι κάθε βιβλίο είναι αυτοβιογραφικό. Οι περιπέτειες, αν ο όρος ισχύει γι' αυτό το βιβλίο, είναι κοινές, κοινότητες, τις έχουμε περάσει όλοι από λίγο έως πολύ. Τα πρόσωπα πλάστηκαν ως αμαλγάματα γνωστών που φανερώθηκαν κάποια στιγμή ως "πρότυπα" ελληνικών καημών. Σ' όλο το μυθιστόρημα κυριαρχεί αυτό που πιστεύω ότι κυριάρχησε σ' όλη τη μεταπολεμική Ελλάδα: Ο φόβος. Στα πρόσωπα των γνωστών μου, στα πρόσωπα του μυθιστορήματος.

— Για ποιο φόβο αλήθεια μιλάμε;

• Σε κάποιο σημείο του βιβλίου, όταν ο ήρωας έχει επιστρέψει πια από το μακρινό ταξίδι του και βρίσκεται στον Εθνικό Κήπο, γίνεται λόγος για το Ανομολόγητο, το Ανύπαρκτο, το Αρχαιοελληνικό. Αυτά είναι τα επίθετα ενός φόβου που υπάρχει, ομολογείται, και είναι σύγχρονος. Ο φόβος ενός λαού που ενώ ξέρει τι σημαίνει να ζεις σ' αυτό τον τόπο, φοβάται να συμφιλωθεί μαζί του. Αυτός ο φόβος τον οδηγεί. Πιστεύει και λειτουργεί σαν να είναι ένα τίποτα...

Τη συνέντευξη πήρε η Π. Κουνενάκη

Βιβλίο

Γραμματολογικές επιδόσεις*

Γιώργος Βελουδής,
Γραμματολογία: Θεωρία λογοτεχνίας, Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα, 1994

Συχνά ακούγεται στον τόπο μας από αρμόδια και αναρμόδια χείλη η διαμαρτυρία ότι είμαστε η «έρημη χώρα» του κριτικού και θεωρητικού λόγου. Το άνυδρο τοπίο της εύπεπτης δημοσιογραφικής κριτικογραφίας σπάνια ευδοκιμούν τα άνθη του καλού (του καλού βιβλίου, της καλής μετάφρασης, του σύστοχου δοκιμίου): αναπτύσσονται συνήθως και καλλιεργούνται άτεχνες ή κακότεχνες παραφυάδες ενός στρεβλού, μάνειου πολύ συχνά λόγου, που θεαματικά και αλαζονικά προπαθεί να αλώσει καθ' ολοκληρίαν τον διαθέσιμο χώρο. Οι ελάχιστες εξαιρέσεις διατηρούν πάντοτε το θλιβερό προνόμιο να επιβεβαιώνουν τον πανίσχυρο κανόνα: κανείς δεν διατείνεται σοβαρά ότι μας λείπουν οι πεύθυνοι και σοβαροί ερευνητές, οι αξιόλογοι μεταφραστές, οι «εφάμιλλοι των ευρωπαίων» λόγιοι και διανοούμενοι, που τελεχώνουν τη στενά επιστημονική κι ευρύτερα πολιτισμική μας κοινότητα. Σχεδόν ποτέ όμως τα φώτα της άμεσης και μεγάλης δημοσιότητας δεν πέπουν εγκαίρως στους αφανείς συνήθως εργάτες της τέχνης ή της επιστήμης που επιλέγουν τους μοναχικούς δρόμους της συνέπειας.

Η *Γραμματολογία* του Γ. Βελουδή, καρπός επίμοχθης δεκάχρονης ερευνητικής δραστηριότητας στην περιοχή της θεωρίας της λογοτεχνίας, εκπλήσσει ευχάριστα τον φιλόλογο αναγνώτη που ταλαιπωρείται συχνά από πρόχειρες και σπασμωδι-

κές θεωρητικόλογες παρεμβάσεις στην τρέχουσα εκδοτική πρακτική: αποτελεί συστηματική και πλήρη πρόταση σ' έναν χώρο που διακρίνεται ιδιαίτερα για την καχεξία του ή τη δύσμορφη ανάπτυξή του.

Επί πολλές δεκαετίες η «μετακένωση» της λογοτεχνικής θεωρίας στον τόπο μας πραγματοποιείται κατά κανόνα μέσω των αγγλοσαξονικών και, κυρίως, των γαλλικών διαύλων και με όρους που δύσκολα γίνεται να αποφύγουν τον χαρακτηρισμό του απλού «μεταπρατισμού». Δεν είναι εύκολο να θίξει κανείς επιτροχάδην τις σοβαρές συνέπειες αυτής της μεροληπτικής επιλογής, δεδομένου ότι πρόκειται για μονομέρεια που συνδέεται σαφέστατα με ευρύτερες πολιτισμικές, θεσμικές και, σε τελική ανάλυση, ιδεολογικές παραμέτρους. Επισημαίνουμε απλώς ότι αυτή η μονομερής και κάποτε βραδυφλεγής πρόσληψη των θεωρητικών προβληματισμών περί λογοτεχνίας απέκοψε συχνά τη χώρα μας από τον εύρωστο και γόνιμο διάλογο που διενεργήθηκε με πολλαπλούς τρόπους αλλού, μεταξύ άλλων «εθνικών» γραμματολογικών παραδόσεων. Έτσι, στον χώρο της «σημαίνουσας απουσίας», μπορούμε ανενδοίαστα να καταγράψουμε το γερμανικό γραμματολογικό παράδειγμα: σποραδικές, άτακτες και πλημμελείς υπήρξαν οι απ' ευθείας διασταυρώσεις της ελληνικής με τη γερμανική γραμματολογία, παρά το γεγονός ότι κατέληξαν πάντοτε σε εντυπωσιακά και ώριμα αποτελέσματα. Ας αναλογιστεί κανείς τη συμβολή των επιφανέστερων εκπροσώπων της «γερμανικής σχολής», ενός Κ. Ασωπίου, ενός Στ. Κουμανούδη ή,

πιο κοντά μας, του Ι. Συκουτρή στη διαμόρφωση μιας έγκυρης, κριτικής και φιλόλογης νεοελληνικής γλώσσας.

Το βιβλίο του Γ. Βελουδή σπάξει λοιπόν τον πάγιο κανόνα που «εισάγει» μονομερώς, μέσω αποκλειστικά γαλλικών ή αγγλοσαξονικών αγωγών, την κριτική θεωρία στον τόπο μας. Αποκαθιστά πλήρως και αποτελεσματικά τη γεφύρωση με την πλούσια γερμανική γραμματολογική παράδοση, γεγονός που ανανεώνει την καθιερωμένη «οπτική γωνία» από την οποία παρατηρούμε τα καθέκαστα της ποιητικής των νεότερων χρόνων. Δίχως αυτό να σημαίνει ότι παραγνωρίζεται η γραμματολογική συμβολή άλλων παραδόσεων (της γαλλικής, της αγγλοσαξονικής, της ιταλικής, λόγου χάριν, ή και της ρωσικής), εξαίρεται η συστηματική γερμανική κριτική υποστήριξη του όλου εγχειρήματος, που καλύπτει ένα κενό, ένα από τα αυτονόητα ζητούμενα της νεοελληνικής έρευνας. Η ευστοχία της ορολογίας συγκαταλέγεται επίσης στις ομολογημένες αρετές αυτής της εργώδους προσπάθειας. Υπογραμμίζουμε ιδιαίτερα την επανάκαμψη του όρου *γραμματολογία* στο οικείο του πλαίσιο, μετά από μακρά και αναίτια έκλειψη. Η επιστημονική μελέτη του στενά λογοτεχνικού κι ευρύτερα γραμματειακού λόγου, πέρα από την αυστηρά *φιλολογική* αντιμετώπισή του (βιβλιολογία, εκδοτική του κειμένου κ.τ.λ.) αποτέλεσε εγκαίρως και στην Ελλάδα επείγον αίτημα των εγρήγορων συνειδήσεων: στις ευτυχέστερες στιγμές μιας νεολογικής, γλωσσοπλαστικής ανάπτυξης του κριτικού και θεωρητικού λόγου στον τόπο μας, δια-

ψάχνοντας σε γνωστά και άγνωστα περιοδικά ξεχωρίζω γνωστά και λιγότερο γνωστά πρόσωπα και θέματα των Γραμμάτων μας: Για παράδειγμα, στα *Αιολικά Φύλλα* — περιοδικό Λόγου και Τέχνης (τχ. 33, Απρίλιος 1994) βρίσκουμε αφιέρωμα στον *Μάτη Παρασκευαΐδη*, τον φιλόπονο λέσβιο δάσκαλο, δημοσιογράφο, σκιτσογράφο. Με το πάθος του και τη μακρόχρονη σταδιοδρομία του αποτύπωσε, κυρίως εικονογραφικά, πρόσωπα και χώρους της ιδιαίτερης πατρίδας του και τίμησε με τον καλύτερο τρόπο την παράδοση των τοπικών λογίων, που πάει να σβήσει.

Ωραία η πρωτοβουλία έκδοσης του ετήσιου περιοδικού της Ελληνικής Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας. Το τχ. 5 (εκδ. Gutenberg, 1993) του περιοδικού *Σύγκριση* της ελληνικής με τις ξένες λογοτεχνίες και τις καλές τέχνες παρουσιάζει εργασίες που ερευνούν το θέμα «Θέατρο και Διαλογικότητα».

Αν ενδιαφέρεστε για την ποίηση του Παπαδίστα αλλά και για τη νήσο Σάμο, τότε αναζητήστε την περιοδική έκδοση της αδελφότητας Σαμίων Αθηνών, *Σαμιακή Επιθεώρηση* (τχ. 42, Μάρτιος 1994).

Βρίσκω πραγματικά αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τα δύο καλύτερα, κατά την άποψή μου, λογοτεχνικά περιοδικά που κυκλοφορούν στις μέρες μας δίνουν το προβάδισμα στην ποίηση και το δοκίμιο: Στο *Πλανόδιον* (τχ. 20, Ιούνιος 1994) διάβασα το διεισδυτικό δοκίμιο του *Μήτσου*

Αλεξανδρόπουλου για τη ρωσική λογοτεχνία της σταλινικής περιόδου και στην *Ποίηση* — εξαμηνιαίο περιοδικό για την ποιητική τέχνη (τχ. 3, Άνοιξη 1994) ξεχώρισα «Το ερωτικό τραγούδι, του Ι. Άλφρεδ Προύφροκ», σε μετάφραση του **Τάκη Καγιαλή** που την συμπληρώνει με πολύ ενδιαφέροντα σχόλια και επίμετρο:

«Γερνάω... Γερνάω... / Παντελόνια γυριστά πια θα φοράω».

Δος μου ορισμόν (Λευκωσία 1993) του **Μιχάλη Εφταγωνίτη** ακούστε τη γλώσσα και τη μουσική της ποίησης, όταν μιλά αυθεντική λαλιά: «Με δίχως τ' ανοικτάριν της ψυχής σου / πώς να 'μπω στη ζωή σου μερτικάρης / κ' εις τ' αγρινό σου το κορμίν αφέντης / και στρατηλάτης της αγάπης / με δίχως τη γλυκειά σου χάρη; / Ανέλπιστα μ' εσκλάβωσες καλή μου / στον ύπνο μου θωρώ σε και στον ξύπνο / και το λαμπρό μου πολλυνίσκει. / Η πλήξη μ' έκαμεν κουφάρι / και η χαρά 'που μένα 'ξωμακρίζει. / Μου πήρες την καρδιάν μου αγγέλισά μου / θεά μου και κυρά μου και καλή μου. / Δος μου ορισμόν. Τι θέλεις να 'πογίνω; / Μισέφκω, αμμά 'ν τζαι 'ξωμακρίζω / που κοντά σου. Όπου δικλήσω / θωρώ σε μέσα στ' αστρικόν μου».

Εάν αγαπάτε τα ημερολόγια αλλά και τα ταξίδια· αν αγαπάτε τα κείμενα αλλά και τη ζωγραφική ο **Χρόνης Μπότσογλου** κατορθώνει ένα βιβλίο μεικτής τεχνικής (!): *Ημερολόγια-Ταξίδια* (εκδ. Γαβριηλίδη, 1994) με πρόλογο του Θανάση Βαλτινού. Εντυπώσεις

μορφώνεται στα μέσα του περασμένου αιώνα (1844) από τον Ασώπιο ο όρος «γραμματολογία», που υιοθετείται κατόπιν από τον Κουμανούδη, τον Πανταζίδη, τον Συκουτρή και άλλους λογίους, για να δηλώσει ακριβώς ό,τι η εντελώς σύγχρονη (γαλλική) δομική θεωρία (Todorov, Barthes, κ.ά.) διατυπώνει περιφραστικά με τον όρο «επιστήμη της λογοτεχνίας» ή μονολεκτικά με τον όρο «ποιητική». Διακρίνουμε λοιπόν κι εδώ μια «γεφυροποιό» κίνηση που μας επανοικειώνει με τις καλύτερες στιγμές της «φιλολογικής», ευρύτερα: της γραμματολογικής μας παράδοσης, όταν αυτή επιχειρούσε να συμπορεύεται ισότιμα με τις ευρωπαϊκές ομολογές της, στην αναζήτηση μιας σύγχρονης ταυτότητας στο χώρο των διεπιστημονικών αναζητήσεων και ανακατατάξεων. Υπάρχει λοιπόν ιδιότυπη νεοελληνική γραμματολογική παράδοση και συνείδηση και πρωτίστως εκεί θα έπρεπε να στρέφεται η κριτική και θεωρητική ορολογία μας, αντί να μεταφράζει άκριτα ή να νεολογίζει επικίνδυνα.

Η *Γραμματολογία* του Γ. Βελουδή, πανοραματική και συστηματική θεώρηση των κειμενικών προσεγγίσεων, επιμερίζεται σε δύο κύριες ενότητες: η πρώτη, μετά από μια συνοπτική περιδιάβαση στις γραμματολογικές σπουδές στη Δύση (14ος-19ος αι.), εκθέτει αναλυτικά το αντικείμενο της επιστήμης (γραμματεία και λογοτεχνία), περιγράφει τις ποικίλες θεωρητικές απόψεις περί των λογοτεχνικών γενών και ειδών, πραγματεύεται τις έννοιες της ποίησης, της αφήγησης και των αφηγηματολογικών θεωριών, του δράματος και των δραματολογικών κατηγοριών και εξετάζει τα λεγόμενα «χρηστικά κείμενα», «τα γραμματειακά κείμενα», που μένουν έξω από τον εκάστοτε, σε ορισμένο τόπο και χρόνο ισχύοντα, λογοτεχνικό κανόνα» (το δοκίμιο, λόγου χά-

ριν, τα ταξιδιωτικά ή βιογραφικά και αυτοβιογραφικά κείμενα, την επιστολογραφία, το ημερολόγιο, τα ποικίλα δημοσιογραφικά είδη του λόγου κ.λπ.)· η δεύτερη ενότητα περιγράφει τις δυνατές προσεγγίσεις των παραπάνω κειμενικών κατηγοριών: φιλολογία (παλαιογραφία, βιβλιογραφία, βιβλιολογία, εκδοτική), «ενδοκειμενικές» αναλύσεις κι ερμηνευτική του κειμένου, εθνική, γενική και συγκριτική γραμματολογία, ψυχαναλυτική, κοινωνιολογική και ιστορική προσέγγιση της λογοτεχνίας.

Το βιβλίο το διατρέχει ένα ισχυρό νήμα *ιδεολογικής* χροιάς που τονίζει κατά τόπους τις συγκεκριμένες θετικές ή αρνητικές κρίσεις. Πρόκειται σαφώς για βιβλίο «με θέση», που ακολουθεί με συνέπεια τις κριτικές αρχές και επιλογές, τις οποίες το ίδιο προεισαγωγικά ορίζει. Αυτό δεν συνεπάγεται αποσιώπηση ή παραγκώνιση στη διεξοδική περιγραφή των ποικιλομορφων θεωρητικών τάσεων, αλλά (αναμενόμενη) κριτική παρουσίαση και αυστηρά ελεγχόμενη αντεπιχειρηματολογία. Σχολιάζονται αναλυτικά όλα τα σύγχρονα θεωρητικά κινήματα της λογοτεχνίας, ακόμα κι εκείνα της τελευταίας γραμματολογικής εσοδείας, όπως είναι, λόγου χάριν, οι αξιολογες νεοφιλολογικές τάσεις της σημερινής γαλλικής «γενετικής κριτικής» (critique génétique). Η βασική αυτή επιλογή μιας πλήρους, σχεδόν ολιστικής, γραμματολογικής επισκόπησης θέτει αυτόνομη το πρόβλημα της δυνατής βιβλιογραφικής κάλυψης του θέματος. Η άρτια βιβλιογραφική ενημέρωση διαφαίνεται και στο κυρίως σώμα του βιβλίου και στην τελική αυτόνομη και ταξινομημένη βιβλιογραφική παράθεση.

Στη διεθνή γραμματολογική βιβλιογραφία, παρόμοια μεγάλου εγχειρήματα οφείλουν σιγήτως την υλοποίησή τους σε πολυμελή επιτελεία «ειδικών»

συνεργατών, που ολοκληρώνουν κατά τομείς το ανειλημμένο έργο. Εν προκειμένω, έχουμε κυριολεκτικά την περίπτωση μιας μεγάλης μονο-γραφίας, όπου μία γραφίδα, ένας νους πιθανεύει το σχεδόν αχανές υλικό κι ενεργοποιεί το επίπονο πρόγραμμα της σύνθεσης αποφεύγοντας τη Σκύλλα της ελλοχέουσας μονομέρειας ή τη Χάρυβδη του υφέρποντος εκλεκτισμού.

Το βιβλίο αυτό θέλει ομολογημένα να παίξει το ρόλο του ακαδημαϊκού εγχειριδίου. Ρόλος δύσκολος κι επικίνδυνος παρά τον προγραμματικά «χρησιμοθηρικό» χαρακτήρα του (ίσως μάλιστα ακριβώς εξαιτίας του)· γιατί λείπουν από την ελληνική εκδοτική αγορά όλα εκείνα τα αναγκαία έργα υποδομής (λεξικά γραμματολογικών όρων, έγκυρες «εισαγωγές» στη θεωρία της λογοτεχνίας, μεταφράσεις των «κλασικών» ξένων γραμματολογικών επιτευγμάτων, ειδικές μελέτες γύρω από συγκεκριμένα γραμματολογικά θέματα) που προλειαίνουν σιγήτως το δύσβατο έδαφος της επιστήμης για τον αναγνώστη ενός αυστηρά συγκροτημένου ακαδημαϊκού εγχειριδίου και τον εξοικειώνουν με την προβληματική της. Η αμηχανία, ωστόσο, και η βαθύτερη ένδεια, παρά τη σπασμωδική εκδοτική πολυπραγμοσύνη που ήδη αναφέραμε, εξακολουθούν να λειτουργούν προκαθοριστικά και ανασταλτικά για την τύχη των γραμματολογικών μελετών στη χώρα μας.

Έτσι, τελειώνοντας, θα θέλαμε να διατυπώσουμε μια ευχή: σε πρόσφατο σχετικό δημοσίευσμά του, ο Γ. Βελουδής ανήγγειλε το σχεδιασμό μιας εκδοτικής σειράς έγκυρα μεταφρασμένων γραμματολογικών εργασιών από το πάνθεον της σύγχρονης διεθνούς βιβλιογραφίας. Εύχεται κανείς να υλοποιηθεί το ταχύτερο δυνατόν ένα παρόμοιο εκδοτικό πρόγραμμα, που θα διευρύνει τους υπερβολικά στε-

ούς γραμματολογικούς μας
ρίζοντες και θα εμπλουτίσει
ν πτωχή ενημέρωσή μας σε
χλαιούς και νέους γραμματο-

λογικούς κλάδους που ατρο-
φούν επικίνδυνα στη χώρα μας.

Λίζυ Τσιριμώκου

* Κείμενο που εκφωνήθηκε κατά τη
δημόσια παρουσίαση (6.6.1994) του
βιβλίου του Γ. Βελουδή *Γραμματολο-
γία : Θεωρία λογοτεχνίας*.

Όταν ο προικισμένος συγγραφέας λειτουργεί ως ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτος αναγνώστης

Αλέξης Πανσέληνος, *Δοκιμα-
σικές Πτήσεις. Δοκίμια. Εκδό-
ς Κέδρος, Αθήνα, 1993*.

α κείμενα που δημοσιεύονται
αυτή τη συλλογή παρουσιάζ-
τηκαν κατά καιρούς σε διάφο-
ι, διαφορετικής εμβέλειας,
τυπα: από την καθημερινή
«Πρώτη», εφημερίδα με υπολο-
σιμη κυκλοφορία, ως το εξει-
κευμένο περιοδικό λόγου και
«Χνης «Λέξη». Αναγκαστική
ανένπειρα αυτής της συνύπαρ-
ης είναι το ότι το σώμα προκύ-
πει ανομοιογενές. Έτσι όμως
ζει κανείς την ευκαιρία να δει
περισσότερες πλευρές των εν-
παφερόντων του συγγραφέα.
αυτή ασφαλώς η εμφάνιση ενός
ποιού βιβλίου προκαλεί αυξη-
μένο ενδιαφέρον εξαιτίας και
του συγγραφέα του: ο Αλέξης
Πανσέληνος είναι ο δημιουρ-
ός δύο πολυσύνθετων μυθι-
ορημάτων (*Η Μεγάλη
ομπή*, 1985, *Βραδυές Μπαλέ-
ου*, 1991). Τα έργα αυτά, πι-
εύω, μαζί με τις *Ακυβέρνητες
ολιτείες* του Σ. Τσίρκα, αποτε-
ούν δείγματα μεγάλης λογοτε-
ίας στην ελληνική μεταπολε-
κή πεζογραφία, μυθιστορη-
ατα που μπορούν να σταθούν
ιότιμα πλάι σε έργα ομοτέ-
ων του όπως ο Χάινριχ Μπελ,
Μίλαν Κούντερα, ο Τζων Φά-
ουλς.

Οι επιφυλλίδες της «Πρώτης»
είναι κείμενα φορτισμένα από
ο αίτημα που υπαγορεύει το
έσο: να είναι επίκαιρα, σύντο-
α και κατανητά με το πρώτο
ιάβασμα. Σ' αυτά ο Πανσέλη-
ος φαίνεται ευαίσθητος δέ-

κτης και ευρηματικός αναλυτής
των ερεθισμάτων που του δίνει
η εποχή και η κοινωνία στην
οποία ζει.

Η ανάπτυξη του προβληματι-
σμού του, που με ευχέρεια μπο-
ρεί να κάνει στα πιο εκτεταμέ-
να κείμενα, εκείνα που ανταπο-
κρίνονται στην τυπική δομή του
δοκιμίου, επιβεβαιώνει για άλ-
λη μια φορά ότι ο συγγραφέας,
πριν να είναι προικισμένος πα-
ραγωγός λόγου, δεν μπορεί πα-
ρά να λειτουργεί ως ιδιαίτερα
αξιοπρόσεκτος αναγνώστης.
Το πιο χαρακτηριστικό παρά-
δειγμα είναι το *Κ.Π. Καβάφης -
Γιώργος Σεφέρης, δύο ποιητές
ξένοι*, ένα κείμενο που ξεχωρί-
ζει επειδή είναι όχι μόνον εύ-
στοχο αλλά και αποκαλυπτικό
για τον ίδιο τον συγγραφέα του.
Αρχικά ξενίζει η οξύτητα με την
οποία επιτίθεται στον Σεφέρη
για τις απόψεις που διατυπώνει
στις δύο *Δοκίμες* για τον Καβά-
φη. (Δεν ξαφνιάζει. Το περι-
βάλλον της αριστερής διανοή-
σης μέσα στο οποίο μεγάλωσε ο
Αλέξης Πανσέληνος δεν σπα-
ταλούσε πολύ θαυμασμό σε
μορφές της αστικής πρωτοπο-
ρίας, όπως η λεγόμενη Γενιά
του Τριάντα. Έβλεπαν με σκε-
πτικισμό τα περισσότερα μέλη
της και ιδιαίτερα το υπέρλα-
μπρο άστρο της, τον Σεφέρη.
Έτσι ο Σεφέρης δεν έχει, ίσως,
για τον Πανσέληνο τις μυθικές
διαστάσεις που έχει για τους
περισσότερους Έλληνες).

Ωστόσο, η επιχειρηματολογία
που ξεδιπλώνεται, αποκαλύ-
πτει ότι ο Πανσέληνος διαλέγε-
ται με το δοκιμακό και βιώνει

το ποιητικό κείμενο με τους δι-
κούς του όρους, συνειδητά απο-
στασιοποιημένος από το αντι-
κείμενο της μελέτης του, σε ένα
προνομακό για την ιδεολογία
πεδίο όπως αυτό της λογοτεχνι-
κής κριτικής. Εξ ου και οι εν-
στάσεις του για τον τρόπο με
τον οποίο εξετάζει ο Σεφέρης
το καβαφικό έργο δεν αποτε-
λούν, απλώς, μια φιλολογικού
ενδιαφέροντος εξακολούθηση
της συζήτησης για τον μεγάλο
Αλεξανδρινό. Η αντιπαράθεση
με τον Σεφέρη ενδιαφέρει όχι
μόνο επειδή οδηγεί στην απο-
κατάσταση μιας, πιθανώς,
στρεβλής ανάγνωσης του Κα-
βάφη από τον Σεφέρη. Εξίσου
ενδιαφέρουσα είναι η διαφορο-
ποίηση της πρόσληψης που ση-
ματοδοτεί για το καβαφικό έρ-
γο, ανάμεσα σε έναν μοντέρνο
του μεσοπολέμου (και είναι σα-
φές ότι η σεφερική άποψη συν-
δέεται με τη μορφολογική ή
«φορμαλιστική» θεώρηση του
λογοτεχνικού έργου) και σε
έναν νέο, μεταπολεμικό λογο-
τέχνη, σήμερα.

Οι *Δοκιμαστικές Πτήσεις* είναι
ένα δείγμα του κριτικού λόγου
των δημιουργών που ανήκουν
στη γενιά του συγγραφέα (γεν-
νήθηκε το 1943), ένα χώρο με
πολλά περιθώρια να εμπλουτι-
σθεί ακόμα. Περιμένουμε λοι-
πόν και συνέχεια, όχι μόνον
από τον Πανσέληνο αλλά και
από άλλους ομότεχνους του.
Μας χρειάζονται τα κείμενά
τους, όπως χρειαζόταν το *Ελεύ-
θερο Πνεύμα* ή οι *Δοκίμες* στον
καιρό τους, αλλά και μετά από
αυτόν.

Αντώνης Κωτίδης

από τα ταξίδια του
Μπότσογλου στην
Ισπανία, το Άγιον Όρος,
τη Βενετία, τη Σαντορίνη,
την Κύπρο και

Ζωγραφίες όπως αυτή
«*Η θάλασσα*»:
«Βλέπεις το φως,
άλλοτε βίαιο
κι άλλοτε απαλό
να αραιώνει και
να πυκνώνει,
λες και με την αντηλιά
του στεγνώνει
κάθε ήχο.

Βλέπεις μέσα στο φως
γρανίτη αλαφρόπετρα και
στάχτη που αντιστέκεται
και υπάρχει και λες είναι
το ηφαίστειο.

Βλέπεις μέσα στο φως
την καλδέρα
παραδομένη στα νερά
και λες είναι η θάλασσα.

Η θάλασσα κάλυψε
την πληγή
της καταβύθισης
ανοίγοντας δρόμους
στη σκέψη,
τις επιθυμίες,
τα όνειρα
των ανθρώπων.
Από την επιφάνειά της
αρχίζει να μετρά το ύψος
και το βάθος και το
πλάτος και το όνομά της
Αιγαιοπέλαγος.»

Η Nelly γράφει με τις
φωτογραφίες της μια άλλη
ιστορία. Στο βιβλίο της
«*Ένα βλέμμα
σε επαγγέλματα
του αστικού χώρου
το Μεσοπόλεμο*
(εκδ. Γαβριηλίδη, 1994)
που επιμελήθηκε
ο Μισέλ Φάις,
περιλαμβάνονται
φωτογραφίες των
ανθρώπων την ώρα που
μοχθούν στο επάγγελμά
τους: αγγειοπλάστες,
νηματοουργοί,
ορειχαλκουργοί,
κωδωνοποιοί,
μπαλωματιήδες και
πλανόδιοι πωλητές.
Το βιβλίο συμπληρώνεται
με κείμενα των
Θανάση Βαλτινού,
Φανής Κωνσταντίνου
και Μαρίνας Πετρονότη.

ο Χαρτοκόπτης

καὶ τὰ λοιπὰ...

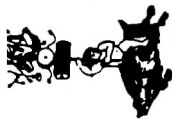
ΑΠΟ ΤΟΝ
ΕΥΓΕΝΙΟ
ΑΡΑΝΙΤΣΗ

Προσωποκράτηση

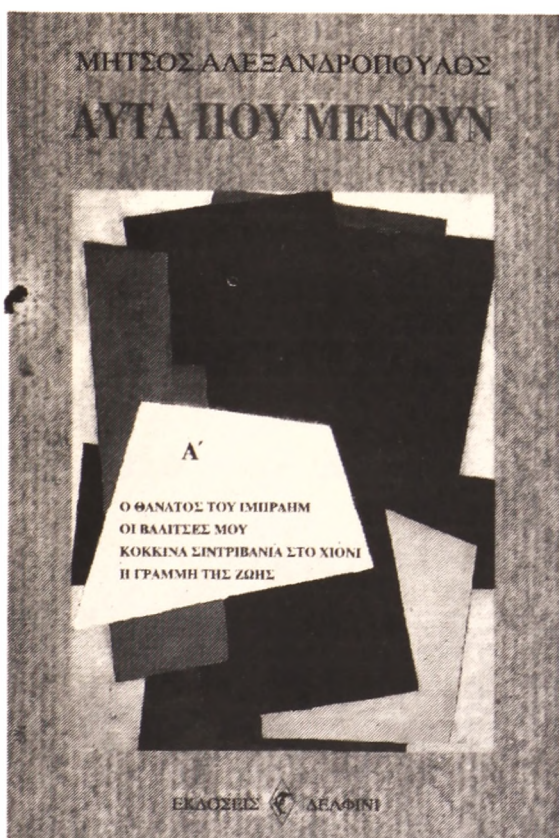
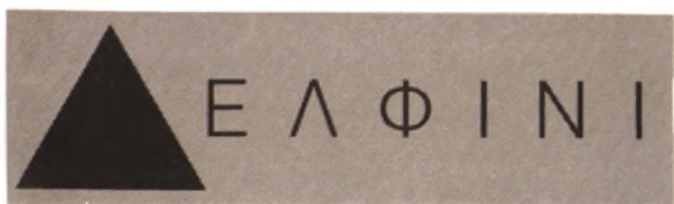
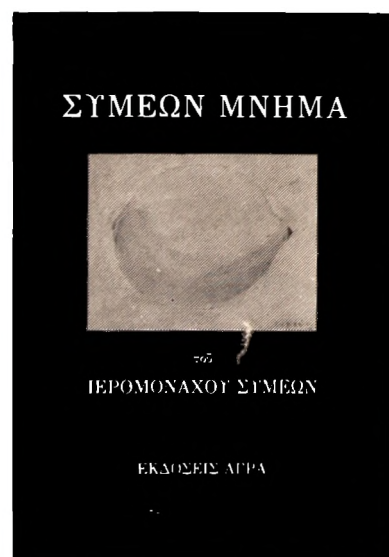
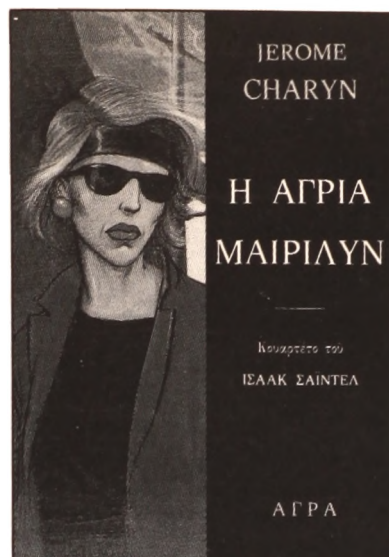
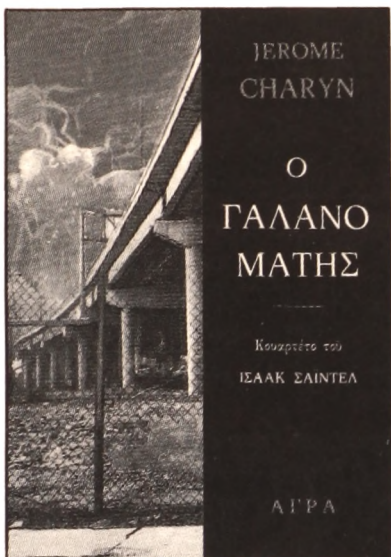
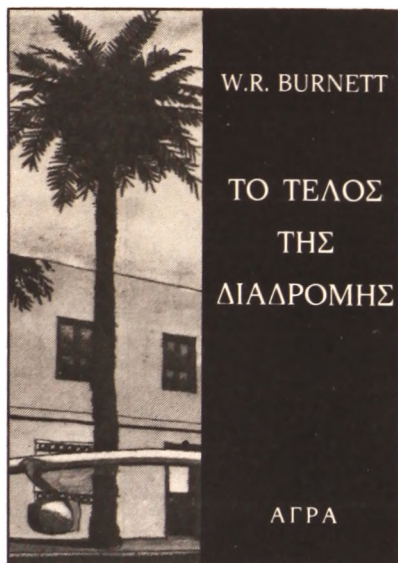
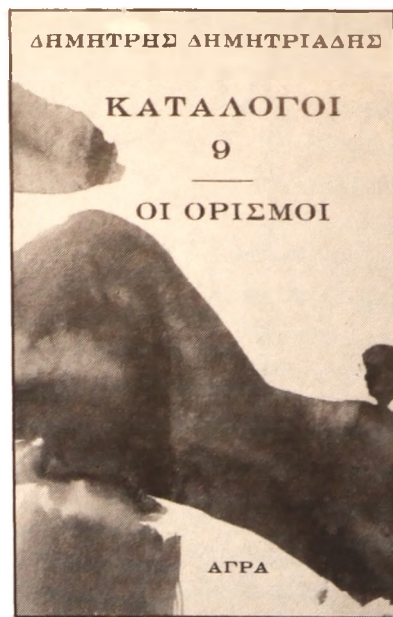
Εκείνο το τόσο εργατικό και εφευρετικό και πολύ καθωσπρέπει κ.τ.λ. κ.τ.λ. γεροντάκι, ο Τζεπέτο, ο ας πούμε πατέρας του Πινόκιο, πήρε λοιπόν μια μέρα δυο τρεις σανίδες, λίγη κόλλα κι ένα πινέλο, κι έφτιαξε ένα παιδάκι που ζωντάνεψε κι άρχισε να μιλάει, και που, αντί, ο ηλίθιος, να το λατρέψει παράφορα, αντί να το 'χει μη στάξει και μη βρέξει, αντί να το πονέσει σαν την ίδια του τη σάρκα, κι αντί να το κρατήσει σφικτά στην αγκαλιά του και με την καρδιά του να δακρύσει κοιτώντας το στα μάτια, τέλος αντί να περιμένει να γίνει δώδεκα χρονώ και να το παρουσιάσει στο Ναό για να μιλήσει στους ιερείς –εν ολίγοις: αντί να πέσει γονυκλινής και νυχθημερόν να ευγνωμονεί το Θεό γι' αυτή την υπερ-καταπληκτική εύνοια, άρχισε να γκρινιάζει και να μεμφιμοιρεί με αιτιολογικό ότι το παιδί έλεγε ψέματα.

Ακολούθησαν οι γνωστές συνέπειες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

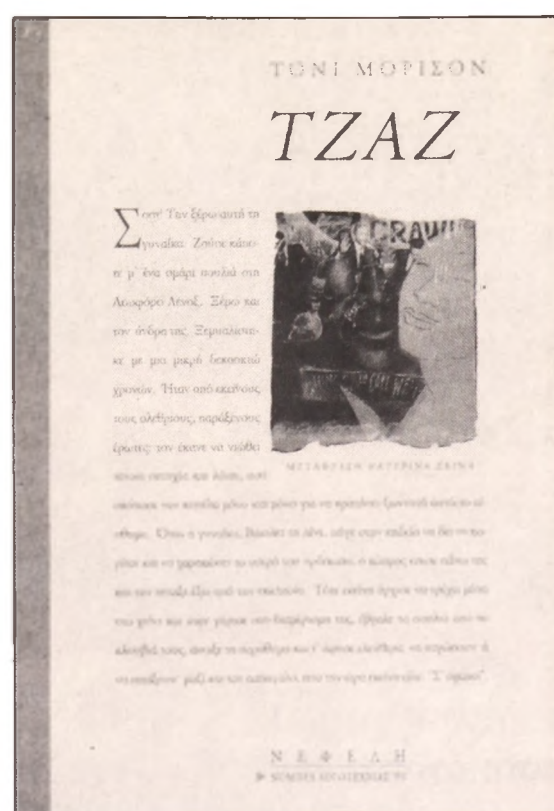

Ο αιώνας που φεύγει, τα
ζωντανά του μηνύματα,
ο σύγχρονος λόγος του,
οι μνήμες που κρατάνε...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25,
106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 36 30 955, FAX: 64 50 764

ΕΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
1979-1994 Δεκαπέντε Χρόνια Νεφέλη

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ
Τ Ζ Α Ζ

Μόλις κυκλοφόρησε

ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...προωθούν το καλό βιβλίο
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 - ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607744

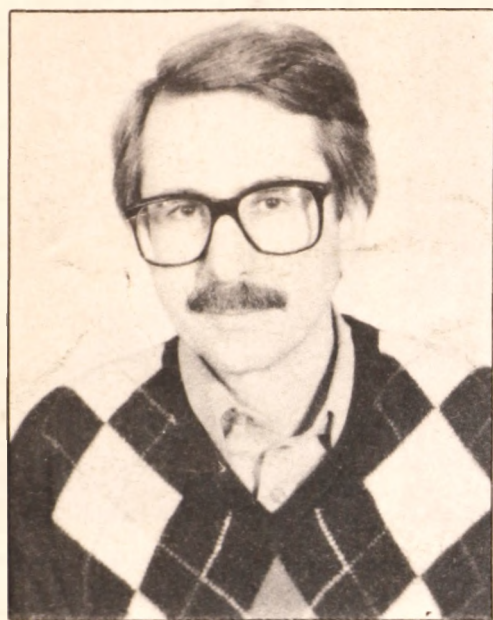

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΔΑ

ΣΤΗΝ ΣΥΡΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Αναδρομή σε αναμνήσεις στην παιδική και εφηβική ηλικία του συγγραφέα από το 1939 ως το 1954· από την οδό Μιχαήλ Βόδα στην οδό Σύρου που έζησε αυτά τα χρόνια.

Με μοναδική οικονομία λόγου, ασυνήθιστη εξομολογητική διάθεση και άριστη πλοκή, ο Νίκος Δήμου μας δίνει το πρώτο του μυθιστόρημα.

ΕΠΙΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
Φιλοσοφία. Έκτη έκδοση.

ΕΡΩΣ ΚΑΛΟΥ
Δοκίμια.

Η ΚΟΥΤΣΟΚΩΣΤΑΙΝΑ
Τρίτη έκδοση.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΚΑΥΣΩΝΑ
Πεζά. Δεύτερη έκδοση.

ΤΟΛΜΗΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
Διηγήματα. Δεύτερη έκδοση.

ΛΙΣΤΕΣ
Το παιχνίδι με τους καταλόγους.

Δοκίμια I
ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

ΣΑΤΙΡΕΣ
1972-1992

Δοκίμια II
ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Νίκος Δήμου

Από την

Μιχαήλ Βόδα

στην

Σύρου

Νεφέλη

ΠΟΙΗΜΑΤΑ
1950 - 1990

ΞΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
Μεταφράσεις 1957 - 1982

ΟΙ ΝΕΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
Έβδομη έκδοση.

ΚΟΙΝΟΤΟΠΙΕΣ
Τρίτη έκδοση.

Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΒΟΥΛΔΑΣ
Ιστορία. Τρίτη έκδοση.

ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΒΛΙ
Φιλοσοφία. Δεύτερη έκδοση.

Η ΧΑΜΕΝΗ ΤΑΞΗ
Πέμπτη έκδοση.

ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ
Χρονογραφήματα. Δεύτερη έκδοση.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Φιλοσοφία. Πέμπτη έκδοση.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΓΑΤΩΝ
Ποίηση. Τρίτη έκδοση.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΠΑΝΤΑ
Σάτιρα. Τέταρτη έκδοση.

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ
Πεζά. Τρίτη έκδοση.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
Φιλοσοφία. Τέταρτη έκδοση.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
Δοκίμια. Τρίτη έκδοση.

Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ
ΤΟΥ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ
Σάτιρα. Δέκατη όγδοη έκδοση.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Πρωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744